DORU DAVIDOVICI

Culoarea cerului

ROMAN

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI – 1981

Coperta : KROHMALNIC ARNOLD MIHAIL

N-AM FĂCUT BAGAJELE ÎNAINTE DE ULTIMA aterizare, prudență profesională, fusesem prieten bun cu Alex, îl ajutasem să ducă lucrurile la mașină, rîdeam, avea un Wartburg-station alb cu albastru, nu știu de unde făcuse rost de el, automobil robust, nepretențios, scotea fum gros, alb-cenușiu. Cărasem valiza mare din piele galbenă, skiurile de apă grele, late, cu vîrf rotund, le băgasem înăuntru prin portiera din spate, exact portiera aceea îmi plăcea grozav, se rabata în sus, prin spațiul lăsat încăpea fără probleme un pui de elefant. M-am rezemat de portieră, tabla solidă nu se lăsa sub mine, i-am propus lui Alex să facem schimb de mașini, Dacia mea cu banchete roșii pe stationul lui, mă lăsam greu apăsînd ușa, Alex a observat, a rîs, am rîs și eu, am spus că nu mi-aș da mașina pentru vechitura lui cu tinicheaua groasă. Pe urmă am băut Pepsi așezați pe capota Wartburgului, Alex spunea că nu-i ajunge luna de concediu, marea, soarele, schi nautic, suedeze bronzate, îmi mîncasem concediul pe anul acela, am ridicat din umeri ; a venit nevastă-sa, i-am zis și ei de suedezele bronzate, s-a încruntat, a mîrîit ceva. Adusese aparatul de fotografiat,

să nu-l uite ca anul trecut, ca în ceilalți ani, vacanțe întregi neimortalizate pe celuloid, l-a băgat în torpedoul mașinii, n-au mai avut nevoie de el. A doua zi Alex a intrat în pământ, a căzut cu avionul la cîteva sute de metri de fluviu, s-a împrăștiat în lungul malului, a rămas o brazdă groasă, incredibil de adîncă ; în pămîntul negru luceau încrustate bucăți de metal sfîșiat. A patra zi l-am înmormîntat, adică a fost urcat în camionul care l-a dus la Ghencea, dar cu o seară înainte Ileana, soția lui, m-a oprit pe scară și a întrebat de ce. „Măcar spune cum a căzut, ce s-a întîmplat acolo, toți mă compătimesc grozav dar eu vreau ceva precis, concret, vreau să știu, îți promit că nu mai plîng", credeam, nu mai avea *cu ce* să plîngă. Ochii roșii erau seci, uscați, uscăciune dincolo de lacrimi. Mi-ar fi plăcut și mie să știu *ce fusese* acolo, nu numai mie, mai erau amatori, colonelul acela înalt cu ochi albaștri, triști, aspri, șeful comisiei de anchetă, și comandantul de regiment, și încă, fiecare pilot, cu toate că nimeni nu întreba. Era una dintre situațiile în care nimeni nu întreabă, aștepțam un răspuns, răspunsul nu venea. Am spus că Dumnezeu știe de ce cad avioanele ; Ileana aștepta altceva de la mine, am luat-o de umeri, am mers lîngă mașina alb-albastră, lucea închis caroseria, începea să se întunece, ne-am așezat amîndoi pe capotă, exact cum stătusem cu Alex trei seri în urmă, și am zis... nu mai țin minte ce am zis. Așa, cuvinte de care credeam că are nevoie, vedeam prin parbrizul securizat schiurile groase cu vîrfuri rotunde, valiza galbenă, o sacoșă cu fermoar, și-i vorbeam exact despre lucrurile acelea, ce schior grozav era Alex, cum m-a dat peste cap — dar asta a fost la munte, iarna — aruncîndu-mi un baston de schi între picioare pentru că mergeam drept spre o crevasă ascunsă sub zăpadă și nu mă opream, credeam că vrea să ajungă la cabană înaintea mea. Cum, într-o noapte, am fost singurii care am reușit să aterizăm acasă, ceilalți s-au împrăștiat pe la alte aerodromuri, a fost o noapte cu fulgere și ploaie, Ileana a ridicat ochii, a zîmbit, „da, îmi aduc aminte", din ochii seci curgeau, incredibil, lacrimi.

„Astă n-o să se mai întîmple, a spus, îți dai seama ?" — și am răspuns că da, îmi dau seama. Nu-mi dădeam.

De fapt nici ea nu-şi dădea încă seama ce se petrece, pentru asta e nevoie de timp. Am îmbrăţişat-o şi s-a pornit pe plîns, i se zguduiau umerii, se clătina maşina sub noi, se udase cămaşa cu epoleţi. am lăsat-o să plîngă, era plînsul din spatele cuvintelor. Stationul a mai aşteptat cîteva zile, se acoperea cu frunze mărunte, a fost o vară fierbinte, frunzele salcîmilor se îngălbeneau de arşiţă, se răsuceau, cădeau pe capota bombată, a venit un tip înalt în blugi, frate cu Ileana, a luat maşina, a dus-o ; ambala în neştire, nu nimerea vitezele, Wartburgul ciriia îngrozitor, a pornit în salturi pe aleea de beton dintre blocuri. A cotit spre şosea, era o zi fără vînt, a rămas mult timp fumul alb-cenuşiu, urît mirositor, a plutit între ziduri, s-a agăţat de crengile salcîmilor. Mă rog, asta s-a întîmplat de mult ; dar eu mă pregătesc pentru drum doar după ultima aterizare, nu numai eu, mai sînt, toţi cei care am trecut pe lîngă maşina aceea lăsată pe amortizoare sub greutatea bagajelor de vacanţă.

*

Am trecut prin oraşul Bucureşti conducînd prea repede pentru străzile aglomerate, din iarnă învăţasem că sînt locuri pe lîngă care e preferabil să trec în viteză, mîinile ţepene pe volan, ochii privind fix în faţă prin parbriz, oamenii deveneau simple siluete, pietoni. La intersecţia Ştefan cel Mare — Colentina am şovăit, puteam să fac la dreapta, parcajul din faţa blocului, uşa de sticlă, scările, soneria, maică-mea. N-avea rost, *cealaltă* intersecţie, intersecţia primordială, o depăşisem vijîind. Am smucit volanul, am trecut prin pasaj, din spate claxona un microbuz, a aprins farurile, avea dreptate, am accelerat, oricum, mama nu era genul de femeie care aşteaptă la fereastră, ştergîndu-şi ochii cu batista, sosirea fiului-aviator. Era cald, asfaltul se lipea de roţi, se întindea în fire lungi, negre, firele se rupeau, rămîneau pe genţi, pe capacele nichelate, desenau labirinturi fără intrare şi fără ieşire. Am luat benzină de la Băneasa II, nu pompa din deal, cea de lîngă vechiul aeroport, era mai puţin de aşteptat, benzinăreasa blondă în salopetă albastră sălta nu ştiu cum pistolul metalic al furtunului în aerul fierbinte, nu

pierdea o picătură de benzină, aerul fierbinte tremura pe gura metalului negru, se ridica într-o șuviță uleioasă ondulînd copacii, pompa roșie, stîlpii argintii pe care fluturau steaguri galbene, înguste. S-a apropiat un tip impozant, ducea o valiză plată cu colțare nichelate, soarele bătea în banda din metal îngust care înconjura pielea fină ; era imaculat, mirosea frumos, lăsa în urmă un coridor de aer proaspăt și inmiresmat.

— Mă duci la Otopeni ?

Nu părea obișnuit să piardă vremea cu întrebări ; era deja cu mîna pe clanța portierei, m-am uitat la salopeta femeii blonde, am ridicat din umeri, oricum, la Otopeni oprească. A intrat în mașină, s-a răsucit, a pus valiza ușoară pe canapeaua din spate ; mă uitam la el cum pune valiza pe canapea, pielea gălbuie pe silonul roșu-închis. Pleca în Vest cu probleme foarte importante, șoferul instituției l-a lăsat la Băneasa, regretabilă eroare, avionul decola de la Otopeni, aeroport internațional, urma să aterizeze pe alt aeroport internațional. Ce bine o să fie. Ce frumos. Cît îi place să zboare. Și-a aprins o țigară, a întins pachetul, am refuzat mulțumind, s-a interesat dacă nu fumez și am spus că nu, nu fumez. Nu știu ce țigară a fost, fumul trecea prin nări fără să agațe, se prelingea spre plămîni, lăsa în urmă straturi groase de gudron cancerigen. M-a întrebat dacă zburasem vreodată cu avionul, adevărată eliberare spirituală, descătușare etc. Depășeam un autobuz ONT, din spate venea în goană o mașină portocalie, creștea în retrovizor, am trecut pe banda dreaptă sub nasul autobuzului acela, am răspuns că da, mă descătușez spiritual cam în fiecare zi. M-a săgetat cu privirea, purtam blugi, tricou, bascheți nu grozav de noi cu care apăsam pedale — ambreiaj, frînă, accelerație. Mă simțeam exact ca vara trecută în piața Ovidiu, Constanța, rugasem un tip cumsecade să-și tragă mașina la o parte, nu puteam scoate Dacia din parcare, mă blocase un măgar venit din Elveția într-un Ford lung, jos, gri-metalizat, lăsase automobilul pe culoarul îngust dintre două șiruri de mașini, ce porcărie. Mi-a făcut loc, am trecut pe lîngă el salutînd cu arătătorul făcut inel peste degetul mare, „O.K.", a privit stupefiat, n-o să știu niciodată ce a înțeles, înjura, mă depărtam împins de înjurături stricate, oscilam între rîs și neputință. Ca

acum, am tras în piept fum de țigară, tipul impecabil a zîmbit, pricepuse.

— Aviator ?

Am dat din cap, aviator. Mă cercetă atent cu privirea, i-am oferit profilul aplecat cu reținută impetuozitate peste volan, și ochii scrutînd plini de calmă siguranță șoseaua.

Am trecut axul pistei, nu ateriza nici un avion ; am făcut curba la dreapta, tot la dreapta, zvicnea undeva un viraj rămas nefăcut ; departe, în fundul aleii, patru milițieni au ieșit dintr-o gheretă blocînd drumul. Unul și-a scos automatul de la umăr, îl ținea sub braț, ziarele erau pline de aeronave deturnate, lunar cinci-șase avioane aterizau pe aeroporturi la care piloții nici nu visau cînd își luau cafeaua de dimineață. M-am închipuit pilotînd cu pistolul la tîmplă, ce chestie. Am fost legitimați, milițienii s-au dat la o parte, cel cu automatul a lovit ușor cu țeava caroseria albastră, circulați. Am circulat. Am circulat, am parcat sub terasa aeroportului, exact lîngă tăblița roșie cu litere albe : „Rezervat TAROM" ; tipul de lîngă mine se căuta în buzunar, am spus să-și țină banii. A coborît, își dezmorțea picioarele, am privit stăruitor valiza plată de piele galbenă.

— S-a întîmplat ceva ?

Am ridicat din umeri.

— Nu știu cum să vă spun...

Un avion uriaș a trecut radiofarul apropiat, motoarele lăsau jeturi negre, urîte, se lățeau, se uneau, trăgeau peste pistă o cortină neagră de funingine.

— Zborul e riscant, am spus. Se întîmplă tot felul de lucruri.

Am rîcîit cu unghia o pată pe rama farului.

— Parcă spuneai că ești aviator...

Zîmbeam blînd, l-am lămurit că ies din *problemă*, zbor avioane de vînătoare, scaun catapultabil, parașută, apropos, nu știu ce companie americană a încercat să echipeze pasagerii cu parașute, era să dea faliment, oamenii gîndesc întortocheat cînd e vorba de ei.

— Da...

Am intrat, traversam poarta electronică, se aprindeau becuri, a bîzîit o sonerie, milițiene cu păr lins și uniforme strînse pe corp plimbau detectoare de-a lungul și de-a

latul meu. M-am dus la dispecerat, am întrebat de Chioru, asta-i, Chioru trecuse la transport, zbura un avion de neînțeles, masiv, greoi, cu performanțe rectilinii, aducea tot felul de lucruri din locuri care pentru mine însemnau geografie, pistol cu aer comprimat de la Frankfurt, turometrul Vovo din Dacia albastră, blugii de pe mine, o perlă mică, neagră, turtită, cu luciu metalic, scoasă din carnea trandafirie a scoicilor pescuite pe fundul golfului Aden. Chioru era plecat în cursă, evident, aeronavele TAROM reușeau cu greu să împrăștie pe suprafața planetei turiști, farmecul meleagurilor îndepărtate, cocotieri și restul. Locuri neumblate. M-am învîrtit prin aerogară, o groază de oameni veniți de peste tot ca să plece mai departe.

— Ascultă, unde e mai bine să stau ?

M-am răsucit, tipul din mașină ținea în mînă un pliant : „Zburați cu BAC-111", fuselajul secționat pe hîrtia lucioasă, făcea cruciulițe cu stiloul în dreptul rîndurilor de fotolii.

— Cu ce avion zburați ?

— Cu TAROM.

Am spus că TAROM e compania aeriană, mă interesa tipul avionului.

— Are importanță ?

— E *singurul* lucru important, am împuns cu degetul hîrtia lucioasă, la aparate cu motoarele în spate fuselajul se rupe și ia foc *exact* în dreptul motoarelor.

— La foc ?

— Anul trecut, lîngă Istanbul, a luat. Un Trident de la BOAC.

— Și ?

L-am privit în lumina ochilor : au ars. Rudele au încasat despăgubiri, am spus, teancuri de lire fără miros.

Pe pantă venea urlînd un Boeing 707 alb.

Am bătut cu degetul în cadranul ceasului, drum bun, înaintam greu prin valul de oameni, m-am împiedicat de valize strînse în curele late, pe urmă scara-spirală a restaurantului, nu avea fasonul unui restaurant de aeroport. mesele acoperite cu aceleași fețe murdare ca și astă-iarnă, printre mese se plimba tot chelnerul de astă-iarnă, nici nu trecuse grozav de multă vreme, am numărat pe degete, una-două-trei-patru-cinci, șase luni. Acum șase

luni am traversat holul la fel de aglomerat, am urcat scara în spirală strînsă, pe pantă venea sforăind același Boeing 707 alb, numai că nu eram singur. Ne-am așezat, fața de masă plină de scrum, mucuri de țigară, KENT, TALL, am scuturat cu mînușa, nu era nevoie. Nu conta, fața de masă murdară. Jos se făcea coadă la vamă, oamenii erau turtiți ciudat de înălțime, pleca o cursă, dar asta se întîmpla cu șase luni înainte, acum nu, masa de atunci era ocupată, o familie, mama, tata, doi copii, albi de blonzi, rîdeau, i-am văzut mai tîrziu umblînd prin aerogară, purtau blugi și sandale pe piciorul gol.

M-am dus la bar, am cerut Pepsi, tabuleretul înalt s-a rotit sub mine, a scîrțiit, cineva s-a așezat alături ; recunoșteam privirea înainte de a mă întoarce.

— Un coniac.

M-am răsucit, am zîmbit :

— Parcă ne-am mai văzut azi.

Lăsase nu știu unde valiza galbenă din piele fină. A zîmbit și el, știa să zîmbească, a ridicat paharul cu picior spre mine, a sorbit. Sorbea frumos, înghițituri mici plimbate cu dichis pe limbă, pe cerul gurii, abia apoi lăsa coniacul să curgă în stomac.

— Plec cu IL-18.

Cu măgarul Europei. Neapărat în spate, am spus. Cît mai în spate. A văzut poze cu avioanele prăbușite ? văzuse, vara aceea au căzut o groază de avioane, ziarele erau pline de fotografii înfiorătoare, prin seifurile societăților de asigurare bătea vîntul, mă rog, nu noi, am spus, TAROM are piloți buni, dar în toate pozele astea se vede clar că ampenajele rămîn întregi... Pe urmă cineva a fluturat mîna și m-am uitat spre mîna aceea fluturată, pe epoleții bluzei albe luceau mat și se împleteau patru galoane portocalii, am alunecat de pe scaunul de bar, colonelul Croitoru. Fost instructor de zbor în școala militară, betonul pistei, aparatul scurt, gros, aripile trase puternic înapoi, zburam prima oară avionul reactiv. Decolam, rămîneau în urmă pentru totdeauna, într-un trecut blînd și anacronic, avioanele cu elice. Am decolat de multe ori împreună, decolări muncite, de școală, și aterizările, mai ales aterizările, și ce era între decolare și aterizare, subtilități de profesionist care nu erau de învățat, nu era de învățat ce făceam noi

acolo, se scoteau numai la suprafață, se scurgeau prin vîrful degetelor strînse pumn cu manșa lucruri avute dintotdeauna în mine, le recunoșteam și le stăpîneam prin instructorul blond, subțire, categoric.

Am lunecat de pe scaunul barului, în trei pași anulam doisprezece ani. A spus „hello", am spus și eu „hello", cum merge ? mergea, pe ce mai zbori, ce-ai mai pățit, nu mai pățisem nimic. Cum e pe astea ? — am arătat cu bărbia ampenajele albe prin peretele de sticlă, întrebam inutil, știam de la Chioru, e bine — a spus colonelul, de fapt nu avea importanță ce spuneam, răspunsul se știa dinainte, orele din aer, vedeam foaia de zbor ieșită din buzunarul bluzei albe, cutele de pe frunte, mai adînci decît le știam. Am dat din mînă a renunțare, m-am scuzat, am mers la bar, tipul din mașină înnegrea cu stiloul fotolii roșii și verzi pe hîrtia pliantului.

— Dînsul e pilot pe IL-18 — am arătat umerii colonelului strînși în bluza albă. Alaltăieri a căzut un IL-18 Interflug lîngă Viena, au scăpat doar doi inși așezați aici... am subliniat cu unghia, apăsat, ultimul rînd de fotolii. Drum bun.

...Instructorul de zbor m-a servit cu tăceri înțelepte și cafea neagră : în spatele peretelui de sticlă decolau și aterizau avioanele acelea mari, pe care nu le înțelegeam. Holul aeroportului se golise. Colonelul mi-a arătat ceasul, am citit o oră care pentru mine nu însemna nimic ; la revedere, pe următorii doisprezece ani. În fundul imensei săli goale a fulgerat valiza cunoscută, din piele galbenă. Am răsucit două viraje strînse pe spirala abruptă a scării, am ieșit fluierînd din aerogară ; afară era cald și aerul mirosea îngrozitor a petrol ars și fum de eșapament. Am privit lung după o stewardesă cu picioare elegante, am intrat iar în aerogară strecurîndu-mă prin ușile automate. La ghișeul „Informații" o blondă vopsită își făcea vînt cu evantaiul. Am servit-o cu cel mai fermecător zîmbet de care eram capabil în ziua aceea, s-a interesat sec ce doresc. Nu se zîmbește blondelor vopsite. Am întrebat de prietenul meu cu valiză platâ.

— Domnul care mirosea ca o sticlă de colonie ?

Nu înțelegeam de ce poartă tricoul acela strîns pe ceea ce ar fi trebuit totuși să fie bust, dar nu era ; de sub

brațe plecau pete întunecate de transpirație. Și habar n-avea să aprecieze un parfum subtil, bărbătesc.

— Domnul acela, am spus.

— Ce i s-a întîmplat ?

Am ridicat din umeri, nu știam să se fi întîmplat ceva.

— De mult n-am văzut un pasager așa agitat, a spus femeia. Întreba unde poate lua un taxi pentru gară.

*

Am traversat sala uriașă tîrșîind picioarele pe cimentul murdar, m-am oprit cu fruntea în peretele de sticlă. Sub mine, IL-ul colonelului pornea motoarele. Întîi cel din stînga-interior, a bolborosit ceva, a trepidat surd avionul, aerul, peretele de sticlă, asta mai mult se simte decît se aude, a țîșnit o flacără galbenă prin ajutaj, a scuipat un nod de fum brun, s-a urnit elicea imensă, lent, a măturat spre ampenaj metri cubi de aer, o tură, încă una, s-au unit palele cîte două, cîte patru, s-au topit într-un disc fumuriu ; vedeam capătul aripii dinspre mine, aproape atingea peretele de sticlă lîngă vîrfurile bascheților, îl vedeam vibrînd reținut. Asta s-a mai întîmplat încă de trei ori, flacăra aceea galbenă și nodul de fum, și contopirea palelor în discuri fumurii ; pe urmă avionul s-a mișcat clătinat, a pornit ca un pește orb pe bretelă, spre pistă ; deasupra, pe lîngă mine, prin mine, se încrucișau convorbiri radio între turn și avion. A intrat la pistă, a oprit icnit, au pus motoarele în plin, decolau.

Am ocolit sala, tălpile bascheților tîrîte pe pardoseala prăfuită — ciment ? marmură ? — ștergeau praful, lăsau urme lungi, marmură, se vedea clar în acele urme. Cînd am ajuns iar lîngă peretele de sticlă avionul colonelului se vedea ca un băț alb, subțire, paralel cu orizontul. Și la fel de neatins cu orizontul. Intra în viraj, l-am văzut înclinîndu-se lent, ca o machetă de giroorizont, lăsa patru dîre subțiri, cafenii, străvezii de depărtare, s-au arcuit, s-au șters. La revedere, pe următorii doisprezece ani.

M-am dus din nou la dispecerat, m-am uitat la tabelul curselor, dar numai așa, ca să mă aflu în treabă.

— Aici, am pus degetul pe cursa lui Chioru, cînd vine, întrebam de pomană, scria clar acolo, era bătut la

mașină, mîine — a răspuns fata TAROM, a ridicat ochii din hîrtii, m-a privit, mîine e foarte tîrziu, am spus. Mîine pentru unele lucruri nici nu mai există, chiar, m-am gîndit doar după ce am spus cuvintele, se întîmplă mai des decît mi-ar fi plăcut să se întîmple, mîine nu mai există pentru o mulțime de lucruri. Și o groază de lucruri care azi nici nu sînt, mîine devin fundamentale.

— Știu, a făcut fata, eu am trecut prin amîndouă. A deschis sertarul, a întins un baton cu gumă de mestecat, din acela gros, șaptesprezece lame, ia-l, a spus, pun pariu că pînă mîine n-o să mai existe.

Am rîs, am scos două lame, le-am băgat în gură, fata rîdea și ea. N-avea rost să mulțumesc. Și nici să spun „la revedere". Am mers iar pînă la peretele de sticlă. Ce-ar fi să, am alungat gîndul, se întorcea nechemat, de fapt eu întreg eram gîndul, ce-ar fi. Am întors spatele peretelui de sticlă și lucrurilor care se vedeau prin peretele acela, pista, avioane, antenele radiolocatorului de aterizare. Să apară din cer, la virajul patru, Bătrîna Doamnă, cu trenul și flapsurile scoase, venind pe pantă la aterizare de două ori mai repede decît erau ăștia obișnuiți să vadă aterizînd un avion. Și să ia contact lin cu solul, și să scoată parașuta de frînare, și parașuta de frînare să balanseze bezmetică în cercuri frînte și să cadă ostenită pe beton, cînd avionul s-a oprit. Bătrîna Doamnă, mi-am spus, ce senzație, cu aripile ei boante, cu fuselajul arcuit în curbe savante, prelungi, intersectate dur cu deriva puternică. Cu stabilizatorul ascuțit. Să-și rostogolească cauciucurile înalte pe betonul obișnuit cu apăsarea mamuților de cincizeci de tone. Bătrîna Doamnă, zveltă, subțire, prelungă, printre rîturile astea groase.

M-am plesnit peste mînă, „never". Și peste frunte. Am scuipat guma de mestecat, s-a dus gustul, rămînea cauciucul, am băgat alte două lame în gură. Bătrîna, chinuita, zbuciumata Doamnă unsprezece douăzeci. Unul din lucrurile care azi sînt totul, și mîine nici nu mai există.

*

Am oprit la Sinaia, loc rămas în istorie prin mînăstirea Cantacuzinilor și telecabina construită de firma milaneză

Ceretti e Tanfani. Şi prin firele lungi de păr blond-cenuşiu lăsate pe puloverul meu albastru, pe salopeta de schi, pe faţa de pernă, intrau în gură, în ochi, iarna trecută o săptămînă am văzut lumea filtrată prin părul blond-cenuşiu. Nu era rău deloc.

Treceam de „Montana", dacă viram la stînga şi urcam strada Aosta, şi traversam podul de piatră... n-am virat. Dincolo de pod, într-o casă clădită peste malul învelit cu lespezi cenuşii, locuia Mihai Sîrbu, numai că astăzi era ziua virajelor ratate.

Am parcat la Palas, la Palas se mănîncă bine, aveam în mine cafeaua instructorului, paharul de Pepsi băut la aeroport şi un cocoloş de chewing-gum înghiţit pe autostradă. Şi ceaiul scurt, negru, amar, cu care mi-am opărit gîtul azi-dimineaţă. Azi dimineaţă, trecuseră o sută de ani de azi dimineaţă. La mine, am spus. Casa mea de lîngă aerodrom ; la pistă bubuiau motoare, am deschis geamul, dincolo de salcîmi se ridica imens, rotund, lucea potolit soarele din ziua aceea. Zgomotul a scăzut brusc, s-a tîrît alungit pe o curbă joasă, a izbucnit foarte puternic, în lungul orizontului se sfîşia o dungă de ceaţă neagră. Am văzut avionul zvîcnind, îi ghiceam mai mult silueta prin frunzele salcîmilor, frunze noi, vii, umede încă, MIG-ul a tăiat soarele, negru pe discul portocaliu, s-a desprins exact în dreptul discului portocaliu, adică am văzut raza tăioasă, prima, ţîşnită de sub roţile avionului. Am clătit ceaşca, fire negre de ceai pe porţelanul alb, aveam o cutie cosmopolită cu Twinings tea, de la Chioru, litere albe pe emailul roşu, „moft !" — am spus — „idiot" — a suspinat Chioru, a pus apa la fiert, a răcit-o trei minute, a turnat în ibric fix o linguriţă de ceai. Peste încă cinci minute a strecurat ceaiul, dar asta cu ceasul în mînă şi cu un aer grozav de pătruns. Am băut, am întins mîna, am luat cutia de Twinings, o aveam şi acum în bagaje, golită pe jumătate.

Supersonicul acela decolat azi dimineaţă aterizase de mult, IL-ul colonelului mai avea un ceas de zbor pînă la Rotterdam, escală, realimentare, saltul peste ocean, avea să aterizeze la New York la aceeaşi oră la care decolase de pe Otopeni. Am ridicat din umeri, am parcat Dacia în faţa hotelului. Aveam în torpedou ochelari de soare cu

lentile închise, i-am pus pe nas, am intrat în hotel. La dreapta, după hîrdaiele cu ficuși, era un shop mititel, trei nemți se scormoneau să cumpere un „souvenir de la Sinaia" din lemn de brad ars cu fierul roșu. Am așteptat cuminte la rînd, „ce doriți ?" a întrebat Florentina „what do you want to buy ?", am arătat cu bărbia rafturile, „one radio casette recorder with auto-stop", a rîs, s-a întins, mi-a scos ochelarii de pe nas :

— Vai de capul tău, pilot.

Pronunța englezește „pailot".

— Cînd ai venit ?

— Acum.

Vroia să știe dacă am trecut pe la ei, nu trecusem, mi-a spus că Mihai e pe munte, se pierdeau o grămadă de turiști, Mihai era șeful Salvamontului, echipa lui găsea turiștii pierduți, îi aducea la telecabină în sănii AKJA lungi, înguste, care alunecau la fel de bine pe iarbă, pe zăpadă și pe piatră.

— Bari ce mai face ?

Bari al patrulea, stăpînul munților, Saint-Bernardul lui Mihai.

— Poate întrebi mai întîi de fetiță.

— Dumnezeule, am spus, fetița. Am scos cheile mașinii din buzunar, am desfăcut brelocul mic, un elefant cu pantaloni scurți ștanțat în plastic cenușiu. Dă-i asta din partea mea, am rugat. Aduce baftă.

— Nu fi caraghios — a zîmbit Florentina.

Nu eram. Am lăsat elefantul cenușiu pe tejgheaua de sticlă.

— Mănînci cu mine ? — am arătat peste umăr ușile batante ale restaurantului, mănînci la noi, a spus Florentina, s-a uitat la ceas, mai avem o oră, strîng și plecăm. Sorry, nu acum. Nu astăzi, am zis, plec mai departe, sînt în tranzit, trec pe la voi cînd mă întorc. Nu mi-ai spus ce face Bari, face bine — m-a încredințat Florentina.

Am mîncat, am ieșit din restaurant, fluturam mîna spre Florentina, nu m-a văzut, în jurul shopului se agitau japonezi mărunți cu capete mari și păr negru, lins. O doamnă niponă în rochie gri cu balauri negri, dar nu era ceea ce noi numim rochie, se oprea la jumătatea drumului spre chimono, m-a salutat înclinîndu-se cu palmele

încrucișate pe piept ; balaurii de pe mătasea gri erau răi, stăteau pe labele dinapoi cu gurile larg deschise, gata să sfîșie. Am ieșit în soare, ocoleam nehotărît caroseria albastră. Rămîn aici, mi-am spus. Urc sus, la cantonul Salvamont, acolo e liniște, Bari cel blănos și puternic, am rînjit. Povestea cu cantonul Salvamont nu era nouă. Nu era o soluție, cantonul Salvamont. Oscilam, era ca atunci cînd dau cu banul sperînd secret că banul o să rămînă pe muchie. Sau, și mai bine, o să cadă cu a treia față în sus, izbăvitoarea față a treia despre care știam numai că ar putea exista. Aiurea. Monezile erau plate, înguste, se rostogoleau, oscilau, cădea un soare metalic, mititel, lucitor. Da sau nu. Habar n-am să pierd, mi-am spus. Nu eram obișnuit să pierd în lucrurile fundamentale. MIG-ul netezea, obișnuitele mizerii rămîneau în urmă și jos, foarte departe, după aterizare coboram din cabină *fresh* și neînceput ca o sticlă de Pepsi atunci scoasă din frigider. Iarna trecută, m-am gîndit, chiar aici, în hotelul ăsta, iarna trecută am învățat o grămadă de lucruri, toate cu minus în față. Adică lucrurile în sine erau grozave, mai trecusem prin așa ceva, aiurea, am spus, n-am mai trecut prin așa ceva. Fierbinte, zăpada se topea în jurul meu, dar totul se întîmpla sub semnul unei imense renunțări, așa am început să pierd ; așa am pierdut pe toată linia. Era una din poveștile răspîntie, două-trei toată viața, dacă le ai, drumul din față duce la moarte, cel din dreapta la însurătoare cu o fată de împărat, pe drumul din stînga nu porni, nu se știe niciodată ; porneam hotărît pe drumul din stînga, era înfundat.

A fost una dintre cele două-trei ocazii care schimbă — simplu — *sensul* (aici ar fi trebuit : sensul vieții, suna împodobit și nici măcar nu spunea ce ar fi de spus, toate se petreceau dureros de firesc, *sensul*, mă rog), nici nu-mi dădeam seama, abia mai tîrziu anii nasc întrebări, ce se întîmpla dacă nu alegeam drumul din stînga ? Dibuiam după răspuns în penumbra blond-cenușie, nu puteam alege un răspuns. Drumul din stînga, drumul din dreapta, drumul din față, mă îndepărtau consecvent și total de mine. Anii necesari nu trecuseră, abia începeau să curgă voioși, „tinerețea e o boală care trece", nu despre asta era vorba. Nu recunoșteam, nu întîlnisem încă senzația de ireversibil

și habar n-aveam cum trebuie să mă port într-o asemenea situație. Ce să fac, și dacă era ceva de făcut. Încercam să protestez, n-aveam în fața cui protesta, în fața lumii — ce mai cuvinte, am încercat să mă agăț trecînd peste mine, n-a mers. N-ar fi trebuit să trec peste mine. Pentru că mai tîrziu exact asta umilește, și trezește o revoltă rău înțeleasă, și inutilă, și ce ar fi trenat blînd încă Dumnezeu știe cîtă vreme, sfîrșește brusc și categoric. Se combină cu neprieperea de a mă opri la timp, într-o rezultantă care duce fix nicăieri.

Atît doar, că nu vroiam să mă opresc ; și încă, a fost una din poveștile totale care nu pot avea decît două sfîrșituri, fiecare violent în felul lui, nu se admitea sfîrșitul blînd.

Ce discurs, mi-am spus. Cîtă elocvență. Portarul înfiretat din ușa hotelului nu-și lua ochii de la mine. Am pescuit din buzunar o monedă, am așezat-o pe unghia degetului mare cu stema în sus. Dacă pică stema rămîn aici și urc la cantonul Salvamont. Dacă pică banul merg la mama dracului, la Salvan.

Vroiam să cadă fața a treia. Am închis ochii, am aruncat banul în sus, l-am auzit căzînd, priveam, se rostogolea în rigolă, sub roata mașinii. Am scos limba la portar, m-am aplecat, umbra cauciucului cădea pe monedă, n-am putut deslușI, am îngenunchiat cu obrazul lipit de anvelopa mașinii, căzuse banul.

*

Am coborît din Dacia albastră terminat după zece ore de condus. M-am întins, am admirat fațada cu geamuri mari, aurii de soarele în apus. Firma cu blazon atîrna în lanțuri negre de o consolă din fier forjat, trebuia un vînt de forță opt ca să clintească măcar firma aceea : Hotel „La Coroană". Pavajul pieței era piatră veche lustruită de copitele cailor și de roțile caleștilor, de fapt toată piața aceea era o fîntînă în timp căptușită cu piatră veche, mă priveau ferestre înguste, porți din lemn gros strînse în chingi de fier negru se închideau fără să scîrțîie sub bolți arcuite, acoperite cu țiglă verde de mușchi. Nu se schimbase nimic, totul era ca acum două sute de ani,

totul avea să fie la fel peste încă două sute de ani, muşcatele crescute în ghivece adăpostite de firidele ferestrelor adînci aveau tulpini răsfirate în ramuri groase şi flori mai roşii decît în alte locuri. Asta învăluia şi liniştea, puţină istorie, mi-am spus, cavalerii şi restul. Cei care au înălţat ziduri, casele dintre ziduri, catedrala înconjurată de acoperişurile caselor. A vuit aerul de seară, s-a ondulat brutal în şapte valuri ample, ceasul catedralei. Urmaşii cavalerilor traversau piaţa, s-au oprit, şi-au potrivit ceasurile după orologiul din turn. Am urcat scările de granit negru, blocurile tăiate grosolan erau umede şi acum, în soare, apa şi căldura fisurau piatra dură, săpau crăpături înguste, din adîncul acelor crăpături ieşeau fire subţiri de iarbă tînără. Totul era la fel ca anul trecut, ca acum doi ani, am călcat preşul gros, uşile de cristal au vibrat, s-au deschis singure, filfîiau bucăţi de lumină peste piaţa înecată în asfinţit. Holul pustiu, răcoros, scuturile de pe pereţi, săbii încrucişate sub scuturi, m-am dus la recepţie, din dreapta privea crunt un cavaler în armură ; strîngea cu degete de fier ruginit halebarda grea, nu păcălea pe nimeni, cavalerul zburase de mult din armură, în viziera căştii păianjeni îndărătnici ţeseau pînza Penelopei. Pe pupitrul înalt de la recepţie era un registru gros legat în piele, lîngă cotorul aurit harapul de alamă ţinea în mîna întinsă un gong mititel. Am lovit cu unghia metalul gongului, sunetul grav umplea sala, a urcat de-a lungul pereţilor văruiţi, s-a ghemuit stins sus, în penumbra arcurilor de ogivă. Zîmbeam, eram recunoscut şi recunoşteam liniştitor. Perdeaua de catifea s-a clătinat, s-a dat la o parte, a căzut la loc catifeaua grea, ţesută de mînă, adusă în cale de corăbii şi căruţe înalte cu roţi pline, strînse în şine groase de fier. Din faldurile perdelei privea o blondă cu ochelari, era ziua mea bună, am socotit în gînd, blonda de la PECO, surogatul vopsit din aerogară, încă o blondă, în Sighişoara, cu asta de aici făceau patru şi ziua era departe de a se termina. Părul lins lăsat pe umeri, bluza albă încheiată cuminte pe gîtul bronzat, „bună seara" — am spus, „bună seara", am arătat cu capul spre registrul cu cotor aurit.

— Cred că am o cameră rezervată aici.

Degetele subțiri cu unghii lăcuite au răsfoit competente pergamentul paginilor, cum vă cheamă ? — am spus cum mă cheamă, m-a privit pe deasupra ochelarilor, scurt, așa cum stătea cu capul plecat. Îi curgea părul pe umeri, se ondula, se încurca între paginile umplute de rînduri drepte scrise cu cerneală neagră ; literele ascuțite se înfigeau în ochi. Cred că scriau cu pene de gîscă în registrul acela. A dat părul pe spate, gestul nu mai ținea de ea, m-a găsit, buletinul și restul. Cît stau, am ridicat din umeri, ultima oară stătusem trei zile.

— Sper să vă simțiți bine la noi.

Speram și eu. Cheia masivă de metal ciocănit îmi rupea buzunarul, am urcat scările cu trepte înalte, liftul era un non-sens, nu exista, a vîjîit pe lîngă mine biciuind aerul cu cabluri unsuroase, non-sensul. A depus în hol, vedeam peste balustrada galeriei primului etaj, încărcătura de turiști și valize cu încuietori nichelate.

Camera nu era grozav de mare, mă mișcam într-un cub de lumină aurie, ferestrele dădeau spre răsărit, spre sud, spre apus, asta se întîmpla într-un foișor atîrnat deasupra pieței, acoperișuri ascuțite cu giruete de tablă se înfigeau în cer, curgeau în josul pantelor de țiglă raze moi, simțeam încins mirosul prăfuit al lemnului de dedesubt. Am făcut duș, m-am trîntit pe pat înfășurat în halatul vărgat-sterilizat găsit la baie, am rupt banderola de hîrtie, m-am văzut în oglindă cu halatul, arătam ca un șeic. Patul dublu era o glumă bună ; stăteam cu ochii în tavanul alb, simplu, fără stucaturi, nepictat, n-avea nici măcar lampă de mijloc, erau aplice pe pereți și veioze pe noptiere. Cineva a trecut pe coridor, a pocnit ușa de la lift, m-am răsucit cu fața în pernă, nu-mi dădeam seama clar ce caut aici. Trecuse un an tîmpit, moartea tatii, povestea cu Bătrîna Doamnă, o iubită pe care n-o mai aveam, de ce, naiba știe de ce, am întins mîna, simțeam sub palmă pînză albă, netedă, neboțită, perna de alături. Asta-i. Aveam să mă plimb prin orașul vechi, să pierd vremea căscînd ochii la ziduri plesnite, la turnuri ruinate, la șanțuri adînci de apărare pe fundul cărora crește papură în bălți leneșe cu apă densă, închisă la culoare. O să mănînc halviță adevărată la ultimul halvițar în viață, o să mă plimbe Radu la cabane, la vînătoare,

la pescuit păstrăvi argintii în ape iuți. Ce viață, hei. Am sărit în picioare înviorat de luminoasele perspective ; am telefonat, aici telefonul era agățat de zid, prins într-o scoabă solidă din alamă, am învîrtit manivela, am suflat în pîlnia microfonului, casca era prinsă cu un șnur negru, izolație de mătase. Legătura se obținea prin centrală, cineva a spus să aștept, așteptam. Vîntul umfla perdeaua, camera din foișor naviga blînd deasupra pieții, pe caldarîm se aliniau umbre lungi, înguste, ascuțite. Clopotul soneriei a vibrat stins, „alo", „alo", am spus, mi s-a explicat convingător că nu pot vorbi cu Radu. Nu din hotel, se săpau undeva șanțuri, se rupsese cablul telefonic, dacă înțeleg. Înțelegeam, n-am agățat casca la loc, am lăsat-o să se legene la capătul șnurului lung, negru.

*

Am dormit zece minute, suficient ca să visez o grămadă de lucruri, tata în balconul casei din strada Spătarului, tata pe malul Prahovei, tata în vizită la aerodrom, în sfîrșit, tata, și m-am trezit cu senzația caldă că trebuie să fie uite aici, lîngă mine, am întins mîna căutînd mîna caldă, uscată, n-am găsit-o. Mîngîiam muchia noptierei, lemn lustruit, lăcuit, ăsta nu era vis, n-aveam să mai întîlnesc mîna caldă, uscată. Am înfundat fața în pernă și cred că am spus „tata", dar așa cum numim lucrurile de care ne dăm seama abia cînd nu le mai avem. De a căror lipsă fundamentală îmi dau seama abia cînd nu le mai am etc. Tatăl meu, îndîrjit și necruțător, și pe care începeam să-l iubesc doar după ce închideam ușa și coboram pe scări, și pe urmă la aerodrom, și-l iubeam fix pînă cînd urcam scările și deschideam ușa din nou ; pentru că în afară de mîna aceea caldă care mă scotea din somn, tata mi-a dat numai haine, pantofi, mîncare, jucării, cărți, ceas cu cronograf și bani de buzunar. Mult prea puțin, dar de asta mi-am dat seama tîrziu, atunci așteptam doar fără să știu că aștept și n-am primit niciodată ce am așteptat, așa, neștiind. Tata mă obișnuise și mă obișnuisem cu el ca instituție, a trebuit lucrul acela năpraznic și care vine oricum, instituțiile nu mor, murise, ca să-l văd așa

cum ar fi vrut și nu reușea să fie. Dumnezeule, am spus în timp ce mă spălam și tata era alături, trebuia numai să ies de sub duș, se săpa în mine certitudinea că bătrînul e în camera din foișor, aștepta să mergem, unde? La avioane, tata a refuzat să vadă avioanele, vroiam să-l duc la pistă, a spus nu. Nu vreau, a spus, nu mă interesează avioanele, dar eu știam că îl interesează și nu înțelegeam de ce refuză să le vadă.

— Cînd zbori, a întrebat tatăl meu, la noapte, ce zbori la noapte, zbor am spus, două interceptări și un raid la optsprezece mii de metri.

— Asta e mult la voi? s-a interesat bătrînul, era destul. Urci la douăzeci de kilometri de noapte și zbori deasupra pămîntului adormit, nu știu dacă înțelegi ce înseamnă asta — a spus tata. Înțelegeam, dar altfel decît el. Nu reușeam să explic cum înțeleg eu, pentru că urcam în avion și zburam, simplu, asta era în mine. Nici măcar prăpastie între generații, era mult mai adînc, și dureros doar pentru că se întîmpla cu tatăl meu.

— De asta nu vreau să văd avioane, și de fapt nici nu mă interesează, dar eu știam că în nopțile de zbor bătrînul stă la fereastra bucătăriei și se uită la pistă. Balizajul, și coloanele de flăcări ale avioanelor care decolau în forțaj. Și raza proiectorului ciuntită de crengile salcîmilor, scînteierea MIG-urilor care aterizau în raza aceea. Mîna care îmi stringea mîna și mă scotea din somnul de după nopțile de zbor.

...Am fluierat marșul cu piloții îndrăzneți, am oprit apa caldă, apa rece era îngrozitor de rece, s-au aburit țevile nichelate, se acopereau cu picături bombate, străvezii, am stat sub duș pînă am simțit ieșind ultima picătură de somn, s-a prelins prin vîrful degetelor, a curs la canal cu apa aceea înghețată. M-am ras, am pus un tricou curat, am coborît în holul pustiu, blonda dispăruse după perdeaua ei de catifea. În vitrina shopului de lîngă recepție trona un casetofon stereo și cu memorie, care costa o grămadă de dolari. Făceau planul de încasări pe două luni, dacă reușeau să vîndă obiectul acela. Am traversat holul fluierînd, am trecut printr-un coridor cu mochetă vișinie, am coborît cîteva trepte, am defilat prin alt coridor, am tăiat peluza brăzdată de un șanț negru, îngust, adînc,

Oficiul de turism era instalat într-o aripă a hotelului, m-am împiedicat de o măsuță joasă acoperită cu pliante, era acolo un colț de plajă, marea albastră, nisip auriu, la umbra copacilor înalți două fete bronzate parcau un Mercedes alb, decapotabil.

M-am proptit în rama ghișeului, o junică cu păr negru și tricou pictat socotea pe un calculator de buzunar. Habar n-avea să umble cu el, se încurcau degetele pe clape, pe taste, mă rog, era o plăcere să mă uit la ea ; departe, dincolo de zidul care rezema dulapuri din metal argintiu, răpăia grăbit un telex. A ridicat ochii, a pus calculatorul peste hîrtiile de pe birou, nu-l decupla, pe ecranul displayului clipeau verde cifre absolut aberante. Am făcut semn cu capul spre peretele dincolo de care răpăia telexul, n-a înțeles, m-a întrebat ce doresc. Eventual pe tine, am spus, dar asta după ce înveți să umbli cu minicalculatorul, îmi plac femeile academice — dacă au stil, ea nu avea, pînă își formează unul îl prefer pe Salvan. Am adăugat că e păcat de calculator, bijuterie electronică, dacă vrea o învăț să umble cu el în două pînă la șase ședințe, depinde de ea, coeficient de inteligență, și asta absolut dezinteresat, să uite ce am spus înainte, sînt programat iremediabil pe blonde scunde.

Mă privea fără să clipească, a mîrîit ceva, s-a ridicat, a trîntit scaunul, a mers să-l cheme pe Radu ; avea fundul mic, strîns în blugi cu eticheta „Lee", dar numai eticheta era de Lee, asta se cunoaște, pantalonii îi cumpărase la magazinul din colț, materialul subțire, ieftin, se boțea urît de statul pe scaun.

S-a izbit o ușă, fata asta era un ciclon, începeam să pricep de ce uraganele poartă nume de femei, Mary, Gladys, Alison, nu, Alison în nici un caz, avea păr prea negru, pielea prea oacheșă ca să o cheme Alison. Alison e blondă și grasă. În rest se potrivea, și încă, credea că m-a dat gata cu blugii ei contrafăcuți. A gemut parchetul cînd s-a lăsat să cadă în scaun, a luat calculatorul, plimba îndelung degete subțiri peste tastatură căutînd butonul ; l-a găsit, cifrele de pe display s-au stins, a rămas „0" în colțul din dreapta. Un „zero" pulsînd rece și veninos. Abia atunci a ridicat fața, am vrut să mă ciupesc, zîmbea drăguț.

— Radu te așteaptă în birou.

Am privit-o lung, am trecut îngrăditura din lemn și sticlă.

*

Radu a mormăit „servus dragule", ne-am strîns puternic mîinile, ca oamenii hotăriți să nu se mai despartă, am curs în fotoliul din fața biroului. Telexul clămpănea mai departe, imprimanta se ondula în valuri pe covorul persan, agenția de turism prospera, pe hîrtia galbenă șiruri roșii alternau cu șiruri negre de litere : „asigurați camera grup 321 56 turiști scandinavi". „Asigurăm cazare 56 turiști scandinavi hotel „La coroana", nu se încurcau cu majuscule, cu virgule, am ridicat ochii, panglica telexului zvîcnea în salturi scurte, jumătate roșie, jumătate neagră.

— Inovația mea, a spus Radu, nu înțelegeam, văzusem telexuri și în altă parte, a rîs, m-a lămurit, se referea la panglica bicoloră, „intrările" cu roșu, „ieșirile" cu negru, așa nu le încurcă niciodată. Cînd e ceva de căutat, se găsește numaidecît. Dacă nu găsea, 56 de turiști scandinavi dormeau în stradă. „Departe de Scandinavia lor", am spus și Radu a confirmat sec, bineînțeles, departe de Scandinavia.

A tăcut brusc telexul, tăceam și noi, nu-mi plăcea tăcerea aceea. Se aduna la mîna întinsă din spatele biroului, la entuziasmul pentru imprimanta în două culori. Vîntul umfla perdeaua, șine de roată se rostogoleau scrîșnit peste pavaj ; potcoave loveau sec pietrele negre, iscau scîntei albastre, desenau o traiectorie frîntă și mureau în raze roșii de apus scînteile acelea. Am simțit iar gustul sălciu, ce dracu caut aici. Mă plimbam înconjurînd covorul gros, puneam piciorul în romburile albastre de pe chenarul lat, covoarele persane se țes chiar în Persia ? De femei cu văl negru pe obraz ?

Într-un an se întîmplă o mulțime de lucruri, mi-am spus ; și ajunge unul singur ca să schimbe totul, pînă la necomunicare. Parcă eu... Asta-i, simțeam prin tălpile basculeților romburile albastre, aici nu se schimba nimic, eu nu mai eram același. M-am așezat cuminte în fotoliu,

picioarele întinse, ochii în tavan, brațele încrucișate pe piept, ca Ayrton cel debarcat pe o insulă pustie. Mă simțeam respins. Respins politicos de recepționera blondă, de juna cu blugi calpi, de caii care încă treceau pe stradă. De prietenul Salvan, al cărui entuziasm pentru telex nu reușeam să-l pricep ; atît doar că neînțelegerea izvora din mine.

— Două minute, s-a scuzat Radu, oricît, am zis. O oră, un an. Trebuie să mă obișnuiesc cu asta. Așteptatul. Secretul era să mă întind bine într-un fotoliu, și să ridic ochii, și deasupra să fie un tavan alb. Cu ochii în tavan se pot vedea o grămadă de lucruri, dacă știi să te uiți. M-am instalat mai bine în fotoliu, începeam să-l recunosc, parcă am mai stat în fotoliul ăsta, dar povestea se întîmpla departe, era seară, mirosea a fum și, mai ales, nu mă simțeam respins. Barul acela avea tot felul de firide și cotituri, canapele late și fotolii adînci mobilau firidele, becuri ascunse trimiteau fîșii stinse de lumină spre tavanul scund. Se dansa, aveau un tonomat uriaș cu muzică bună, întotdeauna se găsea cineva dispus să bage o monedă nichelată în aparat, apăsa pe buton, becurile clipeau, brațul negru, lung, subțire, se balansa deasupra șirului dublu de plăci, șovăia, se repezea, depunea discul pe platan. Ne-am strecurat printre fotoliile adînci, silueta desenată vag de lumina puțină, gheară caldă se strîngea răsucindu-se, nu dureros, nici măcar, era ca atunci cînd se strigă din toate părțile un adevăr pe care refuz să-l aud. S-a lipit de mine, nu înțeleg cum făcea asta, din creștet pînă în tălpi, centimetru cu centimetru trupul subțire, cald, mi-am unit mîinile peste umerii înguști, fața îngropată în părul blond-cenușiu — gata. Timp trăit înafara timpului, totul se întîmpla foarte simplu, pieptul mic avea o tresărire, pe urmă lucrurile se așterneau firesc, dintotdeauna, melodia domoală, gîndurile se filtrau în apa blond cenușie, cîte mai erau, puține, se duceau și ele, rămîneam suspendat într-o sferă difuză, mă vedeam de jos în sus și foarte de aproape, într-un racurci ciudat. Pereții lambrisați se topeau legănat în lumina slabă, existam prin obrazul îngropat în coama blond-cenușie, prin brațele strîngînd corpul acela subțire, picioarele atingeau picioare strînse în jeans de catifea. Existam prin căldura cu concavități,

cu convexități, a trupurilor, buzele rosteau în neștire blestemate de cuvinte, se pierdeau în părul des, fire lungi intrau în ochi, nas, gură, nu conta, eram dispus să stau așa *oricît*, nu jonglam cu gînduri, n-aveam cu ce jongla, eram gol, străveziu ca un elefant din sticlă. Era una din situațiile rare în care „oricît" înseamnă exact oricît. Am strîns mai tare în brațe fata subțire, adică încercam s-o strîng, nu se putea mai strîns, răspundea, nu știu cum, asta se simte, se gîndea numai că răspunde, dar total ; pe urmă s-a întîmplat ceva, se stricase echilibrul, era ceva care nu se potrivea ; ne-am desprins, pereții lambrisați reveneau cu pași moi, se zguduiau și se așezau la locul lor. Sprijineau coloane ciudate, jumătate bărbat, jumătate femeie, în partea de sus coloanele aveau capete de bărbați, de femei, toate capetele acelea erau întoarse spre noi. Era atîta liniște, noi ne legănam mai departe, abia atunci mi-am dat seama că muzica se oprise, habar n-am cînd, brațul negru, lung, subțire, încremenit deasupra șirului dublu de plăci. Noi ne legănam îmbrățișați mai departe, am închis iar ochii lăsînd fața în părul blond-cenușiu, s-a auzit un declic, fosnetul acului pe placă, pașii stinși ai celor din jur, cineva spunea „Dumnezeule, ăștia doi se iubesc".

...Am rînjit, am deschis ochii, Radu scria, a ridicat capul, mi-a prins privirea, căuta în sertar cu mîna stîngă, fără să se oprească din scris.

— Ți-am adus de la Viena...

Pachetul mic, greu, învelit în hîrtie fină. L-am desfăcut, cutia lungă, îngustă, de carton lucios ; căptușeala din pluș roșu, înăuntru era un cilindru, fildeș galben de ani, omuleți în chimonouri lungi își retezau dușmanii dintr-o singură mișcare, în diagonală de la gît la brîu, mînuind cu ambele brațe săbii lungi și înguste.

— Lovitura „coada rîndunicii' — am spus, și Radu a confirmat fără să ridice ochii de pe hîrtii, da, coada de rîndunică.

Am scos cuțitul din teacă, mînerul de os se potrivea perfect în deschizătura rotundă, oțelul albastru al lamei era la fel de ascuțit ca acum cinci sute de ani.

— Anticarul de pe...

— Nu, cel de lîngă Prater.

Anticarul de lîngă Prater, știam de la Chioru. Am încercat lama pumnalului cu degetul mare, rămînea o dungă fină pe piele, puteam oricînd să-mi fac harakiri cu pumnalul acela.

*

— Știi ceva, a făcut Salvan, terminase de scris, s-a lăsat pe spate, se întindea, auzeam vertebre revenind la loc între discurile cartilaginoase — știi ceva, vino la mine.

Asfințitul se lungea nesfîrșit, tăia camera în felii roșu-închis soarele coborît sub acoperișuri, l-am văzut între două case secționat departe de un zid cu metereze, meterezele erau foarte negre și se decupau foarte clar pe discul roșu care nici măcar nu mai lucea. Nu mai dureau ochii, de privitul în soare. Puteam să mă uit oricît la el.

— Ce facem la tine ?

— Ei, a spus Salvan, nu mare lucru. Mîncăm, stăm de vorbă. Admirăm armele familiei.

— Mai e ceva de admirat ? întrebam cu ochii în discul roșu, rămînea o bucățică de soare, o calotă bombată între două din meterezele acelea precis reliefate, se făcea brusc întuneric, întunericul cald dinaintea nopților calde cu o mulțime de stele. Vreo achiziție nouă ?

— Nu chiar, a răspuns evaziv Radu, și tonul lui putea să însemne orice.

Numai că eu n-aveam chef de Salvan, de casa lui și de armele vechi adăpostite între pereții acelei case. N-aveam chef de mersul pînă la el, și de masa pe care aveam s-o luăm împreună. N-aveam chef de nimic. Am scos pumnalul japonez din teacă, am prins în lama triunghiulară ultima rază din soarele acelei zile.

— Pe mîine, am spus.

Era să cad în șanțul îngust și adînc, săpat de-a curmezișul peluzei. Am urcat în cameră, am dat un bobîrnac căștii spînzurate de firul negru al telefonului și casca a pendulat mult timp în amplitudini largi. M-am întins pe patul dublu, așa îmbrăcat, eram turtit, subțiat, stors de mine, mă simțeam oribil. Mobilat cu oameni care nu mai erau, cu avioane căzute, cu lucruri și zboruri care nu se mai întîmplau.

Am scos din buzunar cilindrul de fildeș, samurai mititei tăiau mai departe la inamici ; deosebirea nu era clară, toți purtau chimonouri la fel de lungi, armuri din răchită, aveau săbii la fel de înguste și ascuțite. Și păreau la fel de furioși, fețele palide, lucioase, erau schimonosite de mînie.

Asta se cheamă sindrom de adaptare, mi-am spus, ce se întîmplă acum. Sila..

Atunci a sunat telefonul o dată scurt, înăbușit, pe urmă prelung și insistent. Și vesel. Nu credeam că poate să sune cu casca scoasă din furcă, putea.

— Alo, am spus, dar asta fără să mă scol din pat. Fără să mă duc la telefon, și fără să vorbesc în microfon. Cei care vroiam să telefoneze nu puteau suna ; sau nu vroiau să poată. Sau nu puteau să vrea, ce carambol tîmpit. Soneria a mai răsunat o dată, a tăcut. Era mai bine așa ; Radu ar fi întrebat veșnicul : „cum e în avion". Am ridicat din umeri, așa întins pe pat, simțeam pătura boțindu-se. Zborul în sine, zborurile care *rămîneau*, nu erau de povestit ; ce s-ar fi putut povesti, tablouri frînte, secvențe întrerupte din întregul trăit, nu se alegea, nu se înțelegea mare lucru din imagini trunchiate : „știi... atunci avionul... înțelegi, nu ?" Nu era nimic de înțeles. Cei care ar fi putut înțelege aveau și ei zborurile lor, la fel de necomunicat, nu se admiteau terți, tăceam privindu-ne nedumeriți, încercam un gest, nu mergea, izbucneam în rîs. Ne răsuceam pe călcîie, ne depărtam, asta era, nu se inventaseră cuvinte, tălpile OIL RESISTANT ale ghetelor de zbor adînceau în betonul dur al pistei urme ovale, regulate, pe care nimeni nu le putea explica. Mai tîrziu am renunțat, învățasem greu că sînt lucruri care îmi rămîn numai mie, bune, rele, mă descurcam cum puteam, le măcinam, se dizolvau interior și se cimentau cu ce găseau acolo, întărindu-mă. Avionul mă recunoștea și mă accepta din nou, și din nou, de fiecare dată la fel, de fiecare dată altfel, dar acceptat, asta era fundamental, pilonul în jurul căruia se învîrtea, smucit, lumea. Problemele existențiale se topeau pe apa sîmbetei, apa sîmbetei mirosea a petrol de aviație, curgea despletită la vale amestecînd șuvițe blond-cenușii și rotind în vîrtejuri ample pete rotunde, irizate, strălucitoare, de kerosen.

Aterizam, roțile ștergeau pista, avionul se lăsa pe amortizoare, pierdea viteză devenind greoi, lăsa jos botul, ros-

togoleam pe cauciucuri 350, 330, parașuta de frînare, 250 de kilometri pe oră, la 200 eram ca și opriți, din beton izvora necontenit, în benzi de lumină străvezie, apa morților. Degajam pista, mă lua în primire un tehnic cu paletă roșie-verde, nasul avionului pe roșul paletei, era ceva care nu mergea, culorile izbite, pălite de soarele aspru ; îl simțeam prin plexiglas încingînd fața, mîinile, umerii sub chingi, sub costumul anti-g, sub salopeta de milaneză pielea protesta usturînd, dar toate astea se întîmplau altfel decît sus, altfel decît acum cinci minute. Cînd scoteam trenul mă împărțeam în două, cel care am fost, cel care aveam să fiu peste un ceas, rămînea așteptarea — eram în așteptare, și atît. Frînam, deschideam cabina, mă dezlegau mîini grăbite, eu nu — nu mă grăbeam, casca pe marginea cabinei, ridicat în scaun, turbina se rotea, freamătul aproape insesizabil al corpului de dural, îl simțeam lăsîndu-se greu pe roți, dar nu a odihnă. Ieșeam din cabină, mă strecuram de-a lungul profilului subțire, ștanțat în fuselaj, culcat cu burta pe coama avionului, fermoarul lat adîncea zgîrieturi în lacul străveziu. Tălpile ghetelor de zbor alunecau pe bordul de atac al planului ascuțit. Mă întindeam pe aripa triunghiulară, zece metri pătrați de tablă savant lustruită, prinsă în nituri cu cap îngropat, ochii în cer, spatele rezemat de fuselaj, era cald, de la soare, de la motor, nu aici, mai la vale, alunecam, ajungeam cu spinarea în dreptul camerelor de ardere, mă încălzeau prin metal, prin costumul transpirat, era o căldură specială, avea ceva neliniștitor, fremăta în ultimele rotații moi ale turbinei. Mănușile sub ceafă, ochii închiși, soarele ardea roșu prin pleoapele lăsate. Decolau avioane, simțeam trepidația aerului sfîșiat, abia apoi auzeam zgomotul, tuna deasupra, sec, o pleznitură de lavă. Roșul de sub pleoape se întuneca o fracțiune de secundă, soarele trecuse axul pistei, umbra avionului decolat. Motoarele camioanelor mugeau, mirosea fierbinte a benzină arsă, a petrol, a cauciuc, zăngăneau scări și vodile pe betonul încins, șuieratul unui compresor dinspre pistă, scîrțîitul frînelor, aterizau o grămadă de avioane, toate astea în așteptarea aceea calmă, rumegam zborul trecut, peste puțin plecam din nou. Simțeam metalul sub mine clătinat, puneau vodila, venea mașina de tractat, clinchet

de metal lovind înfundat metalul, cabluri din oțel erau legate de jambele solide. M-am răsucit, am deschis ochii, peste marginea aripii Alexandru privea nedumerit.

— Uite, am spus, dacă vrei definiția fericirii...

*

Am trecut printr-o uliță îngustă, strînsă, încrîncenată în ea, neagră de umbră, portierele zgîriau tencuiala pereților, cauciucurile derapau pe bolovanii pavajului ; deasupra se încrucișau podețe boltite, prăjini cu firme, atîrnau rufe puse la uscat, atîrnau de mult, pînza albă rămînea mereu umedă, îmbiba aerul greu cu mirosul de mucegai al inului stătut. Pe fundul străzii se tîra orb un fir de apă albicioasă.

Strada făcea un cot strîmt, am oprit, cunoșteam locul, de anul trecut, am coborît, ocoleam mașina, eu prin stînga, Radu prin dreapta, am apucat bara de protecție din spate, am ridicat, am tras, mergea ușor, roțile alunecau pe mîzga care acoperea pietre înfundate cu maiul în noroi acum trei sute de ani. Am dat capul pe spate, cerul prin ochiurile unui covrig aurit atîrnat de o bară ruginită ; sus de tot, în adîncul unei fîntîni de lumină, zburau păsări.

Am intrat în prăvălie, ușa nu scîrțîia în țîțînile masive, luneca cu foșnet stins, mobilă se scobea în inimi de stejar afumat. Ghirlande de covrigi reflectau lumina în pete rotunde cu cerc negru de beznă la mijloc, jucau pe coaja lustruită flăcări roșii ieșite din gura cuptorului ; în cîrlige masive prinse de zidurile groase rămîneau atîrnate lungi fîșii de umbră. Am cumpărat un șirag de covrigi petrecuți prin sfoară păroasă de lînă, plăteam cu bani de metal, muchiile zimțate zgîriau palma. Aproape m-am împiedicat de Dacia albastră ; am trîntit capacul portbagajului, ca să ies am manevrat mult între contraforturi cu licheni pătînd galben pietrele cenușii ; nu era una din străzile pe care se umblă cu mașina. Am traversat o piață rotundă, lumina izbucnea orbitoare, albă, curată, deschidea zidurile mohorîte, pe treptele unei scări cu balustradă cenușie de fontă stătea o puștoaică în blue-jeans decolorați. S-a uitat lung după Dacie, ținea o minge roșie în brațe. În mijlocul pieții era o fîntînă, ghizdurile se deschideau într-un jgheab săpat

în granit, marginile jgheabului erau roase și lustruite de frîiele, zăbalele cailor legați în inele de fier. Dincolo de piață intram iar în penumbră, am trecut pe sub arcade. Salvan tăcea, îmi juca în fața ochilor tăișul japonez ieșit din teaca de fildeș mat. Din nou lumină, tremura verde-aurie în frunze de salcie, am trecut podul, ape groase de cristal fluid se spărgeau în picioarele boltite, pietrele bolților aveau urme adînci de cioplitură și se prindeau între ele prin scoabe de bronz coclit. Dincolo de rîu, pe coasta dealului, urca o stradă compactă ca un zid de cetate. Salvan locuia într-o casă pe al cărei frontispiciu cifre romane se încîrligau alcătuind o criptogramă de nedezlegat, bîrnele porții purtau urme de săgeți, de gloanțe, de pîrjol, Radu trecea netulburat pe lîngă ele, am intrat, casa însăși amintea de un ou de mierlă, neagră de timp pe dinafară, albă de var pe dinăuntru, între camere se îndesau pereți groși de un metru. Geamurile se prindeau cu rame de plumb în fundul unor firide atît de adînci, trebuiau zece minute ca să merg, să deschid geamul, să mă întorc înapoi. Mobila de lemn brun închis, aproape negru, tăia în felii precise zidurile albe ; soarele trecea gîtuit prin tunelele ferestrelor boltite și se lățea în pete mari, calde, pe podele lustruite. Într-un jilț de nuc, răsucită spre noi, am văzut o fată blondă ; ședea cu spatele la lumină, nu reușeam s-o deslușesc grozav de clar.

— Soția mea.

Soția, asta era o noutate, acum un an nu exista nici măcar în proiect, discreție ardelenească, nu se pomenea nimic de soție în felicitarea de Anul Nou, nici în scrisoarea zgîrcită primită în fiecare iulie, cu regularitate exasperantă, fix la data la care mă ivisem pe planetă. S-a ridicat, nu se mai termina, a întins mîna, dacă ceea ce vedeam cu ochi tulburi de lumină era adevărat, nu-l fericeam pe Salvan. Era ca și cum ar fi adus în casă o panteră neagră. O panteră neagră îndopată cu dinamită. Mîna mea încăpea perfect în mîna ei. Vreau să spun, în mîna soției. Avea pielea fină, răcoroasă, clipeam, deslușeam greu fața îngustă încadrată de părul lăsat liber pe umeri. Părul moale lăsat liber pe umeri.

— Irene.

Shake your hands, am zburat afară prin pereții groși, prin poarta de stejar, aveam în mașină, în buzunarul portierei, o piatră translucidă, ape tăiate piezișe lunecau anevoie sub fața cristalului lustruit de fluvii braziliene. Ametist, avea istoria lui împărțită în două, cea știută, cea neștiută de mine, mă încălzea piatra strînsă în palmă; într-o vreme atîrnase de un lănțug, lănțugul de un gît, evident, nu mai avea importanță, parcul și frunzele căzute din toamnă, și zăpada aproape topită, am dat din mînă, am fugit înapoi pe scări. Încercam să mă conving că nu mai are importanță.

Am întins mîna, am deschis pumnul, piatra translucidă prindea lumina răsucind-o într-un glob mititel.

— Se găsește doar în Brazilia, am spus.

M-am răsucit spre Irene, m-am înclinat cu palma întinsă:

— E pentru tine.

— Mulțumesc.

Avea glasul sec și precis, izbea exact între ochi glasul ei, se potrivea de minune cu orașul, casa, cu încăperea albă, ușa deschisă era alcătuită, acum observam, din stinghii groase, înguste, prinse într-o bandă de fier ciocănit.

— Nu-ți văd valiza.

Scurt și la obiect; nici n-avea s-o vadă. M-am întors spre Radu, zîmbea. Dormisem cîteva nopți în casa Salvan, se dormea grozav, zidurile masive strîngeau între ele somnul celor care se odihneau de trei sute de ani încoace sub tavanele rezemate pe grinzi date cu catran, dar nu despre asta era vorba. Somnul din casa Salvanilor era înșelător, și înmuia. Mă regăseam în camera impersonală de hotel, acolo era nichel, sticlă, lemnul se înlocuia nefericit cu plastic, faianța albastră din baie, neonul, pereții netezi vopsiți pastelat și despărțiți prin muchii precise, astea rămîneau înafară, indiferente, nu se insinuau. Păstrau distanța necesară, orice s-ar fi întîmplat între pereții pastelați.

Eu nu, credeam că după niște ani, nu grozav de mulți, rezervele dispar, tatonări, manevre, premeditări, astea mergeau la început, pe urmă instauram o liniște călduță, încredere reciprocă pînă în pînzele albe, și restul. Aici greșeam, nu mă învăța nimeni, bătrînii mei își aveau linia

categorică, „cu mine sau împotriva mea", alb sau negru, învățam singur, viața se alcătuia din nuanțe, tonuri, combinații de cenușiu mai mult sau mai puțin reușite ; rar izbucnea culoarea pură. Mă salva luciditatea ardelenească mereu prezentă, zîmbetul lui Radu trăgea o linie subtilă și care nu putea fi trecută, una din liniile făcîndu-și loc în alcătuirea firească a lucrurilor, o atingeam, o recunoșteam, mă retrăgeam. Nu învins, așa era firesc, să rămîn *singur* în anumite limite, era cumplit de necesar. Salvan zîmbea tăcut în spatele blondei lui soții, numai cu ochii, exact pentru asta îl căutam. Pentru zîmbetele alea, de care mă puteam sprijini. Dar astea sînt lucruri care nu se spun, nu rămîneau nespuse dacă acceptam găzduirea în casa veche. Nu știam încă unde să mă opresc. Habar n-aveam să păstrez pentru mine, ceea ce era de păstrat. De aceea aveam camera *mea* de hotel, dormeam neîntors în patul cu așternut schimbat zilnic de o muiere grasă, mustăcioasă, aprigă, cu miros de rufă proaspătă.

Am lămurit-o pe Irene că dorm la hotel, nu părea grozav de afectată, am mîncat covrigi, coaja trosnea în dinți, s-a adus vin roșu într-o cană înaltă de sticlă cu montura de argint înnegrită, sticla albă aburea de la vinul ținut în pivniță. Am mîncat, se vorbea puțin, tacîmurile erau grele, cu blazoane gravate în mînerele masive, șervete scrobite trosneau în inele late de metal alb. Mă dureau ochii cînd mă uitam la șervetele acelea.

După masă am ieșit în livada lungă, îngustă, întinsă în spatele casei pînă la un gard scund din piatră de rîu ; merii aveau crengi grele, se aplecau sub fructele încă verzi, sfere netede, lucioase, tari, și — bănuiam — cumplit de acre. Iarba era moale, caldă, foarte verde, se apleca fără să se frîngă sub picior, se ridica cînd treceam mai departe. Între meri atîrna un hamac marinăresc, nu se potrivea cu zidurile, cu frunzele merilor, m-am întins, cerul se legăna între crengi. Se însera cînd am ieșit în oraș, mergeam între Radu și Irene, străzile erau pline de lume, am rămas în urmă lîngă o vitrină cu piese auto, pivotul superior-dreapta căpătase joc, puteam oricînd să mă trezesc cu roata culcată. Am intrat în magazin, am cumpărat un pivot, l-au ambalat în hîrtie albastră cu ursuleți maro. Am fugit pînă să-i ajung pe Salvani, aveau picioare lungi,

i-am ajuns, mă uitam la ei din spate, era o plăcere să-i privesc, unul lîngă celălalt, înalți, subțiri, oamenii viitorului. ce mai, cu blugi și cămăși cadrilate, groase, m-au luat între ei, m-am uitat sus. în stînga, în dreapta, mă simțeam ca un copil bun dus la grădiniță de părinții lui.

*

Stăteam înfipți în scaunele înalte de bar, Irene și Radu ajungeau cu picioarele la bara nichelată ieșită jos din tejghea. eu nu, îmi legănam în aer pantofii de sport „Elan", la intrare Salvan parlamentase îndelung cu portarul, pantofii mei încălcau într-un fel eticheta locală. Băuturi sofisticate se clătinau în pahare înalte. era mult fum, tonomatul nu răcnea, punea așa. un fond necesar. sunete plutind, auzea numai cine vroia să audă. Ardelenii au auzul fin. Tînăra pereche dezbătea probleme capitale cu voce scăzută, apropiau frunțile deasupra paharelor, se priveau în lumina ochilor. cum naiba le reușea fără să-și încrucișeze pupilele, uneori frunțile apropiate se lipeau, Irene strîngea pleoapele. pleoapele strînse desenau un zîmbet. am ridicat din umeri. n-o credeam capabilă de performanță. Cred că Radu dădea și el ochii peste cap, nu-l vedeam, stătea cu spatele la mine așa cum se răsucea pe scaunul înalt. Am băut un gît de nu-știu-ce, aluneca inofensiv prin esofag, s-a ramificat în linii de căldură prinzînd pieptul într-o țesătură roșie. Era grozav, gol pe dinăuntru, cădeam lent în mine fără să mă opresc. Exact senzația nopților de zbor, după nopțile de zbor. mă întorceam acasă, apartamentul meu. blocurile dintre salcîmi, zborul nu se termina încă, îmi făcusem aterizările, toate patru, la ultima am ieșit lateral de axul pistei. corecție de vînt, se schimbase vîntul cînd eram în aer. Ce noapte muncită. plafonul jos atîrna sub două sute de metri. se termina zece mii de metri mai sus. tăiat din orizont în orizont. Era o linie netă. despărțea bolta argintie de atîtea stele, o despărțea și o ferea în fața întunericului compact de jos. Zburam la rasul norilor. teapa argintie a tubului Pitot se înfigea exact în linia aceea de întuneric îngust. se lipeau văluri de nori subțiri, se destrămau pe cabină, pe fuselaj ; fluturau scurt

și dispăreau într-o filfîire roșcată. Am ridicat ochii de pe aparate, prin vizorul căștii, prin plexicul cabinei, stele, Dumnezeule, ce vedeam acolo nu era de spus, nici nu încercam să gîndesc în cuvinte, cuvintele, am rîs, am închis ochii, imaginea rămînea săpată în retină, nu se uita, așa îmi aminteam nopțile de zbor, îndărătul pleoapelor ; dar asta se întîmpla întotdeauna mai tîrziu, nu în avion, nici după aterizare, atunci plecam golit de luciditatea rece a profesiei, călcam pe valuri moi de întuneric de-a dreptul peste cîmp, balizele pistei rămîneau în spate, nopțile cele mai negre au și ele lumina lor. Păstram în dosul pleoapelor indicațiile bordului, mă întindeam în pat, nu adormeam imediat, nu puteam. Nu se putea. Luam sabia atîrnată deasupra patului, sabia era grea, metalul tăișului oxidase de mult în cenușiu mat dar rămînea la fel de ascuțit, trasa spirale întunecate șuierînd, despicam în fîșii aerul camerei.

— ...toată povestea, a spus Salvan, m-a bătut pe umăr, am clipit, cum ți se pare ?

Nu mi se părea nimic. Irene a întins paharul, am ciocnit pentru nu știu ce, pentru tot, am lăsat paharul jos.

— N-am terminat, a spus Radu, nu înțelegeam ce trebuie să termine, de ce ține cu tot dinadinsul să termine lucrul acela al cărui început nu-l știam. O ținea pe Irene de umeri, Irene a lăsat capul pe spate, gîtul lung, puternic, elegant, cu tot felul de fibre reliefate precis dar nu brutal, se topeau blînd în pielea caldă, deodată mă deranja îmbrățișarea lor, fără să știu de ce. Pentru că erau umeri de îmbrățișat, mîinile mele țineau strîns marginea barului. Pentru că se înțelegeau fără cuvinte, fără ca măcar să se privească, asta se simte. Pentru că aveau unde să se întoarcă, clădirea aceea în afara vremii, care scoate din oameni tot ce e de scos.

— Ești atent ? a insistat Salvan.

Am zîmbit strîmb, veneam încet de foarte departe.

— Pilotul moare de somn — a făcut Radu.

— Nu i-a priit dormitul în hamac, a completat Irene.

Atunci mi-am dat drumul și am spus o groază de lucruri, cuvintele răbufneau nestăpînite din adîncurile în care zăceau îngrămădite, se adunau, se strîngeau de mult, acum ieșeau, nu știam cît de logic, și de fapt nici nu avea importanță logica. Salvanii au întors ochi mari, fără să

clipească, fața Irenei brusc urîțită în lumina chioară, scofîlcită sub părul lăsat pe umeri. Le-am spus de sabia maiorului tăind aerul în felii întunecate ; de balizele aprinse, lăsate în urmă cînd luam întunericul în piept ; de ceea ce se întîmplă în cabină cînd avionul o ia razna sub mine, fără să asculte de comenzi. Le-am spus despre zboruri de noapte, la înălțimi și viteze în fața cărora noaptea se dă la o parte, lumina metalică umplînd cabina, izvorînd tăcută din tabloul de bord, din pulturile cu contacte, prelinsă pe cupola străvezie, dincolo de cupolă întunericul se destrăma în ochiuri mari, nodurile acelor ochiuri erau stele imense și planete înghețate. Focul și frigul treceau prin aerul rar care înceta să fie aer, pete de lumină palidă trasau raze fosforescente, fosforescență verzuie, manșa avea o mie de umbre legănate lent la cea mai mică mișcare. Încercam să explic rațional, rațiune amorțită sub casca etanșă, nu avea rost, lucrurile se petreceau după legi atunci și anume create ; se aprindeau, se stingeau, trecerea lor lăsa dîre scurte în aerul cabinei. Zburam într-o sferă de lumină incertă, la cîteva mii de metri deasupra, spre apus, orizontul palid căpăta o tentă roșcată — atît. Întoarcerea jos era o dare înapoi, pămîntul de sub tălpi, aici toate aveau forme și nume precis cunoscute, se întîmplau lucruri dinainte știute ; păstram pentru mine lumina incertă cu abia ghicite tente roșii. Asta ținea fix pînă dimineața, mai precis pînă adormeam, puneam sabia la loc și cădeam în somn ca un lemn, nu se visează în somnul după nopțile de zbor, mă trezea ziua de afară — albă, certă, palidă, spulbera tot ce era neclar, undeva se adăuga un strat subțire, fin, aproape invizibil. Am spus că cele mai dure oțeluri se alcătuiesc din asemenea straturi subțiri, fine, invizibile, tăișurile făcute din asemenea oțeluri taie lin pînă dincolo de os, nici nu-ți dai seama cînd a ieșit pe partea cealaltă.

Salvanii tăceau politicos, n-aveau cum să înțeleagă, unele lucruri se pricep numai după ce le-ai trăit și nici atunci, le retrăiești doar, iar la sfîrșit clatini capul și faci „nț-ț-ț" din buze.

Se stingeau lumini, oamenii se ridicau de la mese joase, un tip cu hăinuță albă de doc număra bani și întorcea scaune cu picioarele în sus, pe mesele joase ; vor-

beam înainte, spuneam despre rachete explodate la o sută de metri în fața avionului, am trecut încă o dată prin cercul roșu cu rază de moarte agățat de manșă ca de singura șansă, manșa era moale și inutilă, cu tijele comenzilor tăiate ; pe urmă noaptea împîclită de lună cînd simțeam avionul căzînd neputincios sub mine, și zborul niciodată terminat în care tubul Pitot trasa linii adînci pe dealurile înghețate și în cerul incolor de ianuarie, și pe creierul meu amorțit, zbor niciodată terminat, pentru că n-am aterizat, nu-mi amintesc aterizarea, zbor întrerupt la jumătate, finalizat de un instinct cu care mă mîndream dar care nu ținea de mine, apărea imprevizibil, dispărea pentru naiba știe cîtă vreme, fiecare dată putea fi ultima, zbor care m-a retezat în două, fin și precis, ca acele oțeluri alcătuite din mai multe straturi subțiri.

* * *

Camera de hotel era ca un salon de spital, albă, aseptică, impersonală, creste scrobite împărțeau cearceafurile în pătrate egale, somnul se petrecea într-un caroiaj din pînză albă, pătura albastră, pufoasă, mirosea stins a lînă udă. Somnul era și el aseptic, fix opt ore de repaus, refăcea fără să odihnească. M-a sculat telefonul, foarte devreme, am bîjbîit prin penumbra cenușie, albastră, perdelele umflate ca pînze de corabie, briza de dimineață sufla stins din trei părți deodată. Dincolo de acoperișuri răsărea un astru roșu, rece, străin, nici măcar nu lumina. Telefonul atîrnat în perete avea o sonerie remarcabilă, am dus la ureche casca de ebonită neagră, am băgat fața în cutia agățată cu cîrlig solid de alamă, am strigat „alo" în pîntecul cutiei, se căsca o gaură cu margini mîncate, auzeam în cască un suflu amplu din fundul căruia venea foarte depărtat și foarte clar un fir moale de voce. „Alo", s-a suprapus un glas cu accent ardelenesc, „vorbiți cu Parisul", undeva se cuplau contacte, pocneau sec chei băgate în fișe, alergau fire de-a lungul șoselelor, peste munți albi și fluvii, treceau granițe, se cățărau pe stîlpi cu izolatori de porțelan traversînd continentul, asta-i, Parisul, am spus din nou „alo" în cutie, așa, la noroc Vocea de femeie graseia neli-

nistită cam la două mii de kilometri, cuvinte de neînțeles se rostogoleau moale din cască pe mocheta camerei de hotel. Se întîmpla ceva la celălalt capăt al firului, acolo era cu două ore mai devreme, nu sunt în mijlocul nopții să auzi o voce dragă : glasul de femeie s-a frînt întrebător, aștepta răspuns, am tras aerul dimineții în piept, am zbierat : „do you speak English ?" în microfonul cu margini mîncate. Atunci s-a auzit un declic, „mă iertați, am greșit camera", casca vuia ca un ghioc, s-a stins. Îmi auzeam, în rotundul de ebonită, răsuflarea. Am agățat casca la loc, peste acoperișuri ascuțite astrul străin începea să devină soarele știut. Aveam o carte pe noptieră, am deschis-o, încercam să citesc, n-a mers. Nu puteam citi. Am făcut duș fierbinte, am tras blugii și tricoul pe corpul umed, am ieșit în coridor : era de fapt o galerie suspendată deasupra holului de la intrare, m-am aplecat peste balustradă, nu vedeam mare lucru, întunericul mirosea stins a tutun rece. M-am întors în cameră, m-am încălțat, am coborît scara, fără zgomot, ascensorul hotelului era vechi, demodat, ocupa golul scărilor montat într-o cușcă de sîrmă împletită, cablurile bine unse luceau stins, s-au plesnit între ele, înăbușit. Pe ușa centralei era desenat cu alb un telefon, geamul mat se lumina slab dinăuntrul, scria pe geam că intrarea persoanelor străine e strict interzisă. Am intrat, telefonista voinică moțăia la pupitrul cu contacte, avea sub coate o revistă deschisă, nu păcălea pe nimeni revista aceea, lumina era prea chioară ca să poată citi.

— Bună dimineața, am spus, femeia se freca la ochi fără să înțeleagă, am explicat că citisem ce scria pe ușă, dar eu îmi dorm nopți din viață la hotelul ăsta, și încă de ani de zile, ce fel de străin sînt ? Vroiam să știu cine a chemat de la Paris, abia atunci s-a trezit, „sînteți greșeala cu Parisul", eu eram în general o greșeală, dar asta nu se spune. Am aprobat din cap, habar n-avea *cine* chemase, știa numai *pe cine*, povestea se schimbă dacă primește comanda din interior, adică din interiorul hotelului, atunci da, știe tot, cine pe cine, și încă, pentru cîtă vreme. Și tariful, noaptea e altul, de fapt Parisul sună rar aici, mai ales nemții și sîrbii. A explicat, clape de alamă se aliniau în patru șiruri paralele, șirul de jos era ciuntit, „vedeți ?"

— vedeam, clapa camerei chemate era deasupra clapei mele, astă-i.

Zîmbea stingherită, nu se mai întîmplase, poate vreți o cafea, nu vroiam, mulțumesc, m-am răsucit pe călcîie, am închis încet ușa aceea cu telefon pictat pe ea. M-am învîrtit prin hol, am căscat gura la casetofonul din vitrină, am bătut armura încet peste obrajii de metal. Avea praf pe vizieră, am șters praful. Pe urmă am ridicat viziera și niturile vechi au țipat îngrozitor de strident ; undeva, sus, s-a trîntit o ușă. M-am așezat în fotoliu, credeam că o să apară recepționera blondă, n-a apărut. Îmi părea rău că refuzasem cafeaua telefonistei. Am ieșit din hotel, piața era neașteptat de neagră, rece, pustie, frigul de dimineață urca din lespezi cenușii prin tălpile bascheților ; am coborît scările cu mîinile înfundate în buzunar, alunecau picioarele pe treptele ude. Ziua începea brusc după colț, soarele se ridica în lungul străzii, trimitea raze groase în șuvoaie roșii, am mers pe razele acelea.

Trotuarul era pustiu, eu și copacii, am văzut cîteva pisici întîrziate, bănuitoare, se arcuiau, dispăreau sub porți pînă ajungeam la ele. A scîrțîit lugubru o poartă, a ieșit un bătrîn înalt, țeapăn, mustăcios, privea drept înainte cînd am trecut pe lîngă el, cu ochi opaci din sticlă mată. Am zis cuviincios „bună dimineața", n-a răspuns. Poate însemna orice, m-am gîndit, bătrînul înalt cu ochi de sticlă mată și salutul rămas stingher în aer. Întîmplările care răstoarnă universul se întîmplă în fiecare zi. Se adună, se înghesuie liniștite, universul nu se răstoarnă cu vuiet mare, se răsucește ușor întors pe dos de lucruri limpezi, mărunte, trec pe lîngă ele fără să le recunosc. Rar se întîmplă ceva ieșit din comun — avertisment. Ca atunci, mi-am spus, dar asta a fost de mult, mergeam în eleganta uniformă albastră, sclipeau pe ziduri reflexe de lumină trimise de cucii din aur, de vulturul din argint, aveam soarele în față, era dimineața devreme, soarele se ridica legănat între două blocuri, drept înainte ; fîșii înguste, aurii, alergau nebune pe fațade frîngîndu-se în ritmul pașilor. Era una din diminețile în care se merge cu pași apăsați, nu puteam, șchiopătam cu piciorul luxat prozaic pe scări, călcasem strîmb, mă feream să calc strîmb, se întîmplă, nu poți pune veșnic toată talpa pe pămînt. Fe-

meia care venea spre mine șchiopătă și ea, am văzut de departe, venea cu lumina în spate, lumina îi îndulcea și-i înmuia conturul, subțiindu-l spre ireal. Am văzut-o de departe, venea exact pe șuvoiul de lumină, era încă foarte devreme, soarele jos, venea decupată încert, trotuarul pustiu aburea umed, închis, lucios, razele orizontale reflectau unde roșcate în asfaltul negru. Femeia aceea venea în lumină, corpul drept, prea drept, asta se simte, auzeam bocănitul sonor al pantofului ortopedic pe asfalt, se legăna silueta subțire, țeapănă, aplecată în partea bocănitului sonor. I-am simțit privirea de departe, ne apropiam șchiopătînd amîndoi pe trotuarul gol, lățit, lungit în toate părțile ca o pistă de decolare-aterizare. Încercam să calc normal, nu puteam călca normal. Fulgera o durere vie prin gambă, îmi răsucea piciorul. Am știut ce o să urmeze, era clar ce o să urmeze, complicitate scălîmbă, ne-am întîlnit, inevitabil, în dreptul unui magazin de încălțăminte, prin vitrine mari, limpezi, priveau lucindu-și mat pielea în soarele proaspăt, perechi de pantofi. Nu doar complicitate, a fost și multă speranță în ochii încercănați, fața ușor asimetrică, ofilită, părul sărac, buzele subțiri, dar nu asta era esențial, exista pudră, exista coafor, se putea folosi ruj care invioreză pielița palidă, pentru gheata monstruoasă cuprinzînd strins piciorul pînă sub genunchi nu exista nimic. Nici măcar un vinovat care să poată fi arătat cu degetul.

Treceam pe lîngă ea, nu puteam călca normal, exact asta năștea lumina de speranță în ochii încercănați, femeia era încă tînără, n-avea să mai fie multă vreme, umilință, și speranță, și întrebare, toate se voalau într-un licăr de complicitate, noi și ceilalți.

* *

— Ești un aviator sumbru, spunea Irene, asta s-a întîmplat în seara cînd n-am vrut să merg cu ei la un ceai ardelenesc, o să dansăm — spunea fata, nu vroiam să dansez. Nu simțeam nici o nevoie să dansez. Cum naiba se învîrte lumea la voi, am tropăit în mijlocul camerei cu mîna ridicată grațios în aer, și gazda udă podelele ca să nu

se ridice praful, mulțumesc, am spus, nu simt nici o nevoie. Mergeți voi, eu am ce face.

— Chiar, a întrebat Radu, ce faci ?

Puteam să fac o mie de lucruri. Puteam să mă duc la bar, să citesc în camera de hotel, să bat străzile din jurul catedralei. Puteam să închid ochii, asta era cel mai ușor, și să fiu deodată foarte departe, și să simt pe obraz degetele fine, și să privesc ochii verzi aurii îngustați în zîmbet.

— Pentru Dumnezeu, a făcut Irene, în capul meu aviatorii au fost întotdeauna oameni înalți cu vindiacuri din piele, și încă, povestind mereu isprăvi nemaiauzite, petrecute între cer și pămînt. S-a întors spre Radu, pe cine ai adus în casă ? Nu e înalt, n-are haină de piele cu fermoar, tace tot timpul.

Am ridicat picioarele, aveau banchete late din scîndură groasă, lemn afumat și lustruit, nu cu lac, vremea, marginile tăiate drept erau mîncate, rotunjite blînd, fibra de stejar îndesată în fibră de stejar, banchetele se prindeau în zidul unor nișe adînci, am ridicat picioarele, am rezemat bărbia de genunchi, asta, am spus, cu povestitul, vreme pierdută. N-ai înțelege nimic.

Radu se bătea cu lama unui stilet filigranat peste dinți, l-a aruncat în aer, lama filigranată se rotea, reflecta lumina, pete rotunde, portocalii, alergau pe tavan, pe zidurile vechi, pe fața Irenei.

— Încearcă, a spus, am ridicat din umeri, nu era nimic de încercat. Trebuie trăit, profesia trăgea un cerc net în care intrau doar cei de același fel. Care gîndeam la fel pentru că strîngeam o mansă în mînă, etc.

— Pierzi enorm, a spus Irene, cu cercul ăsta net al profesiei, numai că nu pierdeam. Vedeam altfel. Unde am ajunge dacă am gîndi identic, am întrebat. Dacă ne-ar place tuturor aceleași lucruri. Aceleași blonde.

Irene a rîs, s-a lipit de Radu, „aceleași blonde, a spus, imposibil. Sînt unică", și în clipa aceea, într-adevăr, era.

— Unicat, a mîrîit Salvan, i-a cuprins umerii cu brațul, s-au îmbrățișat rîzînd, se sărutau. Era un cămin în camera mare, ardea focul, crengi subțiri care luminau fără să încălzească, băteau flăcările în dinții albi, umezi, roșii de foc, s-au pupat iar. Să încerc, mi-am spus, ce-ar

fi să încerc, și ce ar fi ca într-adevăr să priceapă ce e de priceput ăștia doi. Tipa asta lungă atît de plină de ea. Mă uitam la ei cum se string în brațe. Radu Salvan, care se credea căsătorit cu o fată frumoasă, fără să știe că de fapt a adus în casa bătrînă o panteră neagră. Eu, mi-am spus, pilot fără avion. Ce rămîne dintr-un pilot care coboară din avion, exact pilotul. Un fel de jumătate.

— Ascult, a făcut Irene.

Se desena părul blond pe piatra cenușie, pe catifeaua vișinie a panopliei, deasupra căminului se încrucișau săbii drepte, săbii încovoiate, sulițe lungi de cavalerie, atîrnau buzdugane, țevile răsfrînte ale pistoalelor cu cremene miroseau stins a iarbă de pușcă.

— Nu-i mare lucru de spus, am început.

Și m-am întors într-un zbor din amurg, jos era aproape întuneric, întunericul prăfuit și incert de după apus. am decolat. se lumina violet pîcla cenușie în flacăra forțajului. Am băgat trenul, flapsurile, viram spre mare, s-a legănat. s-a rotit încet globul mohorît de sub noi, în mizeria tulbure a țîșnit brusc, auriu, decupat foarte clar și ondulîndu-se în volute largi, fluviul. Am privit bordul roșu, normal. am scos din viraj cu botul pe dunga vînătă, front de întuneric, creștea de la răsărit, se pierdea deasupra în benzi albastru închise, roșii, portocalii, la zenit cerul se topea într-un galben foarte palid și foarte subțire, în adîncul galben clipea stins prima stea din noaptea aceea. Din noaptea care o să vină. mi-am spus, atunci am văzut marea, începea de nicăieri, continua golul acela vînăt care închidea cerul spre est, se deschidea spre litoral într-o tentă cenușie cu umbre roșiatice fine de tot. astea erau culorile amurgului, se țeseau pe cupolă. luceau scurt pe tabloul de bord. marea se desprindea foarte precis din cenușiul țărmului, mai mohorît, mai dens. punctat de lumini licăritoare.

Acolo e întuneric, mi-am spus, Constanța și restul. Tipi care se pregătesc să iasă cu tipele lor, marinari care coboară pe uscat din navele ancorate în rada exterioară; vedeam luminile navelor, albe pe apa plumburie, și punctele știute ale felinarelor de poziție. verde în dreapta, roșu în stînga. cenușa din jur făcea culorile acelea, roșu, verde. foarte vii și strălucitoare. Zburam jos, sub o mie

de metri, a lucit scurt și s-a rotit peste oraș raza farului. Am numărat unsprezece secunde și am văzut iar lumina aprinzîndu-se în mulțimea luminilor din port, alungindu-se într-o rază tăioasă și despicînd apusul din orizont în orizont. Ieșeam pe mare, zburam într-o sferă tulbure și opacă, am mărit luminozitatea bordului. Simțeam compresorul măcinînd aerul cenușiu, se schimba ceva în sunetul motorului. Am mușcat marginea măștii de oxigen, nu motorul. Tahometrul, temperatura ajutajului, manometrul de ulei, normal. Am împins maneta de gaze. dincolo de plexiglasul cupolei amurgul se despica în fișii lungi, lăsau să pătrundă între ele întunericul, fișiile acelea ; aici întunericul venea de sus. Ce glumă bună, mi-am spus, să mă lase motorul în larg. Să înot o săptămînă și să întreb vapoarele întîlnite unde e Constanța. Am împins maneta de gaze în forțaj total, o mie de kilometri la oră, am cabrat brusc avionul, am înclinat, trăgeam într-un viraj de luptă nesfîrșit și discul acela imens de apă sărată s-a legănat și s-a rotit, așezîndu-se pe muchie. Atîrnam cu avionul pe marginea unei emisfere de întuneric negru, am dat capul pe spate, atunci m-a orbit bila incandescentă răsărită dincolo de munții încețoșați ai uscatului. Am întors avionul pe față înainte ca totul să coboare pe orizont, aici tot orizontul se lumina în galbenul acela palid, ne lansam spre apus, opt mii de metri la altimetru, am strîns masca de oxigen pe obraz. Aici, am spus, lumina zilei de ieri, lumina soarelui pe care l-am văzut ducîndu-se, dar asta se întîmpla jos, la zece mii de metri ardeau razele soarelui răsărit din nou în apus. Am simțit MIG-ul trepidînd mărunt și întinzînd în lumina crudă țeapa tubului Pitot, se înfigea în benzi late de culori incandescente, am coborît vizorul fumuriu, marginea de jos a cerului incredibil se rezema de creste haotice pentru a doua oară desprinse din întunericul aceleiași zile trecute, munții. Treceam în supersonic, avionul lăsa în urmă o dîră. vedeam în periscop, ara o dîră albastră, portocalie, galbenă, albă pe măsură ce urcam și globul de soare își deschidea culoarea ca atunci cînd urcă ziua pe cer, numai că acum noi urcam peste soarele care se tot înfunda spre apus. La șaptesprezece mii de metri soarele era alb și rotund, globul știut din miezul zilei, țintuit pe mijlocul cerului.

O mie opt sute kilometri la oră, am tras mai departe de manşă, răsuceam lin avionul şi toată planeta s-a răsucit şi a trecut deasupra noastră ; simţeam soarele acela aib de încins, îl simţeam arzînd prin burta avionului. Am lăsat MIG-ul să cadă, ne-am dus urlînd pe o curbă prelungă de cer sfîşiat, sărac, îngheţat, aerul stratosferei, am redresat din nou în noapte, la viteze şi înălţimi domestice, jos erau oraşe de lumini, sate de lumini, de la două mii de metri vedeam farurile automobilelor pe şosele ce uneau acolo sate şi oraşe. Acum, mi-am spus, dacă cuplez din nou forţajul, şi lansez avionul spre vest, şi urc, la doisprezece-treisprezece mii de metri răsare iar, portocaliu, soarele acela invers. Care se deschide şi devine soarele ştiut la optsprezece kilometri înălţime, din ce în ce mai limpede şi mai sus pe măsură ce pămîntul se afundă în noapte. Dar nu ştiu ce reuşiţi să scoateţi din cuvinte, Salvanilor, pentru că astea sînt totuşi numai cuvinte, îmi făcea plăcere să mă uit la mutrele lor, voi aţi vrut, am spus. Radu a întins vîrful stiletului filigranat spre mine, prea multe culori, a zis, aproape mă dor ochii. M-am uitat la Irene, ridea, uite, a spus, cred că încep să văd ceva. Tu ai avionul.

*

— Tu ai avionul...

Sigur, cum uitasem, auzisem de multe ori, tipul cu avionul, asta mă scutea de o groază de chestii, inclusiv cele de care doream fierbinte să *nu* fiu scutit. „Eşti chiar fericit ?", dădeam nătîng din cap, eram, revenisem la zbor după zece luni de coate tocite pe băncile Academiei Militare, în ziua aceea zburasem, am fost gata să mă curăţ, din timpenie, nu uitasem avionul, nici o clipă, asculta la fel de docil, asta rămîne în sînge, se transformă în reflex, în instinct, în mod de viaţă — pierdusem, se alterase simţul acela atît de fin care apare doar în situaţii-limită, cu 1-2 secunde interminabile înaintea situaţiilor-limită, vestind, avertizînd. Nu mai simţeam avionul în vîrful degetelor. Am picat, am văzut copacii intrînd în parbriz, casele din marginea satului, ştergeam cu aripa malul înalt al fluviului, lut galben, ciuruit negru de

găurile lăstunilor, apa mîloasă din botul avionului o simțeam vălurindu-se în spate, acolo unde jetul atingea oglinda galbenă, în stînga, la cîteva zeci de metri, un remorcher vărsa nori de fum. Am trecut lateral, trăgea trei șlepuri încărcate cu Dumnezeu știe ce, pe punțile încinse de soare marinari mîncau pepeni cu miez roșu. Am simțit gura brusc uscată, firele colimatorului dansau și se încrucișau pe piciorul gros al podului. Manșa în burtă, viraj de luptă, ieșire dintre maluri, avionul cabrat puternic, zgîriam cerul spălăcit cu planul drept, atunci am simțit MIG-ul lăsîndu-se moale, curgînd topit, lichefiindu-se sub mîne, ducîndu-se obtuz în cîmpia prăfuită, fără să asculte de comenzile bracate complet. Manșa grea juca inutilă prin cabină izbindu-mi genunchii, limită de viteză, cădeam atîrnat, aproape pe spate, acul vitezometrului se tîra spre 440, 420, 400 km prăpădiți pe oră; comenzile umbrite de căderea cu unghi mare de incidență, turajul la relanti, asta era, n-am pus motor, răsucisem jumătatea virajului de luptă din inerție, rămîneam agățat sus, la jumătatea traiectoriei frînte. Cădeam, am împins maneta de gaze, motorul prindea greu, difuzorul sorbind în spasme aerul sărac, cald, diluat al cîmpiei, viteză mică, debit insuficient, toate astea în timp ce avionul cădea la nesfîrșit, încă două mii de metri pînă jos, două-trei sute îmi trebuiau să mă întorc pe față, lent, nu acum, să mai prind viteză am încercat manșa cu vîrful degetelor, am simțit tremurul repezit, vibrația surdă, prevestitoare, de coardă întinsă gata să pleznească, nu acum, mai aveam de așteptat. Cădeam cu spatele, rezemam cîmpia pe umeri, 10 tone de metal deasupra, apoi cerul, albastrul șters printre genunchii prinși în tuburi și fermoare, de acolo veneam, aerul începea să șuiere în lungul fuselajului, ochii alergau de la vitezometru la altimetru, fixasem limita de șase sute km. pe oră la două sute metri înălțime, nu ultima șansă — șansa, singura, viteza minimă care asigura, la altitudinea aceea, întoarcerea avionului pe față. Dacă nu... aveam să văd ce rămîne de făcut, întotdeauna rămîne ceva de făcut, de la 200 de m, din poziția mea, nu puteam catapulta. Se săpau cifrele albe pe retină, 450 km pe oră la 1400 m, cădeam, 500 la 1000, am început să răsucesc avionul, ușor, se înșuruba lent, 550 la 800, scăpam, 600,

am întors avionul pe față la 600 de metri. pămîntul era mic, și rotund, și depărtat. îl vedeam ca pe o minge de tenis cenușie. Asta-i, am cuplat pilotul automat, m-am întins în cabină. mă curățam ca un tîmpit, nici în școală nu pățisem așa ceva. M-ar fi găsit risipit pe trei hectare, om și avion, comisie de anchetă, cutia portocalie din derivă, barograful, filmul negru, de cele mai multe ori voalat exact pe ultimele secunde, necesarele, misterioasele, izbăvitoarele ultime secunde ; la concluzii nu îndrăzneam să mă gîndesc. Am cuplat fortajul, am făcut o gamă completă de acrobație pe verticală chiar acolo, deasupra celor trei hectare.

După aterizare dușul. Dacia albastră, două ore de șosea, tipi cu priviri sfidătoare mă depășeau, plini de importanță, gonind spre treburi ce nu sufereau amînare. Am trecut podul, intram în oraș, primul stop, ca de obicei — sărit, parcajul din spatele Universității, fisa nichelată în automatul portocaliu, am deschis iar mașina și m-am întins pe canapeaua din spate, mă duc, nu mă duc ; pe tavanul îmbrăcat în plastic alb se derulau imagini blond-cenușii : mergeam. Am văzut iar cerul acela spălăcit din care tot cădeam, am oftat. m-am ridicat, am trîntit portiera. Zidul mohorît al Universității arunca umbră densă, cu iz intelectual. Telefonul public, „alo"-„alo", s-a făcut. ne vedem și de data asta, amînam pentru data viitoare ceea ce era de amînat. Ceea ce nu era de amînat, dar noi ne încăpățînam să tot lăsăm pentru un viitor indecis. Așteptarea în fața agenției CSA, să mori de ris, în vitrină un TU-154 împungea spre cer cu botul negru, rotund. M-am uitat la ceas, întîrzia ca întotdeauna, a apărut brusc lîngă mine, exact cînd începeam să cred că n-o să mai apară, tot ca întotdeauna ; era un „totdeauna" special, fragil ca o sticlă subțire. A fost liniștea totală, caldă, bună, zbura vijîind tot ce mă alcătuia, rămîneam cel oglindit în ochii privindu-mă țintă în ochi ; aici greșeam.

— Ce mai faci, întrebarea nu era gratuită, ne vedeam rar, prea rar, smulgeam zile așezîndu-le între noi, am ridicat din umeri, făceam lucrul cel mai grozav din lume. aerodromul, avioanele, „O.K.", n-a întrebat, afirma, nu vedeam privirile lăsate, pluteam foarte sus și foarte

departe, „da, am răspuns, cred că e foarte O.K.". Ce ușor zburau cuvintele mari, mă lipseam de o halcă zdravănă din mine — fără să știu. Povestea de dimineață, fata de lîngă mine, eram ÎNTREG, debordam de mine pe ochi, pe nas, pe gură — mai ales pe gură. Bucureștiul de vară se estompa într-un lac, într-un parc, îmbrățișam în mers umerii subțiri, simțeam brațul rezemat de mijlocul meu, agățat de centura blugilor, ne potriveam, încăpea exact în mine, parcă eram vițelul cu două capete și patru picioare. Mă afundam în părul moale, ne-am oprit, față în față :

— E bine să nu ne mai vedem.

Se făcuse frig.

— Nu acum.

— Ba exact acum. Eu o iau încolo — a făcut un gest spre interiorul parcului — tu urci în mașină și pleci.

Am strîns mîna îngustă pînă la durere, adică pe mine mă dureau degetele albite de strînsoare.

— Nu cred că o să pot.

A zîmbit îngustînd ochii, așa zîmbea, cu ochii înguști, filtra în ei lumina dinăuntru, verde, și aurie, și cu puncte scînteietoare de albastru, știi ce a răspuns ?

— Tu ai avionul.

*

M-am dus în piață, era zi de tîrg, marți, miercuri, poate vineri sau sîmbătă, pierdusem șirul, de asta veneam aici, să pierd șirul, piața se ținea sub un zid cu bolți negre, umbra grea ascundea coșuri aurii din nuiele de salcie, lemnul alb al ciuberelor mirosea încă a crud, avea să mai miroasă multă vreme, se vindeau cuie pătrate de potcoave, grămăjoare de tămîie pentru ars în fața icoanelor, tăișuri de coasă, basmale roșii frigeau ochii de atîta culoare. Soarele decupa orbitor arcurile de boltă pe o coastă prăfuită, iarba se tocase de mult, pămînt călcat în fiecare marți sau sîmbătă de nenumărate tălpi, iarba nu apuca să crească de la o săptămînă la alta, de la un an la altul, pămîntul se prindea într-o țesătură deasă de rădăcini subțiri și fragile, se intersectau în noduri rotunde, alburii, roase și ele de pași, de roțile căruțelor, de copitele

cailor țintuite în potcoave prinse cu acelé cuie pătrate. Era înghesuială, înghesuială liniștită, trupurile alunecau fără să se atingă, toate se întîmplau lent, cumva solemn, pusul roșiilor pe balanțe de aramă, număratul banilor, tipul înalt în bluză decolorată cu epoleți aranja roșiile în sacoșă cu gesturi măsurate, una cîte una, șovăia, le potrivea între ele, putea merge o mie de kilometri cu sacoșa aceea fără să curgă o picătură de zeamă. Urmăream cu gura căscată o bătrînă așezînd morcovi pe scîndura lată pusă de-a curmezișul căruței, scîndura era lustruită și galben-roșcată de atîția morcovi ; bătrîna avea obrajii crestați migălos în linioare fine, crestătură lîngă crestătură, cutele nu cruțau un milimetru de piele, convergeau într-o geometrie subtilă spre ochi, spre colțurile gurii, gura era aspră, cu buze strînse și subțiri ca o sfoară de cînepă. Morcovii erau aranjați pe fundul căruței într-un monolit de frunze și rădăcini gălbui, se obișnuiau ochii cu lumina, nu erau galbeni, erau de un portocaliu viu, fosforescent, ca paletele finișorilor de pe portavioane, așezați grijuliu, unul cu frunzele, celălalt cu vîrful ascuțit de rădăcină, se potriveau perfect unul în altul, bătrîna îi apuca cu mîna, mîna da, la fel de crestată ca obrazul dar adînciturile erau mult mai mici, pielea lustruită de soare reflecta lumina într-un bronz uniform, bronzul acela netezea, întindea, rotunjea, degetele se mișcau repede fără să rupă aerul de lucru făcut o dată pentru totdeauna. Mîinile distonau, nu erau mîinile unui om bătrîn. Apuca rădăcinile clădite în căruță și le reclădea pe scîndură, le potrivea între ele, nepăsătoare la ce se întîmpla în jur, de oiștea ridicată spînzura o balanță cu platane din alamă, albe de lucioase ce erau. Așa m-a găsit Irene, holbînd o mutră nu grozav de inteligentă la bătrîna aceea, mi se reflecta fața în talerele balanței de deasupra, cîte o față deformată pe fundul fiecărui taler, două zîmbete nătînge ieșite din aceeași gură.

— Hello captain, suna aiurea pentru piața aceea, „hello", totuși Irene, în blugi, cu tricoul ei de bumbac, *se potrivea*, avea exact aerul necesar, mișcările gîndite, eu nu, asta se simte, distonam, nu mă lipeam, nu făceam parte din ce se întîmpla acolo.

— Îți place ?

Am ridicat din umeri, habar n-aveam dacă îmi place. Se deosebea prea mult de ce eram obișnuit să-mi placă.

— Trece peste mine, am spus. E ceva care îmi scapă.

— Ție îți scapă o grămadă de lucruri, a zimbit Irene.

Am întins mîna, am luat sacoșa umflată atîrnată de umărul ei, gest absolut formal, era înaltă, subțire, umerii drepți, putea să mă ducă cu sacoșă cu tot fără să bage de seamă. Asta-i, copil născut în fîn, la soare, hrănit cu lapte de la țîța vacii. Mi-am amintit camionul care descărca lapte în fața blocului, mă trezea în diminețile de vacanță zgomotul sticlei lovite de metal, uneori sticlele se spărgeau, se vărsa lapte, urca pînă la etajul patru mirosul subțire, se acrea pe drum ; închideam geamul, mă înfășuram în pătură, dormeam mai departe. Asfaltul se lipea de laptele scurs, ocoleam cu bicicleta cioburile mate, negre de muște.

— Ce tot spui ?

Uneori gîndeam cu glas tare, nu se face, am mormăit ceva despre dealuri, despre mere, despre copiii hrăniți cu acele mere, ce înalți cresc. Se fac cît casele.

— Îmi pare rău că te dezamăgesc, a făcut Irene, eu sînt din Cluj.

Aproape nu conta, pentru deosebiri esențiale e nevoie de distanțe mult mai mari. Și de ani care să se adauge, atîția încît să nu mai știi cînd au trecut. Irene a rîs, m-a luat de mînă, m-a tras după ea printre căruțe, spre mijlocul pieții. Pe pămîntul prăfuit, peste rădăcinile tocate de iarbă subțire, era pusă o cergă mițoasă, strălucitor de albă, groasă, cred că nici nu se îndoia de groasă ce era, cerga aceea. Așezaseră pe ea roți galbene de cașcaval ceruit, roți brune de cașcaval afumat, mai erau cîteva lucruri pe care nu le înțelegeam, forme umflate, cusute strîns pe margini, cu găurile cusăturilor brumate de picături străvezii care jucau lumina în pete irizate ; pe frunze de ferigă vedeam cutii cilindrice din scoarță de brad legate cu sfoară groasă. Dincolo de cergă stăteau doi ciobani cu pălării negre și pături în patrate de șah aruncate pe umeri, dar stăteau, adică încremeniți, și muți, și nu știu cum crescuți din pămîntul sărac, purtau sub curele late de piele groasă cuțite cu mînere mari în teci de lemn. Încercam să rîd, se oprea rîsul în gît ; tipii ăia aveau din belșug exact ceea ce-mi lipsea mie.

— Ei ? — a făcut Irene, dar întreba în șoaptă. aplecată ca și cum căuta ceva în sacoșă.

— Sînt mîndri, am reușit să storc, nu era numai mîndrie Ne-am întors. am plecat fără să cumpărăm cașcaval, era ca și cum am fi scos o piatră dintr-un soclu de statuie.

Sub bolțile negre Irene a tîrguit miere și o sticlă cu spumant de baie iugoslav. Mergeam spre casa Salvanilor, am trecut podul, eu căram sacoșa, habar n-aveam ce era înăuntru, ceva moale și ceva tare cu multe umflături, Irene ținea într-o mînă borcanul înalt, în cealaltă sticla cu spumant verde, avea o formă ciudată sticla aceea, soarele trecea prin mierea galbenă, prin lichidul verde, uleios, culorile erau foarte vii și păstrau în ele un sîmbure de lumină albă.

— Sînt mîndri pentru că sînt, a spus Irene, urcam dealul. în fața porții am lăsat sacoșa jos, „nu intri ?", mai tîrziu, după masă, sus strada se afunda în pădure.

* *

Moartea tatii a început cu o aterizare de noapte, am venit cu farul de bord, pămîntul era albastru-violet în pata ovală de lumină, se strîngea pe măsură ce ne apropiam de sol, a lucit umed betonul pistei. Am pus roțile, tubul Pitot s-a legănat pe marginea unui orizont închipuit de șase balize roșii ; lăsam botul jos, am declanșat parașuta de frînare, „după ce termini vii la mine" — a spus conducătorul de zbor. În microbuz era întuneric, m-am lovit de cineva, „fii atent !", Coetel, și-a scos casca, albea difuz pe scaunul de lîngă el.

— La zebră, am spus, n-am pornit imediat, mai rula un avion. Maestrul alerga spre microbuz, s-a îndoit intrînd în caroseria scundă.

— Ce noapte, a spus Boss, ai aterizat prost ?

Am ridicat din umeri, de mult nu mai aterizasem așa O.K. Uns. Aproape de *perfect*.

— Atunci de ce te cheamă ?

Asta vroiam să știu și eu Poate să mă cheme pentru o mue de chestii, mi-am spus Nici nu făcea să mă gîndesc. Am trecut pe lîngă radiolocatorul de aterizare, aerul ioni-

zat din jurul antenei adîncea în noapte un vîrtej violet fosforescent.

— La ce înălțime ai fost ?

— Sus, am spus. La șaisprezece mii.

— Era lumină ?

...Crepusculul foarte palid, cu o dungă stinsă, albastră-portocalie, decupată stins spre vest, trebuia s-o știi acolo ca s-o vezi.

— Nu mai era, am spus. Nu mai era nici un pic de lumină.

Microbuzul a oprit derapînd. Am fugit spre zebră, urcam scara în spirală, coridorul de la etaj plutea în lumina leșioasă, albastră, la stînga gemea telexul pentru hărți meteo. Am intrat în camera semicirculară cu pereți de sticlă, colonelul a întors capul, o clipă numai, a făcut semn cu mîna : așteaptă. Venea un avion la aterizare. A ridicat microfonul, „fii atent la viteză", dinspre radiofar plonjau trei lumini, una roșie, una verde, una albă, între ele și mai sus a țîșnit raza îngustă a farului de aterizare, pipăia pămîntul decupînd o elipsă de iarbă arsă, săracă, iarba din capul pistei, elipsa aceea alerga cu patru sute de kilometri pe oră. M-am așezat pe pervazul lat de ciment rece, lipicios, simțeam prin salopeta matlasată, prin costumul anti-g, făcusem trei ieșiri, mai aveam una, în zebră era frig, noapte de februarie neagră cu stele mari, rotunde, incredibile. Au chelălăit pneurile avionului aterizat, norul de fum se ridica albastru-violet în raza proiectoarelor, astea erau culorile nopților de zbor : violet, alb, verde, roșu. Și liliachiul stins al balizelor de pe bretelă.

Zepi s-a răsucit spre mine, becurile oarbe ale planșetei, raza verzuie a ecranului radar de pe consolă luminau fața colonelului de jos în sus, scoteau din întuneric trăsături pe care nu le cunoșteam. Era o mască îmbătrînită, fața aceea nouă.

— A telefonat maică-ta.

Am schițat un început de zîmbet : vocea mamii, în zebra asta. La telefonul cu multe butoane. Cincizeci de kilometri vest, la plafon șaizeci în coborîre, cu o mie o sută litri gaz, 530 ecrea coborîrea spre virajul unu plus doi. Am sărit de pe pervazul de ciment, făcusem trei ieșiri,

mai aveam una, se închega ceva, plutea în aer, care-mi spunea că nu mai fac ultimul zbor.

— Bătrînul tău e grav bolnav.

La cincizeci de kilometri vest în noapte, şi cu şase mii de metri mai sus, 530 se impacienta cerînd intrarea în turul de pistă. Zepi a scuipat o aprobare în microfonul din ebonită neagră. Am strîns marginea căştii între degete :

— Cît de grav ?

— Du-te acasă, a făcut colonelul.

Pe ecranul radarului raza verde tăia noaptea în cercuri, sectoare, culoare obligatorii de trecere, avioane aflate în noaptea aceea tăiată cereau aterizarea. Mi se uscase gura ; trebuiau să se întîmple lucruri mari pentru ca mama să telefoneze la aerodrom. Şi să obţină legătura aici, la zebră, prin telefonul acela împănat cu beçuri şi butoane.

— Mergi cu maşina ?

Am dat din cap, da, merg cu maşina. Încercam să smulg imagini, tatăl meu, nu reuşeam, eram prea plin de noaptea aceea secţionată, pe pistă un avion urla împiedicat în frîne, cu motorul la maximal. „Cuplează", a cuplat, flacăra forţajului ţîşnită din ajutaj, jetul de gaze fierbinţi mătura pista, transforma scînteierea anemică a balizelor în globuri portocalii de lumină caldă. MIG-ul a pornit accelerînd rapid, în treizeci de secunde era la două mii de metri cu trenul, flapsul escamotat şi conul scos. Asta-i.

— Vezi cum conduci, a spus Zepi, m-a bătut cu palma pe umăr, nu stătea în obiceiurile colonelului, aşa am ştiut că tata murise.

* * *

Dezbrăcarea la celula de alarmă, duşul fierbinte, duşul rece, nu găseam prosopul, m-am şters cu salopeta albastră, mirosea şi intra în piele mirosul de petrol, de ulei pentru avioane. Am fugit la garaj, fugeam degeaba, mă vedeam alergînd pe alee, nu-mi venea să cred încotro alerg, ce banc timpit. Ce banc formidabil de timpit, intra în logica firească a lucrurilor, logica firească se răsturna, se agăţa în crengile salcîmilor, clipea cu ochii mari, gălbui, ai stelelor incredibile. Era una din situaţiile în care refu-

zam net logica firească. Era și logic, era și firesc, părinții... ei da, tații mor, se duc într-o lume mai bună înaintea fiilor. Și eu, dacă voi avea vreodată un băiat, o să închid ochii înaintea lui ; îngrozitor este cînd copiii mor *înaintea* părinților. E firesc ca lucrurile să se întîmple așa cum s-au întîmplat. Dar nu cu tata, am spus. Nu cu tatăl meu. Nu era de acceptat. Pietrișul de pe aleea garajelor scîrțiia sec sub tălpile OIL RESISTANT, garaje scunde, plate, ametite, încropite din plăci gofrate de dural, carton asfaltat, scînduri, traverse de cale ferată, chirpici, prelate, saci din plastic, lumina palidă uniformiza contururi de vis urît. M-am poticnit în lacătul simbolic atîrnat de ușile pliante, balamalele ruginite au țipat chinuit. Am luat lanterna din mașină, cu o zi înainte scosesem pompa de benzină de pe motor, pleznise garnitura, metalul negru se umezea, se murdărea, dîre de praf lipicios curgeau și se întîlneau undeva, sub carter. M-am căznit mult cu șuruburile lungi, filetul fin, locul era strîmt, incomod, lucram greu, cheile unsuroase alunecau din mîinile murdare, a trecut o grămadă de timp pînă am pus pompa la locul ei.

Șoseaua era umedă, aluneca sub roți, vălătuci albi de ceață se ridicau din șanțuri, se închegau în cuvinte grele : niciodată. Întotdeauna. A sclipit o lumină violetă, am auzit o sirenă, în față, de-a curmezișul șoselei, se oprise o mașină alb-albastră.

— Știți cu ce viteză ați trecut prin oraș ?, habar n-aveam, cu o sută doisprezece kilometri pe oră. Cifră goală, milițianul a întrebat inutil : „aviator ?", am dat din cap, „aici nu sînteți în cer, sînteți pe șosea."

Strîngeam volanul în mîini, o sută doisprezece kilometri pe oră, am spus, cît face asta ? N-aveam nimic la mine, bani, acte, adică nimic din ce înseamnă un om în raport cu alți oameni. Cu legea, tipa aia legată la ochi.

— Gîndiți-vă la cei de acasă, la ei mă gîndeam, plutonierul cărunt, spătos, avea chef de vorbă. Pe șoseaua asta alunecoasă, a spus, ajunge o frînă. Un cauciuc spart. Un copil în fața mașinii.

— De unde copii, șoseaua era rece, neagră, pustie, de unde copii la ora asta ? În schimb tata... s-a curățat.

Nu puteam să spun : a murit. Nu se potrivea cuvîntul cu tatăl meu, mai tîrziu m-am obișnuit, scriam fără să

tresar în tot felul de fișe, formulare, la rubrică : tatăl, scriam „decedat". Dar milițianului așa i-am spus, că bătrînul s-a curățat. Plutonierul a băgat capul prin geamul deschis, marginea căștii mi-a atins obrazul :

— Atunci... degeaba goniți așa. Tot nu mai ajută.

S-a dat înapoi, a făcut semn cu mîna : circulați.

Avea dreptate, nu mai ajuta. Conduceam blînd, fără să depășesc nouăzeci la oră, o vreme am mers în spatele unui camion TIR, mi-a umplut de noroi parbrizul, farurile, am mers în spatele lui pînă n-am mai văzut nimic, atunci am oprit, am curățat geamurile, luminile, într-un sat din apropiere lătrau cîini. Am urcat iar la volan, scormoneam după amintiri care nu vroiau să iasă la iveală.

...Pe tata l-am văzut la morga spitalului, au tras o brancardă de metal alb din frigiderul uriaș cu geamuri, prin geamurile acelea vedeam tălpi galbene ieșite de sub cearceafuri aspre : am apucat marginea de metal vopsit, s-a lipit palma de metalul înghețat. Mi-am amintit că tata a fost sanitar în armată, în tinerețea lui vagă și despre care nu-i plăcea să vorbească, sau eu nu știam să ascult, cîte brancarde din astea o fi cărat, spatele încins în curele, ceafa camaradului din față, unu-doi, unu-doi. Am dat cearceaful la o parte, bătrînul chircit de boală lîngă ușa deschisă a frigiderului nu era tatăl meu. M-am lăsat pe vine lîngă el, ochii închiși, dinții de fumător pătimaș și obligat de boală să se lase de fumat mușcau buza de jos, nu-l văzusem cu barba așa mare, căruntă, cenușie pe pielea aceea nefirească. Ieșeau fire țepoase dintre cute adînci, înțepau cînd îl sărutam pe obraz — scurt și prea rar — era tata. Înghețata pe bărbia nerasă un fir de salivă însingerată, ultima răsuflare a tatii. N-am îndrăznit să șterg spuma roșie, palidă, definitivă, buzele strîmbate într-o grimasă chinuită.

Pe urmă a fost ultima noapte, nu grozav de blîndă, am stat cu sora mea pe treptele capelei de la Crematoriu, ziua trecuse zgomotoasă, rude, prieteni, vechi luptători, tata era în PCR din 1935, la picioarele sicriului o grămadă de pernuțe cu decorații, nu se putea discuta în liniște, doar seara ne-am încheiat conturile cu bătrînul. Era o noapte clară, cu stele cît pumnul pe cerul orașului, sora

mea povestea ceva, copilăria noastră, am rîs amîndoi, mă rugam lui Dumnezeu ca a doua zi să fie înnourat și să plouă. ...A fost un senin nesperat, albastru adînc, și soarele a scos o mulțime de lume din case. Au fost foarte multe flori, coroane, jerbe, buchete, mama topită de plîns, vedeam prin ceață și totul se întîmpla foarte repede, vedeam oameni pe care nu credeam că o să-i mai văd vreodată, oameni pe care tata nu-și închipuise că o să-i mai vadă vreodată, îi vedea acum. Bătrînul împărțea oamenii în două, cei dragi, cei indiferenți, cei pe care-i iubise și deveneau indiferenți treceau automat în grija Domnului. Din cei strînși în sala rece, albă, foarte puțini făceau parte din prima categorie. Am ridicat din umeri, tata a repetat mișcarea în sicriul îmbrăcat cu pînză roșie.

S-a cîntat „Voi jertfă căzut-ați". Am căutat din ochi, am vorbit cu cîțiva din cei veniți să ducem pe umeri sicriul în sala de incinerare, nu pe căruciorul acela negru, sinistru, era singurul lucru pe care îl puteam face.

L-am dus clătinat, s-au rostit două discursuri, le auzeam fără să vreau să le aud, eram departe, nu voi îndrăzni niciodată să-mi dau părerea despre discursurile acelea. Cineva s-a așezat în față, acoperea chipul tatii, am înfipt mîna în brațul lui, l-am dat la o parte. Avea ochi negri, îndureraţi, miraţi. Fața tatii era senină, calmă, distant-uimită, dar asta convențional, pentru că încercam eu să scot ceva din obrazul neted, ras, șterseseră firul înghețat de salivă, chipul tatii vorbea cît nisipul de sub tălpi, cît cerul de deasupra. Golită de sînge, de viață, nici măcar adormită — asta se simte, din somn te scoli, era atît de străină fața tatii — era *altceva*. Era înafară. Nu mai era fața tatii. Nu deștepta amintiri, amintirile mele puține se legau altfel, nu reușeau să se lege cu ce se întîmpla aici. Cineva mă bătea pe umăr, am strîns o mînă, strîngeam sute de azi dimineață, de unde atîtea, părinții mei erau mai mult singuri. M-am întors la chipul supt, fusesem la ceva înmormîntări, era primul mort pe care îl vedeam. Mi-am spus că, de dincolo, bătrînul îmi servește ultima lecție. Purtam uniforma boțită, îmbrăcată în grabă acum două zile la celula de alarmă, am vrut să scot vulturul trufaș din piept și să-l pun pe pieptul bătrînului, aripile

ascuțite înțepau pielea palmei, fața tatii, rasă, se afunda în ea însăși. Mi-am amintit înmormîntările *mele*, sicrie închise, șepcile albastre de pe capac, am luat mîna de la piept ; se trăgea, undeva, o linie netă. Se adînceau toate liniile nete trase pînă atunci. S-a cîntat Internaționala pentru cei rămași, tata pleca legănat în jos, se închideau capace masive de fier peste un soclu din marmură neagră. Tata pleca *singur* pe ultimul drum, cobora ca să nu mai urce niciodată.

Am ieșit afară, clădirea masivă trepida sub tălpi, dintr-un coș ieșea răbufnind fum negru. Urca drept în cerul groaznic de senin, nu se risipea, nu era vînt, se amesteca sus de tot cu albastrul, cu lumina, cu soarele. Cei dragi și apropiați m-au sfătuit imperativ s-o duc pe mama acasă, trebuia să rămînem, să mai stăm o dată — așa, în familie, totdeauna familia pleacă ultima, noi nu, am urcat-o pe mama în mașină, am demarat mult înainte ca cele din urmă volute de fum să urce drept în soare.

S-ar fi cuvenit să mai rămînem o dată, ultima, împreună.

S-ar fi cuvenit să fac o grămadă de lucruri pe care nu le-am făcut ; nu pentru că se cuvenea, așa simțeam nevoia — să le fac. Nu le-am făcut. Lucrurile se petreceau în afară, rupte de mine, și oamenii care se pricepeau la asemenea lucruri manevrau și făceau ceea ce știau ei că se cuvine, și scoteau din mine ceea ce vroiau ei să scoată.

Era greu să devin deodată foarte înțelept.

Și l-am văzut pe bătrîn — ultima oară cînd am fost la ei ne-am certat, nu mai țin minte pe ce problemă politică atît de importantă pentru soarta planetei, purta o cămașă groasă de cow-boy, i se înroșise fața, fruntea, roșeața urca la rădăcina părului cărunt, ne-am despărțit supărați definitiv — pînă la viitoarea întîlnire, coboram în întuneric scara blocului, am auzit un declic, s-au aprins becurile, m-am răsucit, apucasem să cobor cîteva trepte, l-am văzut prin balustrada scării cu mîna pe butonul alb, rîdea ascuns, așa a rămas tata pentru mine. Un bătrîn în cămașă de cow-boy, ieșit să-mi facă lumină.

Zăceam pe patul de hotel, ochii în gol, cinemateca din tavan furniza gratuit cele mai aiurite și neașteptate filme. Juca în fața ochilor ziua uscată, mergeam de la zebră la celula de alarmă, veneau avioanele din ultima ieșire, pămîntul era crăpat, prăfos, tufe verzi-cenușii creșteau din praf, deasupra cîmpului juca, unduit, apa morților. Am desfăcut fermoarele costumului, betonul pistei frigea, smoala dintre plăci fierbea înăbușit, făcea bășici, bășicile se umflau și se spărgeau, ieșea un abur subțire, maroniu, se destrăma, mirosea a gară, a fum de cărbune, a traverse de cale ferată. Am trecut prin fața avioanelor, soarele reflecta tăios duralul lustruit, conturul precis se estompa în fîșii de lumină, metalul rămînea neted, răcoros. Am trecut mîna, din mers, în lungul unui bord de atac. Auzeam zgomotul motoarelor dinspre radiofar, punctul încert pierdut în aerul tremurat se apropia, se deslușeau aripile, trenul scos, deriva înaltă scînteia ascuțit trecînd prin dreptul soarelui. Citeam numărul pe fuselaj, avioanele filau interminabil, cădeau brusc, fumul alb-cenușiu ieșit la contact cu betonul rămînea deasupra pistei ca o scamă de ceață stingheră; cifrele roșii însemnau camarazii mei, Mihai, Truță, Grig. Am văzut avionul lui Bill, adică mai tîrziu am știut că e avionul lui Bill, trecuse apropiata, venea cu viteză mai mare, asta a fost hotărîtor, avea treizeci-treizeci și cinci de metri înălțime, mai erau 400—500 metri pînă în capul pistei, atunci s-a ridicat stolul de păsări, a ieșit din iarba săracă și cenușie o pînză întunecată, a unduit, s-a ridicat pe verticală, a cuprins avionul, s-a sfîșiat într-o groază de puncte negre căzînd cu aripile strînse pe lîngă corp. Nu se întîmpla nimic, m-am oprit cu ochii la avion, cobora în aceeași pantă, am auzit distinct loviturile înfundate, una-două-trei, avionul încremenit deasupra cîmpului ars cu botul ridicat pe orizont, acolo timpul se sleia în secunde nesfîrșite, soarele lucea în deriva înaltă, punctele-păsări cădeau fantastic de lent, pluteau risipite, și liniștea, se făcuse deodată liniște, auzeam sfîrîitul bășicilor de smoală, bubuitul înfundat și liniștea aceea de motor brusc oprit. Au fulgerat pe retină cifrele roșii, 4708, ăsta-i Bill, am spus, la douăzeci și cinci

metri înălțime cu motorul oprit de păsările intrate în difuzor, și încă, la patru sute metri de tot.

Am pus casca pe beton, avionul ridica botul dar cădea pierzînd portanță cu fiecare kilometru pe oră frînat, cobora pe o traiectorie încă firească dus de inerție, cît avea să mai coboare ? Trei sute, două sute de metri, lucrurile se măsurau în zecile de metri despărțind om-avion de capul pistei, stupid, mai văzusem avioane aterizate prea scurt, puse pe pămînt, știam ce urmează, norul de praf, și saltul pe jambe, căderea grea, izbitura în plin, scrîșnetul metalului rupt pe beton, MIG-ul plutea chinuitor de încet și nesfîrșit de repede, ăsta-i cuvîntul, plutea absurd susținînd zece tone de metal pe aripile scurte, subțiri, ascuțite, și pe limita de viteză mereu în scădere. Corpul alungit devenea *efectiv* mai greu — cu fiecare zecime de secundă trecută. A picat brusc cîțiva metri prețioși, măsurați în unități fundamentale, s-a dus placat spre pămînt, asta putea însemna orice, începînd cu panica din cabină, soarele izbea nemilos cupola de plexi, și terminînd cu cei cîțiva kilometri la oră cîștigați în manevra aceea pe muchie de cuțit. A fost *manevra*, singura posibilă, avionul s-a oprit în cădere la cîțiva centimetri de pămînt, formule subtile transformau metrii de înălțime în viteză, viteza se împletea cu timpul scurs greu în metri de distanță. Încă puțin, cîteva lungimi de fuselaj, mai tîrziu m-a cutremurat ce a fost atunci în mine, profesie, prinde pista, n-o prinde, dar detașat, lucid, dur, eu aș mai trage mansa, foarte fin, atît !

Roțile mîngîiau iarba, auzeam ruperea seacă a firelor uscate, între cauciucul negru și sol se iscau vîrtejuri de praf. A fost zborul icnit, clătinat, a fulgerat scurt deriva în lumină, a fost chelălăitul cauciucului pe beton și fumul alb-cenușiu țîșnit de sub roți. Atît doar că totul se întîmplase altfel decît de obicei, foarte clar, foarte limpede, neestompat de șuieratul turbinei și rupt nu știu cum în bucăți distincte, șocul înfundat al amortizoarelor, scîrțîitul jambelor, zgomote pe care nu le credeam. Zgomote care și în avion doar se *simt*. A lăsat botul jos, auzeam frînele gemînd, discuri de beriliu presînd discuri de beriliu, parașuta de frînare, m-am răsucit după el, ieșise din pistă prin-

tre balize, am văzut un camion tăind cîmpul și oprindu-se lîngă avion.

*

Îl așteptam pe Salvan, asta se întîmpla pe malul rîului, lîngă pod, ședeam pe cheiul îmbrăcat cu plăci de ciment, între plăci creșteau fire de iarbă și flori de mușețel ; dunga cenușie de nămol uscat, prăfos, sclipeau rar solzi de mică în soarele care începea să coboare, arăta pînă unde creșteau apele de primăvară.

— Pierdem filmul, a spus Irene, a ridicat mîna, a fluturat-o prin aer, mi-a vîrît sub ochi ceasul mic, auriu, în ramă ovală, prins de încheietura fină cu un lănțug, verigile plate se legau între ele prin fire subțiri. Ședea lîngă mine pe taluzul înclinat, m-am lăsat pe spate, o vedeam de jos în sus, încolăcise brațele în jurul picioarelor, bărbia sprijinită de genunchi, vorbea cu ochii în gol, spre malul celălalt, a spus că nu e prima oară cînd pierde un film din cauza lui Radu.

Mergem singuri, sau merg singur, am declarat. Aveam nevoie de filmul acela. Era exact una din serile în care se merge la film și cînd ieș afară e deja noapte cu stele — și pot să mă duc la culcare.

— Vreau să te întreb, a făcut Irene, știi cum se întîmplă, stai lîngă cineva și lucrurile par clare ca sticla, bloc lucios, nu mai e nimic de spus, pe urmă apare o întrebare, prima fisură, și alta, și alta, se ramifică, se leagă între ele, sticla cade în cioburi și rămîne acel cineva, dar nu ca înainte — rămîne cald, cu legile, cu viața lui, el însuși, și atunci îmi dau seama că de fapt n-am știut nimic, și risc să trec pe lîngă tine fără să te cunosc cum ești, și nu vreau...

— Dumnezeule, am spus, ce introducere.

— Afurisita de educație — s-a scuzat fata.

— Școală ardelenească ?

— Nici măcar, a dat Irene din mînă, înțelegerea e foarte greu să te apropii de cineva. Să mă înțelegi greșit, te rog.

— Cum adică ?

— Se poartă, m-a lămurit, ca o modă întunecată. Atunci cînd eu spun ceva, și tu înțelegi altceva — pentru că *vrei* să înțelegi altceva.

— Nu la noi, am spus. Nu în aviație.

A sărit un pește din apa grea, curgea netedă la vale amestecată cu albastru și cu foarte puțin roșu, s-au lățit cercuri pe apa netedă.

— Totuși e greu de tot — a reluat Irene. Trebuie timp, și pudul de sare necesar.

Am ridicat din umeri așa culcat cum stăteam, mie mi-a ajuns o plimbare cu mașina, dar asta se petrecea foarte de mult. și foarte departe.

— Vrei să răspunzi, m-a somat Irene cu voce chinuită, sau te duci la dracu ?

— Asta-i o mică discuție cu cuțitele pe masă ?

— Cred că da.

— E riscant. am mormăit.

M-am uitat în sus întrebător, dar Irene își ferea ochii, privea aiurea peste rîu, era acolo o perdea de pomi cu coroane rotunde, case vechi se ascundeau sub pomii aceia.

— E riscant, am repetat.

— De ce ?

— Nu știu niciodată unde poate ajunge o mică discuție cu cuțitele pe masă.

— În cel mai rău caz... a început Irene.

— În cazul nostru, am întrerupt-o.

— O prietenie frumoasă.

— De asta mi-e frică, de o prietenie frumoasă. Nu cred în prieteniile frumoase dintre o femeie și un bărbat.

— Dar între bărbați ?

— E incomod, am explicat. Te încarci cu celălalt. Începi să-l simți, să-l gîndești, asta naște răspundere.

— Față de cine ?

— Față de om sau de avion. Față de femeia de care m-ar lega o prietenie frumoasă. Nu ne temem de cuvinte, O.K. ?

— O.K.

— Față de acel, aceea, căreia, căruia, îi dai prietenia ta. Pe care îl împovărezi cu prietenia ta, asta nu e ca o decorație.

— Pilotule, şi-a plesnit palmele, aşa nu se poate trăi. În reţeaua asta de răspunderi, cum le spui.

— Aşa înţeleg eu să trăiesc.

— Exact asta oboseşte şi nelinişteşte la tine, s-a strîmbat Irene. Şi sperie, şi îndepărtează. Nu păstrezi nimic pentru tine...

— Aşa crezi tu.

— Asta-i impresia pe care o faci.

— Nu te lua după impresii. Rişti să loveşti unde nu trebuie.

— Vorbim cu cuţitele pe masă — a amintit fata.

— Eu m-am tăiat o dată.

A rîs : O singură dată ?

— O singură dată, la os. Nici măcar n-a curs sînge ; curgea păr blond-cenuşiu...

— Mă mir, a făcut Irene, o singură dată. Cu felul tău de a fi. Întîi retras, pe urmă te repezi orbeşte.

— Tu întîi stai retrasă, pe urmă te retragi şi mai mult.

— Te înşeli, eu înaintez cu prudenţă.

— Pe dracu. Uite, şi acum — dai înapoi.

— De unde ştii ?

— Din cum vorbeşti. Din cum strîngi degetele, ţi s-au albit încheieturile. Din cum priveşti peste rîu, şi n-ai cum să ştii că eu mă uit fix la tine.

— Ba ştiu, dar nu despre mine era vorba.

— Nu zău ? !

— Eu, a spus fata cu voce mică, prin ce aş fi interesantă ?

Am rîs, m-am răsucit pe burtă, cheiul de ciment s-a legănat, s-a aşezat gri-cenuşiu sub ochii mei.

— Dacă ai şti ce e pe spatele tău, a făcut Irene, s-a întors, a şters cu palma umerii bluzei cu epoleţi.

— Dă-i drumul, am rugat, mor de curiozitate să ştiu cum se trăieşte într-o familie cu adevărat respectabilă. Unicul copil, şi restul.

— Sîntem trei, a spus Irene, cu părinţii — cinci. Eu am fost singura fată, şi cea mai mare, şi m-am căsătorit ultima, după ce am terminat facultatea, îţi dai seama.

Nu-mi dădeam.

— Cum, s-a indignat, eram oaia neagră în familie! Copila mamei cea nefericită!

M-am săltat într-un cot, am măsurat-o lung, de la început la sfîrșit și de la sfîrșit la început, zăboveam asupra amănuntelor.

— Așa arătai și atunci?

— Mai tînără, evident, a mîrîit Irene.

M-am gîndit puțin, m-am ridicat, am dat cu pantoful într-o piatră plată, piatra a zburat, s-a răsucit prin aer, a căzut în apă pe o muche lăsînd o dîră lungă care nu se mai ștergea, curgea la vale cu riul.

— Destul de bine pentru o oaie neagră.

— N-am vrut să mă înșel, a explicat Irene. În nici un fel. Nu era unul din lucrurile pe care să le pot risca.

Irene nu era din fetele care riscă, am ris.

— Nu poți ști niciodată, am spus. Soarele coborîse jos, se rezema cu marginea de dealuri, peste pod venea în pas gimnastic Salvan. Irene mi-a întins mîna, am apucat-o și am simțit-o caldă, a sărit în picioare rezemîndu-se de mîna mea. Și-a scuturat cu palma fundul blugilor, s-a uitat la ceasul oval, a zis: „păcat de film".

*

Radu nu s-a scuzat pentru întîrziere, era roșu, transpirat, a scos din gură o bilă cenușie și lipicioasă, gumă de mestecat, a cercetat-o, a aruncat guma de mestecat în apă. Irene s-a strîmbat, s-a întors cu spatele la rîu. Am întins mîna:

— Biletele.

— Ce bilete?

— Biletele de film, am cerut, și Radu a spus. „dă-l dracului de film, nu vezi ce seară se pregătește?", vedeam, se pregătea cu multă grijă una din serile în care e foarte greu să nu mă duc la cinema.

— Exact de asta, am insistat.

Casele vechi de pe celălalt mal își subțiau conturul puternic în lumina albastră și cenușie, erau ciudate casele acelea. mai mult fortărețe, se deschideau ocrotitoare peste cei adăpostiți între zidurile solide, se încontrau nepriete-noase înspre afară. Spre tot ce nu ținea de ele, ocroteau

respingînd. A trecut un băiat călare pe un cal negru, de sub copite se ridica, rămînea suspendat în aer, praful roșu din amurg.

— Te rog frumos, am spus. Vreau foarte mult să văd filmul ăsta.

Habar n-aveam la ce film intenționa să mă ducă familia Salvan în seara aceea.

— N-am luat bilete, Radu a privit spășit de la mine la Irene, adevărul e că n-am luat bilete. Am uitat, dacă puteți înțelege și ierta.

Ne-a prins de umeri pe amîndoi, ne-am apropiat capetele, o clipă am simțit chica lui transpirată, părul moale al Irenei. S-a rîs, eu rîdeam strîmb.

— Învață să primești zîmbind loviturile vieții — a psalmodiat Radu.

— Mulțumește-te cu puțin, a completat Irene. Aerul respirat, pămîntul pe care calci — e grozav de mult.

— Numai așa vei fi fericit.

— Adevărata fericire izvorăște din înțelepciune.

— Iar adevărata înțelepciune înseamnă acord complet cu ce se întîmplă în afara ta.

Parcă eram la un curs de inițiere în hatha-yoga. Dincolo de rîu, praful ridicat de calul negru plutea stins în straturi subțiri.

— Înțelepciunea asta se cheamă resemnare, am spus, mă necăjea filmul pierdut, seara lungă care abia începea — și e foarte amară, și n-are nimic comun cu adevărata înțelepciune, care e senină. Să te mulezi după lucruri care îți sînt potrivnice, asta e înfrîngere, nu probă de inteligență.

— Dumnezeule, ce zace în tine ! a făcut Salvan. Irene, auzi ce spune ?

Auzea, se amuza grozav :

— N-ai dat chix niciodată ?

— Pilotul e din cei care mor pe baricade, a zis Radu. S-a cățărat pe parapetul podului, își legăna picioarele în aer.

— Prefer să găsesc o soluție, am spus. Întotdeauna există una, experiență de aerodrom.

— N-ai dat chix niciodată ?

Irene cu întrebările ei, nu se lăsa pînă nu primea răspuns.

— O singură dată, dacă-ţi ajunge. Am mai discutat azi subiectul.

— Ce obstacol ? s-a interesat Radu. Stîncă, foc, puhoi dezlănţuit, ce cutremur te putea opri ?

— Toate la un loc, plus de două ori mai multe chestii absolut imprevizibile, care n-au nici măcar nume, cusute laolaltă într-un tricou de bumbac şi expediate în lume sub o căpiţă de păr blond-cenuşiu special ca să sucească minţile piloţilor, O.K. ?

— Iată ce va să zică un individ cu conţinut, a rîs Irene. M-a lovit uşor cu palma peste obraz, s-a rezemat de Salvan.

M-am gîndit la tine, mă întrebam unde naiba încape atîta conţinut.

— Poţi să mai spui odată, am repetat. Pentru că o grămadă de tipi fac umbră pămîntului fără să existe ca persoane. Ca ei înşişi. N-au unde să se retragă — în ei. Cad în gol. Sînt doar suma impresiilor pe care intenţionează să le producă asupra celor din jur.

— E vorba de mine ? s-a interesat Radu.

M-am uitat la el cum stătea căţărat pe parapetul podului înconjurase cu braţul umerii jumătăţii sale, deşi pentru Irene termenul era impropriu, Irene nu era jumătatea nimănui, şi nici Salvan nu avea nevoie de adaosuri, exact asta îi unea şi îi făcea de nedespărţit, amîndoi puternici aveau nevoie unul de celălalt, mă uitam cu ochii îngustaţi pentru că le apunea soarele în spate, lumina şterge amănuntele, culori, trăsături, rămînea esenţialul, silueta contopită se întregea neagră pe pînza roşie, şi galben-subţire, şi albastru metalic, a apei. Am deschis gura să spun că nu-i priveşte — asta, cu retragerea undeva — n-am spus nimic. Am ridicat din umeri şi m-am dus lîngă ei, cu spatele în soare.

*

Am zîmbit blondei de la recepţie, urcam în camera ca o pupă de galion suspendată peste piaţă, se întunecase, n-am aprins lumina. La capătul firului negru casca de telefon oscila, pendul perpetuu.

Am făcut duș, am ieșit din baie înfășurat în halatul oferit de direcția hotelului ; ședeam pe marginea patului și mă uitam la degetele de la picioare. Ce umbre lasă pe parchetul lucios, un fel de abur albăstrui, diafan ca o respirație ușoară pe sticla unei oglinzi bine lustruite. Albastrul închis din spatele perdelelor se prefăcea în întuneric, mă împănam cu liniște și noapte. Dumnezeule, ce bine ar fi prins filmul ăla pe care nu l-am văzut. M-am ridicat, am ocolit patul, m-am dus la fereastra din mijloc ; nu vedeam mare lucru în piață, granitul răsfrîngea cenușiu lumina stelelor, n-am dat capul pe spate să le privesc, știam că sînt acolo ; spre dimineață avea să apară și un ciob de lună. O seceră subțire cu concavitatea întoarsă ca o țiglă spre pămînt, luna în scădere, nopții întunecoase. Am dat perdeaua la o parte, pe granitul cenușiu se aliniau, negre, siluete de mașini ; Dacia albastră era în margine, trasă lîngă bordură. Am ridicat din umeri, m-am întors lîngă patul dublu, prea mare. Trebuia să trec pe la service, să schimb nenorocitul de pivot. Ce mașină, mi-am zis. Am fluierat admirativ E.M. Remarque spunea despre automobil că e un bun camarad ; n-am priceput asta de la început, nu-mi plăcea să conduc, abia mai tîrziu am înțeles tipii crispați fericiți pe volane, Academia Militară, n-am zburat doi ani, mă rodea necontenit o neliniște surdă. „Reacție de adaptare", spunea medicul înalt de la Centrul Medical Aeronautic, privea competent peste ramele ochelarilor, „durează puțin și trece", a durat fix doi ani, a trecut cînd am revenit la zbor, dar el n-avea de unde să știe, tomurile groase de pe cristalul biroului adăposteau cardiograme trasate pe hîrtie milimetrică, grafice, exemple, pacientul X se adapta, invariabil, liniile frînte de pe banda cardiografului se adunau, liniștitor, între limite firești. Așa am descoperit mașina, porneam motorul, mergeam unde stopul era verde. Ieșeam din oraș, în seara aceea a fost ceață, goneam pe autostradă cu nouăzeci la oră, faza mare ridica un zid opac în fața radiatorului, faza mică smulgea greu o fîșie de bandă întreruptă pe asfaltul ud. Becul din stînga nu ardea pe fază mică, n-avea importanță, am apăsat mai mult accelerația, simțeam, fără să văd, umbre mătăhăloase trecînd pe lîngă noi ; se zguduia scurt caroseria din tablă albastră în curentul de aer

stîrnit. Mă lăsam pe seama roților cu cauciucuri nu grozav de noi, rostogoleau la nesfîrșit asfaltul lunecos, întunericul se închega pe scaunul din dreapta într-o umbră subțire, dreaptă părul blond-cenușiu își trăgea lucirea stinsă din ceața de afară.

Am oprit, lumina scămoșată a unor becuri palide desprindea anemic motelul, roțile au derapat scrîșnit, împroșcînd pietriș. Părul blond-cenușiu s-a rotit, am văzut lumina becurilor anemice reflectată întrebător în ochii întorși spre mine, ridicam din umeri, goana prin ceață îmi făcea foame. Restaurantul era rece, pustiu, neprietenos, se deschidea un perete de sticlă spre autostradă, intra toată ceața de afară prin peretele acela. Parcă eram într-un acvariu. În stînga se rotunjea un bar ca un balcon, tipii cățărați pe scaune înalte ne-au cîntărit, ne-au însoțit cu priviri goale. Fata de lîngă mine purta o bluză ciudată, prea largă, ciucuri subțiri se înodau la mîneci, la gît, s-a desfăcut unul din ciucuri, l-am adunat într-o fundă strînsă : cutele bluzei păstrau fîșii înghețate de aer umed. I-am cuprins umerii, încăpeau exact în mîinile mele, măsură pe măsură, ceața condensa în fundul gîtului picături rotunde, străvezii, cu gust sălciu de apă distilată. Cu gustul sălciu al cuvintelor nespuse, nu era nimic de spus. Trecusem de mult de cuvinte. Am îngropat fața în părul blond-cenușiu, se făcea cald, ceața, autostrada, noaptea, glasurile aspre ale celor de la bar se topeau, eram nerușinat de destins ; se risipeau vîjîind întrebări, incertitudini, se desfăceau căzînd moale legături sudate în aliaje dure. Corpul subțire, lipit strîns de al meu, am tras scaunele de pluș roșu, lunecau pe umezeala noroioasă a pardoselei, o vază înaltă cu flori uitate din toamna trecută înveselea masa aceea. Pahare, furculițe, farfurii, se topeau blînd înainte de a ajunge la mine ; filtram lumea prin rețeaua blond-cenușie, profilul fin din dreapta, vraja acționa fără greș, priveam extaziat maxilarele mici în acțiune. Eu habar n-aveam ce mănînc, ce am cerut, ce ne-au adus în cărucul cu roți cauciucate, țin minte numai urmele lăsate de roțile acelea în apăraia de pe jos. Și iar căldura părului blond-cenușiu pînă dincolo de obsesie, Dumnezeule, ce puternic eram, rezemat strîns, dat în grijă fetei de lîngă mine, senzația de forță totală, urlau în mine

bărbații neamului, certitudine dusă pînă în pînzele albe și ascunzînd în spatele pînzelor albe prăbușirea. Pentru că altfel nu se putea. Pentru că altfel începeam să plutesc prin aer, ajungea numai să dau din mîini și deveneam cel mai mare sculptor, muzician, explorator, savant, pilot, scriitor român în viață. Trebuia numai să vreau, eram prea năucit ca să pot să vreau. Ce vroiam era foarte simplu și de neajuns. Urca, prin tălpile ghetelor de zbor, umezeala pătrunzătoare a pardoselei murdare.

Ieșeam, umerii înguști ștanțați în palmele mele, întunericul din mașină mirosea a benzină, și iar zidul alb înălțîndu-se sub radiator, asfaltul lucios rostogolit la nesfîrșit pe cauciucurile roase. Am oprit Dacia albastră, știam ce o să urmeze, se făcuse frig, n-a urmat nimic. Adică din nou fața dragă albind spre mine fără să privească, asta era esențial, fără să privească, mîna lăsată peste mîna mea, venea o rază de nu știu unde, traversa noaptea opacă, aprindea un licăr de lumină viorie în piatra inelului tras pe degetul subțire. Buzele fine s-au strîmbat, s-au mișcat să spună, n-au spus nimic. S-a frînt gîtul, arcuirea sfidătoare se surpase, se lipea de frunte, îmi intra în ochi părul blond-cenușiu. Gura caldă mirosea stins a vodcă, a tutun bun, nu fumam, nu avea importanță, s-au zbătut secunde sărate, capul rezemat de pieptul meu de aramă, ca în cele mai tîmpite romane. Romanul meu, stupid pînă la durere. Pînă dincolo de durere. Pînă la încrîncenarea care cuprinde toate fibrele, strigăt total, etc. Limita unde ce se întîmplă devine, cum se cheamă, suferință, doare fizic. Răsucirea întregii ființe, și restul. Nici măcar nu puteam să-i spun asta.

Plîngea tăcută, fără suspine, numai în ea, plînsul de unul singur — așa, în brațele mele. S-a plîns mult în mașina albastră — iarna aceea, și primăvara care a urmat, ce mai primăvară, întocmită jalnic din fîșii de trei-patru săptămîni, nu rezistam mai mult, abia tîrziu am învățat să trecem limita celor 21—28 de zile, margine dincolo de care coarda se întindea primejdios. N-am știut cînd s-a făcut verde în jur, și nici n-am știut precis ce anume a înverzit, primăvara aceea. Și de ce trebuia să înverzească. Și vara, toamna care a urmat, învățam în trei anotimpuri mai mult decît în toți anii, erau destui, începeau să se

adune, treceau fără să lase mult-dorita experienţă izbăvitoare. Rămînea un gol cu margini ascuţite, umplut în grabă cu tot felul de... nu conta cu ce, totul era să se umple, cu bucăţi scoase din alte părţi, se umplea şi rămînea aşa, niciodată astupat, un gol umplut nu dispărea, se adăuga altor goluri umplute, despre tipii alcătuiţi din asemenea sfere se pot spune tot felul de lucruri. Nimeni nu ştie nimic precis.

*

A doua zi am fost la pescuit păstrăvi, ca să mă pot scula devreme am dormit la Salvani, m-am trezit, prin fereastratunel pătrundea un şuvoi gros de raze albe, încinse. Se topeau pe scîndura podelei într-un oval fierbinte, alungit, acolo am pus tălpile goale, simţeam mirosul lemnului vechi, căldura mă secţiona net de la genunchi în jos. M-am dus în grădină, pietrele erau negre-cenuşii, brumate de rouă, am mers în livadă, am rupt un măr verde, ud, am muşcat, am scuipat imediat, era îngrozitor de acru. Pielea pantofilor de sport se uda, se înbiba, lăsam o cărare verde închis prin iarba verde-cenuşie de apă, soarele se frîngea în raze fine, sfere de rouă descompuneau mărunt lumina în cele şapte esenţe fundamentale. Am patrulat cu mîinile în buzunare, fluieram sonor melodii de stepă, nu mergea, ar fi mers toamna, pe ploaie măruntă, nu ploua, s-au izbit obloanele de lemn rotite în balamale din fier negru, faţa Irenei, era caldă şi roşie de somn, s-a aplecat înainte, aşteptam să curgă părul ciufulit, n-a curs, se strîngea într-o coadă lungă, groasă, netedă ca o parîmă de ancorare. Nu văzusem demult o fată cu părul împletit în cozi.

— Salut, am spus, Irene a strănutat, îl simţeam dincolo de întunericul ferestrei pe Radu. A apărut şi el, Radu da, era ciufulit, neras, ţinea în palma întinsă o pilulă, „ia", n-am luat. Nu aveam nevoie de pilule.

— Pentru dormit, a mîrîit Salvan, era devreme dar la peşte se pleacă întotdeauna devreme, s-au retras în dosul obloanelor zăvorîte să-şi continue somnul. Am aruncat cotorul mărului în oblon, a rămas o pată crudă pe lemnul nevopsit. Am ieşit în stradă, coboram spre hotel, oraşul pustiu se căţăra pe deal, dispărea abrupt în albia rîului, sus

luneca tăcut spre pădure. Ieşeau aburi moi din pielea pantofilor. m-am aşezat pe treptele fîntînii din piaţă, granitul rece de noapte se încălzea greu, m-am descălţat, am mers mai departe fluierînd. Auzeam uruitul stins al metalului lunecînd uns pe metal, covrigarul ridica obloanele prăvăliei cu un băţ de lemn terminat într-un vîrf din oţel răsucit în forme bizare. L-am salutat din cap, a răspuns înclinînd capul, era în ochii lui ceva care spunea că omul a trecut prin multe şi nu se mai miră de nimic.

În faţa hotelului maşina albastră saluta soarele, razele ocoleau o creastă ascuţită, cădeau între două acoperişuri abrupte şi luceau în parbrizul bombat. M-am rezemat de aripa Daciei, dimineaţa asta semăna cu dimineţile de aerodrom, mă scula lumina, încă grea, încă rece, nedezmeticită, curgea tăcută, se subţia prin ferestrele întredeschise, desprindea pete palide de culoare pe zidul celulei de alarmă. Becul roşu era stins, roşu pentru că îl ştiam eu roşu, lucea mohorît, negru-cenuşiu, în lumina răsăritului de dincolo de mare. Săream pe geam, linişteam cu un gest santinela apărută după colţ, niciodată nu apărea din aceeaşi parte, mişcam repede capul pe gîtul amorţit, „eu sînt", ridicam mîna a recunoaştere, făceam cîţiva paşi clătinaţi, ciini lupi cu piepturi late puneau labe groase pe umerii, pe pieptul meu ; rămîneau peceţi ude de labe pe salopeta din milaneză. Iarba argintie unduia în dîre lungi, verzi-închise, ca iarba din grădina Salvanilor. Ocoleam celula de alarmă, betonul rece sub tălpile desculţe, cerul se închidea mohorît în spate, se deschidea treptat deasupra, spre pistă era albastrul palid topit în roşu, asta se cheamă „dégradé" şi smulge scurte exclamaţii de admiraţie dar cuvîntul nu se potrivea cu ce se întîmpla acolo şi îl refuzam, straturi înguste de ceaţă întinse negru din orizont în orizont retezau roşul acela.

Treceam pe lîngă camioane uriaşe, roţi cît mine de înalte, cauciucurile turnate înfigeau în beton colţi moi. Aleea se deschidea în bretela de rulaj balizată, în dreapta ţarcul rachetelor, zăceau sub huse pe cărucioare joase, o săgeată roşie poruncea imperativ : „Ocoleşte !" Ocoleam, în stînga aşteptau răsăritul, proptite pe jambele groase, avioanele. Altă santinelă, prindeam luciul scurt al ochilor

sub marginea căștii, nici eu nu știam precis ce caut acolo. Atingeam fuselajul rece, metalul era ud de rouă, nu ud — acoperit cu abur fin, se uda doar cînd apăsam mîna, rămîneau urme lucioase — pe bot, lîngă inelul difuzorului, lîngă cifrele mari, roșii, în chenar alb, roșul era mai roșu albul mai alb pe duralul cenușiu. Mergeam în lungul fuselajului, ca atunci cînd controlam avionul înainte de zbor, plimbam un deget pe bordul de atac al aripii, ascuțit, se prelingeau dîre limpezi de apă pe mînă, cuprindeau încheietura într-o brățară fină, pătrunzătoare. Mișcam eleronul, ceva lucea, foșnea stins în grosimea aripii, sus, în cabina husată, manșa se braca ; trecea prin metalul amorțit primul suflu de viață. Rachetele albe, subțiri, aveau ampenaje ascuțite, cifrele negre înscrise pe ampenaje înțepau ochii moi de noapte. Gura ajutajului păstra căldura zborului de ieri, lucea stins discul turbinei, pe degete rămîneau fire de funingine ; și din nou duralul fuselajului, bordurile aripii, rachetele, mă întîlneam sub țeapa tubului Pitot, fix de unde pornisem.

Dincolo de pistă se ridica cu poticneli scurte soarele. Plecam ștergînd betonul cu călciiele goale, raze orizontale, primele, se topeau difuz pe metalul aburit, rămînea dîra roșie-aprinsă încingînd avionul, urma lăsată de degetul meu.

...Am tras o linie apăsată pe tabla caroseriei, am deschis mașina, pînă s-a încălzit motorul m-am încălțat. Dacia m-a hurducat pe pavajul medieval, am claxonat în poarta Salvanilor, n-am oprit, am urcat pînă sus, în capul străzii pietrele de rîu se măcinau în nisip, nisipul se amesteca și se pierdea în iarba poienii, era o poiană de margine sub brazii bătrîni, pădurea începea brusc, fără tufe, acolo am întors, am coborît cu motorul stins, am frînat. Nu mișca nimic în casa veche, am bătut cu pumnul în oblon, am intrat, era să-mi rup gîtul împiedicîndu-mă de raniță așezată pe prag, am căzut strîngînd la piept mănunchiul de undițe lungi, elastice, tradiționale, m-am amestecat cu ele pe jos, trestiile foșneau uscat, am simțit ceva strivit și frînt sub genunchi. În bucătărie duduia plita, focul vuia în spatele capacelor de aramă, pe plită trepida o oală imensă, plină cu ceai. Irene a fluturat degetele în semn

de salut, mi-a pus în față o tavă cu multă-multă mîncare bună.

— Parcă ne-am mai văzut în dimineața asta, am spus, și Irene a rîs, un rîs care mi-a ridicat sîngele în obraji. S-a dat ușa de perete, a intrat Radu, arbora un costum eroic cu multe buzunare și fermoare. S-a încruntat cînd i-am spus de undița ruptă, n-avea de ce, erau acolo o grămadă de undițe, nu știam cum să le bag în mașină ; nici nu conta o undiță în plus, o undiță în minus.

Irene n-a venit cu noi, am mers mult pe șosea. Radu avea pentru pește locuri tăinuite, șoseaua urca, se afunda între munți, se răsucea în serpentine strînse, brazii erau înalți, groși, aveau o groază de ramuri, se împleteau între ele oprind lumina, totul se întîmpla în penumbra gri, umedă, pereții stîncoși șiroiau de apă.

— Aici, am trecut peste un podeț din trunchiuri jupuite, luceau stins de umezeală, drumul nisipos se deschidea între tufișuri, frunze rotunde se lipeau pe parbriz, crengi elastice plesneau usturător prin geamurile lăsate. Locul în care am oprit nu-mi spunea nimic, rîul curgea pe fundul unei rîpe, coboram alunecînd pe frunze uriașe de brusturi, pietre cenușii cu sclipiri de mică se încrustau în lut roșcat. Mergeam de-a lungul rîului ducînd ranițe, undițe, uneori călcam direct prin apă, rîpa s-a deschis brusc într-o vale largă, uscată, pădurea rămasă în urmă, mult deasupra, foșnea stins. M-am răstignit la soare sprijinit în raniță, ochii închiși, mă cuprindea molcom căldura, „umblă", a spus Salvan. Unde-i antrenamentul tău de pilot, i-am rîs în nas. Lecțiile de supraviețuire, și restul. Marșuri de trei zile, cu treizeci de kilograme în spate. Uniforma în zdrențe ude, urît mirositoare, ghetele scîlciate, scorojite de apă, noroi, căldura focului, sîngele din bătături. Am aținit și am visat marșurile acelea de treizeci de kilometri. Era grozav să merg în somn, și să știu că asta se întîmplă numai în somn. Și că atunci cînd o să mă trezesc, o să mă pot culca din nou. M-a sculat un urlet de triumf, am deschis ochii, umbrele brazilor alunecau peste pietre, prin iarbă, se mutau lent spre dreapta ; în mijlocul rîului Salvan smucea undița arcuită, s-a îndreptat brusc, am auzit coarda vîjîind, ceva argintiu a traversat ultima oară aerul, a bufnit pe mal, se zvîrcolea în iarbă.

Pînă la prînz Radu a umplut cu peşte o pungă mare de plastic, eu am prins patru păstrăvi şi o lostriţă căreia Salvan s-a grăbit să-i redea libertatea, pentru asigurarea echilibrului ecologic. Pe urmă a făcut un lucru pe care nu l-am înţeles, s-a urcat pe malul abrupt oprindu-se din loc în loc, aplecîndu-se, aluneca, o dată s-a dus cîţiva metri la vale, cădea pe o coastă ferind cu mîna ridicată un mănunchi de frunze. Eu dormeam la soare visînd marşurile din şcoala militară. Orele din hangarul transformat în sală de sport. Salturile la batudă, cu hangarul acela rotindu-se în jurul meu ; coboram de pe plasa elastică cu picioare înţepenite, lemn de la genunchi în sus, fiecare pas urca prin şira spinării şi se risipea bubuind în creier.

M-am întins, iarba era moale, mirosea a pămînt jilav, a rîului care sălta peste pietre cîţiva metri mai încolo. A peştii din rîul acela.

S-a întors Radu cu un buchet mare de ierburi, flori, frunze, rădăcini urîte cu bucăţi de pămînt nisipos între fire palide ieşite din coaja albicioasă. Explica cu un aer doct, plante medicinale, farmacopee populară şi restul. Din ce avea el acolo se prepara un cocktail de viaţă lungă, mai era nevoie de mierea albinelor sălbatice şi de încă nu ştiu ce rădăcină care creştea aiurea, arăta cu degete murdare de pămînt munţii albaştri de dincolo de dealuri, avea să obţină o zeamă cu proprietăţile tuturor medicamentelor din rafturile farmaciilor. În plus, eram feriţi de nocive efecte secundare, el extrăgea *principiul activ* direct din plante. Din natură. I-am spus că şi curara se extrage direct din plante. A dat din mînă, m-a întrebat dacă auzisem vreodată de dr. Jarvis. Care vindecă totul cu miere de albine, şi oţet de mere, şi încă, o mînă de fîn la cazurile cele mai disperate. Auzisem, vara aceea librăriile au fost pline de cărţi cu coperte verzi-aurii, oţetul de mere se vindea cu bidoane, cu cisternele, Jarvis, am spus, asta e valabil pentru tipi echilibraţi. Care îşi duc viaţa în aer liber şi au psihicul atît de stabil, un fel de piatră dură clintită doar de moartea cîinelui sau calului iubit. Salvan a declarat că nu se poate aştepta la mai mult din

partea unui pilot căzut în cap ; a dormit tot drumul de întoarcere strîngînd la piept buchetul acela imposibil. Ierburile miroseau stins și puțin amar.

Am dat scaunul mult în spate întinzînd picioarele, priveam șoseaua pe sub volan, am depășit un camion de la exploatarea forestieră, cără bușteni cojiți ; mirosea a rășină cînd am trecut pe lîngă camion, șoferul a ridicat mîna mare, groasă, mînjită de uleiul negru al profesiei. Salut. Șerpuiam cu șoseaua printre dealuri și încercam să-mi dau seama cam unde e limita dintre lucrurile pe care mi le puteam permite și cele de care ar fi trebuit să-mi fie silă să le fac.

Seara ne-am dus la bowling, habar n-aveam că orașul are bowling, nu se potrivea, mă așteptam la o popicărie cu scîndurile pistei umezite de bere, am trecut rîul, povestea se întîmpla chiar în spatele hotelului, cum nu văzusem, ferestrele mele dădeau de trei ani în piață, Salvan rezerva cu consecvență ardelenească aceeași cameră : trebuia numai să depășesc un colț de clădire, sala se lăbărța imensă pe pajiștea cu mesteceni melancolici, multă sticlă, mult lemn, beton, plăci eloxate de dural, avea aerul acela care te pune pe gînduri al lucrurilor făcute odată pentru totdeauna.

Am intrat greu, se înghesuia foarte multă lume, s-o lăsăm moartă, am spus, venim altă dată, nu credeam că găsim o pistă liberă, Radu a zîmbit superior, înăuntru era surprinzător de pustiu, poporul se agita la jocurile mecanice și la discobarul din fund. din patru piste bine luminate se juca la una singură. Doi soți domestici cu soțiile lor, plictisiți lînced unii de alții, separat și cîte doi — asta se simte — se mișcau livizi în lumina de neon. Au văzut-o pe Irene, bărbații îndreptau spinările. înălțau umerii căzuți, au început să arunce cu forță plină de stîngace grație masculină, țineau gîtul răsucit, bilele mergeau din mandă în mandă, mureau fără glorie în șanțurile de pe marginea pistei. Doamnele scăpărau priviri vulturești — îngrijorate sub sprîncenele de gospodine cumsecade ; mi-a părut rău că le stricăm seara. Nici nu știam bine ce caut acolo. Nu aveam dispoziția necesară unei partide de bowling. De fapt, n-aveam nici un fel de dispoziție.

Irene purta pantaloni albaştri de catifea reiată, ajungeau pantalonii aceia ca să mă trimită la plimbare, largi, diformi, privirea mea cerea o explicaţie, „mă simt bine cu ei", am ridicat din umeri, velurul bleumarin cădea fără *linie*, cădea şi gata, în cute la jumătatea drumului spre şalvari. Radu arunca primul în virtutea unui criteriu care îmi scăpa, n-aveam pe ce nota punctajul, m-am dus la casă, mi-au dat de acolo o fişă de carton şi un creion gros. Salvan vrăjea bila, pentru a doua aruncare popicele rămase erau toate pe dreapta, trei sau patru, m-am instalat la masa ca un pupitru de comandă, am notat şase puncte. Irene s-a aplecat, a spus ceva lui Radu care a mîrîit un răspuns, sîcîit. M-am uitat la ei, Salvan balansa bila deasupra parchetului, Irene mi-a simţit privirea, s-a răsucit, „ce naiba vezi în fundul meu", nu aşa vorbeşte o lady, încă zîmbea, am ridicat din umeri, mă uitam în ochii ei, nu spuneau nimic, îi reflectau doar pe ai mei, care la rîndu-le... şi aşa la nesfîrşit, ochi multiplicaţi în ochi, am strîns creionul pînă au început să mă doară degetele. Irene a venit, s-a oprit, s-a lipit de marginea mesei. Cu ochii în ochii mei.

— Dacă lucrurile continuă aşa o să-mi devii dragă, am spus, cuvintele scăpau, se duceau — nu neapărat ca femeie, ca om, dacă eşti dispusă să înţelegi. Exact asta simt, dacă ai lăsa ceva timp, aş găsi poate altă formulă în care să spun ce e de spus, deşi nu văd ce rost ar avea. Şi cred în tine, asta e tot.

Pe pista de alături, cele două familii livide se pregăteau de plecare. Strîngeau jachete, tricouri, şi-au scos adidaşii cu tălpi de cauciuc, una din gospodinele cumsecade a golit un tub de spray în pantofi, abia după asta s-a încălţat. S-a şters zîmbetul de pe faţa Irenei, a lăsat capul pe umăr, era înaltă, lăsa capul pe umăr ca să mă vadă mai bine, aşa cum şedeam.

— Între noi s-a lipit ceva, am adăugat repede, sau am eu impresia că s-a lipit, pentru mine zilele astea au însemnat mult...

— Nu ştiu dacă aşa ceva se spune, m-a întrerupt Irene.

— De ce ?

— Eu n-aş spune. Lucrurile astea nu se dau pe faţă, oricît te-ai umple de ele. E necesar.

Mai auzisem. Cu alte cuvinte, dar exact același conținut. Că sînt lucruri pe care trebuie să le îngrop în mine. Că unele lucruri, inefabile, se termină exact cînd sînt spuse și exact pentru că *sînt* spuse, și din cauza asta nu trebuie să le spun. Să le las să plutească așa, nespuse. Duse de vînt. E mai bine. Nu se preciza pentru cine anume e mai bine.

Am întrebat :

— Cui folosește ?

— Ție, în primul rînd. Și celorlalți.

Am ridicat din umeri, nu eram convins. Atunci a pornit bila lui Radu, bubuind, aruncată de sus, a șters marginea pistei, și-a curbat ciudat traiectoria, a măturat în diagonală popicele rămase.

— Aiurea. Irene, la treabă.

— Nu eu, pilotul.

— E rîndul meu, am spus.

Am băgat trei degete în găurile unei bile albastre, era prea ușoară, brațe mecanice terminau de aranjat popicele alb-gălbui, am balansat mîna din umeri, tălpile — oblic pe direcția de aruncare, bila a plecat penibil într-o parte, n-am avut cotul întins, s-a rostogolit la un deget de marginea pistei, a doborît fix ultimul popic din stînga. Am rîs, „pilotul pierde și rîde" — s-a indignat Salvan. Parcă era tipul care m-a cărat prima oară la bowling, îl indigna fiecare bilă proastă, îl durea ca un afront personal. Se simțea jignit, dacă bila nu dobora cel puțin opt popice.

— Care tip ?

— Unul așa, pe care n-am dat mulți bani la început, se pierdea într-un pulover de lînă prea larg, era îndrăgostit de istoria neamului și chiar știa istorie, pe ani și personaje, se plimba *lejer* prin date care pentru mine nu mai erau nici măcar timp. În afara istoriei trăia numai pentru bowling, pretindea că ar deveni campion mondial cu mușchii mei de aviator, era uscat, cerebral, intelectual pînă în vîrful degetelor, anulat de puloverul verde, l-am crezut, mă rog, aruncă atît de precis că n-avea nevoie de forță, dobora și gata, dar l-am văzut o dată dezbrăcat, adică m-a rugat să-l scol, dormea enorm, inuman, unul din fiii care-și dorm două treimi din viață și moțăie ce a mai rămas, nici nu știu cum se încumeta să joace bowling,

adormea pe pistă cu degetele băgate în bilă. Odată l-a prins somnul în timp ce arunca, n-o să mă credeți, l-a tras bila după ea, a zburat prin aer, a doborît tot, își continua visarea acolo, între popicii doborîți. Într-o seară m-a rugat să-l scol devreme, cu noaptea în cap, m-am trezit tîrziu, am mîncat ouă prăjite și am băut cafea cu dulceață de portocale, asta se întîmpla la mare, am fost pe plajă, am făcut baie, am văzut un film, pe urmă m-am dus la el, dormea sub trei pături, avea fața împăcată a celui care s-a regăsit după îndelungate căutări. Îmi părea rău să-l trezesc dar era ceva foarte important la mijloc, se discuta un nou model de pat, principial diferit, i-ar fi permis să-și arunce bilele fără să se mai scoale, un fel de chestie pe rotile, am dat păturile la o parte, l-am scuturat de umăr. Mă așteptam la un umăr alb, slab, cu vine albastre și pistrui, flasc, cu fire sărace de păr sîrmos și ceva pronunțat feminin în întreaga alcătuire, aiurea, scuturam o bilă de bowling nr. 15, solid inserată într-o masă masivă de mușchi elastici, totul învelit neted și fără cusături într-o teacă de piele bronzată, bine întinsă.

— S-a sculat ?

— A mormăit un citat celebru într-o limbă foarte veche, s-a întors pe partea cealaltă, eu insistam...

— O.K., a căscat Radu, poate mai jucăm în seara asta.

Jgheabul a huruit, sosea bila albastră. Am aruncat la fel de prost, a lovit popicul din cealaltă margine, brațe de metal au secerat, au măturat, au adus în capul pistei, aliniat, alt contingent de soldați alb-gălbui. În seara aceea am pierdut regulat, Salvanii se îndoiau de eficacitatea mea ca pilot militar, „ce rachete, ce bombe, nu nimerești cu o nenorocită de bilă", și încă, ochind de pe teren ferm ; nu conta, n-avea nici o legătură. Tăceam, zîmbeam politicos, dar nu pentru că pierdeam, eram departe, muzica, fumul de țigară, lumina oglindită în parchetul lustruit, astea au mai fost o dată, de fapt de mai multe ori dar pentru mine conta o singură dată, n-am jucat mult — seara aceea, am ieșit, plimbarea cu mașina albastră, ochii ascunși sub filtrul blond-cenușiu, oprirea într-un parcaj prăpădit, dosit în spatele unor tufe, stejari, răzoare cu flori de doi metri. Amorul stîngaci, incomod, pe canapeaua lăsată, drumul de întoarcere întotdeauna foarte scurt, să-

rutarea fugară de „la revedere" pe gură. Ne mai vedem... chiar, ne mai vedem ? Cînd ? — n-avea rost, amîndoi știam că n-are. Erau imuabilități de clintit, de schimbat legi care nu se puteau schimba, trebuia să se răstoarne ceva, undeva, nu se răsturna. Pocnea sec portiera, se închidea încet ușa cu geamuri de la intrarea blocului, sau fără geamuri, începeam să uit, ba da, erau geamuri, ochiuri mate prinse în lemnul gros, cu vopseaua crăpată de atîta soare, vînt, de atîta închis. Porneam în trombă, viraj pe două roți sub arcadă, strada, juram că a fost ultima oară, nu era. Jurămîntul ținea fix pînă a doua zi, lucrurile se roteau lent, se întorceau exact acolo de unde plecau.

...Irene s-a aplecat peste mine, se uita la punctaj, „uite, a spus, lucrurile care după mine rămîn ascunse... Folosesc «după mine» nu că mă consider grozav de importantă, dar să fie clar că așa gîndesc eu, adică știu bine că oricine are dreptul să vadă lucrurile în felul lui, deși nu întotdeauna reușesc să țin cont de asta. Fiecare cu realitatea lui, cu punctul lui de plecare, cînd coordonatele se suprapun numim asta prietenie, sau dragoste, sau nici măcar — trecem unii prin ceilalți și gîndim că, uite, s-ar fi putut, dar a lipsit ceva ca să nu fie".

— Îl consolezi pe pilot ? s-a interesat Radu. Își ștergea mîinile, doborîse tot, pilotul e un dur, a spus, n-are nevoie să fie consolat.

M-au încadrat, Irene în stînga, Radu în dreapta, spuneau că nu e cazul să plîng, nu jucăm pe bani, și chiar dacă am juca, ei sînt dispuși să-mi împrumute oricît și să uite asta după ce cîștigă banii pe care mi i-au împrumutat.

— Supersonicul e în plop a făcut Radu.

— În aer, a precizat Irene. El e mereu în aer.

— M-am obișnuit cu asta.

— Trece printr-o criză existențială.

— Îl inspiră bowlingul.

— Ce facem dacă începe să plîngă ?

— Îl iei în brațe pe supersonic, îl legeni : nani pui, nani pui. Dormi, pilot.

— Îi ofer o revanșă, a spus Irene, m-a tras de mînă, am coborît cîteva trepte, jos era platforma cu jocuri mecanice, am dat la o parte cîțiva pierde-vară, m-a instalat

în fața unui ecran NIGHT BOMBER, era plăcut să mă ducă cineva așa, de mînă. A băgat o fisă, a apăsat un buton roșu, pe ecranul acela luceau ținte, s-a aprins un reticol de colimator, era o manșă cu care suprapuneam reticolul pe ținte, am apăsat trăgaciul, traversau aiurea ecranul două dîre roșii, s-au pierdut într-un colț. Irene — nu. Irene a făcut o grămadă de puncte, a incendiat o rafinărie, a rupt un pod, arunca în aer rampe de rachete, la fiecare țintă aprinsă bubuiau difuzoare, se aprindeau lumini, suna o sirenă, contorul marca sec și impersonal. Două sute cincizeci de puncte pentru mine, o mie șase sute cincizeci pentru Irene. Se sufoca de rîs, îi curgea părul pe umeri, pe piept, Dumnezeule, a spus, habar n-aveam, pot decola oricînd cu un avion de luptă.

— Nu.

— De ce nu ? mi-a arătat cele o mie șase sute cincizeci de puncte, avioanele de luptă nu se potriveau cu șalvarii ei de catifea, nu era un argument, vroia argumente, am mers la bar, am cumpărat Pepsi, am băut, am lăsat paharul jos :

— Nu știi o groază de lucruri esențiale.

— De exemplu.

— Cum se lasă noaptea pămîntul peste cabină.

— Cum se lasă ?

Am ridicat din umeri. Negru, și uriaș, și compact. Ca atunci cînd Universul își adună lin jumătățile, și te prinde la mijloc. Nu era de povestit. Ne-am dus iar la bowling, Radu arunca bilă după bilă, transpirase, „lasă-mă și pe mine", l-a rugat Irene.

Radu gîfiia de atîtea bile aruncate, s-a așezat întinzînd picioarele lungi, m-a bătut pe umăr :

— Ești prea solemn.

M-am uitat la el și am spus „nu zău".

— Te retragi într-o tăcere solemnă, dacă înțelegi. N-ai nimic de jucător în tine. Ca aviator, riscul îți intră în sînge.

Am spus din nou „nu zău". Salvan s-a lansat într-o dizertație asupra riscului, a zis o grămadă de tîmpenii, cum vede el un pilot de vînătoare, și atunci l-am rugat să-și țină gura.

— Riscul care merită, am spus. Justificat printr-o finalizare care merită mai mult decît puncte înscrise pe o fișă de carton. Încearcă să gîndești, m-am uitat la Irene, aștepta ca brațele mecanice să termine de aranjat popicii — judecă, în aer lucrurile se întîmplă altfel decît jos. În ce mă privește, pentru timpul cît stau cu fundul pe scoarța planetei, jocurile sînt făcute înainte de a-mi depune miza. Iubitule, am spus, trebuie dexteritate, artă și finețe să te miști prin lume ; eu nu le am. Îmi lipsește priceperea de a mă mișca prin lume. Rămîn pe dinafară la jocul ăsta, mușcîndu-mi buzele pentru că știu ce o să urmeze, și dacă aș fi venit cu o cîtime de timp mai devreme, sau am venit cînd trebuia, dar n-am avut curajul simplu să intru în joc, mă rog, și bila se învîrtește...

Îmi făcea plăcere fața lui Salvan ascultînd, Irene se pregătea să arunce, și-a luat vînt, a frînat lunecînd pe scîndurile lustruite, s-a întors spre noi, s-a aplecat, vedeam foarte clar, a pus jos sfera grea, s-a apropiat. Am spus că bila se învîrtește peste căsuțe colorate, numerotate cu cifre albe, cu cifre negre, și o urmăresc cu ochii și ametesc puțin urmărind cu ochii pentru că asta ține o grămadă de vreme, și cînd în sfîrșit se oprește, șovăie, se rostogolește — o căsuță mai jos, se poticnește, s-a oprit — gata, îmi muște buzele pentru că s-a oprit exact pe cifra și culoarea pe care le-aș fi ales, dacă aveam putința să aleg.

— Faceți jocurile.

Irene a clătinat din cap, s-a dezlipit de Radu, s-a dus pe pistă cu pantalonii ei albaștri de catifea, a făcut douăzeci de puncte din prima bilă. Le-am trecut în fișă, am rîs, a fost cel mai bun punctaj, pe aruncare, din seara aceea. Din vacanța aceea, pentru că Salvanii n-au mai avut chef de bowling cît am stat cu ei, și singur n-avea nici un rost să mă duc.

*

Muzeul orașului era în spatele unei uși masive care se deschidea foarte greu, urcam scara alunecînd pe muchiile rotunjite ale treptelor, luceau vine albastre, grăunțe de mică frîngeau lumina împletind-o în zigzag-uri capri-

cioase izbucnite neașteptat sub pragurile din piatră neagră. Sălile erau lambrisate pînă sus de tot, lemnul brun-închis contrasta cu varul tavanului tăiat brutal de grinzi încrucișate sub albul acela foarte luminos, din intersecția grinzilor plecau, ancorate în lanțuri groase de fier, candelabre cu o sută douăzeci de lumînări. Geamuri înalte, foarte late, subțiau spre firesc zidurile rezemate pe contraforturi încovoiate, lumina se plimba nestingherită sub bolțile coridoarelor, prin sălile cu exponate, la parter cioburi, oase extrase cu religiozitate din afunduri de peșteri, clasicul colț de mamut, un război de țesut acționat hidraulic, se trecea lin la fier, zale, armuri, hrisoave, arme de foc, vitrina cu bransarda tricoloră a insurecției și documente galbene, fragile, pentru mine astea însemnau, simplu, tata. Banderola cu ștampila Gărzilor Patriotice, și restul.

Urcam la etaj, acolo erau prinse în pereți dulapuri de sticlă cu produse ale industriei orașului și două săli în care expuneau talente locale ; noțiunea de muzeu era foarte largă, jos, în fundul grădinii, se aflau trei cuști cu lei, urși, bursuci prinși în pădurile din jurul orașului, un lup imens mînca cornuri aruncate de vizitatori. Știam de la Irene, nu m-am dus niciodată în fundul grădinii, intram în muzeu, săream treptele roase, traversam în fugă parterul, banderola tricoloră, urcam scările, mă opream în ușa sălii din dreapta, mă opream ca în pragul unei case la care am vrut foarte mult să ajung și odată ajuns mă opresc în prag pentru că nu pot da buzna, așa, în casa aceea, chiar dacă am vrut foarte mult să ajung acolo, și pentru că, în general, nu se intră nicăieri gîfîind, și era foarte necesar să mă adun puțin înainte de a intra fie și numai pentru că puteam găsi locul ocupat și nu vroiam să risc o retragere nedemnă. Pentru că păstram convingerea caselor în care se intră foarte limpede și cu capul sus — chiar dacă ies în patru labe, tăvălit, pisat blînd și dureros pînă în cele mai adînci străfunduri, jurînd că n-o să mă întorc și născînd în sămînța acelor jurăminte, cumplit de necesar, întoarcerile viitoare.

Nu-mi plăceau muzeele, semănau îngrozitor între ele, prima oară venisem cu Irene, ne-am întîlnit în oraș, găsisem un podeț subțire arcuit incredibil peste brațul de

apă care mai jos se unea cu rîul, pietrele de pe fund albe, galbene, bucăți roșii de țiglă rotunjită se clătinau ușor sub valul neted, uniform, curgînd tăcut între pereții de lespede cenușie. Acolo unde apa uda lespezile rămîneau urme închise, aproape negre, ieșeau lin, se arcuiau, se pierdeau iar în blocul verzui, venea soarele, usca urmele acelea. Ce mai rămînea din gînduri curgea la fel de lin, și neted, și rapid ca apa, nu se agăța de nimic ; atunci a apărut Irene cu veșnica sacoșă atîrnată de umăr, a pus mîna caldă, uscată, peste mîna mea, simțeam sub palmă parapetul arcuit, a rîs cum rîdea cînd mă întîlnea umblînd aiurea, „vino să-ți arăt", m-am dus. Am urcat împreună scările, am împins ușa, atunci mi-a spus și de cuștile cu animale, ajungea să trecem printr-un gang, să deschidem portița spre grădină, n-am deschis-o, am urcat la etaj și am intrat direct, fără să ne oprim în prag. Camera era nefericit aleasă, cea mai rece, lambriuri masive dominau mohorît panourile cu tablouri, șipcile înguste, pînza subțire, plutea o împotrivire surdă, culori deschise aduceau lumina în sala cea rece.

— Aici, a făcut încet Irene, „poate fi acuzat de proletcultism" — am spus, „nu poate fi acuzat de nimic" — a ripostat Irene. „Există și gata, mi-e foarte necesar să știu că există, mă liniștește", mă rog, ea a spus mai prețios : „mă deschide spre liniște", depinde foarte mult cum se rostesc cuvintele mari, Irene știa să le scoată din ea firesc, nu mai erau cuvinte mari. Am ridicat din umeri, bucuria muncii și restul, priveam atent, nu era bucuria muncii, mai degrabă așteptare, fata ședea pe schelă așteptînd, nu se încadra în nici un curent, ședea și gata — puțin întoarsă pe scîndura pătată cu var, picioarele în cizme murdare de cauciuc se legănau în aer, simțeam golul etajelor dedesubt, salopeta gălbuie, din basmaua albă scăpa o șuviță de păr negru, fire răsfrînte în aerul străveziu al tabloului. Totul se întîmpla în tonuri albe, bej deschis, galben deschis, nu puteam crede că există atîtea tonuri de alb-galben-bej, nici măcar nuanțe — așa, insesizabil, umbre ascunse în cutele de viață așternute firesc pe pînză. Era și puțin negru, întotdeauna se strecoară puțin negru, e necesar, dur, plasat exact acolo unde

trebuie. contrasta fără să izbească, părul de sub basma, negrul cauciucului mînjit gros cu var. Lumina curgea molcomă, învăluia fata aceea foarte puternică, foarte ea însăși — asta se simte, rămînea în nări miros de zid proaspăt, de perete încă umed, „mi-e necesar să știu că există" — spunea Irene. Lucrurile de care ne rezemăm, fără să știe măcar că sîntem.

Am făcut cîțiva pași, n-am ajuns prea departe, „ce-ai pățit ?", priveam prostit un cap de fată, rîdea, de cînd nu mai rîdeam așa, plin, complet, cu fruntea, cu ochii, cu buzele, cu dinții puternici ; rîdea atît de total, puțin aplecată, umerii slabi într-un maiou negru susțineau greu cascada părului, lumina se strîngea și exploda tăcută în șuvițe blond-cenușii, curgeau pe umerii subțiri, ieșeau din tablou, simțeam sub degete deodată umede și fierbinți moliciunea fină a șuvițelor blond-cenușii. Nu era frumoasă, fața mare, obrajii prea rotunzi, ochii nu se vedeau grozav de bine, îngustați de rîs, adînciți sub gene, era în ei ceva care m-a făcut să întorc repede capul cînd am încercat să-i deslușesc, și iar rîsul acela trecînd dincolo de pînza tabloului, trecea mult de pînza tabloului, traversa aerul sălii, dincolo de lambriurile groase, dincolo de zidurile solide, ajungea pe străzile orașului, se răsfrîngea în ferestre, în chipuri, siluete, m-a urmărit mult timp, deplin, fără să-l pot înțelege pînă la sfîrșit, rîsul acela total.

*

Făceam baie, operațiunea se desfășura cu mult dichis în bucătăria Salvanilor, nu scăpam niciodată de ce îmi era frică, de patru zile trăiam, cu casă și masă, pe spezele tinerei familii. Telefonam dimineața la hotel, reținearn camera, prudență necesară ; auzeam prin receptor scîrțîitul penei de gîscă pe filele monumentalului registru. Pe urmă Salvanii plecau la treburile lor, Radu plimba turiști, se îmbolnăviseră doi ghizi, a fost o vară nefastă pentru ghizi, turiștii țineau morțiș să viziteze cele mai aiurite locuri, plăteau diferența în dolari, guldeni, yeni, cauciucurile autobuzelor OJT se toceau pe pietrele unor drumuri uitate, o dată a lipsit trei zile încheiate. Irene

avea o slujbă misterioasă, se trezea cu noaptea în cap, se mișca ușor prin casă, pîș-pîș pe scîndura veche, groasă, scîndurile acelea nu scîrțîiau ; mă trezea bubuitul porții sub bolta de la intrare. A fost o singură zi cu ploaie, am stat în casă, am răsfoit cărți cu poze imprimate pe hîrtie lucioasă, galbenă de ani, găseam acolo tot ce se putea găsi despre primul război mondial, domni cu fețe fine și severe sub cozorocul caschetelor cilindrice, căști cu țepușe contra căștilor cu creastă, carabine cît un stat de om, tunuri Krupp, mitraliere cu o grămadă de țevi, avioane fragile pe care nu îndrăzneam să le comentez. Măști de gaze incomode se legănau greoi pe fețele oamenilor, pe capetele cailor, lîngă cizma vîrîtă în scara șeii se rezema coada lănciilor subțiri ; săbii lungi și incomode se tîrau agățate de centuri ofițerești. Războiul se ducea în forturi, se poticnea pe kilometri de tranșee, tancuri Renault caraghios de înalte rămîneau înțepenite în gropi de obuze. Mai erau cadavre, cu grămezile, cu hectarul, morții aveau același aer demodat, hîrtia lucioasă suporta atîtea lucruri. Am închis cărțile, coperțile erau legate în piele neagră, aveau imprimat un vultur aurit, se dusese aurul, rămînea conturul adînc ștanțat pe suprafața mată ; lumina mohorîtă cădea uniform, umfla imaginea plată, vîrfurile aripilor acelor vulturi se mișcau îngrijorător.

Fereastra camerei era în fundul unui tunel de cărămidă văruită, ambrazură de fort. Făceam focul în plita din mijlocul bucătăriei, restul zilei am aruncat lemne în sobă și am pîndit cai verzi pe pereți. A fost o zi într-adevăr reușită. Pe urmă am avut timp frumos, hoinăream prin oraș, seara făceam conversație cu Irene. Aviație, asta vroia, o dădeam gata cu isprăvile personale, se adunau destule, de poveștile altora nu mă atingeam. Irene știa să asculte și să scoată din mine ce era de scos, „cum naiba rezișți acolo", nu era de rezistat, se rezuma la a mă depăși o dată, încă o dată, simțeam coarda întinzîndu-se, uneori nebănuit de mult, pînă unde puteam înainta în mine ? Cît puteam să mă tot depășesc, de fiecare dată — cu un cap înaintea celui care am fost, pînă la nemurire, cînd avea să pleznească, imprevizibil, coarda aceea foarte întinsă ? Ridicam din umeri, urcam în avion, mă legam în scaun, chingile, oxigenul, radioul, contacte, becurile

începeau să clipească galben, roșu, verde, maneta de gaze, butonul de pornire, negru, așezat incomod pe panoul lateral din stînga. Metalul se trezea poticnit la viață, primele rotații ale compresorului, flama prelinsă în lungul oțelului încă rece al camerelor de ardere, primele flăcări țișnite din ajutaj. Fremăta moale avionul, uruia într-un trepidaj nedeslușit, ace albe înaintau pe cadranele negre în salturi scurte, din ce în ce mai scurte, se contopeau într-un suiș uniform spre reperele știute. Simțeam silueta îngustă încovoindu-se, arcuindu-se în ea, manșa se mișca singură revenind în poziția neutră, se oprea, atingeam cu palma mînerul zimțat, apăsam spre dreapta, mișcarea se transmitea în lungul tijelor, firelor, conductelor, se înregistra în memoria unei cutii portocalii, știa mai bine decît mine ce vroiam — cutia aceea, știa cînd, și cît, și unde, se închideau circuite, se deschideau supape, pistoane lustruite lunecau uns în verine hidraulice, eleroanele recunoșteau impulsul, tresăreau, cel din dreapta se ridica, cel din stînga cobora, asta însemna viraj pe dreapta, sus, MIG-ul s-ar fi înșurubat într-un tonou rapid. Asta se întîmpla de fiecare dată, minunea simplă a metalului însuflețit, nu mai rămînea loc pentru corzi întinse.

Irene zîmbea fără convingere și privea lung, simțeam îngrijorare în privirea aceea, era foarte plăcut, dar toate astea se întîmplau atît de simplu, și într-un fel pe care nu-l pot numi decît foarte cinstit, față de noi, față de ceilalți, ceilalți nu contau grozav de mult, îmi era bine știind îngrijorarea din ochii Irenei. Mă ajuta.

Într-o seară a întrebat, căuta ceva într-un raft, sfăteam la masă, căuta o ceașcă, s-a ridicat pe vîrfuri, era înaltă, montaseră rafturile foarte sus, a întrebat fără să se întoarcă :

— Chiar nu-ți dai seama ?

Nu știam precis de ce trebuia să îmi dau seama. S-a întors cu ceașca în mînă, a turnat ceai, vorbea fără să ridice ochii :

— Cînd spui „avion" pronunți cuvîntul cu literă mare, sau așa aud eu, dar ți se umple gura, înțelegi, îi dai așa, o rezonanță de metal, cum se cheamă metalul alb din care îți faci avioanele ?

— Dural.

M-am ridicat, am ocolit masa, i-am pupat mîna, era mare cît a mea dar fină, mînă de femeie tînără, cu degete lungi, subțiri, puternice.

S-a întors Salvan cu o geantă JAL atîrnată pe umăr, a ris, a declarat că i-a fost dor de nevastă și de mine.

— Ce-i aia JAL ?

— Ține de domeniul tău : Japan Airlines.

În avioanele pe care zburam eu nu se ofereau genți de voiaj.

Pe urmă am făcut baie, bucătăria Salvanilor era cît un hangar de dimensiuni modeste, încăpeau acolo două MiG-21 unul lîngă altul, cu utilaje cu tot, tavanul alb se culca pe masive grinzi cătrănite, la mijloc era o plită uriașă cu capace de aramă ; uși nituite se roteau lin pe balamale turnate în metal roșu, lucea stins unsoarea acelor balamale la lumina focului dinăuntru. Coșul se răsucea sub tavan și dispărea prin peretele din răsărit, sub coș se afla cada. Așa concepeau viața Salvanii dinainte, curățenia trupească nu făcea mult fără îndestulare, din baie direct în farfurie, sau invers, sufletul rămînea undeva departe totuși veșnic prezent, plita uriașă era o temelie de familie, casa — o garanție pentru familia care-și fierbea mîncarea pe plita aceea.

Cada copleșea prin dimensiuni, n-am îndrăznit s-o măsor niciodată, veneam la mal, o contemplam în tăcută admirație, era săpată un metru în podea, săltată încă unul deasupra ; judecînd după ce vedeam cu lumina ochilor, bunicii lui Radu obișnuiau să-și ia baia împreună cu calul, și încă, toți deodată. Irene turnase în apa limpede spumant iugoslav, jumătate de sticlă, mă afundam într-un nor de spumă parfumată, apa de dedesubt era fierbinte, trebuia să stau în picioare, cu gîtul întins, ca să pot respira. Radu s-a așezat la masă, Irene trebăluia pe plită, capacele din aramă se înroșeau de foc, răspîndeau o lumină aparte, grea.

— Bei un ceai ?

Am refuzat politicos, prea mult lichid în jur. S-a întors, s-a așezat lîngă Radu, vorbeau cu glasuri scăzute apropiind frunțile, li se amesteca părul, focul juca pete de lumină roșie pe frunțile lipite. Au rîs ușor, Irene a tăiat o felie de

pîine, a pus deasupra o felie de friptură, orna senviciul cu foi de salată, ridichi tăiate, a presărat mărar, l-a întins peste marginea bazinului. Mestecam, mă simţeam mai în familie ca oricînd.

— Nu te plictiseşti ? a întrebat Radu, am suflat spuma de lîngă obraz, nu mă plictiseam.

— Ce faci toată ziua ?

— Merg prin oraş. Habar n-aveţi în ce oraş trăiţi.

— Păcat că nu te vezi cum mergi, a spus Irene. A închis ochii, a ridicat mîinile, a pornit pipăind aerul cu degetele întinse.

M-am lăsat să lunec sub valul de spumă, înţepa ochii, descompunea lumina în cele şapte culori fundamentale, roşu-oranj-galben-verde-albastru-indigo-violet, la marginea spectrului indigoul se amesteca cu violetul.

— În timpul ăsta, tot felul de persoane sensibile se interesează de el, l-am auzit pe Radu. Vocea traversa straturi de apă, ajungea la mine înăbuşită, metalică, cuvintele se înlănţuiau într-un murmur greu, cu reverberaţii, parcă trecute prin orga de sunet. O mînă a coborît prin clăbuci, m-a apucat de păr, mi-a scos capul la suprafaţă, Salvan.

— Colega mea de birou e dispusă să ia lecţii de la tine, în două pînă la şase şedinţe, pentru folosirea calculatorului.

— Nu-i ajung nici şaizeci, am spus.

— Ce colegă ? s-a interesat Irene.

— Iulia.

Părul negru, fundul mic strîns în blugii ieftini, nu-mi aminteam precis tricoul sau bluza care ieşea din acei blugi.

— E brunetă, am mormăit.

— Pentru pilot e un mare defect.

— Defect capital.

— Pilotul nu umblă cu femei, a declarat Salvan.

— Doar blonde, care se topesc odată cu zăpada.

Încercam să-mi amintesc ce scăpasem în faţa ăstora despre povestea din iarna trecută. I-am stropit cu apa de un verde snob, rîdeau, picături au căzut pe plita încinsă, s-au risipit în aburi frumos-mirositori.

— Nu mă pricep la doamne, m-am justificat.

Mă simţeam caraghios cum stăteau în mormanul acela de spumă ; Salvanii, şi aşa uriaşi, se aplecau deasupra din ceruri foarte depărtate.

— Ghici cine vine la cină, a rînjit Salvan.

Irene a dus un deget la frunte, nu era nevoie.

— Iulia.

Exact de asta păstram camera de la hotel, zidurile vechi încolțeau în oameni rădăcini.

— Sînt invitat în seara asta, am declarat.

— Lucullus cinează la Lucullus.

— Nici măcar nu cinează. Se duce la culcare, gata.

S-au privit, au înaintat unul spre celălalt, s-au țocăit acolo, în mijlocul bucătăriei strămoșești ; Salvanii nu pierdeau niciodată ocazia să se pupe sfîșietor, i-am stropit din belșug cu apă albă de spumă.

— Vreau afară, am spus.

Irene a rîs scurt, s-a desprins de Radu, a ieșit, broasca sofisticată a scos tot felul de sunete înfundate pînă a hotărît să se închidă. M-am ridicat din clăbuci ca Afrodita din spuma mării, am dat drumul la duș.

— E ceva în neregulă cu tine.

Îl vedeam pe Radu prin pînza de apă, stătea cu spatele, ținea mîinile în buzunare. Am ridicat din umeri :

— Întotdeauna e ceva în neregulă, cu cineva.

— Trăiești caraghios, mereu în trecut, în viitor, niciodată în ceea ce se întîmplă.

Am închis dușul, am încălecat marginea monumentalei căzi ; mă simțeam ca un triton ieșind din bazinul de la Versailles.

— Deformare profesională.

— Pe dracu.

— Spațiul orb, am spus. Am apucat prosopul uriaș, mă înfășuram în valuri proaspete de in, de două ori, de trei ori. Spațiul orb, am repetat. La viteze supersonice, M mai mare decît doi, asta la înălțime face două mii două sute, două mii trei sute de kilometri pe oră, timpul de transmitere al impulsului de la ochi la creier, și reacția necesară, sînt mult depășite. Văd un obiect, alt avion eventual, aflat la doi kilometri, îl văd doar cînd e lîngă mine și nu mai rămîne nimic de făcut ; ce e în imediata apropiere nici nu mai există. Așa sîntem, imperfecți, avem regimul optim la înălțimi mici și viteze mediocre, fiecare cu parametrii lui, fiecare cu bariera lui sonică, dincolo de ea ne descurcăm cum putem. Asta rămîne și modifică,

introduce coeficienți de corecție unde nu e nevoie, mă lasă gol exact unde ar trebui să mă prezint în armură. Over.

— Ce înseamnă : M mai mare decît... ?

— Numărul Mach, raportul dintre...

— M-am lămurit, a întrerupt Radu. Blonda aceea e bariera ta sonică ?

— Bariera mea sonică e exact unde indică bordul, am spus, vroiam să fie așa, nu era. Amestecam, în indicațiile lucide ale aparatelor, șuvițe blond-cenușii. Din ce în ce mai rar, exact asta durea, nu pentru că uitam, nu era de uitat, pentru că mă schimbam. Se îngroșa, undeva, o coajă sub care nu puteam risca să mă uit. Nu vroiam să pot, nu puteam să vreau, dar asta nu mai ținea de mine ; am frecat cu prosopul aspru, surprins, ceea ce nu ținea de mine. La dracu. Era cazul să pun un punct mare, negru, opac, care să rețină tot ce era de reținut. Una din acele găuri negre de care e plin universul, și nu lasă să treacă nici lumina. Să mă mobilez cu o gaură neagră, sens unic. Mă revoltam inutil sub prosopul uriaș de in, era ud, se lipea ca o piele rece, cum se putea lupta cu ceea ce nu era de luptat ? Să nu mă ud de apa în care mă afundam pînă peste cap, să scot din mine exact ce era mai...

S-a apropiat Salvan, s-a apucat să-mi frece spatele prin inul ud.

— Ce-ai zice de o vînătoare ?

— La moara veche ?

— La moara veche.

O vînătoare, da ; să împușc iepuri de pădure, veverițe, capre, cocoși de munte. Să șterg bruma de sînge din jurul nasului negru, încă umed, picături mari, roșii, lunecau tăcute în lungul firelor de păr, nu se agățau, blana rămînea curată, cădeau pe mușchiul verde, pe pietre, pe nisipul potecii, explodau lent într-o stea cu raze împroșcate, se închegau, își schimbau culoarea vie, steaua se sleia într-o pată stinsă de sînge uscat. Vînătoarea era o soluție, fiecare iepure mort — o săptămînă de tihnită uitare, mie îmi trebuia un elefant, și nici atunci... Mă rog. O să facem focul, o să frigem bucăți de carne înșirate pe vergeaua armei. O să agăț hamacul între două trunchiuri de brad, albe și parfumate de rășina scursă, o să dorm fără vise

sub cerul liber, şi restul. Simţeam, sub talpa goală, moliciunea acelor de brad.

— Spuneai că aveţi musafiri diseară.

— Nu plecăm acum, a explicat Radu. Peste trei-patru zile.

Lemnul gros a bubuit înfundat sub un vîrf de pantof, clanţa uşii s-a mişcat nerăbdătoare. Am strigat „intră !", a intrat Irene, a închis uşa cu piciorul, ţinea în mîini tava din argint masiv a familiei.

M-am aşezat pe marginea căzii, braţul drept ieşea din halat pînă la umăr, ca dintr-o togă. Pe tavă era un borcan cu dulceaţă de cireşi şi un pahar cu Pepsi, înalt, din cristal de stîncă, aburit pe piciorul fin ; lichidul cafeniu sfîrîia uşor, se ridica în bule mărunte, dansa în cercuri concentrice între pereţii de cristal. Am înfipt linguriţa în dulceaţă, am mîncat jumătate de borcan, mă învăluiau aburi verzi cu miros de arbore exotic. Am apucat paharul brumat, l-am golit dintr-odată, aproape să mă înec.

Fără vise.

*

Am rămas totuşi la Salvani, toropit de baie, sărurile iugoslave ale Irenei intrau în piele şi moleşeau, împrumutau lucrurilor o nuanţă verde, proaspătă, ca aburul deasupra zăpezii sub care încolţeşte iarba. Drumul pînă la hotel era lung, noaptea care ar fi urmat — şi mai lungă ; simţeam aproape una din nopţile în care nu vroiam să fiu singur. În care nu e bine să fiu singur, de aceea am rămas. De fapt nu mi-a părut rău, Iulia a venit cu un pachet mare de prăjituri, a adus şi calculatorul, am mîncat, am băut vin dezgropat de Radu din colţuri numai de el ştiute ale pivniţelor părinteşti, am jucat biliard pitic, şi, în general, toate au curs de parcă ne-am fi cunoscut şi mers împreună cel puţin de la facerea lumii. Pe urmă Iulia a vrut să plece, Salvanii au protestat, „e tîrziu", spunea fata, „te conduce căpitanul" — a făcut Radu, am ridicat din umeri, am prins sclipirea maliţioasă din ochii Irenei, ăştia erau nebuni.

— Sînt băut, am spus, nu conduc maşina, „mergeţi pe jos" — a rîs Salvan. Nu era de rîs, ştiam cum se termină

condusurile astea, am încercat să-i explic lui Radu, şedeam în nişa ferestrei, m-a bătut protector pe spate, „lasă, vezi tu" ; nu vroiam să văd nimic.

Am dansat, Iulia era foarte subţire, fragilă, cu fruntea lipită de umărul meu nu-i ştiam ochii. Salvanii rîdeau, am rîs şi eu, Iulia a tresărit uşor, cărarea îi despărţea părul în două ape bogate, freamătul acela putea însemna orice, începînd cu rîs în hohote şi terminînd cu plîns în sughiţuri. Nu-mi plăcea ce se întîmpla acolo. Oricum, am luat-o după umeri şi am condus-o acasă, drumul a fost neaşteptat de plăcut, noaptea era un abur cald, moale, foarte întunecat, n-a fost lună, nici nu era nevoie, doar foarte multe stele, zidurile vechi sorbeau lumina puţină. Am coborît dealul, oraşul clipea la picioarele noastre, „aşa văd noaptea cînd vin la aterizare", chiar că da, aşa se vedea, asta cînd aterizam dinspre oraş ; Iulia n-a spus nimic, mergea cu paşi mărunţi, repezi, cu ochii în pămînt, strînsă în ea.

— Fii calmă, am spus, n-am de gînd să te seduc. Nu aici, îţi dai seama.

Zidurile vechi sorbeau lumina puţină, uneori treceam prin străzi atît de înguste, frecam pietre aspre cu umărul stîng, degetele mîinii drepte, strîngînd umărul fetei, atingeau pietrele caselor de vizavi.

— Uite ce de stele, am arătat în sus, Casiopeea şi restul ; privea mai departe în pămînt, am privit şi eu, nu se vedeau picioarele de întuneric, mergeam de la brîu în jos printr-o apă mată, nedesluşită. Am auzit sunet grav de potcoave rostogolit peste acoperişuri ascuţite, giruetele şi cocoşii de tablă au scîrţiit în lăcaşuri ruginite răspunzînd clopotului de la catedrală : ding-dong, ding-dong.

— Ce-ţi face maică-ta, cînd vii la ora asta ?

A şovăit înainte de a răspunde :

— Stau singură.

Nu era nevoie să şovăie. I-am strîns mai tare umerii şi atunci s-a ferit, a lunecat de sub braţul meu, s-a dus înainte, a lăsat un pas între noi. Doi paşi, trei paşi. Zîmbeam în întuneric, zîmbeam strîmb. Am traversat o cale

ferată, şinele luceau stins şi duceau foarte departe ; firele telegrafului ţiuiau ascuţit veşti importante.

Iulia locuia într-un bloc nou, mare, colţuros, albicios în noaptea întunecată. Mi-a părut rău, era caraghios să stai în oraşul acela şi să locuieşti într-un bloc nou. M-am oprit în prag, „nu intri ?", intram, făcea parte din poveste, era ceva care chema înăuntru. Exact ceea ce mă reţinuse la Salvani în seara aceea. Exact ce mă împingea să merg, iar şi iar, acolo unde nu mai era de mers.

A scos un inel de chei cît o minge de tenis, i-a trebuit ceva timp pînă să nimerească cheia bună, să o bage în yală, să deschidă. A scos scurta, a pus-o pe umeraş, agăţa umeraşul în dulapul din perete, dar făcea asta într-un fel special, fără convingere, parcă nu era la ea acasă. M-a condus pe coridorul lat într-o cameră mare, două fotolii adînci, canapeaua largă, rafturi cu cărţi, cerul nu se vedea ; fereastra, uşa de la balcon erau acoperite cu o draperie cenuşie ; cercuri şi bile strunjite în lemn galben se legănau pe draperia aceea, prinse cu aţe scurte şi subţiri. Am fost instalat pe canapea, s-a ghemuit într-unul din fotolii, dar s-a ghemuit, parcă aştepta s-o lovească cineva. N-a mai rîs, n-a vorbit, aştepta şi gata. Casa mirosea cumplit a var proaspăt, a vopsea încă nu de tot uscată, dar nu ca o *casă nouă*, era prea pustiu, pereţii prea goi, nu mişca nimic în spatele pereţilor goi.

Am riscat o mişcare, arcurile canapelei au gemut a metal nou.

— Aici locuieşti...

— Îhî.

— E casa ta ?

— Ai mei au plătit avansul, a explicat. Eu dau restul, ştii, în rate lunare.

Ştiam mai multe decît aş fi vrut. Despre ratele lunare, şi aşa mai departe. M-am ridicat, am vrut să dau la o parte draperia cenuşie. Să deschid geamul şi să încerc să uit ce ştiam.

— Nu, te rog.

— Vecinii ?

— Vecinii.

— Ştii, am spus, dracu să-i ia. Mi-e cald. Ce zici de asta ?

— Nu deschide.

Mi-am mușcat buzele.

— E noapte, am încercat să explic.

— Tocmai de asta, a spus, și n-am încercat să merg mai departe. Am scos puloverul, l-am aruncat pe canapea.

— Cam cît ții la părerea vecinilor ?

— Nu-i vorba despre asta.

M-am strîmbat, exact despre asta era vorba.

— Mă rog... în rest ?

— În rest, ce ?

— Cum te mai distrezi, care e viața ta, cînd te învăț să umbli cu mașina aia infernală ? Cine ești, cu ce îți umpli vremea cînd nu mergi în vizită la Salvani, sau la alți Salvani ? Te-am condus, m-ai poftit înăuntru, am aflat că ți-e frică de vecini, în rest mai e ceva ? Sau asta-i tot ?

— Am munca mea...

Mai auzisem, povestea cu munca mea care mă absoarbe pe deplin, nu rămîne timp pentru nimic altceva. Nici măcar pentru tine, fată.

— Nu ajunge, am spus, nu vorbeam numai cu fata de lîngă mine. Nu ține de cald munca ta, seara, la culcare. Sau cînd te scoli singură noaptea, în patul prea lung, și prea larg, și prea moale, și prea tare.

— De unde știi că sînt singură ?

— Atunci ce dracu caut eu aici ? ! M-am ridicat, nu acord noaptea consultații pentru cunoașterea tehnicii de calcul.

Am tras puloverul pe mine, am potrivit gulerul cămășii, căutam o oglindă, nu era nici o oglindă acolo. Am dat din mînă, m-am lămurit, am făcut un pas, încă un pas, deprindeam din iarna trecută tehnica plecatului la timp.

— Stai puțin !

Povestea cu patul prea larg, și prea tare, și care rămîne cumplit de valabilă, peste tot. Nu-mi făceam iluzii că strigă după mine. Apartamentul dureros de curat și de pus la punct era pustiu ca o peșteră de mortar. O peșteră de mortar în care s-au pus fotolii, o canapea, rafturi pentru cărți. În casetofonul de pe jos, o blondă decoltată cînta ceva despre pustiul dinafară și pustiul dinăuntru,

şi despre braţele cuiva care ar trebui să îmbrăţişeze pe cineva ; întotdeauna există braţe care să îmbrăţişeze, şi corpul care tremură stins aşteptînd braţele alea, numai că asta se petrece foarte departe şi pînă la urmă nu se întîmplă nimic, rămîne numai apartamentul cu ecou şi rugămintea înăbuşită „stai puţin", şi stau, deşi exact acum ar trebui să plec. M-am oprit lîngă casetofonul aşezat pe podea.

— Ce-o să fie mîine, am spus, şi poimîine, şi gîndeşte-te ce o să fie peste o lună. N-are rost, am încercat să explic. Nu în casa asta. Nu cu mine. Ai nevoie de cu totul altceva.

— De unde ştii tu ce-mi trebuie ?

Am încălecat braţul canapelei :

— Nu-i greu de ştiut. Nu eşti prima, dacă înţelegi.

A tresărit, dar nu sub cuvinte.

— Nu sta acolo, a spus. E strimb.

Am rîs, am descălecat de pe canapea.

— Păcat că n-auzi cum spui asta : „e strimb". Pe ce ton. Parcă ţi-aş omorî copilul. Era de aşteptat : miss apartament. Eşti pe drumul cel bun.

Nu înţelegea. Nu eu eram cel care trebuia s-o facă să înţeleagă, sau nu mai avea cu ce, se întîmplă.

— Care drum ?

— Care duce fix la uşa acestei maşini de locuit. Te transformi într-o anexă a coteţului, fără să ştii. Încet dar sigur. De cînd ai primit cheile strălucitoare, hai spune dacă te-ai mai gîndit la ceva în afară de curăţenie, şi vopsea, şi mobilă. Întotdeauna există un risc, cînd o fată ca tine locuieşte într-o astfel de casă. Prea mare şi prea goală, casă carapace, care usucă, nici nu ştii cînd treci în zidurile albe, în mobila perfect întreţinută, în parchetul lustruit.

S-a ridicat din fotoliu, fotoliile da, erau foarte foarte adînci, moi, confortabile, încăpeam amîndoi, fără grijă, între braţele masive ; atît doar că nu eram dispus să încerc. S-a aplecat, a închis casetofonul, dar fără nimic din ea, eu aş fi dat un şut în capacul nichelat, în şirurile de clape, în difuzorul rotund, l-a închis şi gata.

— Ce bei ? Am ness, am ceai foarte bun, Lipton's, am whisky.

— Nu beau, să știi. Sînt abstinența întruchipată, trece-o și pe asta la capitolul lipsuri.

A ridicat din umeri :

— E o calitate să nu bei, cu toate că uneori devine puțin plictisitor...

— Lipsuri, pentru tine, am precizat.

Stăteam amîndoi în picioare și spuneam exact ce gîndeam, asta se cunoaște după ochi.

— O.K., am zis, mergi, adu ce vrei, du-te în bucătăria imaculată și scoate paharele ușor prăfuite din dulapul la care nu prea umbli, etalează-ți talentele de gospodină, pleacă-ți capul gînditor în fața aragazului pe care fierbe cafeaua și lasă imaginația să zburde, știi, bărbatul iubit și puternic care așteaptă ostenit în fotoliu, nu grozav de, atît cît să-i facă plăcere și să-l învioreze fix tratația ta. Adu-mi ness, și ceai Lipton's întărit cu trei picături de whisky furnizat de o firmă care a debutat pe piața mondială cu 175 de ani înaintea marii prohibiții, și în frigider ce păstrezi de la o lună la alta ? Specialități fine de ciocolată într-un vas de cristal fără urme de amprente ? Adu și specialități fine de ciocolată !

Ochii îi zîmbeau, numai că zîmbeau pentru ea. A ieșit, nu știam dacă are frigider, am strigat că beau ceaiul cu trei linguriță de zahăr, am dat drumul la casetofon, adică am apăsat clapa PLAY cu furie, pînă la podea, clapa de plastic a pocnit zgomotos. M-am dus după fată, ne-am atins pe coridor, era destul de larg ca să treacă patru oameni umăr la umăr, noi nu încăpeam, ne-am atins, izbit aproape, trecînd unul pe lîngă celălalt. Am aprins lumina în bucătărie, sub întrerupător era fixată o placă mare de plastic întru apărarea pereților, de fapt toate întrerupătoarele aveau asemenea plăci ștanțate, înșurubate sub capace. Știam grozav de bine unde sînt întrerupătoarele în camere, și camerele în apartamentul acela, și cam tot ce se mai putea cunoaște, lucrurile cu adevărat noi sînt foarte rare și se întîmplă o singură dată, în rest întîlnim numai variante. Apartamentul ăsta, cu tot ce se întîmpla în el, era doar o variantă. Și eu eram tot o variantă, dar ascundeam cu grijă asta. Bucătăria era exact cum o știam, la fel de spațioasă ca *cealaltă*, du-

lapurile din perete, masa, taburetele, avea și frigider, linoleum în patrate mari pe jos, și mai avea goliciunea corosivă a bucătăriilor fără viață, scîndura de pîine fără urme de cuțit, faianța pereților n-avea aburul fin al prînzului gătit ieri, și alaltăieri, și multe alte ieri-alaltăieri în urmă. Bucătărie în care lucrurile se petreceau totdeauna exact ca acum, mese scurte în doi, mai mult ceaiuri și cafele, și ciocolata fină păstrată la frigider. Eventual, prînzuri prefabricate în pahare de carton cerat, numai că pentru mine bucătăria însemna ceva cald și puțin afumat, patinat de ce se întîmpla acolo de trei ori pe zi, cuhne domestică, ceva la jumătatea drumului între laboratorul rece, impersonal, și ceaunul greu agățat cu lanț unsuros deasupra focului în jurul căruia se agită nerăbdătoare o hoardă pestriță, cu linguri din lemn alb în mîinile nu grozav de spălate.

Apa fierbea într-un ceainic nichelat, nici la fabrică nu lucise cum lucea acum, ceainicul acela, ceaiurile și cafelele turnate din asemenea vase miros a vopsea și au gustul nelegat de nimic al lucrurilor făcute pentru că se cuvine să fie făcute. Ne-am așezat față în față la masa agasant de lustruită, taburetul scîrțîia sub fund pe tonul lucrurilor prea noi, cestile aveau margini neciobite și toarte întregi, arcuite savant. Am băut ceai cu gust de nichel, am mîncat fursecuri prelungi de ciocolată ștanțate în carton dulce. Mi se ofereau inutil țigări KENT-super long, nu atingeam gradul necesar de rafinament. Am susținut conversație, aflam o grămadă de lucruri noi.

Cestile, farfurioarele, linguritele au fost spălate imediat și puse la scurs într-un coș de plastic cu o mulțime de despărțituri ; ciocolata fină a fost acoperită cu celofan și pusă în frigider pînă la o ipotetică vizită viitoare. Ne-am regăsit în sufrageria cu pereții goi, eu pe canapea. Iulia în fotoliu, tot ghemuită, dar ne priveam altfel acum, ca oamenii cu stomacul clipocind de ceai călduț fiert în același ceainic.

— Ce ai în baie, reînnodam politicos discuția, mozaic roman sau gresie ? Sau o găselniță absolut personală, care te pune mai presus și te scoate, în sfîrșit, din lungul șir al fetelor cu apartament proprietate perso-

nală ? Care așteaptă un băiat bun ca să întemeieze un cămin, și...

— De unde știi că vreau să mă mărit ?

— Dumnezeule, nu-i nevoie să dai anunț la ziar pentru asta. Ce am vorbit pînă acum ? Ajungea să stau cinci minute lîngă tine, eu am stat — m-am uitat la Citizen —, asta-i, eu am stat patru ore și un sfert din a cincea...

A întrebat lin, răbufnea sub cuvinte :

— Nu crezi că ai stat destul ?

M-am ridicat de pe canapea :

— Nu-i nevoie să te obosești, cunosc drumul spre ieșire.

Îl cunoșteam al naibii de bine. Am apucat să fac doar doi pași.

— Ascultă, a spus, de ce mi-ai ținut *mie* toată conferința aia ? Cu apartamentul gol, și restul.

Am privit peretele alb din față, chiar, de ce. De fapt, mi-am spus, nu mai vorbeam cu ea, de mult. Camere cu fotolii stinghere, bucătăriile aseptice, ceainicele nichelate și ciocolata din frigidere de gabarit mijlociu semănau îngrozitor între ele. M-am întors spre fată.

— Uite, vocea cu care ai spus să nu călăresc canapeaua. Nu te-ai auzit, dar în mine s-a strîns ceva pentru că ai spus-o foarte repede, cu scîrbos de multă grijă pentru canapeaua aia nenorocită, și asta înseamnă ceva, cînd ajungi să faci o pasiune pentru mobila personală. Cînd *începi* să-ți iubești atît mobila, pentru că n-a fost așa de la început, adu-ți aminte, există și copaci, și rîuri, și afară e o noapte grozavă pentru plimbat în doi, de cînd n-ai mai ieșit cu un tip, dar știi cum, așa încît să ai impresia că e pentru prima oară, oricît de demodat ar părea. Mi-ar fi plăcut grozav să nu bagi de seamă că îți călăresc nenorocita de canapea. Pentru că dacă nu ești foarte atentă, pînă la urmă nici nu mai reușești altceva decît să-ți iubești canapeaua. Și tot ce mai ai de dat, atunci cînd vine mult-așteptatul moment să dai, tot ce mai rămîne de oferit sînt zidurile astea, și mobila păstrată între ele cu sfințenie.

Și-a mușcat buzele, a încercat să zîmbească, n-a reușit.

— Atunci o să știi, am spus. Nu mă simțeam deloc ca un profet ; îmi era greață și transpiram, broboane mici, perfect rotunde, înghețate, pe tot spatele, pe frunte, pe tîmple. Discursul ăsta nu trebuia să-l țin aici, mi-am zis. Toată seara asta tîmpită trebuia să se întîmple mai demult, și în altă parte. Am ridicat din umeri, m-am uitat în ochii Iuliei.

— Atunci o să știi, am repetat. Cînd o să vină un tip, și o să se așeze pe brațul canapelei, și tu n-o să bagi de seamă că s-a așezat pe brațul canapelei.

Am făcut o grimasă, simțeam sudoarea curgînd sub tricou, pîrîiașe înguste, reci. Iulia reușea să zîmbească, îi tremurau colțurile gurii în zîmbetul ăla, am adăugat :

— Vocea a fost absolut scîrboasă, să știi. Nu e esențial, brațul de canapea.

A zîmbit adevărat, cu ochii, cu gura.

— Cațără-te acolo, dacă ții atîta.

— Chiar că nu mai are nici un rost.

Acum rîdea de-a binelea :

— Radu spune că nu ești însurat. Spune că n-ai pe nimeni, înțelegi.

— N-am pe nimeni, am răspuns. Ce te-a apucat ?

— Te porți așa... parcă ai avea mereu pe cineva în spate. Vreau să spun, pe cineva foarte drag.

— Tu riști să-mi devii foarte dragă, cînd vorbești așa.

— Lasă, lasă. Am ghicit ?

Ghicise, cîștigase. Cît mai era de cîștigat.

— Asta-i altă poveste, am spus. Ce-ar fi să închizi muzica ?

—De ce ?

Nu puteam să-i spun de ce. De aia. M-am lăsat pe spate, mă rezemam, prima oară deplin, de canapeaua aceea.

— Ești din bărbații care se căsătoresc.

A spus-o foarte limpede și ar fi luat de bun orice răspuns.

— Pentru treaba asta e nevoie de doi.

— Adică ?

— Am mai fost dat jos de pe un braț de canapea. Într-o casă identică și pe același ton, înțelegi ?

A chicotit neplăcut :
— N-ai fost cel la care nu se bagă în seamă ?
— Nu. Și ar mai fi ceva.
— Ce ?
— Mi-e frică. Uite — am ridicat brațele deasupra capului, paralele — ne schimbăm, habar n-avem cine, o să fim peste patru, opt, doisprezece ani, acum ne potrivim perfect — am lipit brațele, am trecut degetele printre degete, strîns — ce zici de asta ? Monolit, dar nu rămînem aceiași, ne schimbăm, asta se poate întîmpla așa — am împletit mai strîns mîinile —, atunci e O.K., și foarte frumos, și cald, dar lucrurile se pot petrece și invers — am desfăcut brațele, am zvîrlit mîinile în lături : Di-ver-gent pe toată linia. Ce spui ?
— Nu-ți dai seama, s-a încruntat, doi care trăiesc împreună ani nu se pot schimba așa, fundamental. Vreau să spun, diferit, adică se schimbă, dar în același sens. Nu mai sînt singuri.

*

Mă frecam de ziduri, pietrele erau calde dinăuntru, palmele lustruiau lespezi lustruite de vreme, mortarul care unea acele lespezi nu se fărîma, era aspru și zgîria pielea, nedureros. Mă învîrteam pe străzi înguste, sub ferestre înalte creșteau flori în lăzi de lemn galben, cum răzbea lumina ? — străzile se închideau deasupra capului prin bolți negre, pe cheile bolților erau cioplite semne heraldice de neînțeles, neclare de vreme, topite în piatră. Nu înțelegeam o mulțime de lucruri, între fațade înguste se rotunjea piața cu fîntîna, m-am așezat pe ghizdurile roase, nu venea răcoare din cercul de întuneric mut, m-am aplecat, pietrele erau seci ca țigvele care mărginesc în pustiuri drumuri bătute de caravane. Pe fundul fîntînii luceau slab monezi. Am scos din buzunar, am aruncat în sus o fisă de un leu, „stema", s-a rostogolit pe pietre, a oscilat, a înscris două cercuri repezite, căzuse cu stema în sus, evident, am aruncat-o în fîntînă. Nu avea nici măcar ecou, groapa aceea stearpă. Mi-am spus că dacă m-aș întoarce la toate fîntînile în care aruncasem vreodată bani, aș fi tot timpul pe drumuri. Am întins piciorele,

blugii făceau pungi la genunchi, pantofii de sport erau uzați, roși, am mișcat degetele sub pielea subțire. M-am lăsat să alunec, așa stăteam în avion, rezemat pe spetează înaltă a scaunului ejectabil, cu picioarele întinse pe paloniere, închideam cabina, lucrurile se retezau brusc în două, cele de dincolo, cele cuprinse sub concavitatea cupolei, zăvoram, ermetizam, simțeam cu sinusurile, cu timpanele, creșterea presiunii din cabină. Plecam, fiecare decolare — *altfel*, fiecare decolare definitivă în felul ei, asta era foarte important, m-am ridicat, am scuturat pantalonii, nu se întîmpla nimic. Giruete ruginite se înfigeau imobile în cer, bătea vîntul, slab, ar fi trebuit să se rotească, nu se roteau. Înțepeniseră anapoda pe axe ruginite, fiecare cu botul în vîntul ei de veci. Decolările acelea, mi-am spus, definitive în două feluri. Pentru că niciodată nu mă întorceam același care plecasem. Pentru că niciodată nu aveam să găsesc lucrurile așa cum le-am lăsat la plecare. A trecut o femeie înaltă, ternă, cenușie, fața, părul, rochia, ciorapii cenușii, mă sufoca ideea de ciorap, avea o sacoșă în mînă, tot cenușie, două labe portocalii de rață ieșite din sacoșa aceea puneau, violent, pete de culoare.

Urcam o stradă în trepte, casă lîngă casă, zid lîngă zid, porțile erau înalte și continuau la fel de masive ca piatra, mă plimbam într-un șanț de cetate, cum erau oamenii care cuceream asemenea cetăți ? Am ridicat din umeri, fiecare cu meseria lui. Meseria mea, am dat capul pe spate dar cu ochii închiși, nu era nimic de văzut, ce interesa se petrecea îndărătul pleoapelor strînse, ziua de vară, aerodromul, cît dracu a trecut de atunci, o lună, am socotit pe degete, douăzeci și cinci de zile, timp mediu. Fix cît să tocească puțin vîrful ghearelor, sînt gheare care se ascut exact prin tocire.

Acum douăzeci și cinci de zile, poate chiar la ora asta, ampenajul înalt spînzurînd din cer într-un unghi nefiresc, cineva se cățăra pe umeri strînși în salopete albastre, șuruburile de metal alb se desfăceau ușor, fără să protesteze, ultima dată. A fluturat în aer, a căzut pe iarba cenușie o fișie de dural, capacul barografului, litere mărunte jucau pe suprafața mată, argintie : „A SE DES-

CHIDE ÎN ORDINEA NUMEROTĂRII" 1, 2, 5..., erau cu totul opt șuruburi, ordinea numerotării nu mai avea nici o importanță Au scos din deschizătura căscată în ampenajul înalt, rămînea o gaură neagră, au scos cutia barografului vopsită în portocaliu strălucitor. În portocaliul fosforescent, ușor de observat ziua sau noaptea între sfărîmături de avion. Portocaliul atît de vizibil pe zăpadă, iarbă, nisip, pămînt uscat sau în fundul mării. Cineva întreba, am ciulit urechile așteptînd răspunsul, nu, nu se deformase, caseta rezistase bine șocului — nesperat de bine. Am ridicat din umeri, exact de asta era făcută. Ca să reziste nesperat de bine la șocuri. Am întors spatele ampenajului înfipt în cer, tăiam cîmpul în diagonală spre grupul de mașini, un elicopter forfeca leneș aerul tremurat în felii strălucitoare. M-am împiedicat de o țandără de metal, marginile erau sfîrtecate, arse, avionul explodase la contact cu solul, marginile sfîrtecate aveau găuri lățite, smulse din nituri, am recunoscut o bucată din bordul de atac al aripii. Sau al stabilizatorului, sau o fîșie din carenajul cabinei, în spate, imediat după șlangul de ermetizare. Dincolo era jamba roții de bot, asta nu se confundă cu nimic, se rupsese axul care nu se rupe chiar la cele mai timpite aterizări, roata se rostogolise Dumnezeu știe unde. Înseamnă că pe aici e și conul, dacă nu cumva a rămas în urmă, a zburat la stînga sau la dreapta, universul răsucit de la picioarele mele admitea orice. Un avion căzut era oricum o realitate întoarsă pe dos, și încă, de mai multe ori ; am coborît în brazda adîncă de pămînt răscolit, comprimat cu violență, ars, împroșcat, luceau printre bulgări ca firele de mică încrustate în stîncă, fire de metal. Am mers înapoi, avea să plouă, cerul se boltea albastru, strîngea metalic în concavitatea uscată lumina soarelui, mi-o trimitea în ochi, o să plouă peste o săptămînă, peste două, poate luna viitoare — dar avea să plouă, indiscutabil, pîrîiașe tulburi cu gulere de spumă murdară mîncau, măcinau, netezeau brazda aceea scrîșnită, pe urmă altă ploaie, și altă ploaie, venea iarna, abia se mai cunoștea o adîncitură lină sub zăpadă, primăvara care avea să urmeze, vara dispărea cu totul sub iarba înaltă, pămîntul se răsucea lent netezindu-și fața. Gata.

Am dat cu piciorul în rama cabinei, rămîneau la colțuri cioburi de plexiglas prinse în metal. Tabloul de bord îndoit, golul aparatelor sărite, se păstrau cîteva în nituri strîmbe, geamurile plesnite, acele albe înțepenite pe cadrane negre, era o zvîcnire de viață în mormanul de fier mort, acele înțepeneau în dreptul unor cifre, ultimele ale acelui ultim zbor. Am citit peste o mie de kilometri la oră pe cadranul vitezometrului, acul lat, acul îngust nu indica nimic, nu mai avea ac îngust, se pierduse — în cer, pe pămînt, în pămînt. În locul girohorizontului — o gaură neagră, altimetrul nu mai era, măsura conștiincios ultimii metri de prăbușire spre centrul pămîntului. Călcam comutatorul de canale al stației radio, l-am îndesat în solul ars cu talpa ghetei de zbor, stația însăși se transformase într-o plăcintă din metal polizat, își vărsa umplutura de sîrme, tranzistori, condensatori galbeni, verzi, roșii, între capacele strivite. Am văzut două ghete de zbor prăfuite, înalte pînă sub genunchi, n-am ridicat ochii mai sus de genunchii aceia, nu era nevoie, un singur pilot din regiment purta asemenea ghete nesfîrșite. Celelalte se opreau la jumătate gambei. Colonelul s-a apropiat, vedeam tălpile groase sfărîmînd iarba, fire uscate se arcuiau sub apăsare, se îndoiau, se frîngeau, trosneau sec, dispăreau sub cauciucul OIL RESISTANT.

Mi-a luat umerii sub brațul întins, nu era o îmbrățișare, mîna atîrna grea, pasivă, se odihnea. Se rezema, pur și simplu.

— Cum ți se pare ?

— Reconfortant.

Ebonita comutatorului de canale scîrțîia stins sub talpă.

— Cred că mi-ar place să beau, am spus, chiar așa și gîndeam. Să nu mai știu de mine o zi-două.

— Și mă lași singur cu asta pe cap, a arătat cîmpul pe care se împrăștiase Bătrîna Doamnă. Am ridicat din umeri :

— Nu despre asta e vorba.

— Ba exact despre asta e vorba, a spus colonelul. Face parte din profesie.

O grămadă de lucruri făceau parte din profesie.

— Bine că au avut timp să sară.

Am dat din cap. foarte bine că au avut timp să sară. Uneori nu rămîne nici atît.

— Zbori mîine ?

Mîna de pe umerii mei devenea dintr-o dată foarte grea. A doua zi ar fi trebuit să încerc un avion, lucrări regulamentare plus schimbare de motor.

— Dacă mă lăsați...

— De ce să nu te las ?

Am conturat cu mîna metalul mort, brazda care urîțea pămîntul.

— Asta.

— N-are nici o legătură, a spus colonelul.

Am ieșit de sub mîna grea, am privit în sus, abia acum :

— Eu am scris acolo : „bun în zbor".

— Pentru că *a fost* bun.

Bătrîna Doamnă se comportase admirabil la ultimul control. Bătrîna Doamnă se prăbușise cu fustele înfoiate din cerul de vară și zăcea sfîrtecată. Mîine, la zborul de încercare, aveam să trec deasupra cîmpului ars, rămînea un ochi deschis în fiarele risipite pe cîmp, măcar unul, trebuie. Un avion nu se curăță așa definitiv.

— Casca barografului... am început.

— E întreagă, m-a întrerupt colonelul. Știi ce au spus piloții ?

Știam. Am afundat mai tare în pămînt, cu călcîiul, nenorocitul ăla de comutator.

*

M-a trezit din reverie Irene, rîdea, „de un sfert de ceas alerg după tine", mergeam pe strada aceea care nu se mai termină, urca încolăcită în jurul muntelui, m-am uitat lung la ea, simțeam încă, sub călcîie, pămînt uscat. Priveam în jos, tălpile adidașilor se rezemau solid pe pavajul cenușiu.

— Mor de foame, a spus Irene, stătea în fața mea înaltă, subțire, m-a tras de mînă, am fugit în sus pe trepte, ne-am strecurat printre ziduri vopsite pastelat, galben, roz, am intrat într-un gang ca într-un tunel de întu-

neric, am sărit un pîrîu cu apă limpede. groasă, pietrele de pe fund le vedeam încert, ca prin sticlă vălurită. Am trecut sub un purcel de metal prins cu nituri pe scîndura lată, cobora abrupt o scară între pereți boltiți de cărămidă lucioasă de atîta frecat. Eram într-o sală mică. cu nisip fin pe jos. lumina albă izbucnea de sub tavan în două suvoaie rotunde. ne-am așezat pe scaune mărunte la o masă sub care genunchii încăpeau greu. simțeam încă mîrosul de metal frînt ; Irene a întins un carton, în chenarul aurit litere negre inscriau nume de mîncăruri care nu-mi spuneau nimic. Am arătat cu degetul, „asta, și asta". „nu te-aș sfătui" — a spus Irene, a ris iar fulgerînd lumina cu dinții mari, ridea prea mult. Cineva a adus farfurii. tacîmuri, „la ce te gîndeai ?". am ridicat din umeri. Parcă poți spune vreodată, cu adevărat, la ce te gîndești. „Șșii, am început, un avion"...

Țin minte privirea deodată rece. lucidă, era privirea lui Radu, m-a cîntărit din ochi, „tu nu scapi niciodată de obsesia asta ?", băgasem furculița în mîncare, am răspuns mestecînd „niciodată".

*

Curățam armele cu Radu, treabă bărbătească. metalul albastru lucea stins în lumina flăcărilor din plita uriașă, Irene spăla vase într-o chiuvetă nu mult mai mică decît cada zidită sub peretele de răsărit al bucătăriei. Tăblia mesei se rezema pe capre de lemn cioplite gros și prinse în piroane bătute pe nicovală, stejarul scîndurilor masive avea crăpături adînci, înguste, chituite cu unsoare de armă întărită, timp scurs.

Plimbarea la moara veche și vînătoarea se aminau, începeau să țină de un viitor nedeslușit, două grupuri de turiști din Nord, alt grup de turiști din Sud, undeva, dincolo de ocean, oameni de afaceri cu ochi oblici urcau la bordul unui transatlantic cu destinația Constanța.

— Mergem între spanioli și japi, am propus. Trei zile înseamnă patruzeci de ore de lumină, omorîm tot ce se poate omorî. Tot ce cade în țeava puștii, cu păr. cu pene, cu solzi.

Am ridicat arma, era un bock splendid, ușor, lustruit ca o vioară, am tras două focuri seci în tavanul boltit al bucătăriei : pac, pac. Ascultă, am spus, în trei zile golim pădurea de jivine.

— Nu se percutează cu arma goală. Radu s-a întins peste masă, mi-a luat pușca din mînă, a mîrîit nemulțumit că puteam să știu măcar atîta. Irene a întors capul, a zimbit ușor, s-a întors la vasele ei, lustruia cratițe mari din aramă și tigăi întinse la nesfîrșit, le freca cu nisip fin adus de mine de la rîu într-un butoi mic, gros, cu doage mîncate de atîta nisip fin.

Salvan m-a privit pe sub sprîncene, a încetat să frece țeava, a scos vergeaua subțire, a pus-o pe masă, zgîria cu unghia capul de cîlți :

— Nu te știam așa sîngeros.

Am ridicat din umeri, „vînez rar, dar cînd țin o pușcă în mînă nu mai mișcă nimic pe unde trec", nu vînasem în viața mea, îmi plăcea povestea asta care se tot amîna, echipamentul de piele înnegrită cu multe catarame și curelușe, cuțite curbate la vîrf, capetele de alamă ale cartușelor luceau timp, alice reci se rostogoleau în crăpăturile mesei, cădeau jos, erau din plumb moale, nu săreau, se topeau stins pe lespezile de gresie. Am arătat cu degetul spre grămada de echipament :

— Prea mult zgomot pentru cine știe ce iepure jigărit.

— Desigur, a făcut Salvan, pilotul, omul cu tehnica de vîrf, o vînătoare de tigri, sau de elefanți, sau de cai verzi pe pereți. Capturarea lui Yetti, omul zăpezilor, am rîs, pentru mine Yetti era Manoliu-cel-păros de la stația meteo, Yetti, sau vărul lui din California, a continuat Radu neimpresionat de întrerupere, ceva care să se potrivească cu supermanul din tine. Data viitoare mergem la harponat balene, dar așa, într-o barcă cusută din mațe de morsă și cu un harpon tăiat în coaste de vițel de mare.

— Eu mă defulez în avion, am spus, excesul de vitejie care caută o supapă — am pus mîinile pe masă cu palmele în sus, miroseau a ulei gros intrat în piele, Irene a lovit sonor un capac de cratiță, bum. Focul o lumina dintr-o parte, îi subția trupul și așa îngust, părul curgea pe spate,

muia flăcările în lumini arcuite, se întindeau, se ondulau, se întîlneau în puncte scînteietoare luminile acelea. S-au strîns singure degetele palmelor întinse pe masă, s-au întins iar netezind părul pe tîmple, mîinile mele nu mîngîiau părul Irenei. Am scos un cuțit din teaca subțiată de piele lucioasă, lama fină a sclipit roșu, am tăiat în aer amintirea.

— Să nu te vatemi, a făcut Salvan grijuliu. Cum a fost la Iulia ?

— Dumnezeule, a pufnit Irene.

— Unele lucruri nu se întreabă în prezența unei lady, am explicat.

— De ce, Radu a ridicat din umeri, unul dintre prietenii mei a fost în vizită la una dintre prietenele mele, ce e rău în asta, îmi place să știu cum s-au distrat, ce-au discutat între ei prietenii mei aflați în vizită. Tocmai pudoarea voastră indignată dă o notă de picantă indiscreție întrebării mele nevinovate.

— Are ceai foarte bun, Lipton's, în cutie verde-închis cu corăbii aurii.

— Tu cu ce te lăudai ?

— Twinings, de la Chioru, în cutii roșii cu litere albe. Am la hotel, vă dau și vouă dacă vreți.

— Eu vreau, a spus Irene.

— Te-am întrebat ceva, a insistat Radu. Se juca cu cureaua armei, lovindu-se ușor peste degete.

— Twinings îl bate de departe pe Lipton.

— Nu asta.

— Cred că mă duc dincolo, a anunțat Irene.

Am oprit-o, nu era cazul.

— Întîi ceai, pe urmă muzică, să nu întrebi cine, voci negre, blonde, ceva sfîșietor, în orice caz. I-am admirat apartamentul cel pustiu, și priceperea în a-l face mai pustiu decît este.

— Supersonicul mușcă, a descoperit Irene, surprinsă.

— Numai cînd e mușcat, m-a scuzat Radu.

— Îi pasă prea mult de vecini, m-am strîmbat. A bătut perdelele în cuie...

— Și ție ți-ar păsa, în situația ei.

Am privit scurt la Irene.

— Nici o clipă, am spus. Asta, cu vecinii și cu ce zice lumea.

— Supersonicul e propria lui instanță.

— Privește altfel lucrurile decît noi, cei de jos.

— Numai de la mare înălțime.

— Dă o perspectivă largă.

— Toate se întîmplă așa... în general.

— Curățată de amănunte.

— Rămîne esențialul, cînd privești de sus.

— Noi rămînem jos.

— Sub ochii indiscreți ai vecinilor.

— Cunosc problema, am spus. Adică, exact... în sfîrșit, cineva la care țineam mult, am făcut o pauză, cred că țin și acum, și pe care o interesa grozav părerea celor din jur. Aș putea spune că trăia mai ales din părerea celor din jur, se scălda în ea ca într-o baie, cînd caldă, cînd rece, după împrejurări.

— Și ?

— Nu reușea niciodată o baie sănătoasă, fierbinte. Sau sănătoasă înghețată, știi, dușul care pune sîngele în mișcare. Povestea cu elefantul pictor, care ratează vernisajul încercînd să fie pe placul tuturor.

— Are o groază de defecte, iubita asta a ta.

Am ridicat din umeri.

— Bine, a făcut Salvan. Tipul pe care nu-l interesează părerea celor din jur. Deloc, deloc ? Semenii tăi, și restul.

— Trăiesc viața mea, am spus, nu era adevărat, încercam. Nu reflectarea în creierii cocliți ai domnului X, în bigudiurile d-nei Y. Sînt cîțiva de care țin cont, altfel nu se poate, face parte din noi, dar sînt puțini, și strîcți, și, mai ales, habar n-au de treaba asta.

— Aș putea spera vreodată... a început Irene.

— B.B., am ridicat două degete, bernardinii de la Sinaia, nu călugării, ciinii. Bonzo năbădăiosul, Bari înțeleptul, pe care Mihai regretă că nu l-a numit de la început Bun, și chiar are ce regreta, s-ar fi potrivit grozav pentru că e foarte bun, cald, tandru, și sălbatic *cînd* și *fix* cu cine trebuie, și amîndoi sînt primejdios de cinstiți și direcți, cu ei înșiși, cu cei din jur. Ei *simt*, asta e foarte important, simt cu ființa lor blănoasă, filtrează prin rațiunea nealte-

rată de cîine Saint Bernard, și mușcă. Nu pun între ei și ceilalți cuvinte, acționează, asta e important.

— Tu ? a întrebat Radu.

— Cu mine e altceva. Eu am scrupule inutile. Și am momente cînd nu pot mișca un deget, exact cînd ar trebui să mișc.

— Să nu-ți expui părerile public — m-a sfătuit Irene. Te-ai gîndit că o grămadă de oameni s-ar putea să nu te înghită exact din cauza asta ?

Am ridicat din umeri, devenise tic, cei care nu mă înghițeau pentru că încercam să fiu eu nu mă interesau. Cu o singură și dureroasă excepție.

— Marele tău noroc — Radu a întins mîna. a lovit bidonașul de metal, gata să-l răstoarne, n-am intervenit, priveam, l-a prins, a întins un strat gros de ulei peste mecanismul percutorului — marele tău noroc e că nu te potrivești în tot ce spui. De fapt, între ce spui și ce faci.

Am rîs scurt, nu așa vesel cum mi-ar fi plăcut ; de fapt a ieșit un fel de behăit, ha-ha.

— Iulia ta, am spus, nu era nevoie, umpleam un gol — Iulia ta, inegală, neclară, ca oamenii care duc în ei ceva de nespus. Care au trecut prin lucruri care nu se spun, și de care n-au chef să-și mai amintească.

— A trăit o grămadă de vreme cu un porc, a explicat mohorît Salvan.

— Ce vocabular ! m-am indignat. Care porc ?

— Unul, inginer pe nu știu unde. S-a lăfăit cît s-a lăfăit, pe urmă l-a înghițit pămîntul.

— Nu l-a căutat ?

— Nu.

— Asta o ridică grozav în ochii mei.

— Ochii tăi, a pufnit Radu, habar n-ai ce fată e.

Treceam pe lîngă foarte mulți fără să știu ce oameni sînt. Am întins mîna după bock. Radu m-a pocnit peste degete, a mîrîit să nu fiu prost, era exact genul de situație în care preferam să fiu prost. Idiot de prost. Mi-am lovit fruntea cu palma, am gemut răspunzînd privirilor mirate ale Salvanilor :

— Aoleu, nu i-am văzut baia !

— Acum m-am liniștit, a oftat Irene.

— Ce are a face baia ? s-a interesat Radu.

— Bunica mea spune, dacă vrei să cunoşti un om, intră la el în baie. E ca şi cum i-ai intra în suflet, încheiat citatul.

— Baia noastră ? au întrebat într-un glas Salvanii.

— Dumnezeule, am rîs, e ca o pîine. Proaspătă, aburindă, caldă dinăuntru...

*

Vara aceea a fost foarte fierbinte şi foarte uscată, zborul se oprea cînd temperatura pistei trecea de cincizeci de grade, betonul încins frigea tremurînd aerul în ape groase. M-am dezlegat, am coborît din avion, lăsasem masca de oxigen în cabină, am urcat din nou scărița de metal, am săltat cupola, cabina mirosea a petrol ars, a cauciuc încins, a vopsea fierbinte de soare. „Ce este ?" — a întrebat tehnicul, am arătat în sus cerul decolorat de căldură, am traversat bretela, dinspre radiofar fluiera stins un motor. M-am răsucit, silueta prelungă de avion, trecuse balizele de intrare, s-a lăsat pe pistă, lin, atingea betonul, cauciucurile chelălăiau în nori de fum alb-albastru, am văzut parașuta de frînare zbătîndu-se, s-a umflat, se rotea bezmetică în aerul încremenit, s-a liniştit. Iarba rară, aspră, cenuşie, printre tulpini seci se crăpa în zbîrcituri înguste pămîntul prăfuit, am desfăcut fermoarele late de la gît, de la umăr, de la încheieturi, m-am întins peste pămîntul crăpat ca pe o sobă caldă. Am închis ochii, i-am deschis repede alungînd imagini nechemate sub pleoape, eram singur sub cupola imensă, metalică, cenuşie ca părul doamnelor din Nord. L-am văzut pe Eugen „Bill" Daniel mergînd spre avioane, ţinea în mînă un carton portocaliu, singurul lucru *colorat* în marea de imagini amorfe, pălite de căldura plumburie, cineva arăta cu mîna spre mine. Bill s-a răsucit pe călcîie, venea făcîndu-şi vînt cu cartonul acela, am lăsat capul jos, ştiam foarte bine ce înseamnă foaia portocalie. Noi doi controlam în zbor dublele regimentului, pilotam pe rînd, notam observaţiile şi parametrii zborului în fişa portocalie, ne înţelegeam perfect, jos ne felicitam reciproc pentru aterizarea reuşită. Sau nu grozav de reuşită, nu conta, ne aşezam pe scările ze-

brei, goleam cîte două sticle de Pepsi completînd fişa, semnam, plătea cel care pilota în ziua aceea. Bill se apropia, uriaş cum îl vedeam de jos, nasul mare, urechile se proiectau pe orizontul incert, a întins cartonul fără să spună un cuvînt, nu era nevoie de cuvinte. Am citit rubricile de sus bătute la maşină, am dat din cap.

— Încercare după lucrări de o sută de ore, motorul şi celula, încă douăzeci şi cinci de ore pînă la... m-am poticnit, m-am uitat la Bill, am fluierat. Văd bine ce scrie aici ?

— Pînă la casare, a confirmat Bill.

Acolo nu scria „casare", foloseau o formulă sofisticată, avioanele nu se casează, avioanele *se taie*, mă rog, ţineam în mînă un certificat de deces antedatat. Am fluturat fişa portocalie în aerul încins, cifre negre săreau de pe cartonul subţire, se săpau în cerul topit : 1—1—2—0.

— Bătrîna Doamnă.

— Încă douăzeci şi cinci de ore, am spus. Pe urmă ?

— O bagă în spirt, a făcut Bill.

Am ridicat din umeri :

— Mai bine ar lăsa-o în pace.

— Cum dracu laşi un avion în pace ?

Existau o mie de posibilităţi :

— Într-un colţ de hangar. Într-o piaţă publică, pe soclu de beton. Ascultă, am spus, barabafta asta a făcut destule ca să fie lăsată în pace.

— Topită şi turnată într-o statuie — a propus Bill. O statuie eroică, ceva avîntat, înţelegi, aşa, ascuţit la vîrf şi pierzîndu-se în sus...

Mîna lui Bil străpungea cerul spălăcit de deasupra. M-am uitat în sus, am ridicat din umeri. Bătrîna Doamnă era ea însăşi o statuie, lăsa în urmă o existenţă zbuciumată şi aventuroasă, alte avioane nimereau la fiare vechi pentru mai puţin de jumătate din ce se întîmpla în existenţa aceea. Unsprezece douăzeci — nu, masivă, cocoşată, tăia cerul cu deriva înaltă. Chinuită de decolări bontisate în limită de viteză, buşită la aterizare cu setea de care numai zelul începătorilor e capabilă, scoasă miraculos din vrie cu tablele forfecate de nituri supuse unor forţe cărora nu erau făcute să le reziste, pusă de două ori pe burtă, săltată pe cricuri, ciocănită la uzină, trimisă iar la zbor,

aterizată pe șosea cu ajutajul deschis, asta se cunoaște și rămîne, se încrustează în metalul avionului, glorie corozivă și riscantă, viața avioanelor se măsoară în ore de zbor, două mii, doi înmulțit cu zece la puterea a treia ore de zbor în regim de suprasarcină medie, mă întrebam dacă Bătrîna Doamnă făcuse măcar un zbor în regim de suprasarcină medie. Era dubla cea mai căutată din regiment, așa chinuită era foarte bine centrată, făcea loopinguri frumoase, rotunde, line, nu scăpa nimeni ocazia unei game de acrobație — cînd zbura cu 1120. Tipi pentru care o semibuclă oblică nu era tocmai supremul deliciu, trăgeau la suprasarcini maxime avionul, botul ridicat pe orizont, tremurul scurt, repezit, înfundarea în limită de viteză, alunecare moale pe aripă cu comenzile leșinate, izbitura seacă de metal căzut icnit pe invizibile lespezi de aer, dure ca betonul. Se însumau, se adunau neștiut sub coama masivă de dural jocuri milimetrice în tijele comenzilor, în rulmenții turbinei, cadrele de rezistență se torsionau insesizabil, atît de fin, aparatele de control indicau deviații, și erori, și deformări în limite admise, în atît de strictele limite cu greu admise, dar astea se adună, reumatisme de avion, la două mii de ore de zbor chinuit se însumau într-o rezultantă care putea duce fix în pămînt. Atît doar, că Bătrîna Doamnă refuza să intre în pămînt. Ajungea un singur zbor ca să nu uiți cabina strîmtă cu contactele aruncate aiurea pe pulturi și panouri, cu becuri de alarmă aprinzîndu-se exact cînd nu era nevoie, fiecare avea poveștile lui cu 1120, le aveam și eu, două, una care mă făcea să zîmbesc strîmb, ieșisem cu mîinile bășicate, cu fața opărită din cabină, se defectase automatul de aer cald, nu găseam contactul să-l decuplez, căutasem de două, de trei ori pe tot bordul, aparat cu aparat, nu-l găseam, am aterizat, era exact acolo unde la celelalte avioane se află un întrerupător mort. Am scăpat ieftin, două zile oprire de la zbor și examen la cabină, a doua oară se putea termina urît, nu s-a terminat, zburam ca instructor, acrobație la joasă înălțime, manevra din prima cabină a fost absolut cretină, și bruscă, dură, nejustificată, am intervenit în ultimul moment, altfel n-ar fi avut nici un rost, a fost „ultimul moment" pentru Bătrîna

Doamnă, alt avion ar fi terminat de mult, Bătrîna Doamnă s-a uitat peste umăr în cabină, a clătinat concesivă din planuri aranjîndu-şi jupoanele scrobite, a redresat, foarte jos, am tras în viraj de luptă, sus am dat capul pe spate privind pămîntul răsturnat peste cabină, la două mii de metri sub noi se risipea leneş o ciupercă uriaşă de praf, acolo unde jetul motorului izbise cîmpia. „Încă o dată", am spus, „nu cred că merge", vocea din prima cabină era strînsă, trecută greu prin gîtlejul uscat, cu — nu, învăţasem să rup net ceea ce s-ar fi putut întîmpla de ce se întîmpla în realitate. Nu poţi trăi, sprijinit de „ce s-ar fi întîmplat dacă..."

„Încă o dată" — am repetat, era necesar, comanda din prima cabină se lăsa moale, „lasă-l la mine", am răsucit avionul, botul culcat pe orizont, manşa în burtă, simţeam corpul de dural tremurînd prevenitor, n-am slăbit, lucram la limită, curba pe care cădeam era *singura* posibilă, una din situaţiile fără variante, ceva foarte alb, şi sec, şi precis; „acum, am spus, nu-mi recunoşteam vocea în căşti, ciudat de limpede — acum tragi puţin, pînă intră în viteză", intra, simţeam fuselajul legănîndu-se. ieşeam de sub verticală, aşezîndu-se pe lungi fîşii de aer curbate într-o aerodinamică savantă. Redresam, la zece metri sub noi a fulgerat un pîlc de copaci. Răsturnarea aceea, şi bucla care a urmat, nu erau necesare numai pentru tehnica pilotajului.

...Am auzit un motor bubuind spre hangar, Bill a clătinat sceptic din cap.

— Nu pari grozav de încîntat.

— Ultimele douăzeci şi cinci de ore, a spus Bill. S-a lăsat în patru labe, s-a întins alături, iarba aspră foşnea stins, fire cenuşii frosneau sec, se răspîndea un miros amar, sudoarea desena pe kapronul costumului pete umede, rotunde, mărginite cu chenare albe de sare.

— Ultimele ore, exact orele în care se întîmplă ce nu s-a întîmplat într-o viaţă. În cele una mie nouă sute şaptezeci şi cinci de ore anterioare.

Am zîmbit, ochii lui Bill, albaştri, la nivelul ochilor mei ; era înalt, mă obişnuisem să-l privesc de jos, acum era lîngă mine, am zîmbit. Bill a spus că nu-i nimic de rîs,

cele mai multe porcării se întîmplă exact ultima oară. Atunci cînd spui : încă o dată, şi gata.

— Superstiţios ?

— Nu fi tîmpit, a făcut Bill, rugător. Nu trebuie forţat, asta-i totul. Nu la noi.

A făcut un gest cu mîna, a închis linia de avioane în gestul acela, duralul lucea stins, aspru, sub albastrul topit, soarele amesteca, opaciza, avioanele ieşeau tremurat din beton, se decupau lin şi căpătau contururi muiate sub bolta ştearsă.

— Nu fi timpit, a repetat, nu eu, avea dreptate. Bill era unul dintre cei care împing lucrurile dincolo de limită, limita lui era oricum foarte departe, dar asta numai cînd era nevoie.

— Ultimele douăzeci şi cinci de ore, a explicat, asta nu-mi place. E ceva care nu merge la un avion. Să spui : ultima oară.

— Nu merge nicăieri, am spus. Ultima oară, asta nu merge la nimeni.

— Căpitanul de la Palisse, a zîmbit Bill.

— Care căpitan ?

— Cel care era încă viu cu douăzeci şi cinci de ore înainte de a muri.

— Bravo.

M-am întors cu faţa în soare, am potrivit marginea căştii sub cap, castronul de metal alb. Atît de sus încît abia se vedea, o pasăre neagră se rotea în cercuri pleoştite.

— Ascultă, am spus, ultimele ore, nu i le putem lua. Constructorul garantează...

— Să zboare constructorul, m-a întreupt Bill. Bătrîna Doamnă e mai bătrînă decît vîrsta ei.

Avea dreptate, după nişte ani de aviaţie lucrurile începeau să se lege altfel. Am împăturit de mai multe ori cartonul subţire, am băgat fişa portocalie în mănuşa neagră din piele fină.

— Tu de fapt ce vrei ?

Bill s-a strîmbat urît la mine şi a spus „vax". Era şi ăsta un răspuns.

— Cînd e gata ?

— Mîine.

Am închis ochii, cerul acela ca părul doamnelor din Nord isca tot felul de umbre sub pleoapele strînse.

*

Am tras pe mine salopeta subțire din milaneză, m-am lăsat în fotoliul cu arcuri stricate, alături Bill făcea duș. Auzeam apa curgînd, mirosea prin ușa deschisă a baie, apă caldă, lemn ud, săpun. Am întins mîna, fișa portocalie, am netezit cartonul, încă douăzeci și cinci de ore. Predispunea la reflecții. Mă uitam pe geam, nu se vedea mare lucru, pachete de lumină masivă se încurcau în țesătura perdelei opacizînd, se lățeau pe parchetul lustruit, pe covor, în dreptunghiuri călduțe. S-a oprit dușul, Bill sforăia ca o focă matură, a apărut în halatul lui plușat, cu un pescăruș mare pe piept ; dedesubt scria „AIR FORCE", Marusia brodase „ROUMANIAN" deasupra.

— Au adus-o ?

Bill a tras perdeaua la o parte, s-a dat un pas înapoi, izbit de lumină, a scos capul pe geam, a făcut un gest confuz.

— Întîrzie.

A scos halatul, scutura tricoul, a început să se îmbrace, pufnind. M-am uitat la el, zîmbeam în mine. Interfonul a zbîrnîit, a horcăit, a scuipat cuvinte incoerente.

— Cred că ne cheamă.

Am ridicat din umeri, m-am dus în sala de echipare. Prin geamurile înalte, fără perdele, un camion venea la pas pe bretela betonată tractînd un avion. Vedeam nedeslușit, din față, era ceva neclar în forma avionului aproape ascunsă de husa decolorată a mașinii, coama înaltă, cocoașa de plexiglas a cabinei, Bătrîna Doamnă ? — mai erau zboruri de încercat în ziua aceea, a cotit la stînga, cifre roșii pe fuselajul argintiu, 4707. Conul parașutei de frînare, asta-i, imediat sub ampenajul înalt, dubla avea parașută stil vechi, în fuselaj. Am ieșit în coridor, m-am dus la club, auzeam țăcănitul tablelor, muzică, m-am oprit în ușă, cunoșteam melodia asta. La dracu, am spus, nu acum. L-am strigat pe Ion Anechitei, ți-a venit avionul, am anunțat. Ion s-a ridicat, a mutat din mers o piesă pe

tabla de șah. S-a întors, a spus din ușă : „mat". M-am uitat pe tabla în careuri, chiar, era mat. M-am uitat dincolo de tablă, Costică, doctor de aerodrom, scund, slab, s-a uitat la mine îngustînd ochii. Ascultă, am spus, cred că pînă la urmă o să aflu de ce joci șah cît ține zborul. Și de ce ici bătaie la șah, partidele astea jucate cît timp ține zborul.

A rîs scurt, fără veselie : N-o să afli. Nici nu era nevoie ; știam. Și știa că știu, nu trebuia să ne ascundem unul de altul, Costică și cu mine. Ne cunoșteam de o grămadă de ani. Și în fiecare din anii ăștia treceam împreună prin tot ce pot trece împreună oamenii de pe aerodrom. Eu zburînd, doctorul jucînd șah între zboruri, atît doar că în ultima oră de start Costică lăsa șahul și ieșea afară. Stătea la colțul celulei de alarmă și se uita în lungul pantei, cum vin avioanele la aterizare.

...Am zîmbit, am spus că nici n-am nevoie să știu de ce joacă el șah, cînd regimentul zboară. Costică a privit scurt pe sub sprîncene, ca atunci cînd îmi dădea drumul la zbor într-o misiune dificilă. Pe urmă a zîmbit și el, a vrut să spună ceva, n-a spus. S-a întors să se uite pe pereți.

M-am întors în sala de echipare, costumele de supraîncărcătură așteptau pe scaune, repaus total, fermoarele desfăcute, șireturile slăbite, m-am îmbrăcat singur. Bill — nu, Bill se mișca cu foarte multă grijă și cît mai puțin posibil, a chemat maiștrii de la celulă să-l îmbrace, mi-au strîns și mie șireturile, au tras fermoarele. A pornit interfonul, spunea foarte clar, și foarte limpede, și imperativ, să ne pregătim, avionul a plecat de la hangar, peste cinci minute e în start. L-am văzut pe Bill trăgînd peste costumul anti-g tricoul gros și pantalonii de lînă, salopeta matlasată, era încă devreme, treceam prin straturi de răcoare uitată din noaptea trecută, peste jumătate de oră avea să fie foarte cald, „e vară, am spus, poate ai uitat, mijlocul lui iulie, luna lui cuptor", Bill arăta cu bărbia spre fișa portocalie de pe masă și buletinul meteo pus alături, diagrama aerologică. „sus e frig — a explicat, minus șaizeci de grade la paisprezece mii de metri, cu parașuta fac cîteva minute bune pînă jos".

Îmi trăgeam mînușile fine, subțiri, din piele neagră.

— Ești absolut nebun.

— Deloc, a făcut Bill, numai că n-am încercat pînă acum avioane, pentru ultima oară.

— Ascultă, am întrebat, cine spune paisprezece mii ? Ce aveam noi de făcut se rezolva simplu, la înălțimi convenabile, opt-zece mii de metri.

— Șaisprezece, poate chiar mai mult — a întărit Bill. Și storc din baba asta tot ce se poate stoarce, ultima oară, nu-mi plac avioanele care mai au douăzeci și cinci ore de zbor. Coc tot felul de surprize împuțite sub duralul lor lucios.

— Nu se vorbește așa despre avioane.

S-a strîmbat :

— Îți cunosc teoria. Că metalul simte. Că, la un anumit grad de complexitate, metalul capătă personalitate, mă rog, nu umanizezi, ceva la jumătatea drumului între bauxită și om.

— Etc., etc. Zbori în față ?

Cel din prima cabină răspundea de zbor și de avion. Și de echipaj.

— Ultima oară...

— Cu treizeci și nouă-zero-nouă, am spus. Eu am fost în față.

— Aterizarea aia fără flaps.

— Se întîmplă. Lasă-mă tot pe mine.

— De ce ?

A strîns cureluța mînușilor pe încheietură, și-a potrivit capul în cască, era grozav de meticulos. De ce, a întrebat, e zborul meu.

Am ridicat din umerii strînși în kapronul aspru, am ieșit primul. Bill a mormăit ceva, s-a lovit de ușa batantă, era greoi cu straturile alea de lînă pe el. Am traversat aleea, betonul cenușiu se uscase, gardul viu de pe margine păstra la încheietura frunzelor sfere mititele, turtite, de apă limpede.

— O să te ia dracu de cald. Ai ceva de scris la tine ?

— N-am.

Bătrîna Doamnă aștepta în start, mergeam într-acolo, am ocolit un camion kaki, încercam să nu calc dungile smolite dintre plăcile de beton.

Am primit raportul de la tehnic, adică Bill l-a primit, eu mă uitam la avion, douăzeci și cinci de ore, astea se

fac repede cu o dublă comandă, cinci-șase starturi, cel mult. Se zbura din plin, ieșeau din ouă idealiste locotenenți proaspeți cu oase moi și puf pe umeri, oasele acelea se cereau întărite. Asta era Bătrîna Doamnă, o mașină de întărit oase. De tras pene peste puf. Își lăsa cîte puțin din aripile personale, pojghițe străvezii peste pojghițe străvezii de zbor, pe umerii celor trecuți prin cabina ei excentrică, plină de neprevăzut. Asta se cunoaște, chiar la un avion. Mai ales la un avion, am corectat. Mișcam umerii sub costumul de kapron, am simțit foșnetul stins al penelor aspre.

— Haidem, Bill m-a împins înainte, începea ceea ce se cheamă „luarea în primire". Turul de control în jurul avionului, mergeam atingînd metalul, mă aplecam, citeam indicațiile manometrelor exterioare, toate astea automat și cu gîndurile aiurea, vîrtej alb, relaxare dinainte de zbor, orice neregulă îmi sărea oricum în ochi, lucrurile știute, lucrurile neștiute le recunoșteam atunci cînd apăreau.

Am ieșit de sub Bătrîna Doamnă, m-am întins, îl urmăream cu interes pe Bill urcînd scara de metal roșu, în cabină.

Am urcat după el, am trecut pe aripa triunghiulară, m-am aplecat, aranjatul parașutei în scaun, cuplarea măștii de oxigen la furtunul gofrat, cupla mascul, cupla femelă, să mori de rîs. M-am instalat în cabină, mîinile prin chingile de umeri, chingile de picioare erau prea lungi, le-am scurtat, am pocnit paftaua parașutei. S-a aplecat peste cabină Ene, maistrul Ene, prietenul meu Ene, ce se întîmplă între pilot și tehnicul avionului pe care zboară pilotul ? adică tehnicul, jos, după ce decolez... mă rog, o să cer relații despre asta după aterizare. La ce se gîndește, și restul. Ce se întîmplă cînd aude că avionul *lui* e în di-fi-cul-ta-te. O să întreb lumea din jur.

— V-ați legat...

— Mai e costumul, am spus, cupla mergea greu, încerca, am văzut vinele mîinilor umflîndu-se, a mers. Gata.

— Aveți ceva de scris ?

— Un pix cu pastă.

— Dă-l aici.

S-a uitat la fișa portocalie sub plexiglasul tăbliței prinse de genunchi, mi-a dat pixul, era mic, negru, cu ca-

pac din metal auriu. În prima cabină Bill cupla acumulatoarele, radioul, se aprindeau becuri verzi, roșii, mai ales roșii, bîzîiau convertizoare, soarele bătea în tabloul de bord, estompa lumina becurilor de aterizare, vopseaua tabloului de bord era pleznită în colțul din dreapta, jos, sub turometru. Ene m-a salutat din cap, a coborît cupola grea turnată în plexiglas masiv, s-a ghemuit pe scară, lîngă bordul cabinei din față ; nu părea să fie în cea mai fericită zi a vieții lui. Am primit aprobarea de pornire, verificam din ochi cabina, am văzut maneta de gaze smucindu-se, pornind înainte, revenind, n-a revenit exact în poziția dinainte, Bill scosese din STOP. Acum se va aprinde becul „PORNIRE", s-a aprins, mîrîitul demarorului, în spatele meu compresorul înghesuia în motor primii metri cubi de aer. Am așteptat stabilizarea turajelor, am cuplat ce era de cuplat, urmăream fără să pun mîna manevrele lui Bill în prima cabină. Am zăvorît, am ermetizat cabina.

— Gata ?

Am văzut cupola cabinei din față lăsîndu-se, simțeam în urechi presiunea crescînd ; am strîns curelele măștii de oxigen.

— În spate, gata.

Am inspirat adînc, aerul de avion mirosea stins a metal cald.

— Și eu, gata.

Bill a ieșit în trombă din linie, a întors pe o roată, a blocat bechia în axul pistei.

— Mergem, a spus, l-am rugat să mai aștepte puțin. Cît notez parametrii motorului. Trebuia să apăs, pasta din pixul negru se uscase, sau era pe terminate, speram să țină pînă veneam jos. Am decolat, pista, hangarele, calea ferată coborînd brusc, un tren verde se afunda sub orizont, am zvîcnit dintr-un cerc întunecat de pîclă, Bill trăgea avionul nesfîrșit, într-o șandelă abruptă. Am apăsat intercomunicația :

— Ne prăbușim ?

— Bine în decolare ; prea bine, pentru vîrsta ei.

Am rîs, am potrivit masca de oxigen pe față, mă strîngea. E O.K. mi-am spus. Cabina strîmtă, și masca de oxigen care mă strînge. E O.K. că sînt aici și toate astea mi

se întîmplă mie. Că stau legat de scaunul catapultabil, notînd cifre — indicații — cu un pix aproape terminat, pe cartonul portocaliu. Peste umerii lui Bill, prin parbrizul blindat din plexi, tubul Pitot al Bătrînei Doamne se înfigea în albastrul foarte gros ; se lichefia, curgea în dîre înghețate rotunjindu-se pe țeava de dural, albastrul acela. Notam datele zborului în urcare, trecusem de zece mii de metri, motorul urla în draci, nasul compresorului lipit de spatele meu, aerul înghețat transformat scrișnit în flacără aspră, ne despărțea blindajul scaunului, peretele cabinei nu grozav de gros. Pe cupolă se umflau tăcute dîre de gheață ; la treisprezece mii în urcare începea să fie frig. I-am rugat pe Bill să treacă pe aer cald, n-a trecut, înfășurat în scutece de lînă. Turajele treptelor de turbină, diferența turajelor. Temperatura camerelor de ardere, ajutajul, conul, presiunea la ulei, unsprezece douăzeci nu avea manometru de ulei în cabina a doua.

— Dacă nu ești prea ocupat cu pilotajul, am spus, ai în dreapta-jos un aparat mic cît o nucă, gradat în kgf/cm^2, cifre albe pe cadranul negru, cu linii scurte la sfert și linii mari la jumătate...

— Ești foarte deștept azi, a făcut Bill în căști. Trei atmosfere și încă jumătate. Ai observat oscilațiile de turaj în decolare ?

Nu oscilase nimic în decolare.

— Ascultă, am spus, am ținut ochii fix în turometru.. De cînd ai cuplat fortajul, pînă la cinci-șase mii de metri. De mult n-am mai văzut un motor atît de stabil. Cu parametrii apropiați de ideal. Lasă-mi și mie avionul.

N-a răspuns, am simțit în mască, amestecîndu-se cu oxigenul, miros de email încins. Cincisprezece mii, dubla urca în aceeași pantă abruptă, o mie șase sute de kilometri pe oră, la înălțimea asta începea să fie prea puțin. Mă rog, Bill știa ce face.

Am tras vizorul fumuriu pe față, soarele era foarte aspru și foarte aproape, avea margini ascuțite, agățau colțul pleoapelor, am presat ușor palonierul în stînga, speram că Bill n-o să simtă, n-a simțit, botul avionului luneca lin, s-a oprit în discul incandescent. Ne duceam în el, orbiți.

— Bravo ! a făcut Bill.

N-a scos avionul de pe traiectoria aceea care mergea drept în soare.

— Cît urci, am întrebat, depășeam optsprezece mii de metri, avionul se lăsa moale pe aerul sărac, botul cobora foarte ușor, trasa o linie întunecată pe discul alb al soarelui.

— L-am lăsat la tine, a spus Bill.

Am pus mîna pe manșă, am strîns manșonul manetei de gaze pînă am simțit metalul zimțat intrînd în palmă. Bătrîna Doamnă urcase singură trei mii de metri de aer încremenit, fără să legene odată din planurile boante.

— Te anunț că *acum* am pus mîna pe comenzi. În clipa asta. Gîndește-te, e timp, dacă ai zburat vreodată un avion mai centrat. Am pus la orizontală, pilotul automat pe STABILIZARE, s-a aprins becul verde, am notat, cu pixul negru și subțire, ce era de notat.

— Uleiul...

— Normal, a mîrîit Bill. Ți-a ajuns ?

— Încă o clipă, l-am rugat.

Optsprezece mii șapte sute la altimetru, cincizeci și șapte de mii de picioare, poate cincizeci și opt, chiar șaizeci de mii — mi-am spus în timp ce răsturnam avionul ; soarele s-a clătinat, a descris larg un arc de cerc, s-a instalat, simțeam prin podeaua cabinei, s-a oprit pe burta Bătrînei Doamne.

— Ce dracu faci, s-a informat Bill, începeam să cădem cu spatele înainte spre sfera albicioasă cu miez gălbui de sub noi, ce faci, cădeam și gata, aproape pe verticală, curgeam cu zece tone de metal înghețat peste noi, trage de el, a spus Bill, trage o dată ! nu trăgeam, voiam să storc tot ce era de stors din avion. Bill nu intervenea, asta era *legea*, își mușca pumnii în prima cabină fără să pună mîinile pe comenzi, el, care răspundea de zbor, și de avion, și de echipaj, pentru că asta era legea, de asta zburam împreună de atîta vreme și aveam să mai zburăm : pentru că nu ne băgam unul peste celălalt. Pentru noi răspunderea o purta cel care pilota, indiferent din care cabină. Curgeam pe spate atîrnați în chingi, cu avionul spînzurat peste noi, cam șaizeci de mii de picioare — mi-am spus, optsprezece mii de metri, asta înseamnă de

șase ori zece la puterea a patra — în picioare, aerul se închega în jurul cabinei în șuvițe subțiri, se îngroșau, se adunau într-o coloană masivă de văzduh compact șuvițele subțiri ; la doisprezece kilometri de sol am început să trag de manșă. Întîi lent, am simțit dubla încordîndu-se, răspunzînd comenzii, arcuind pe o traiectorie întinsă cele zece tone de dural supuse unor forțe pe care le știam rațional fără să le simt, pentru că totul se întîmplă foarte lin, și foarte firesc, numai o urmă de freamăt în miezul mînerului de metal stors în palmă, se mula pielea pe forma metalului, atît de stins, și îndepărtat, trebuia să-l știi că există ca să-l simți, freamătul acela. Pe urmă am smucit brutal, legănam umerii lui Bill între genunchi, i-am văzut casca albă sărind spasmodic pe crestele munților de sub noi, dubla se înfigea cu botul într-un pisc de piatră întunecată, a sărit brusc pe un plan, întîi a trepidat scurt și pînă în străfunduri, prevenitor, n-am slăbit, atunci a sărit, s-a dus bezmetică în cer cu ampenajul înainte ascultînd de o aerodinamică bizară, valabilă *numai* și pentru *acele* momente. Aerodinamică irepetabilă chiar în situații copiate pînă dincolo de amănunt, pentru că întotdeauna există ceva care nu se potrivește, care nu poate fi exact ca *atunci* — de asta ridicam din umeri cînd întreba cineva de ce cad avioanele. Nu află nimeni de ce cad avioanele. Am văzut pămîntul rotit, întîi lent, pe urmă a sărit în fața ochilor, s-a dus undeva în spate, la ceafă, și iar a oscilat, a zgîriat o traiectorie frîntă, abia atunci am slăbit comanda, am simțit dubla muindu-se brusc și așezîndu-se pe straturi groase de aer : cădeam pe o traiectorie aiurea, cumva strîmb, cu pămîntul culcat pe partea stîngă. Am redresat ce mai era de redresat, nu grozav de mult, treizeci de grade de picaj, am rîs încet, pentru mine, pe urmă am apăsat intercomunicația și am rîs iar, în hohote groase, pentru Bill.

— Cît arată la suprasarcină, prietenul meu ?

Puteam să văd și eu singur, trebuia numai să întind gîtul, n-aveam chef să întind gîtul. Îmi făcea plăcere să-l aud pe Bill și chiar l-am auzit, a spus : „nouă g", asta însemna că Bătrîna Doamnă cîntărise de nouă ori mai mult decît ar fi cîntărit pe o balanță domestică de jos, de pe pămînt. Eforturi de nouă ori mai mari, fiecare tablă,

fiecare nit, agregatele fine, complexe, deștepte, care o alcătuiau, și la care nu vroiam să mă gîndesc. Și noi, mă rog, dar noi aveam înainte mai mult de douăzeci și cinci de ore, nici la asta n-am vrut să mă gîndesc.

— Ia-o, am spus, am clătinat ușor manșa, am simțit mîna lui Bill apucînd.

Atunci a fost, foarte brutal, și chinuitor de dur, și nesfîrșit, mișcarea neașteptată a avionului frînt pe o traiectorie ducînd mult dincolo de firesc, dincolo de firescul și așa împins foarte departe al profesiei, căderea aceea încovoiată, cu botul coborît intersectînd scînteietor orizontul și ducîndu-se sub el, simțeam deriva înaltă ridicîndu-se continuu, scrîșnit, deasupra noastră, toate astea se întîmplau ciudat, cu pămîntul împingîndu-ne în sus cît a durat prăbușirea aceea cu casca lipită de cupolă, cu umerii adînciți în sus sub chingile late, cu acele indicatoarelor zvîcnind și trecînd de zero, într-o jumătate a existenței pe care preferam s-o știu cît mai departe. Cădeam cu suprasarcină negativă, prăbușire bizară, urcînd în cădere, am tras agățat de manșa parcă nituită în podea, împinsă în tabloul de bord, nu mai era loc pentru diverse legi. Treceam dincolo de locul în care acționează înțelegeri, cădeam de mai bine de zece secunde, avionul nu rezista mai mult de cinci-șase secunde în zbor negativ. Nu era *făcut* să reziste. Se ridica împotriva firescului, traiectoria aceea rotind lent avionul peste noi, răsucindu-l cu ampenajul în sus. Efectul trimer, am trecut pe cabina a doua, am măturat toate contactele pe tabloul mic, din față, deasupra tabloului central de bord, cînd am dat trimerul pe cabina mea ; am tras manșa acționînd clapeta gofrată de pe mîner, am simțit manșa în sfîrșit urnindu-se, dar asta se întîmpla undeva afund și foarte departe, în măruntaiele avionului — coarda aceea foarte întinsă slăbind ușor, asta a fost înainte ca manșa să se miște — vizibil — pe urmă avionul s-a liniștit, venea foarte încet și nesigur în linie firească de zbor. Comanda s-a lăsat moale și am putut trage manșa în burtă ridicînd botul avionului, dar nu trăgeam singur, simțeam, din prima cabină, mîinile înmănușate ale lui Bill. Două mii trei sute de metri la altimetru, cîteva sute, nu multe, pînă la stîncile împădurite de sub noi.

— Ce-a fost asta ? am întrebat. încă mai țineam comenzile, strîns, amîndoi. Am virat spre casă, nu înclinam mai mult de treizeci de grade, ne purtam foarte blînd cu avionul, am scos din viraj pe gisment zero. Ghiceam, în pîcla de dincolo de orizont, cotul fluviului.

— Ce te miri, a spus Bill, avea tonul lui dintotdeauna, un avion cu douăzeci și cinci ore de zbor. Trebuia trimis la fiare vechi, nu la zboruri de încercare.

— Am luat comanda, l-am anunțat. Trimerul pe cabina a doua, și restul.

— Am văzut. Zbor ca bagaj.

Am mișcat mansa, foarte încet, înainte-înapoi. Acum, mi-am spus. M-am încordat așteptînd. N-a fost nici un „acum". Nu se întîmpla nimic. Am împins mansa mai tare, picam, cabram din nou. Bătrîna Doamnă asculta docilă dar nu mai era ca înainte, simțeam o împotrivire surdă, ostilă, gata oricînd să izbucnească. Treceam calea ferată, munții, am lăsat avionul în picaj blînd spre casă, aerodromul ghemuit în cotul fluviului.

— Ce faci dacă repetă figura ?

— La aterizare ?

— La aterizare. Chiar în redresare, a precizat Bill. O ia vijelios cu botul în jos, la cinci-șase metri de sol. Ce faci ?

Asta îmi plăcea la Bill, gîndeam la fel.

— Ce faci și tu.

Am pus motorul în plin, am stabilit avionul din trimer, pantă ușoară de urcare, două mii de metri, cîmp gol sub noi, se intersecta o șosea cu două canale late, banda îngustă a podului traversa, neagră, pînza sclipitoare de apă. Se tîra un tractor roșu peste podul acela. La nouă sute de kilometri pe oră am făcut un tonou lent în urcare, pe urmă încă unul, rapid.

— Ești nebun, a spus Bill.

— Zbor de încercare, l-am anunțat. Era vorba să stoarcem tot ce se poate stoarce din avion.

Și din noi. Am mai făcut un tonou în urcare, cer-pămînt-cer, mergea grozav.

— Dacă îți place, am spus. Ce părere ai ?

— S-a sclerozat, a răspuns Bill. V-ați prostit amîndoi, tu și avionul. Ce mai vrei, după minunea aia ?

Vroiam o grămadă de lucruri.

— Ascultă, am spus, trec din nou trimerul pe cabina ta. Altceva, n-are ce să fie.

— Nu acum ; glasul lui Bill era încordat. Nu încă. Urcă la șase-șapte mii de metri.

— Cît am pierdut în figura aceea măiastră ?

— Cam cinci mii...

Am înclinat, manșa mergea împiedicată, în salturi, presiunea hidraulică — normal, am dat comanda lateral, dubla s-a înclinat lin, mi se păruse.

— Ții manșa în poziția asta, probabil o să ți-o smulgă din mînă.

— Stai cu degetul pe contact, a spus Bill. Nu-mi place deloc, treaba asta.

— Catapultează.

Au trecut cîteva secunde pînă să vorbească :

— Azi ești de o inteligență care mă sperie.

Aveam șapte mii de metri la altimetru, am adus spre orizontală.

— La tine, normal ?

— Normal. Dă-i drumul.

Am trecut contactul pe prima cabină, nu se întîmpla nimic.

— Ei ?

Manșa era țeapănă, parcă crescută din podeaua cabinei.

— Ni s-a părut, a spus Bill.

Am redus turajul spre nominal, am pus degetul pe contactul de comutare al trimerului.

— Mișcă manșa.

...A fost senzația de avion frînt pe traiectoria nefirească, am simțit stomacul presînd plămînii, plămînii urcau în gură, umerii tăiați de chingi ; Bill a strigat ceva nedeslușit, am trecut contactul pe cabina a doua. S-a liniștit Bătrîna Doamnă, și-a întins fuselajul gros pe un arc domol — am scos trenul, am cerut aterizarea.

— Te-ai lămurit ?

— În viața mea n-am fost mai lămurit, a făcut Bill.

L-am auzit rîzînd în cască, am zîmbit. Am scos flapsul pe direcția de aterizare, radiofarul, „să te văd !" — a spus Bill, mă uitam peste casca lui, peste umeri, umărul sting, vedeam pista apropiindu-se, galben-cenușie pe solul

verde-închis. Închis, uscat, un vîrtej de praf s-a ișcat din nimic, a traversat pista, s-a dus.

— Dacă ne lasă acum ?

Am rînjit, am pus roțile jos, foarte lin, am șters betonul, dubla s-a clătinat imperceptibil, s-a așezat, o simțeam lăsîndu-se pe jambele groase.

— Nu ne-a lăsat !

Restul a fost ca de obicei, parașuta de frînare, capul pistei, bretela de degajare, oprirea la guri. Am deschis cupola, aerul era fierbinte, uscat, mirosea amar a ierburi albicioase cu frunze crestate și rădăcini adînci.

— Cum a mers, a întrebat Ene, „îți spune căpitanul" — a răspuns Bill coborînd, „îți spune maiorul" — am răspuns trecînd pe lîngă tehnic. în microbuz Bill m-a felicitat solemn pentru aterizarea reușită.

*

— Să nu aud, spunea Bill, să nu mai aud de barabafta aia.

Își dădea jos, gîfiind, numeroasele coji — combinezonul matlasat, costumul de suprasarcină, salopeta din milaneză, transpirată, lipită de corp. Am deschis gura — „nu-mi vorbi de bătrîna hoașcă", m-a prevenit, am rînjit, era roșu de căldură și de indignare, rămăsese cu pantalonii de milaneză, largi, cădeau fără putere în cute umede, ca o piele bătrînă.

— Ascultă, am spus, n-a fost absolut nimic. Dacă se întîmpla cu alt avion, ridicam din umeri și făceam tărăboi la hangar, și pe urmă îl încercam din nou, gata. E ceva la efectul trimer, atîta tot.

— *Dacă*, și cu *alt* avion, m-a îngînat Bill. A fost exact cu avionul ăsta. Care mai are cîteva ore prăpădite de zbor, adică un avion uzat, bun de dus la fiare vechi. O dublă frecată de toți piloții. De ce insiști ?

— Te repeți.

— Ce repet ?

— Chestia cu fiarele vechi. Ai mai spus-o de cîteva ori.

A întors spatele, s-a dus să se spele. Am scos fișa portocalie din rama tăbliței de bord, într-un fel Bill avea

dreptate dar nimic din mine nu mă oprea să scriu acolo : „bun în zbor". Bătrîna Doamnă se purtase cu eleganța ei dintotdeauna, puțin distantă, ținînd cu îndărătnicie bila pe stînga, mă rog, asta se aranjează din compensatoare și nici măcar — era nota ei de discretă cochetărie, cerea palonierul presat, foarte fin, cît să-i dai ce era al ei. În rest, o simțeam ca pe un avion cu care plecam oricînd. Am recitit rubricile, în parametrii, totul se petrecea în margini foarte riguroase, m-am lăsat în fotoliu, am închis ochii, lanțul cinematic al comenzilor, revedeam în întunericul de sub pleoape tije, pîrghii, mecanismele de reglare, conexiunea cu pilotul automat — pilotul automat ? — nu, mai departe, amplificatorul hidraulic — normal, pe urmă cilindrul mare, negru, al mecanismului trimer, băgat sus, în coada derivei — acolo. Un contact imperfect, un releu care a luat-o razna și cuplează aiurea. A venit Bill, tălpile ude pe parchet, pe covor, Bill-cel-uitat-sub-duș, omul care stătea în apă mai mult decît pe uscat, se zvonea că doarme în cadă, mă duceam în vizită, îl găseam în baie, citea, lăsa cartea la o parte, avea un raft prins pe peretele de faianță, mă invita cu un gest larg, luam loc pe capacul W.C.-ului, pe marginea căzii, conversam, Bill stropea cu coada lată, dădea drumul la apă caldă, pe urmă se înfășura într-unul din numeroasele lui halate pufoase și mergeam la bucătărie, și Marusia ne servea cegă preparată în incredibil de multe feluri.

Nici nu-mi dădeam seama întotdeauna că e cegă.

A venit Bill, s-a oprit pleoscăind în fața mesei, am ridicat capul, citea cifrele scrise de mine pe cartonul portocaliu, citea mușcîndu-și buzele, era ud, se prelingeau picături de apă pe umeri, brațe, pe degetele puternice.

— Lasă fișa jos, l-am rugat. O uzi.

— Ei și ?

— Uite, am spus, zbor singur. Serios. Aștept să vadă ce are, să repare ce-i de reparat, și plec.

— De mult n-am trecut prin așa ceva. Bill a clătinat capul, a pus fișa pe tăblia mesei. Mi-a smuls mansa din mînă, dacă înțelegi.

— Eram în spate, i-am amintit.

— Ah, da, a făcut Bill. N-o mai las să zboare.

— Noroc că nu depinde de tine.

— Adică ?

— Vreau să spun, nu depinde numai de tine.

Mi-am amintit smucitura brutală, botul coborît sub orizont, urcarea aceea în care dubla se prăbușea ; duceam, în chingile tăind dureros umerii, greutatea întregului avion.

— Ești profesionist, eu dădeam cuvîntului un înțeles special. Măcar din curiozitate.

— Ce mai curiozitate, care izbește cu burta de pămînt. Mersi frumos.

— Nu despre asta e vorba...

— Ba exact despre asta e vorba. Tu nu sări, știu, tu vii întotdeauna cu avionul acasă.

Am ridicat din umeri.

— Nu sar dintr-un avion cu care se mai poate face ceva.

— Păcat că nu te vezi cum arăți.

— Cînd ?

— Cînd faci ce mai rămîne de făcut. După aterizare.

— Asta-i, că aterizez.

M-am dus la geam. știam foarte bine cum arăt. Văzusem în ochii lui Chioru, dar asta se întîmpla cu niște ani în urmă și foarte departe, coborîsem țeapăn din supersonic și mergeam spre clădirea joasă a aeroportului la fel de țeapăn, fără să îndoi genunchii, și nu priveam în jur pentru că nu simțeam nici o nevoie să privesc în jur, aveam să fiu multă vreme, să mă rostogolesc în sfera aceea roșie cu rază de moarte și să mă prăbușesc odată cu ea, ce se întîmpla între mine și avion sub cerul pustiu de la optsprezece mii de metri se suda și se contopea pentru totdeauna în flacăra izbucnită total și arsă pînă la capăt, și arzînd tot, pe noi nu, pentru că eram chiar în miezul ei și nici flăcările cele mai complete, învățam atunci, nu-și ard miezul.

Întotdeauna lasă ceva, îmi spuneam, e necesar pentru viitoarele plecări.

Mergeam caraghios mișcînd picioarele de sus, din șold, atunci a venit Chioru, „cum a fost ?", m-am uitat în ochii lui și m-am văzut acolo, m-am uitat *prin* ochii lui, de fapt, dar m-am văzut, și a trecut ceva timp pînă să mă recunosc, și după ce m-am recunoscut Chioru s-a întors pe călcîiele

ghetelor de zbor și s-a depărtat, știu asta pentru că mergea chiar în fața mea, s-a depărtat foarte drept, fără să privească înapoi, mergea caraghios, mișcînd picioarele de sus, din șold. Eu am zîmbit, cu obrazul deodată destins, dar asta a fost de mult de tot, era încă primăvară.

Acum mă oglindeam în sticla verzuie, nu se întîmplase nimic deosebit. Soarele trecuse în dreapta, vedeam cîmpul neted, ars, întins, cenușiu cum numai un cîmp de aerodrom poate fi : biuta tăia pieziș cerul, între maluri masive de pămînt era suspendat cozorocul din beton mușcat de proiectile ; uneori betonul se spulbera, rămînea armătura, rețea împletită din fiare ruginite, prin ochiurile rețelei cerul era mai albastru. Contrasta, cu rugina portocalie. A trecut un avion la verticală, a virat strîns, intra în tur de pistă pentru aterizare, sticla verzuie a bîzîit subțirel în ramele de lemn. Am aburit geamul, am desenat cu degetul o inimă străpunsă de săgeată, nu reușeam să termin, aburul se topea înainte de a sfîrși coada săgeții ; aerul era foarte uscat.

— N-ai învățat încă deosebirea între ceea ce s-ar fi putut întîmpla, și ce s-a întîmplat de fapt.

N-a răspuns.

M-am întors, l-am văzut pe Bill mic, cenușiu, ghemuit în el :

— Uneori mă urmărește, ceea ce s-ar fi putut întîmpla. Mă interesează, nepermis de mult, ceea ce s-ar fi putut întîmpla.

— Nu.

— Să nu-mi faci teorii, a spus Bill, rugător.

Mi-am mușcat buzele, afară aud scrîșnit de frîne, a claxonat strident o mașină, pași pe coridor, a intrat gîfîind, fluturîndu-și salopeta largă, inginerul regimentului.

— Ei ?

A traversat camera dintr-un pas, citea cifrele scrise pe cartonul portocaliu.

— Normal. Normal. Saltul de turaj cam mare în repriză, asta se reglează din pompe. Care e decalajul între rotoare ?

— Fix cît trebuie, am spus.

— Atunci ?

Mă uitam la Bill, Bill se uita la mine, era foarte frumos.

Am ridicat din umeri :

— Eu am zburat din spate.

— Trimerul, a vorbit Bill foarte încet, a înghițit salivă, a repetat, tare : efectul trimer. Cînd contactul e pe prima cabină.

— Circuitul de comutare ?

— Afurisitul de circuit !

A fulgerat, s-a topit salopeta inginerului, am auzit cauciucurile chelălăind, pe betonul bretelei rămîneau urme negre cu miros de anvelopă arsă.

— Cu alt avion... am început.

— Pentru Dumnezeu, m-a întrerupt Bill, n-ai învățat încă deosebirea dintre un avion zburat numai de piloți antrenați, și dubla asta bușită de toată lumea ? Făcută poștă și trîntită cu mult zel, și...

Ne-am îmbrăcat, auzeam prin perete radioul, cineva se ruga sfîșietor să fie luat în brațe de altcineva, se pare că nu reușea să convingă. Stăteam în pata de soare reflectat fierbinte pe parchetul lustruit, mă gîndeam la unsprezece-douăzeci, mîine zburam iar, poate era mai bine să zbor singur, și deodată am simțit dureros de clar vidul dintre celula de alarmă și apartamentul acela de bloc nou, mirosul de vopsea proaspătă, de var încă nu de tot intrat în pereți. Mîngîiam părul blond-cenușiu, foarte moale, foarte des, cu firul subțire, întins, curgea drept, se netezea sub degetele mele, revenea elastic, cufundam fața în el cu fruntea, nasul, în scobitura fierbinte dintre umăr și gît, ce-ar fi să nu se mai termine, eram dispus să întîmpin orice așa, cu fața ascunsă în părul des. Deschideam ochii, păienjenișul complicat de fire galbene se țesea chiar la marginea pleoapelor, lumina aluneca în dîre scurte, se pierdea în umbra incertă a valului arcuit într-o curbă strînsă deasupra gîtului. Mă adunam tot în palma netezind, apăsînd ușor tîmplele, părul acela cunoscut fir cu fir, deveneam specialist în plete blond-cenușii. Deveneam specialist și în agrafe, mecanismul sofisticat cu arcuri nichelate și clicheți ascuns sub placa îngustă de bagă tăiată în fîșii arcuite din carapacea broaștelor țestoase amfibii.

...M-am aplecat să leg șireturile, am avut iar senzația aceea de pumn izbit în stomac, și de stomac împins de jos în sus, și chingi intrate în umerii striviți de cupolă. Bill își încheia bluza cu epoleți, privea aiurea în colțul tavanului, am văzut degetele foarte albe, neobișnuit de lungi, pipăind butoniera, băgau nasturele cu muchia înainte între marginile de cîrpă azurie, apăsau, rotocolul de sidef albastru rotunjea pe albastrul bluzei un cer mititel, strălucitor, lipsit de griji. Pentru ce mă bucur azi, pentru că sînt iar aici, m-am uitat la dulapurile cu costume anti-g, fotoliile, perdelele umflate nehotărît de vîntul dinafară, nu era un motiv special. Face parte din profesie, mi-am spus, și atunci am hotărît să las o zi, să văd dacă poate trece o zi întreagă în care să nu mă bucur de nimic.

— Te-ai terminat ?

Am mers după Bill, ne-am izbit de aerul fierbinte, cîmpia se cufunda la margini sub apa morților. Treceam prin fața escadrilelor, dincolo de antenele radiolocatorului de aterizare, de lumînările plopilor, se rotunjeau, spălăcite în căldură, arcurile hangarelor.

— Mîine e gata, a mormăit Bill.

A trecut în goană cisterna de alarmă, înșurubînd în ziua uscată un stilp sticlos de praf. Tehnici în pantaloni scurți, fără bluze, scoteau husele de pe avioane : escadrila a doua zbura la noapte. Deasupra zebrei mineca de vînt a tresărit convulsiv, a rotit lent un sfert de cerc, a căzut iar.

— Mîine e gata, a repetat Bill.

— Eu cu cine zbor ? am întrebat.

— Nu fii tîmpit, a făcut Bill, sîcîit.

— Spuneai că...

— N-am spus nimic, m-a lămurit Bill. A făcut cîțiva pași repezi, era înalt, a luat-o înainte, s-a răsucit, a zîmbit larg.

— N-am spus nimic, lămurit ? !

*

Venise un organist celebru, ne-am dus la catedrală, zidurile cenușii împodobite cu statui roase în nișe netezite de timp, șase secole, adăposteau una din cele mai mari orgi din țară. Țevile strălucitoare izbucneau, se înălțau

neatinse de vreme, se pierdeau în penumbra intersecțiilor de ogive. Acolo se năsteau sunetele, se adunau într-un clocot domol, se prăbușeau ca o placă masivă, strivind. Gata. Adică țintuit de bancheta cu spetează înaltă, incapabil să mișc, să privesc, să gîndesc, scăldat în ceea ce se întîmpla fără să fiu grozav de lămurit, nu puteam cuprinde ceea ce se întîmpla, lucrurile se petreceau ca un val perpetuu, ca un singur sunet amplu cu nesfîrșite variații, plecat de nicăieri și dus la nesfîrșit, nu prindeam decît momentul neînsemnat al trecerii prin mine — așa înțelegeam orga. Pe urmă se pierdea, auzeam foșnetul stins al pașilor pe gresia pardoselii, lespezile se rotunjeau la colțuri, lemnul bătrîn al stranelor avea muchiile muiate nedureros de atîta cucernicie. „Scoală", spunea Irene, punea mîna pe umăr fără să mă zgîlțîie, apăsa ușor, deschideam ochii, nici nu-i deschideam, începeam să privesc, i-am văzut rochia roșie, era un roșu stins, greu, de catifea veche, nu izbea, se topea firesc în cenușiul, în negrul, în auriul catedralei. Atunci am văzut-o prima oară cu rochie, la concertele acelea, pentru că ne-am dus în fiecare seară, cît timp vestitul organist a rămas în oraș, rochia în sine era demodată, lungă, îngustă, bătea incert gambele undeva între genunchi și călcîie, avea guler prețios de dantelă îndelung migălită, albul scrobit așternut pe roșul acela devenea și mai alb. Atita doar, că rochia se potrivea de minune. Cu orga, cu mine, în Irene însăși, care în asemenea ocazii își strîngea părul la ceafă într-un coc greu, sever, respectabil.

Concertele nu s-au terminat niciodată cu aplauze, asta era grozav, oamenii se ridicau și plecau în liniște, pașii stinși pe lespezi continuau într-un fel goana nebună încastrată în aerul neclintit, făceau trecerea necesară spre firescul de-afară, continuau muzica dincolo de ziduri. Asta era, o duceau cu ei păstrînd-o pentru a doua, a treia, pentru încă multe zile de acum înainte. Femeile lăsau buchete de flori pe scara în spirală care urca la balcon, în prima seară au fost puține, patru-cinci, m-am ridicat, mergeam spre ușă cu ochii la balustrada balconului, așteptam să apară cineva, n-a apărut. În serile care au urmat scara îngustă dispărea sub flori în culori palide.

„Păşunism", făcea Salvan, numai că în zilele acelea tot oraşul a plutit la jumătate de metru deasupra trotuoarelor.

*

Duminică am fost la pescuit, am ştiut că e duminică pentru că Irene, cînd l-a auzit pe Radu propunînd o partidă de pescuit în familie, a clătinat din cap : o să plouă ; de ce ? a întrebat Salvan, duminică plouă întotdeauna, a răspuns Irene.

— Ce înseamnă : în familie, m-am interesat, însemna că vine şi Iulia cu noi dacă nu e nimeni împotrivă, am ridicat din umeri, am rîs.

Sîmbătă dimineaţa am fost la hotel, am achitat camera, costa o grămadă de bani pentru nopţile nedormite acolo, recepţionera m-a privit lung, m-a şters din registrul gros cu o linie neagră, precisă ; îmi despica numele în două jumătăţi riguros egale, linia aceea. A zîmbit cînd număra banii, era foarte blondă, avea dinţi albi cu strungăreaţă la mijloc ; ştia să rîdă frumos, de loc profesional, întîi ochii, pe urmă gura mare se ridica la colţuri, se deschidea uşor, linia regulată a dinţilor, rîdea de mine plin, din piept. Mi-a urat drum bun şi a spus ; „şederea dumneavoastră aici ne-a făcut plăcere, mai poftiţi".

— Cînd a avut timp să vă priiască şederea mea, am întrebat, din cele două săptămîni plătite dacă dormisem cinci nopţi în hotel, a rîs din nou, a vrut să mai spună ceva, a făcut un gest cu mîna, renunţa. Am traversat holul spre ieşire, am trecut prin faţa armurii, m-am uitat în vitrina shop-ului, încă nu reuşeau să vîndă casetofonul acela nemaipomenit.

Afară m-a orbit soarele, am clipit din ochi, am băut o sticlă de Pepsi pe terasa hotelului. M-am urcat în Dacia albastră, am stat cu capul pe volan, era cald înăuntru, mirosea a vară. Îmi părea rău după cameră, după telefonul agăţat în perete cu cîrlig gros de aramă. Mă simţeam puţin ca Fernando Cortez după ce incendiase corăbiile, eu mai aveam maşina, motorul a pornit fără nazuri, am băgat în viteză, a trebuit să frînez imediat. Dincolo de parbriz defila o căruţă monumentală trasă de doi cai înalţi, păroşi,

le atîrnau sub genunchi franjuri de păr mătăsos, în jurul copitelor părul se îmbiba cu praf, se strîngea într-o pîslă cenușie.

M-am dus la muzeu, am pierdut vremea uitîndu-mă la tablouri : cel cu zidăriţa, cel cu fata în maieu negru. Am coborît în sălile de jos, l-am căutat pe custode, am dat peste el într-un laborator cu dulapuri de sticlă și o masă mare acoperită cu faianță, la mijloc. Plăcile albe erau pătate cu mărgele rotunde de sînge proaspăt, neînchegat, custodele ținea sub microscopul simplu, școlăresc, o șopîrlă disecată de la cap la coadă. Habar n-avea unde îl puteam găsi pe cel care pictase tablourile. M-a sfătuit grăbit să încerc la Casa de Cultură, s-a aplecat iar peste nenorocita de șopîrlă. Am ieșit repede din laborator, aveam întîlnire cu Irene la cofetărie, am cumpărat bomboane, prăjituri cu frișcă, o cutie mare de carton pe care am umplut-o cu ișlere. După-masă am căutat rîme cu Radu, m-a dus în livadă, avea o lopată mică Linemann, lopată de tranșee cu margini zimțate în dinți de fierăstrău, amintire din război, asta se cunoaște, lucea stins, bine ascuțită, coada scurtă de stejar era prinsă în inele late din metal brumat. Am săpat. Salvan avea colțuri tăinuite de grădină unde rîmele roșii erau la ele acasă, ajungea să dai cu lopata și ieșeau bulgări-bulgări, înfloreau ca niște crizanteme fremătătoare de corpuri lungi, cilindrice, rîmele roșii după care păstrăvii se dau în vînt. Am răscolit toată grădina, am găsit trei viermi slabi, palizi, cu capete albicioase, unul din ei lăsa picături triste de lichid gălbui, a murit pe seară, a trebuit să-l aruncăm.

— Mergem la grajduri, a hotărît Salvan, la marginea orașului era o creșcătorie de cai vestită în toată Europa, prin secolul XVII furniza cai de călărie pentru o grămadă de curți imperiale. Armăsari cu procente impunătoare de sînge arab, mi-am amintit caii groși, lați, leneși, de azi-dimineață, am rîs.

Pe scări, la soare, Irene pregătea undițele ; lega cîrlige fine din sîrmă aurie, le cerceta atentă în lumină, încerca vîrfurile cu degetul mare, împletea rapid și înnoda cu mișcări scurte, precise, într-un fel retezate, împletea și înnoda cîrligul cu fir subțire de nailon străveziu. A pufnit dispreţuitoare, păstrăvul nu trage la rimă roșie, cere muscă

sau larve albe, aiurea, păstrăvii din locurile ştiute de Radu muşcau numai la rîmă. M-am lăsat pe scară lîngă Irene, atent să nu mă aşed pe un mosor de gută, pe cutia cu cîrlige, piatra era caldă de soare, am închis ochii răbdător, povestea cu meniul păstrăvilor avea să dureze. N-a durat, s-a retezat scurt : vedem noi mîine, dar spus pe ton ameninţător şi categoric, s-au privit, au rîs, am plecat. Irene ne-a strigat din urmă să aducem o potcoavă de bătut în prag. Pe drum Radu a început să-mi spună ce progrese a făcut Iulia cu calculatorul, l-am rugat s-o lase moartă. Am trecut pe lîngă covrigărie, flăcări portocalii ştergeau sticla vitrinei pe dinăuntru, am intrat, vînzătorul cu cap de cal privea sceptic lopata lui Radu, am cumpărat un şirag de covrigi calzi, trecuţi prin sfoară. Nu sceptic, mi-am spus, călcam pietre de rîu bătute pe muche în pămîntul roşcat, mai curînd — ciudat, rămînea în mine privirea aceea, indefinită, tulbure, de bătrîn ; lopata din mîna lui Radu trezea amintiri. Am atins umărul lui Salvan, mesteca covrigi, coaja aurie troznea între dinţi, săreau solzi tari dezgolind miezul alb, umed de aburul cuptorului cu capac de fier.

— Nu ţi-aş dori, pe front, să cazi prizonier cu aşa o lopată...

A întrebat cu gura plină :

— Ce are ?

Am arătat marginile fierestruite, Radu nu înţelegea, am tăcut. N-avea nici un rost. Nu se potrivea cu oraşul, cu gura plină de miez alb, cu soarele care începea să coboare, înroşind acoperişurile cenuşii. Am trecut pe sub o boltă, dincolo se deschidea un careu înconjurat de clădiri cu turnuri, ziduri din cărămidă lustruită cuprinse şi tăiate în diagonală de grinzi din stejar fiert îndelung în catran ; simţeam încă, stins, miros de smoală arsă. Din gura podurilor curgeau în ape verzi-aurii baloturi despletite de fîn, „otavă" — a spus Radu, „fîn de la a doua coasă". Lîngă un jgheab nesfîrşit, cioplit din piatră neagră şi strîns în chingi de fier — nu ruginit, întunecat roşu de vreme, jgheabul era plin cu apă limpede şi — ghiceam — grozav de rece, se vedea ca un cristal gros turnat în jgheabul acela, lîngă marginea de piatră neagră erau oprite camioane cu saci albi. Alunecau în lungul cusăturilor destrămate

șuvițe înguste din boabe lungi, ascuțite la capete, boabe de ovăz. Pietrele care pavau curtea apăreau foșnit de sub paie, sufla un vînt slab trecut prin arcul bolții, ușile tăcute din acele ziduri nu se încheiau, sus, cu ramele late. Rămînea un gol întunecat din care răzbea vălurit căldură ușoară și miros înăbușit de grajd, zgomot înfundat de copite bufnind prin așternutul de paie scîndura podelelor. S-a deschis brusc una din ușile neterminate, se mișca ceva în penumbra căscată, se alcătuia în lumina care începea să fie amurg un piept puternic pe picioarele fine, abia apoi capul lăsat mult pe spate, ne-a văzut, privea chiorîș cu ochii roșii, deștepți, cunoșteam privirea aceea. A trecut pe lîngă noi în pași de dans, i-am simțit răsuflarea caldă mirosind a iarbă udă.

— Nu e potcovit, a spus Radu. Pe urmă a dispărut, a plecat să spună bună-seara unor prieteni și să obțină îngăduința de a scormoni bălegarul după rîme roșii și larve albe. Stăteam lîngă jgheab uitîndu-mă la cal, alerga în trap cochet în jurul curții, foarte aproape de ziduri. Îi flutura coama crescută în voie, clișeu clasic, numai că acum se întîmpla cu mine. Izvora întunericul din paiele de pe jos, se ridica mohorît în lungul crăpăturilor grinzilor ieșite, firidelor adîncite în ziduri, avea să ajungă la acoperișuri, dincolo de acoperișuri. Nu călărisem niciodată un cal. Am avut ocazia, o pierdusem, nu era prima ocazie pierdută. Nici ultima, mi-am spus, am ridicat din umeri, mergeam cu trotineta, cu bicicleta, cu motocicleta, conduceam mașina, pilotam avioane clasice, cu reacție — sub și supersonice, ocazional mă așezam la comenzile elicopterelor sau aparatelor mari de transport, schiam, patinam, săream cu parașuta pe uscat și pe apă, la mare ieșeam în larg cu starul — nu era de-ajuns. Se întîmplă uneori să nu fie deajuns.

A venit Radu cu un borcan în mînă, prietenii aceia ai lui erau și ei pescari, borcanul era plin cu rîme și larve, se cățărau pe pereții de sticlă, cădeau, se încolăceau între ele. Mergeam spre casă, străzile înguste dispăreau în întuneric, piețele rotunde cu fîntîni în mijloc erau roșii de soarele jos. Am ajuns la rîu, rezemată de balustrada podului aștepta Irene.

— Cum i-au plăcut căpitanului caii ? a întrebat, Salvan a ridicat din umeri, căpitanul tace.

M-am aplecat peste balustradă, m-am uitat la apă :

— În gîrla asta sînt peşti ?

— Cîţi vrei, a făcut Radu.

— Cum ţi-au plăcut caii ? a repetat Irene.

— Uite cum se întîmplă, am spus, continuam să mă uit la apă, se acoperea cu pojghiţe străvezii de lumină metalică — uite cum se întîmplă, vine uneori cineva, un cal, o tipă cu păr blond-cenuşiu, un cîine, dar asta exact atunci cînd lipsesc foarte mult— calul, sau tipa blond-cenuşie, sau cîinele, şi atunci toate zboară vijiind, şi eu rămîn aşa cum sînt, fără nimic dinafară — uniforma albastră, stelele de pe epoleţi, avionul — rămîn aşa...

— Iar începe, a oftat Radu.

— Taci din gură, l-a repezit Irene. Mie îmi place.

M-am întors spre ei, se sărutau, m-am uitat la ei cum se sărută.

— Pilotul trece printr-o criză existenţială, a explicat Irene, desprinzîndu-se.

Am rîs, criza existenţială cu păr blond-cenuşiu şi care se prelungea dincolo de limite decente, la nesfîrşit.

*

Ne-am dus s-o luăm pe Iulia, am oprit Dacia lîngă terasament, am vrut să cobor, „cunoşti drumul ?" s-a minunat Salvan cu nevinovăţie, „nu fi prost, i-a retezat-o Irene, tu l-ai trimis să conducă fata". Am ieşit din maşină, am vrut să traversez calea ferată, în stînga linia vira brusc, dispărea între case, fabrici, dealuri cu livezi, şinele erau reci, negre de rouă ; am lipit urechea de metalul rece, am auzit clar ţăcănitul roţilor de tren, locomotiva a ieşit şuierînd dintre case şi pomi, înfăşurată în fuioare clasice de abur. A trecut neagră, imensă, fierbinte, duhnind a păcură încinsă, a cărbune ars, luceau chingi de alamă galbenă în jurul cazanului, biele roşii tocau aerul în fîşii înguste. Trăgea o garnitură lungă, vagoanele aveau culori pălite de funingine, de soare, vaci cu priviri calme scoteau capete masive prin uşile glisante, larg deschise. Frînarul din ulti-

mul vagon mînca așezat pe platforma spînzurată deasupra tampoanelor, picioarele în bocanci grei se legănau peste pietrele terasamentului ; a mototolit în mînă o foaie unsuroasă de ziar, a aruncat spre mine cocoșul de hîrtie. M-am aplecat, am atins șinele cu palma, erau calde de trenul trecut.

Am găsit blocul Iuliei mai ușor decît speram, scările, palierul, ușa de lîngă scară. am sunat, Iulia se mișca greu, a deschis. purta blugii ieftini, tricoul spălăcit de bumbac, pe pieptul tricoului se legăna un medalion rotund, argintiu. Perdeaua cenușie cu bile strunjite în lemn galben era în sfîrșit trasă. vedeam cerul și blocurile de alături, o rază de soare traversa camera cu fotolii și canapea, s-a oprit scurt în medalionul agățat de gîtul fetei. Iulia nu arăta ca oamenii pregătiți pentru o expediție primejdioasă, era desculță. aranja cu degetele picioarelor ciucurii de la covorul ieftin din iută.

— Hei. am spus, fericita familie așteaptă jos.

— Nu cred că vin. N-am chef de pescuit, astăzi.

A pornit casetofonul așezat pe jos, apăsa pe butonul PLAY cu piciorul desculț. Am tăcut amîndoi, nu mult, nu era una din situațiile care se lungesc la nesfîrșit.

— Din cauza mea ? Adică, am spus, dacă eu... dacă noi, în sfîrșit...

— N-are nici o legătură. Iulia m-a privit. Pur și simplu. nu-mi arde de pescuit.

Am ridicat din umeri, era bine pentru toată lumea ; lucrurile neîncepute se termină mai ușor.

— Ce spun Salvanilor ?

— Că mă doare burta. Că mă doare capul. Că vecinii de sus au lăsat robinetul deschis la baie și mi-au inundat frumusețea de apartament.

Salvanii n-aveau să înghită povestea cu capul, cu burta, nici cu robinetele deschise.

— La revedere. Țineam mîinile în buzunare, nu le-am scos. Sper să-ți treacă repede durerea de cap, durerea de burtă.

— La revedere.

Am coborît scările încet, rezemat apăsat în balustradă, mai mult alunecînd pe trepte ; nu-i nimic de făcut, clar ? Am ajuns în holul blocului. m-am sprijinit de perete, aș-

teptînd. Mirosea a var proaspăt, a beton încă umed, a vopsea nu de tot uscată ; pe zidul din față se înșirau cutii poștale gri-emailate, unele din ele aveau lăcățele minuscule, nichelate. Am auzit o ușă trîndindu-se, pași pe scări, m-am dezlipit de perete, a trecut un băiat mic, m-a privit serios în ochi, avea un cuțit de vînătoare în teacă din piele agățat la curea. Mi-am mușcat buzele să nu zîmbesc, am ieșit după el în soare, am cotit după bloc, nu venea nici un tren. Salvanii n-au comentat lipsa fetei ; constatau și gata, erau lucruri care treceau pe lîngă ei fără să-i bucure, fără să-i supere, nu lăsau urme, se duceau și gata, eu nu eram capabil de performanță. Nu stăpînire de sine, nici nepăsare, luau cunoștință, introduceau un coeficient de corecție în ce urma, soarele își vedea mai departe de drumul lui pe cer. Luciditate ardelenească, egoism sănătos și necesar de pisică obișnuită să vagabondeze numai cu perechea ei pe acoperișuri ascuțite.

...Iar drum, treceam prin sate cu același nume de familie, Prundu, Tiha, Josenii, toate astea erau ale Bîrgăului. Bîrgăul însuși curgea rostogolind ape limpezi peste pietre plate desprinse din stîncă și lustruite de ani. Șoseaua se strîngea între ziduri de case, zidurile se continuau prin porți înalte într-un perete neîntrerupt, ferestrele aveau obloane de lemn cu tăieturi rotunde. Bărbați înalți cu pantaloni strîmți vîriți în cizme lăcuite întorceau capul după mașină. Mă întrebam cum reușesc să stea pe scaun cu pantalonii aceia. Pe urmă am ieșit din șosea, am trecut peste un pod cu acoperiș din șindrilă, pereți de scînduri înguste uneau acoperișul cu parapetul podului, am mers pe lîngă un dig înalt, ne-am afundat în pădure. Pe marginea drumului, o pancartă afurisea pe trecători cu amenzi între 100—200 lei și interzicea circulația publică ; Irene a spus că la întoarcere o să împodobească cu flori galbene și cetină proaspătă pancarta aceea.

Dacia se legăna pe drumul de pămînt nisipos, se apleca, intra în gropi adînci, sforăia, ridica botul, se dădea înapoi, își făcea vînt, mergea mai departe. Am coborît abrupt într-o vale îngustă, pe fundul văii curgea un fir de apă, „nu știu cum o să treci", a făcut Salvan, vinovat, treceam, din iarna trecută știam că Dacia mea e capabilă de performanțe mult peste media mașinilor tout-terrain. M-am

ghemuit ca de frig, pădurea tristă, subțire, răritâ de iarnă, zgribulită la marginea orașului, ocoleam în neștire trunchiuri, copacii fără frunze lăsau urme negre, lungi, înșelătoare, pe zăpada albastră sub cerul de noapte. Amortizoarele trozneau sec în gropi, nu ocoleam tufele golașe, nu avea rost să le ocolesc, treceam prin inima crengilor uscate, se frîngeau cu sunet înăbușit de lemn umed sub coajă, zgîrîiau vopseaua albastră a caroseriei. Roțile patinau pe frunze cafenii amestecate cu zăpadă, spulberau hălci de pămînt jilav sub frunzele acelea ; cauciucurile prindeau brusc teren solid, mașina zvîcnea, înainta în salturi, spasmodic, ca un animal nedezmeticit ; departe în spate, pe alei asfaltate, se învîrtea farul liliachiu, gemea sirena mașinii de miliție...

— Ne dăm jos, a propus Irene, nu era nevoie, am accelerat brutal, am traversat împroșcînd prin apă, Dacia a încălecat malul înalt, s-a balansat pe marginea văii înguste, și-a frecat burta de pietre, a trecut. Crengi de brad plezneau sec parbrizul, mergeam printr-un tunel săpat sub bolta deasă, s-a făcut brusc lumină, am apăsat frîna închizînd ochii ; „aici e" — a anunțat Radu.

Am frecat pleoapele, raiul propus de Salvan era o poiană tăiată neașteptat în zidul brazilor negri, pădurea se închidea tăcută în ea însăși, rămînea un cerc de iarbă cu fir subțire, înalt, creșteau flori liliachii, albastre, albe cu petale înguste și miez galben ; în margine ; sub umbra brazilor, se lățea pîrîul prin care trecusem cu mașina, făcea un cot și apărea de sub malul scund, iarba aceea subțire creștea pînă la apă. Un stăvilar mititel din bîrne puse de-a curmezișul netezea fața apei, brazii se oglindeau în iazul care umplea malurile joase. O cascadă sticloasă cădea drept, cu zgomot înăbușit, se termina într-un clocot domol de spumă alb-verzuie. Salvan înșira pe iarbă baterii de undițe, scotea din cutii plate de carton fire de nailon cu cîrlige aurii la capete ; Irene sorta dintr-o grămadă zornăitoare plumbi de anumită formă și mărime. Am trecut pe lîngă ei, am intrat în pădure, era frig, mirosea jilav a rășină, ciuperci, a lemn bătrîn mîncat de umezeală. Rădăcini lustruite ieșeau la suprafață, apăreau șerpește din stratul foșmitor de cetină aurie vine ale pămîntului umflate de sevă amăruie. Printre rădăcini creșteau ciuperci

roșii cu puncte albe pe pălărie, punctele acelea, tulpinile rotunde cu guleraș, erau fosforescente în penumbra verde ; am călcat în picioare ciupercile, fosforescența veninoasă s-a stins. Am șters talpa adidașilor în cetina aurie. Trunchiurile brazilor se înălțau mohorîte, din scoarța pleznită ieșeau capete de crengi rupte, ascuțite ; sus, la șapte-opt metri, crengile aspre se împleteau într-un acoperiș elastic. Nu era nici o plăcere să aterizez forțat pe o astfel de pădure ; sau să catapultez deasupra ei, numai că eu nu catapultam. M-am ridicat pe vîrfuri, am pipăit un ciot, lemnul lucios se despica în fîșii tăioase. Aveam în buzunar gumă de mestecat, am scos o lamă, am aruncat eticheta, staniolul zimțat pe margini, rumegam boaba de zmeură turnată în cauciuc perpetuu. Printre copaci i-am văzut pe Salvani vrăjindu-și undițele, Irene a smucit bățul de bambus, înfășura pe mulinetă, foloseau lansete la prăpăditul acela de rîu bun de trecut cu piciorul ; prin aerul despicat de nailonul ud, pe verdele negru al pădurii, a lucit viu și cumva dureros un corp îngust, argintiu. Am făcut cîțiva pași, m-am întors înapoi, am cules de jos ambalajul gumei de mestecat, am îndesat ghemotocul de hîrtie în buzunar. Se auzea un uruit stins, am dat capul pe spate căutînd, am ieșit în poiană așa, ținînd capul pe spate, n-am văzut nimic. Avion topit în cer, zgomotul motorului s-a muiat, s-a strecurat printre trunchiuri, a pierit în pădure.

— Vezi unde calci, a mîrîit Salvan cu ochii la firul undiței, plimba o muscă de plastic pe fața apei, am văzut o lamă albăstruie de lumină țîșnită din transparența iazului, a spart fața apei în cercuri concentrice, se zbătea în cîrligul fin, aurit ; a căzut greu în apă, Radu a tras, peștele a descris un arc de cerc prin aer, ultimul, a bufnit în iarbă, corpul prelung, îngust, neted, s-a acoperit cu fire de pămînt uscat și petale de flori albe. Radu l-a desfăcut cu un gest savant din cîrlig, am făcut un pas spre el.

— Dă-i drumul, am rugat.

A îngustat ochii fără să înțeleagă, păstrăvul se mișca moale, oribil, în mîna lui : capul îngust, vîrful cozii.

— E cel mai grozav pește prins azi, a spus Radu. E cel mai grozav păstrăv pe care l-am prins vreodată.

M-am uitat la solzii de pămînt uscat lipiți pe solzii moi de pește stropiți în roșu, albastru, cafeniu. Așa ceva se chema păstrăv-curcubeu, dacă nu mă înșelam.

— Dă-i drumul, am repetat. Echilibrul ecologic, și celelalte.

Prietenul meu Radu Salvan s-a strîmbat, s-a aplecat, a băgat mîna cu peștele în apă ; s-a îndreptat, mi-a fluturat sub nas mîna goală :

— Ceea ce n-o să te împiedice să mănînci diseară pește prăjit. Mulțumit ?

Am ridicat din umeri, nu știam ce să fac cu mîinile ; mă simțeam îngrozitor de prost :

— Se pare că uneori sînt un tip dificil.

Habar n-aveam să suport o victorie. Să trec peste ea, ca și cum n-ar fi fost. În spatele lui Radu, Irene și-a filfîit degetele desfăcute în dreptul tîmplei ; m-am întins în iarbă, cu fața la soare. Mă gîndeam la peștele acela, peștișorul fermecat, cele trei dorințe pe care ar fi trebuit să mi le îndeplinească erau de fapt una singură. Pe urmă mi-am spus că o groază de tipi au dat grămezi de bani ca să-i cheme Elvis Priesley. Am auzit din nou sunetul acela de avion topit în albastrul spălăcit de deasupra, nu era avion, a trecut vîntul rece peste brazi întunecînd lumina, dincolo de munți se pregătea o furtună.

*

Habar n-am să suport o victorie, mi-am spus, am auzit-o pe Irene scoțînd un strigăt înăbușit de triumf, alt mucenic pentru tigaia Salvanilor ; m-am răsucit cu fața în iarbă. Stăteam cu ochii, nasul, gura, în firele verzi și mă gîndeam cît de greșit sînt alcătuit ; firele verzi intrau în gură și mă împiedicau să urlu. Iarba avea gustul apusurilor incerte cînd decolam tîrziu, erau amurguri îmbîcsite de praf roșu, după desprindere atîrnam cu avionul într-o sferă portocalie, amorfă și ostilă. Doar deasupra, dădeam capul mult pe spate și priveam prin plexiglasul cupolei, fix la zenit, se decupa un ochi foarte rotund și foarte albastru de cer curat. Am cuplat forțajul, am tras de mansă să ies mai repede din piclă, culoarea groasă se subția spre fîșii de albastru, am țîșnit deasupra unei cîmpii ne-

sfîrșite de încremenire, totul se întîmpla în tonuri de portocaliu dureros, înțepa ochii, se aduna sub cască, în stînga, departe și alungiți ireal de marginea soarelui, vedeam munții. Se confundau cu linia orizontului, negri, orizontul era foarte net, se decupa ca o margine cernită despărțind definitiv albastrul închis al cerului de ceața portocalie. În dreapta alerga tăcută, sărind vălătuci de abur prăfos, umbra avionului. Luam înălțime, mă însoțea discul soarelui zimțat de crestele acelea netezite în lumină, la șase mii de metri s-a întregit rotund pe cerul foarte limpede, lumina izbea retina cu ciocane calde, moi, exploda în raze difuze sub pleoapele arse cînd am închis ochii. Am coborît vizorul căștii, rama metalică a clănțănit sec, s-a auzit prin zgomotul vag, prin freamătul înăbușit al avionului, am auzit sunetul de metal lovind și potrivindu-se în locașul tăiat în marginea etanșată.

Am virat scurt, am privit înapoi și în jos, dincolo de fluviu; prin culoarea mată răzbeau tremurînd puncte aurii înconjurate de halouri rotunde. Cînd priveam așa, parcă zburam într-un miez de portocală. Am rîs, am redresat, în lumina roșie izvorînd de pretutindeni negrul bordului era și mai întunecat; acele și cifrele înscrise pe cadrane se decupau violent de albe, chiar prin vizorul fumuriu. Am repezit două tonouri în urcare, aerul se destrăma în vîrtejuri străvezii tivite pe margini cu portocaliu stins. Am întins picioarele sub tabloul de bord, discul soarelui mă însoțea în urcare micșorîndu-se, trecîndu-și culoarea violentă spre galbenul știut; la douăsprezece mii de metri încălzeau obrazul, prin vizor, raze blînde de lumină albă. Trecea de avion și se reflecta în cerul vînăt de albastru, încins cu benzi mate de un roșu stins, lumina aceea. Am trecut printr-un văl din ace de gheață, norii sidefii ai stratosferei. Sus de tot, chiar în colțul parbrizului, apărea prima stea din seara aceea. Motorul torcea lin aerul sărac, nici o vibrație în corpul de metal, avion deștept, am spus în cască, avion liniștit, am mîngîiat cu palma mînerul manșei, negru-zimțat și plin de butoane. Spre răsărit, din orizontul difuz, răsărea un colț palid, ciuruit de vulcani. Mingea galbenă din stînga cobora repede, picam avionul, își schimba culoarea în roșul aprins de despărțire. Am răsucit reostatele luminilor de cabină,

panourile, cadranele, manetele căpătau umbre fine, roşul chimic al becurilor de bord. Munţii muşcau discul ajuns pe orizont, se distingea necrezut de clar pe fondul incandescent, se distingea fiecare creastă, fiecare stîncă de pe creastă. Zburam la şaisprezece mii de metri, era foarte linişte, aerul îngheţat care adună sunetele de departe nu avea ce sunete să adune. Am virat, foarte larg, mi-am văzut dîra de condensare sură şi pufoasă şi desfăşurată la nesfîrşit, se oprea în orizontul care începea să fie noapte. În spatele nopţii şi dincolo de mare era ziua care avea să vină. Nu se vedea nimic, unele lucruri se ştiu chiar dacă nu se văd. La apus dungi late de lumină galbenă se întunecau spre verde-albastru, se topeau tăcute lăsînd în urmă un abur limpede. Coboram prelung, am redus motorul, coboram spre o întindere netedă, roşu-închis, roşu mohorît cu umbră deasă, cenuşie. Am redresat avionul chiar deasupra întinderii aceleia, zburam la rasul ei, cornul lunii se înălţa, se rotea în jurul avionului, atîrna din cer legănînd un colţ deasupra cabinei.

Ceasul de bord, trebuia să cobor, am aprins luminile de poziţie, verde în dreapta, roşu în stînga, lumina albă sus de tot, în spatele derivei. Spre apus, ultimele dungi de lumină dispăreau într-un portocaliu uniform. Am împins manşa, am intrat în aburul acela portocaliu. Supersonicul s-a poticnit în întuneric, asta a fost întîi, întunericul vînăt, pe urmă s-a desprins auriul foarte stins, palid, vag, luminile de jos. Pămîntul era cenuşiu, uniform, întins sub un acoperiş de văzduh posomorît ; fluviul lucea părelnic cu sclipiri de grafit, în cotul fluviului ardeau verzi, roşii, balizele aerodromului. Am aterizat, am coborît fără grabă din avion, era un zbor de care ştiam că o să mă pot sprijini. Am expediat cu microbuzul casca etanşă şi costumul anti-g, traversam cîmpul călcînd sub ghetele de zbor iarba scurtă, amară, albicioasă mirosea călduţ a ziua care se ducea, în cutele salopetei se aduna aer de seară. O parte din mine, ce rămînea pe sus, începea să coboare şi se strîngea sub salopeta albastră cu fermoare. Din faţă veneau doi soldaţi, desfăşurau un fir subţire, albastru în izolaţia de cauciuc, m-au salutat, am răspuns la salut ; mergeam mai departe pe firul acela care şerpuia peste pămîntul gol. Şoseaua, aleea cu pietriş, blocul din pădurea

de salcîmi, pe palier, în fața ușii, dormea un cîine negru cu corp lung și picioare scurte, groase — Waps.

Am făcut duș, am citit, m-am dus la bucătărie, frigiderul era gol, mi-am tras blugii, am urcat la Mihai, nu venise încă, Mariana lui a pus pe masă șuncă de Praga, brînză, pîine, un borcan cu miere. „Îți fac niște ouă", a spus, am mulțumit, n-aveam chef de ouă. Mîncam, se uita la mine cum mestec, a desfăcut două sticle de Pepsi, a turnat în pahare. Am ciocnit, am rîs, ne-am pupat cast pe obraji cu buze ude ; m-am dus jos, la mine. Auzeam la pistă zgomot de motoare, plecau în prima ieșire de noapte.

Aveam cîteva casete împrumutate de la Olga, am pus una în aparat, am ascultat muzica aceea întins pe canapea cu mîinile sub cap. Nu se potrivea. Am sărit în picioare, am închis casetofonul. Am ieșit pe geam, altfel trebuia să ocolesc tot blocul, m-am dus la garaj. Cîteva ladies de aerodrom au privit lung după mine clătinînd din cap, le-am lăsat așa, clătinîndu-și capetele. Mașina albastră aștepta cu cheile în contact, șoseaua mergea drept pînă în oraș, am sărit un stop, am oprit în centru. Cinematograful, hotelul, era multă lume, fetele purtau blugi strînși pe coapse și tricouri ametitoare. Am încercat să mănînc o prăjitură, se oprea în gît, m-am așezat pe marginea cheiului. Treceau o grămadă de oameni, fiecare știa precis unde merge, la masa de seară, la copii, la iubita personală, fiecare tîra datoria locului spre care se îndrepta, unde *trebuia* să ajungă, adică exact ceea ce refuzam, lest necesar. Nu mă puteam trage la nesfîrșit din mine însumi ; mă uitam după tipii ăștia *care aveau unde să se ducă*, și îmi venea să urlu.

*

A doua zi am decolat în zori, soarele abia răsărise, pista era umedă de rouă, și avionul, și husa cabinei, cînd au dat-o jos curgeau pîrîiașe limpezi, subțiri, din cutele pînzei scorțoase. Ne-am apropiat, ghetele de zbor lăsau urme întunecate pe betonul alb-argintiu de atîtea picături străvezii, lîngă scara din metal roșu l-am tras pe Bill de mînecă.

— Ce vrei ? vroiam să zbor din prima cabină. Nu zău, a făcut Bill, te rog foarte mult, am insistat, atunci a ridicat din umeri, a întrebat dacă plătesc sticlele de PEPSI. I-am spus că plătesc o ladă întreagă.

— Să ne înțelegem...

— N-avem ce să ne înțelegem, l-am întrerupt, ce să înțeleg, n-o iert, o să fiu călăul ei cel bun. Bill, Dumnezeule mare, am dat din mînă a neputință, ce era în mine, aveam tot zborul în cap, în palme, eram deja în cabina excentrică, îngustă, incomodă, se cuplau singure contacte sub degete, chingile, oxigenul, toate acestea atît de firesc, picioarele crescute în paloniere, bubuitul motorului încercat la cale, pe urmă rulajul, simțeam sub cauciucurile groase broboane de rouă lățite pe beton. Am cerut decolarea, maneta în plin, foraj, a zvîcnit dubla sub mine, axul pistei trecea prin mijlocul pieptului, a rămas în urmă, s-a răsturnat blînd pista dedesubt alunecînd dincolo de cupolă, urcam la verticală în aerul tare de început. Soarele a sărit pe orizont, a lăsat o dungă aprinsă în cer și pe urmă s-a rotit amețitor un sfert de oră în jurul cabinei, și în sfertul ăsta de oră am fost eu pînă dincolo de mine, m-am dat avionului de dus la fiare vechi și am știut că Bătrîna Doamnă mai putea purta multă glorie pe planurile ei boante.

— Asta-i, i-am spus lui Bill după ce am ajuns jos, și Bill a clătinat din cap, s-a dus, a venit cu trei sticle aburite de Pepsi, una pentru el, două pentru mine. Am băut, m-am lățit tot într-o semnătură uriașă pe fișa portocalie, deasupra am scris cu litere caligrafice : BUN ÎN ZBOR. Zilele care au urmat am zburat foarte mult, mi-au rămas ca o succesiune de decolări și căderi în somn greu, rîdeam cînd mă întîlneam cu Bătrîna Doamnă, jos sau sus, o dată am făcut o sondă meteo la bordul ei.

Pe urmă a venit o dimineață mohorîtă, zburam ca țintă, am simțit avionul-vînător în spate, am început să valsez în viraje mult înclinate, de pe un plan pe altul. Am auzit la radio : „țintă prinsă, intru la atac", eu eram, am rîs, am răsturnat avionul. Am picat strîns, am ieșit rapid de sub verticală cu frînele scoase și motorul redus complet, pe tabloul de bord clipea verde becul „AJUTAJ DESCHIS" ; am răsturnat din nou, de data asta MIG-ul a căzut

pe o curbă lungă-lungă, am scos la aproape o mie de km pe oră, cu patru mii pe altimetru. Sub noi era un plafon uniform de nori alb-cenușii, neinteresanți, am coborît cîteva sute de metri, am văzut umbra avionului, prelungă, ascuțită, înconjurată de un halou irizat. Bordul — normal, m-am răsucit în scaun cît îmi permiteau chingile, m-am uitat în spate, nu era nimeni.

Costel-Adonis a cerut un control, pe urmă Emil a raportat că și-a interceptat ținta. Am cuplat forțajul și am virat brusc, la cuțit, foarte strîns chiar pentru un viraj la cuțit, întorceam MIG-ul pe coadă, am simțit comenzile încordîndu-se, știam ce înseamnă asta, am slăbit manșa exact cu o secundă înaintea tremurului rapid amplificat, a saltului ilogic pe aripă — n-am văzut nimic. Aceeași cîmpie aridă de abur din orizont în orizont, doar într-o margine, asta se întîmpla foarte departe și n-avea nici o legătură cu mine, se arcuia, pierzîndu-se în sus, o dîră strălucitor de albă. Am cerut un control cu punctul de comandă, am întrebat dacă sînt avioane prin apropiere. Nu erau. Doar deasupra, a spus cineva după o pauză, la unsprezece mii, în culoar, trece cursa de Amsterdam. Saboți, lalele și restul.

Am pus botul pe casă, două sute de kilometri cenușii, cu nouă sute la oră asta înseamna 15—14 minute de zbor, am cerut un eșalon, mi-au spus să cobor la trei mii. Aveam încă o grămadă de gaz, am redus motorul la economic, coboram spre nori, umbra avionului se apropia, s-a lipit de burta fuselajului, pe intradosul aripilor, am zburat o clipă învăluiți de haloul irizat, șapte culori fundamentale ne înconjurau într-un cerc scînteietor, s-au topit în plafon. S-au diluat, străvezii, s-au pierdut în aburii albi. Abia vedeam țeapa tubului Pitot. Pilotul automat pe stabilizare, trei mii înălțime cu nouă sute km pe oră, turajul — optzeci de procente, asta face cam opt mii două sute de ture pentru axul compresor-turbină, aviația înseamnă în primul rînd cifre, mi-am spus. Parametrii, restricții, ce ai voie să faci, ce n-ai voie să faci. Mai ales ce nu e voie. Pe ecranul radarului pulsa slab și departe, mult lateral, la marginea petalei, o țintă. Era mai sus ca mine, mi-am zis că n-are rost, pe urmă am raportat jos, am spus : „210 o țintă", am dat azimutul și distanța. S-au interesat de

gazul meu, aveam destul, „du-te la ea !" M-am săltat în scaun, forțaj, viram în urcare, spre stînga. Mi-ar fi plăcut să mă cheme acasă. Comenzile mergeau greu, am apăsat butonul roșu de pe manșă, fuselajul s-a zguduit scurt, s-a lăsat moale și îl simțeam altfel în mînă, mult mai aproape, decuplasem pilotul automat. A trebuit să strîng virajul ca să nu pierd contactul cu ținta, în jur se limpezea, aburul opac devenit transparent-strălucitor, dureau ochii de strălucirea uniformă, zburam într-un bloc de lumină grea, așteptam să ies din plafon, n-am ieșit. Nici la cinci, la șapte, m-am oprit la opt mii de metri, zburam tot în aiureala aceea strălucitoare. Atunci a dispărut ținta de pe ecran, era în centrul reticolului, mă apropiam, am vrut să încadrez, s-a pulverizat într-o pată verde cu scînteieri gălbui, batjocoritoare ; bruiaj. Am comunicat jos, n-au răspuns, n-aveau ce răspunde. Pe ecranele lor albite se lățea un sector opac, nu vedeau nici măcar avionul meu. Pînă se cuplau circuitele de protecție ținta putea manevra, scăpa din petala antenei. Renunțam, viraj spre casă, cum să renunț la cincisprezece kilometri în spatele țintei ? În blocul de lumină dură se suprapuneau straturi subțiri, lame înguste de raze difuze, am coborît vizorul fumuriu al căștii, așa am văzut dîra de condensare groasă, cenușiu-deschis pe cenușiul mat din jur, tăind o diagonală peste cabină și pierzîndu-se nedefinit, amestecată cu plafonul, spre dreapta. Am rîs, am virat după dîra aceea. Am trecut pe sub ea, avînd-o în stînga, puțin mai sus, se detașa clar în masa subțiată a norilor dîra avionului-țintă, pe ecran n-a fost decît un singur impuls, pe o rază de douăzeci de km nu era alt avion, se arcuia, se destrăma în fîșii, se strîngea iar, urmă de abur închegat în abur, am rîs din nou ; pe urmă am ieșit la senin, brusc, s-au izbit ochii dureros în soare, am clipit, la trei-patru mii de metri înainte și în stînga vedeam avionul-țintă agățat în capul dîrei. N-avea cum să scape. Am decuplat radiolocatorul, am intrat în spatele lui, m-am apropiat, am tras cu fotomitraliera o rafală lungă și una scurtă. Linie-punct, „N" în Morse, „N" de la „nimeni", „N" de la „naiba". Am trecut pe lîngă celălalt avion, i-am luat numărul, am virat în urcare, m-am uitat înapoi așa cum urcam, am scos limba prin plexiglasul cupolei la fața întoarsă spre mine, se

vedea casca albă cu pata închisă a vizorului urmărindu-mă. L-am lăsat să-şi emită bruiajul inutil, noi am virat spre casă şi am aterizat uns, pe urmă am băut Pepsi cu ochii închişi, ardea încă roşu şi durea stins retina de lumina aceea lăsată sus. M-am întins pe betonul încins lîngă căruciorul cu rachete, căldura uscată a pietrei trecea prin salopetă, prin costumul anti-g transpirat, se întîlnea în piept cu căldura soarelui din cer. Rezulta ceva foarte fierbinte şi care mă umplea treptat, de mult nu mai fusesem atît de plin. A venit Mihăiţă, aducea mere verzi, cumplit de acre, mîncam merele acelea, pe beton zăngăneau leneş roţile vodilelor trase de camioane în viteza întîi. A pornit un motor, încă unul, m-am săltat în coate, pleca Mitică — Maître — Vizitiu împreună cu Bigă, pretenul meu Truţă urca şi el în cabină. M-am întins iar, pleoapele strînse, am auzit în întunericul roşu sunetul motoarelor urcînd, poticnindu-se brusc, s-a stins într-un şuierat lung, ascuţit, de ce opreau ? Din cauza căldurii, ziua mirosea a benzină, a petrol ars, a iarbă uscată, pentru ce mă bucur azi, exact pentru ziua cu miros de iarbă uscată. Atunci a venit dinspre zebră Ion Anechitei, m-a împins cu vîrful bont al ghetei de zbor şi a spus că în zona doi a căzut Bătrîna Doamnă.

*

Termină, s-a strîmbat Mihai, cu asta nu se glumeşte, nu glumea nimeni, peste umărul lui Ion l-am văzut venind pe Eugen Daniel ; fugea greoi, legănat de aerul fierbinte.

— Piloţii, am spus, n-am întrebat, am spus numai : piloţii, Ion a lăsat capul pe umăr, a tăcut una, două, trei secunde vîscoase, a zîmbit larg, neaşteptat :

— Au catapultat.

Auzeam, în spate, zgomotul cabinelor închise ; cupole masive cădeau greu, rama metalică lovea fuselajul, dural pe dural, cineva striga ascuţit după maşinile de tractat.

— Vino, a chemat Bill, l-am dat pe Mihai la o parte, am mers după el.

— Ce a avut ?

— Dumnezeu ştie.

Am auzit un avion trecînd la verticală, încă unul, începeau să se adune ; în capul pantei, spre radiofar, se închega tremurat pe orizontul încert o siluetă subțire.

— M-au chemat la zebră, a spus Bill fără să mă privească.

— Eu am zburat în prima cabină.

— M-au chemat *singur*.

Am potrivit pasul după al lui.

— Cine a fost cu dubla ?

— Au catapultat, a răspuns Bill.

— Știu. Cum te-au chemat la zebră ?

— Ce importanță are ?

M-am uitat lung la Bill, dincolo de el silueta subțire, tremurată, pe orizont se închega bubuind alt avion, creștea spre capul pistei, plexiglasul cabinei a frînt brutal lumina în fișii bezmetice, a aterizat.

— Uite, a început Bill, am vorbit la interfon, întîi mi-a spus că Bătrîna Doamnă a căzut și piloții au sărit, pe urmă a întrebat dacă eu am zburat la ultimul control. Mai voia să știe cine a semnat fișa...

— Cu cine ai vorbit ?

— Cu colonelul. Nu părea prea vesel, îți dai seama...

Am ajuns la zebră, soarele ardea în pătrate albe și roșii. Am urcat, coridorul, ușa glisantă, conducătorul de zbor vorbea cu cei din aer ; lîngă ușa balconului, costumul anti-g al colonelului se amesteca cu salopeta inginerului șef, cu uniformele albastre și kaki. Cînd naiba aflaseră, asta se află întotdeauna, am ridicat din umeri. Salutam, comandantul a făcut semn cu capul spre conducătorul de zbor, spre pistă :

— Să ieșim.

Ne-am dus în camera meteorului, pereții erau plini cu planșe, starea vremii în Europa de sud-est, izobare, cicloane, hărți transmise prin sateliți. În colț piuia Morse receptorul mititel, cu bătaie incredibil de mare. O ladă cenușie cu multe becuri și butoane năștea în chinuri, clănțănind sonor, harta curentului-jet pentru emisfera de nord. Colonelul a scos din telex ultimul buletin, l-a parcurs rapid, mă uitam peste umărul lui, mă ridicam pe

vîrfuri ca să pot citi : senin... senin... senin. A întrebat, fără să se întoarcă :

— Cine a zburat în prima cabină ?

— Eu, am spus.

— Eu, a spus Eugen Daniel.

Nu era nevoie. Nu acum, Bill. Nu de față cu tipul ăla care privește pe sub sprîncene. Avea un carnet în mînă, nu-mi făceam probleme cu ce era scris în carnetul acela. Tipii ăștia care află totul, și notează totul, și pe urmă întorc lucrurile notate așa cum vor ei.

— Cum a zburat dubla la ultima încercare ?

— Așa cum aș vrea să zboare toate avioanele regimentului, a făcut Bill.

— Cine a semnat fișa ?

— Eu, am spus ; Bill a mușcat aerul, tăcut.

— Cine a zburat prima oară în față ? s-a interesat tipul. Atunci cînd avionul a dat defecțiuni, știți...

Impersonal, metalic, parcă vorbea mașina de făcut hărți.

— Eu, a icnit Bill.

— De ce n-ai zburat tot dumneata și a doua oară ?

Dumnezeule, exact pe tonul ăsta se pun întrebările tîmpite. Lada cenușie a clănțănit ultima oară, scurt, harta a ieșit din fanta îngustă, a fîlfîit prin aer, a plutit în coșul de sîrmă nichelată al mașinii.

— Vă garantez că nu de asta a căzut avionul...

— Gura ! mi-a tăiat-o colonelul. N-are nici o importanță.

Am înghițit în sec, am tăcut. Nu era cazul. Important e că piloții au sărit, mi-am spus. Important e că Bill, și eu, și colonelul, și încă patruzeci de oameni în salopete de zbor, gîndim la fel. Nu poți cere unui neprofesionist să gîndească cum gîndește un pilot. E ca și cum m-ar pune să pictez tablouri, mi-am spus. Atît doar, că pictorii să fie judecați de pictori, și aviatorii — de aviatori. Altfel se ajunge la carnețele și la lucruri gîndite cu roțile în sus.

— Cum e fișa ? a întrebat colonelul pe inginerul-șef.

— Ca de obicei, inginerul a desfăcut mîinile, corespunde perfect cu barograful.

— Se pare că n-a fost defecțiune, a spus colonelul. Povestea asta de acum. Tehnică de pilotaj, dar nu anticipez. Oricum, s-a răsucit spre inginer, oricum, cînd ne întoarcem îmi aduci filmul zborului de încercare, și fișa... Și-a mușcat buzele, totuși, a spus, peste toate fișele și semnăturile astea, cum a zburat ? Mai avea patru ore pînă la casare...

— Trei ore, a precizat politicos inginerul.

Am auzit șuierat strident de turbină și fîlfîitul elicelor mari tocînd aerul, veneau două elicoptere, au trecut pe lîngă zebră la înălțimea ferestrelor, s-au lăsat pe iarbă lîngă turnul alb-roșu.

— Mergem, a spus colonelul. Noi trei, și maiorul Daniel, și inginerul cu instalațiile de bord, și doctorul.

— Luați-mă și pe mine, am rugat.

Colonelul m-a privit, a socotit pe degete.

— Nu încăpem toți. Du-te cu mașina mea.

— Mulțumesc.

Plecaseră, s-a oprit să-mi răspundă, s-au îngrămădit toți în ușa barată de umerii largi.

— Nu știu dacă e cazul să-mi mulțumești.

Tipul acela a rămas în urmă, a pus mîna pe mîneca costumului meu de zbor :

— Uite, a început, sînt convins că avionul, cum îi spuneți voi, Bătrîna Doamnă, n-a căzut pentru că la ultimul control ai zburat dumneata în cabina din față...

Bătrîna Doamnă, nu suna cum trebuie în gura lui. Era ceva strimb, ca lucrurile lipite numai la suprafață. Ca tipii căsătoriți de o grămadă de vreme și care gîndesc diferit anii curși împreună.

— ...Sînt convins că ai zburat foarte corect...

— Mulțumesc, am spus. Coboram scara în spirală, vorbea fără să mă privească, era atent la treptele înguste.

— Există însă o disciplină care trebuie respectată...

— Aveți dreptate, l-am încredințat.

— Să ții cont de asta pe viitor.

În regulă, mi-am spus. O să țin cont și de asta pe viitor ; și încă de multe alte lucruri absolut necesare, se adunau o grămadă de probleme fundamentale cu care trebuia să fiu atent în viitor.

Am urcat în ARO, am plecat înainte de decolarea elicopterelor ; pînă în zona doi aveam 50—60 km. de drum prăfuit, între cîmpii verzi-cenușii de porumb.

*

M-am trezit foarte devreme, zidurile vechi care ocroteau învăluitor somnul păstrau în ele maniera sculatului o dată cu primele raze, dormeam ca un lemn negru, complet și cu vise niciodată ieșite la iveală, deschideam ochii brusc, săream în picioare întreg, fresh, gata de luptă, iubire, mîncare, gata de orice, prin fereastra adîncă priveam în ochi soarele. Blugii, bascheții pe piciorul gol, tricoul cu care dormisem, am ieșit, lespezile coridorului, ușa grea de la intrare s-a rotit leneș în balamale descriind un arc de cerc tăcut. Scările erau ude de rouă, cenușii în lumina albastră a dimineții, am deschis anevoie poarta mică tăiată în poarta mare, strada curgea la vale pe bolovani de rîu, se pierdea în ceața albă, și galbenă, și roșie de soarele jos. Coboram alunecînd cu tălpile de cauciuc peste pietrele ude, apa era limpede și întunecată, se despica de picioarele podului în valuri lungi, liniștite, din sticlă grea. Am făcut baie, m-am șters cu tricoul de bumbac, mi-am suflat nasul de ceață, de noapte, de cel care fusesem ieri. Urcam strada cu tricoul ud pe umăr, astăzi plecam la moara veche, umplusem Dacia cu arme, raniție, cartușiere, saci de dormit, undițe și cuțite vînătorești. Mîncare, grozav de multă mîncare pentru oameni hotăriți să trăiască din vînat, o ladă întreagă de conserve, „ce v-a apucat ?", întreba Irene. Radu s-a uitat la mine, m-am uitat la el, am zîmbit amîndoi, urcau colțurile gurii spre urechi, fără să vreau. Irene a ridicat din umeri, a dispărut prin gura beciului, a ieșit de acolo cu o ulcică acoperită, smîntînă. Ne-am culcat tîrziu, după ce am golit trei sticle vechi, murdare, îmbîcsite, pline cu vin limpede și tainic. Pe urmă somnul complet cu vise ascunse, rămînea numai culoarea acelor vise prin straturi groase, moi, de pierdere de sine amăgitor legănată în patul cu polog : erau blond-cenușii.

Urcam strada spre casa Salvanilor, soarele ridicat peste acoperișuri risipea ceața, o despărțea în hălci, topea blocuri mari care nu lăsau urme, se prelingeau tăcute lîngă ziduri, pe trotuare, dispăreau în gura canalului. Se amestecau cu apa cursă din rigolă, la cișmeaua turnată în fontă lustruită de ani o țigancă se spăla pe picioare. Purta o colecție de fuste roșii, ridicate în față, prinse la brîu, picioarele desculțe răsăreau subțiri, înalte, turnate lucios în aceeași fontă întunecată ca metalul cișmelei. A ridicat capul, a rîs, vroia să-mi ghicească, hai la baba, a spus, știe tot, ce a fost, prezent și ce va fi, am rîs și eu, nu era nimic de ghicit. Totul era foarte limpede, și tăcut, și se ducea ca ceața aceea lînsă de soare. A întors capul după mine, i-a sclipit lumina sub părul de pe tîmple, purta în urechi galbeni mari, rotunzi, cu muche zimțată.

— Ești un tip solar, maică !

Am făcut semn cu mîna, am intrat în curte. Radu și Irene cărau cutii de carton la mașină, m-am dus în livadă, am umplut o pungă uriașă de hîrtie groasă, cu pere mari, verzi, tari, dulci ; coaja perelor era netedă, întinsă, se colora într-un roșu abia ghicit. Salvanii aveau amîndoi un aer recules, au acoperit ferestrele cu obloane solide din scîndură prinsă în chingi de fier. Radu a încuiat casa, răsucea o cheie bătută bine cu barosul acum două-trei secole dense ; s-a îmbarcat solemn în mașină, după Irene, încăpeau greu amestecați cu lăzi, arme, saci de dormit.

Am trecut pe sub porțile înalte, cînd pleci parcă mori puțin, depinde cu cine pleci. Depinde și ce lași în urmă, și ce aștepți cînd te întorci — dacă te întorci. Nu așteptam nimic. Țiganca cu fustă roșie se terminase de spălat, strada era pustie, mirosea a tei, de unde, teii își scuturaseră floarea acum cîteva luni, aveau să înflorească din nou peste alte cîteva luni, nici nu creșteau tei în orașul acela. Era un oraș fără tei. Podul, ulicioarele înguste, covrigăria, în portbagaj aveam un șir întreg de covrigi legați cu sfoară. Drumul trecea sub o boltă, traversa șanțul de apărare din jurul cetății, creșteau nuferi, înotau rațe albe pe oglinda verde-închis sub care își dormeau somnul

cohorte de soldați în zale ruginite. Am așteptat la barieră, a trecut trenul, dincolo de calea ferată șoseaua se adîncea între dealuri line.

*

Intram în poveste, asta se întîmpla privind foarte atent asfaltul, copacii de pe marginea drumului, oamenii și casele-cetăți construite de oameni, ascultam motorul, toba de eșapament căzuse din iarbă, acceleram, Dacia albastră zvîcnea urlînd ca un avion de vînătoare din al doilea război mondial ; puteam să-mi închipui orice, inclusiv silueta subțire cu păr blond-cenușiu pe scaunul din dreapta. Secretul era să mă uit fix înainte și să nu aud șoaptele înăbușite ale Salvanilor, în rest toate erau la fel, se petreceau exact ca *atunci*. Dimineața încețoșată între munți, coada de la tele-cabină, puloverul cu cerbi stilizați pe piept. Umerii încăpînd exact în mîinile mele, ca niciodată, ochii privindu-mă cum n-am fost privit de alți ochi : complet. Șoseaua între munți albi de zăpadă, felia de portocală înghesuită în gură, îmi curgea zeama pe bărbie. Sărutul scurt, la o sută de km. pe oră, și restul. Prezența foarte fierbinte și foarte reală din dreapta ; trebuia numai să întind mîna, n-am întins-o. Asta-i schizofrenie, mi-am spus, mîinile ridicate greu, și întinse greu, și care odată întinse rămîn așa, bîjbîind, fără să aibă de apucat, sprijinit, mîngîiat. M-am uitat în dreapta, scaunul dispărea sub un rucsac, ceaune din aluminiu, pături, în față de tot erau rezemate puștile, una mică și lucioasă, pentru mine, Irene avea să plimbe o armă cu două țevi lustruite negru-albăstrui, aripă de corb, Salvan își rezervase un tun de dimensiuni reduse dezgropat din arsenalul strămoșilor și pentru care turna ghiulele mititele de plumb într-un tipar special ; la hopuri, țeava cu gura răsfrîntă bătea barbar în ceainicul afumat. Am lăsat mașina la o cabană, mai departe se mergea apostolește, bandă roșie verticală pe fondul alb al marcajului ; apoi am ieșit din cărare, drumurile spre locuri pustii sînt anevoioase și nu duc întotdeauna fix acolo unde vrei să ajungi.

Primul mergea Radu, Irene dispărea sub un balot enorm, cenușiu, legat cruciș în curele, cu eram ultimul,

mă loveau elastic peste față crengi subțiri de brad arcuite de balotul acela enorm. Am ajuns puțin înainte de prînz, cine dracu aducea boabe pînă aici, cine căra mai departe făina măcinată, clădirea morii era neagră, strîmbă, prăvălită în pămînt sub acoperișul șindriluit, verde de mușchi. Plecau rădăcini moarte din lemnul mîncat, se adînceau galben în pămîntul umed, duceau Dumnezeu știe unde. Riul era lat pentru un rîu de pădure, stăvilarul se surpase acum o sută de ani, malul se adîncea, mîncat de apă în fiecare primăvară, acolo unde fusese scocul. Roata morii intra strîmb, pe muche, în pămîntul gros amestecat cu pietre albe, cu iarbă, cu mușchi, mușchiul se întindea peste scîndurile putrede, măcinate, scurse într-o pastă neagră. Un fir de apă străvezie sărea paletele frînte, dizolva, amesteca pasta neagră cu pămîntul : lucrurile se nășteau, închideau un cerc peste lume, se întorceau blînd exact acolo de unde porneau. Cîntau păsări de pădure în brazii înalți, în arinii muiați de apa rîului ; au amuțit văzîndu-ne, au tăcut cît am scos de pe noi bagajele, le-am pus în fața ușii, gură întunecată căscată din bîrnele peretelui între două găuri mai mici, ferestrele, ușa n-avea ușă, sticla geamurilor zburase de mult în cioburi măcinate. Radu a bătut o foaie de cort peste gura aceea căscată, am făcut focul, am atîrnat deasupra focului, la fiert, apă din rîu în gamele de aluminiu. Atunci au început păsările să cînte din nou, întîi una, cînd ne-a văzut întinși pe iarbă, apoi mai multe, apoi toate, aveau să ne însoțească cu cîntecul lor cît timp am stat la moară. Am mîncat fiertură groasă, Irene turna mălai și conserve de carne, roșii tăiate cu cuțitul de vînătoare pe o scîndură anume adusă, Radu căuta sub malul înalt, a găsit, a băgat în ceaun cu mîini murdare de nisip frunze verzi, rotunde, străbătute de vine albe și groase. La masă, la masă, am bătut inutil cu lingura în gamelă, fiertura aceea era grozavă și avea peste toate, carne, roșii, mălai, gust de pădure — frunzele aduse de Radu. Am băut ceai din ace de brad, nu ace verzi, Irene a opărit doi pumni de cetină arămie, uscată, scuturată de pe crengile veșnic verzi. Soarele străbătea între vîrfuri de brazi cerul poienii, zăceam cu burta în sus, era bine, ceaiul se risipea cald, greu, în tot corpul, țintuia pe pămîntul jilav. Salvan a întins

mîna, am apucat palma uscată, m-am ridicat. Despachetam, aranjam locurile pentru dormit, am curățat podeaua de argilă bătută din moară, tare și lustruită ca lutul ars: așterneam deasupra iarbă și brațe de cetină moale tăiată cu toporișca, cetină de brad. Nu molid, habar n-aveam să deosebesc bradul de molid, cum, s-a indignat Radu, te-am învățat data trecută. Uitam. Bradul e mai rar, mai singur și bate încet în albastru, a lămurit peste umăr Irene. Legăna pe braț o tolbă de vînătoare, a traversat rîul sărind pe pietre, era un loc unde apa se îngusta, curgea repede sfișiată de bolovani albi, și gri, și galbeni, acolo a traversat Irene, se ducea să culeagă ciuperci. Dincolo de rîu pădurea urca, ne-am uitat după fată pînă a dispărut în pădurea aceea.

Am făcut în moară două culcușuri acoperite cu pături și saci de dormit, sîntem trei, mi-a amintit Radu, am spus că dorm afară. În hamac, ochisem doi brazi aproape de foc, ești nebun, a făcut Salvan. Mă așteptam la ceva, ultimele zile ai fost prea blînd, dar chestia romantică cu dormitul sub stele nu stă în picioare. Am ridicat din umeri, întindeam deja hamacul, te lămurești singur după o noapte, a rîs prietenul meu. A foșnit tufărișul de arini, a fulgerat o umbră roșcată în stînga, crengi uscate s-au rupt cu zgomot stins.

Seara am mîncat ciuperci aduse de Irene, am băut iar ceaiul din cetină, am ronțăit covrigi. Ne-am dus la culcare, adică Salvanii au asistat la preparativele mele, blugii, puloverul, salopeta veche de zbor, am intrat în sacul de dormit care oscila cu hamacul, era să cad. Am pus în gluga sacului pumnalul japonez cu teacă de fildeș, fermoarul ridicat pînă sub bărbie, am scos limba la familie.

— Noapte bună, a rîs Irene, să bați la ușă înainte de a intra.

— Nu vine, catîrul ăsta, a spus Radu.

— Înainte de miezul nopții e peste noi, a proorocit Irene.

— Nu-l cunoști.

— Cunosc pădurea.

Mă uitam la ei cum vorbesc, se legănau blînd, cu brazii, cu focul, cu noaptea.

— Pariu, a propus Radu.

— Pe ce ?

— Vezi tu înăuntru, pe ce.

Am rîs toți trei. Mergeau spre moară, Salvan a ridicat mîna, a cuprins umerii soției personale, Irene a dat cu piciorul într-o cioată de brad, i-a făcut vînt în foc. Au sărit scîntei, flăcările au scăzut o clipă, s-au înălțat șuierînd, se terminau cu o limbă înaltă, albastră, subțiindu-se în întuneric.

*

Cu Irene lucrurile curgeau ușor, se înlănțuiau simplu, se legau împrejurări pe care nu le-aș fi pus alături niciodată, gesturi, cuvinte spuse în treacăt deveneau esențiale, ceea ce mi se păruse important se muta la periferie și nici măcar, trecea dincolo de uitarea firească, se ducea — și gata. Irene rîdea, curăța pește, am încălecat un bolovan uriaș, nisipiu, încins de soare, mi-a aruncat cîțiva păstrăvi, trupurile înguste luceau argintiu trecînd prin lumina verzuie, au căzut icnit pe bolovan, cu sunet înfundat, rămîneau urme ude, subțiri. Am scos cuțitul din teacă, curățam păstrăvii umplîndu-mă de înțelepciune, încîlcita logică femeiască se nivela, se netezea, începeau să se aleagă un cap, o coadă, drumul firesc dintre coadă și cap. Se ordonau și își găseau temeinică justificare gesturi rupte, frînte la jumătate, îmi aminteam ceva tainic în fundul ochilor însoțind privirile acelor gesturi aparent fără nici un dumnezeu. Se clădea sub ochii mei căscați o lume nouă, aceleași lucruri se împărțeau altfel și dobîndeau semnificații aparte văzute, și cîntărite, și apreciate de ochii *mereu* lucizi sub fruntea acoperită cu păr blond-cenușiu. Spintecam peștii, mînuiam cuțitul cu degete amorțite sub torentul de noutăți, aruncam mărunțaiele în apă, apa se colora scurt într-un trandafiriu vag care dispărea dincolo de a treia piatră.

Am coborît la rîu, clăteam peștele, vîrfurile picioarelor se afundau în nisip, nisipul se lăsa, se întuneca de apă, țîșneau șuvițe tulburi și reci între degetele desculțe. Am înfășurat păstrăvii într-o foaie mare de brusture, mergem — a spus Irene, a luat-o înainte, în fața morii ardea focul, flăcări subțiri și albe se pierdeau în lumină, crengi

răşinoase trosneau sec, se înnegreau, se înroşeau aruncînd scîntei sub o pojghiţă alb-cenuşie, mureau înecate în pojghiţa aceea. Am auzit o împuşcătură, departe, printre dealuri, ecoul s-a împărţit în trei înconjurînd poiana, bum-bum-bum, suna sec, slab, ne-am uitat unul la altul, am rîs, la prînz aveam să mîncăm peşte prăjit, roşii, conserve, să bem ceai de brad, şi seara tot aşa, de fapt toată vacanţa aceea am petrecut-o aşteptînd masacrul promis de Salvan, şi pe care n-avea nimeni chef să-l înceapă. Nimeni n-a împuşcăt nimic, numai peştii — pentru că erau reci, şi aveau ochi rotunzi, tulburi, goi, incapabili să spună ceva. Să reflecte măcar ceva.

— Să nu pui semnul egal, adică egal poţi pune, chiar îţi recomand, să nu pui semnul identităţii cînd te măsori cu o femeie, aici te arzi, tu eşti logaritmat şi gîndeşti mai mult în formule, fereşte-te de tipe care gîndesc ca tine.

Tăceam înşirînd peştii pe vergeaua armei, fierul afumat aluneca de grăsimea scursă, funinginea se topea, lipea degetele într-o peliculă fină, uimitor de neagră, amintea tăria culorilor folosite de primii oameni la pictatul bizonilor pe pereţi de peşteri. Îmi spuneam că, dacă voi avea vreodată un băiat, o să-l învăţ de la început o seamă de lucruri ciudate şi de neînţeles la prima vedere. Irene a pus gamela de aluminiu deasupra flăcărilor invizibile, am venit lîngă ea, căldura focului peste dogoarea soarelui, lăsa să curgă în gamelă cetină uscată şi crenguţe verzi de brad cu boabe de răşină, cetina arămie foşnea aşezîndu-se pe suprafaţa apei într-un strat uniform.

— Construieşti din bucăţi care nu se potrivesc, umpli golurile cu ce-i în tine, aşezi deasupra o perucă blond-cenuşie, nu te strîmba, ai spus de două ori despre misterioasa ta iubită care ţi-a făcut vînt, de două ori ai pomenit părul blond-cenuşiu, neesenţial, aşezi deasupra peruca blond-cenuşie şi obţii imaginea ideală la picioarele căreia te repezi să baţi mătănii. Dumnezeule, a spus Irene, pilot şi restul, eşti un mare nătărău. Nu te supăra.

Am ridicat din umeri, nu mă supăram. Irene părea brusc interesată :

— Tu nu te superi niciodată pe nimeni ?

— Cînd eram mic, am zis, pe urmă am găsit că nu merită, oamenii se alcătuiesc din bucăți, tu ai spus-o, am moștenit principii categorice, da sau ba, aș pierde o grămadă de timp certîndu-mă și împăcîndu-mă la loc. Mă supăr pe mine, fii atentă, cînd nu sînt în stare să prevăd, să previn, să parez ce se întîmplă. Există și lucruri peste care nu se poate trece, evident, atunci ruptura e categorică, și foarte netedă, și cu margini lucioase care nu se mai ating niciodată.

— De exemplu, a făcut Irene fără să ridice capul; frămînta între degete un gogoloi de lut în care era prins un fir verde de iarbă, sau o tulpină de păpădie, sau dumnezeu știe ce.

— De exemplu, dragostea. Nu iubirea de aproape — dragostea mare, aia năucitoare, pînă dincolo de uitarea de sine, pe care un bărbat poate s-o ofere unei doamne, sau invers, și care se întîmplă atît de rar.

— De ce rar ?

— De cele mai multe ori nu se potrivește, simplu. E prea cuprinzătoare, asta sperie, îndepărtează, pînă la urmă se anulează ea însăși.

— Atunci ?

— Atunci se închide undeva o ușă.

— Nu pricep.

— Se pleacă.

— Se fuge.

— Nici măcar. Se pleacă liniștit, de fapt n-are importanță, poți să și fugi, important e să nu privești înapoi. Să nu pleci pe veci miercuri, ca să te întorci joi.

— Supersonicul face poezie, a spus Irene, părea că o bucură grozav, atunci m-am lăsat în iarbă și am răspuns, ei și, ce e rău în asta, toată viața mea e un vers alb.

— Blond, a rîs fata. Blond-cenușiu. Vai de capul tău, pilot.

— Ani, am spus, timp scurs, asta înseamnă că *a fost* ceva sub părul blond-cenușiu.

A dat din mînă a renunțare, începea să clocotească apa, acele verzi s-au amestecat cu cele aurii, rășina s-a topit în apa fiartă.

— Data viitoare te iau sfetnic, am anunțat. Cînd o să plec la agățat tipese. O să-ți arăt cu degetul, aia, sau cea-

altă, o să discutăm amănunțit calitățile văzute sau nevăzute, evidente sau bănuite și o să mă reped fix la exemplarul ales de tine.

— Iar gîndești ca în avion.

— Eu gîndesc totdeauna ca în avion, am spus, fata s-a făcut mică și a înghinat cu voce subțirică, vezi, exact asta nu este foarte bine. Am apucat gamela, m-am fript, Irene a zîmbit blînd, a tras cu un băț vasul de pe foc. A prins toarta gamelei prin mîneca puloverului, a turnat ceaiul în cești, nu s-a ostenit să-l strecoare.

— Cît zahăr ?

— Fără, am mîrîit, zahărul îndulcea și lua din aroma ceaiului, îmi frigeam buzele de marginea cestii, lichidul fierbinte ardea gîtlejul, pieptul, stomacul, n-avea importanță. M-am lăsat pe spate, cerul zimțat de crengile brazilor, focul încălzea tălpile descălțe, pantofii se uscaseră, poate nu se uscaseră, plecasem de dimineață cu Salvan, pe rouă, se îmbibase și se înnegrise pielea roasă de atîta apă. M-am întors singur, Radu vroia să treacă muntele, știa o stînă în partea cealaltă, spre apus, tabăra era pustie, de-a curmezișul pragului ros am văzut o creangă — stăpînii nu sînt acasă. M-am descălțat, am pus adidașii la uscat pe prag, chiar lîngă creanga aceea. A apărut Irene din pădure cu halatul de baie pe umăr, i se lipea părul ud pe frunte, am mîncat, ne-am dus să pescuim...

Între mine și cerul zimțat s-a suprapus fața fetei, cumva îngrijorată :

— De ce dracu taci ?

— Nu am nimic de spus. M-am răsucit, m-am tîrît mai aproape de foc.

— Taci așa... într-un fel care vestește lucruri mari.

— N-au ce lucruri mari să se întîmple.

— În regulă, a făcut Irene, am simțit cum s-a întins alături, a oftat, mi-a atins mîna. Iartă-mă dacă am intrat acolo unde nu se intră.

— Toate porțile deschise, am spus. Am închis ochii, rămînea cerul pe retină, roșu, rămîneau brazii, negri, nu tot ce se întîmpla se încrusta limpede într-un chihlimbar auriu. Nu Irene ar fi trebuit să fie alături. M-am răsucit cu fața în jos, chestiile astea care te rup în două, Irene răsufla adînc și liniștit, cu buzele întredeschise.

— Nu mi-a făcut deloc vînt, am spus. Eu telefonez, adică eu telefonam întotdeauna.

— Astea-s dulcile chinuri ale dragostei, m-a lămurit Irene fără să deschidă ochii. Telefoanele, și așteptatul lîngă telefoane. Așteptatul la ceas. Cele zece minute care fac cît o oră, timp dilatat. Cele patru-cinci ore trecute într-o frîntură de vreme, timp contractat. Habar n-am dacă e o consolare, dar toți trecem prin asta. Chiar și importanții părinți, deci pare incredibil.

S-a ridicat într-un cot, m-a privit, îi sclipeau ochii :

— Știi ce e tata ?

— Iartă-mă, nu.

— Diriginte de poștă. A ris scurt, îi luceau umed dinții. A dat capul pe spate, curgea părul în iarbă, am văzut puloverul subțire întins pe piept ; pe măsură ce vorbea i se înăsprea vocea, fără să știu de ce.

— Diriginte de poștă, asta e ceva cumplit de uscat, și fosnește tot timpul a hîrtie veche, și scîrțîie în dinți numai cînd spui cuvîntul, dar povestea părinților mei e cu răpiri, cai înspumați și focuri de armă în noapte, se întîmpla imediat după 1944, vremurile erau tulburi, mai ales aici, în Ardeal, oamenii n-aveau nici timp să trăiască, dar pentru dragoste găseau întotdeauna vreme, dacă înțelegi.

*

Radu mi-a dat arma mică, lustruită, ușoară, cu două țevi, „sper să nu te deranjeze că e de 12", nu mă deranja, între țevile brumate și jos, sub ele, mai era o țeavă, „asta e ghintuită" ; talpa patului se dădea la o parte, descoperea patru cartușe de alamă îngrozitor de lungi, cu plumbul teșit, cartușele acelea aveau în ele o grămadă de praf de pușcă.

— Sînt pentru țeava ghintuită, a lămurit doct Salvan. Numai vînat mare : lupi, mistreți, urși.

Nu vroiam să dea un lup peste mine.

— Astea sînt pentru țevile lise.

Mi-am aruncat pe umăr cartușiera uzată, pielea înnegrită se subția, se strîngea în ea, mirosea iute a sudoare, ca o șa de călărie mult folosită. Țineam arma calibru 12 de

țeavă, patul se tîra pe podeaua morii, am ieșit cu cartușiera pe umăr. M-am chinuit cu cataramele, cartușiera avea curelușe înguste, scorțoase, de trecut prin cheutori de metal scorojit; nu nimeream cheutorile acelea. Am gemut cînd l-am văzut pe Radu, clădirea morii s-a zguduit și s-a rotit de trei ori cînd au ieșit Salvanii. Radu avea pușca cu țeavă răsfrîntă, se încrucișau pe umeri, pe burtă, pe șolduri, cartușiere adînci, pungi cu praf de pușcă, avea cel puțin trei cuțite prinse de brîu, se loveau tecile între ele, sec. Petrecut după gît, lucea orbitor în soare cornul de vînătoare bine lustruit. Irene — da, Artemis, s-a oprit în ușa morii, ținea arma în cumpănire, cartușiera lată strîngea mijlocul subțire, blugii, cizmele de sub blugi. Arăta ca tipele alea care se dau în vînt să pozeze lîngă elefanți uciși. Care se fotografiază cu talpa cizmei pe căpățîna unui tigru răpus. Care apar pe coperțile revistelor ilustrate lîngă un rinocer căzut într-o baltă de sînge, și hîrtia e umedă, și mustește, și aburește încă de sîngele scurs. Atît doar, că avea zîmbetul sănătos al omului care nu ia în serios pușca din mînă; dincolo de umerii strînși în cămașa din pînză groasă era întuneric. Radu a sunat din corn, s-a stîrnit agitație în brazii din jur, o veveriță a coborît grăbită, cîteva păsări de pădure s-au ridicat țipînd nelinîștite, s-au lăsat la loc pe crengile groase; solzi de licheni uscați cădeau mărunt, mătreața brazilor. Știam unde e locul meu, am pornit înainte ca sunetul cornului să se stingă, m-am afundat în desiș, dincolo de prima vale aveam să dau peste cărarea de vînătoare. Am spulberat o buturugă de putregai, am lunecat pe fire lungi, verzi, crescute în albia de piatră a unui pîrîu cu apă întunecată. Poteca de vînătoare se ghicea greu prin tufe, pe sub trunchiuri căzute, pădurea era deasă, bătrînă, nestrăbătută, soarele răzbătea greu, lumina verde nu încălzea. Tremura trunchiurile cafenii, și atît. Am trecut pe lîngă o stîncă uriașă, umedă, prăvălită nu știu de unde, înfiptă pe o muche în solul pădurii, răsturna tot decorul cu treizeci de grade, stînca aceea. Poteca ocolea prin dreapta, începea urcușul, țineam arma orizontal, pe ceafă, pe umeri, cu brațele sprijinite de ea.

Am ajuns, recunoșteam locul, nu călcasem niciodată acolo, știam de la Irene, pădurea se gîtuia între doi pereți

de piatră, la zece metri în stînga creşteau trei brazi dintr-o tulpină. Am măsurat cu pasul aşa, pentru mine, au ieşit unsprezece. Am mai măsurat odată, tot unsprezece, nu conta. am ridicat capul: sus, între trunchiuri aspre, era o platformă ascunsă de cetina deasă. Dacă urc acolo, mi-am spus, cu arma rezemată de crengi, împuşc toată pădurea. Animale plecate să bea apă, animale venite să vadă ce s-a întîmplat cu cele plecate să ia apă. Am ridicat din umeri, am făcut un ocol, pădurea sălbatică, neumblată, nici măcar ostilă, ignora, asta se simte, nu era exact locul în care mi-ar fi plăcut să cad cu paraşuta. Am pierdut o grămadă de timp încercînd să escaladez un trunchi prăvălit, gros, cioturile ramurilor despicate, căzuse scoarţa de atîta apă, de atîta soare. lemnul era tare, mineralizat, alb cenuşiu, lucios ca oasele lăsate să albească sub cer, fusese un brad mare, căzuse, rămînea un luminiş, se cunoştea încă conturul rotund al ramurilor întinse. Acolo m-am oprit, era singurul loc cu iarbă, rară, uscată, fire subţiri, anemice, fărîmicioase, crescute din cetina roşie. Era singurul loc cu lumină albă şi caldă, ácele roşcate miroseau a răşină. Şi iarba aceea mirosea a răşină, era o iarbă specială, creşte numai sub brazi. În locurile unde au fost odată brazi, mă rog. Am scos din talpa patului unul din cartuşele acelea ingrozitor de lungi, am frînt arma, am băgat cartuşul în ţeava ghintuită ; cuiele percutoarelor luceau unsuros, s-au retras cu un declic sec, au dispărut sub chiulasa metalică cînd am îndreptat arma la loc. Lemnul lustruit era împodobit cu plăci de argint gravat, acum vedeam, argint vechi, autentic, înnegrit aristocratic, aşa, o patină uşoară ca un abur, cît să amintească de timp. De cum trece timpul, şi restul. De ce s-a petrecut în timpul scurs. De ceea ce s-ar fi putut petrece în timpul acesta. Se grava în argintul vechi o scenă de vînătoare, trei tipi cu pălării se dădeau în ceasul morţii să împuşte un iepure slab, înspăimîntat. Se distingeau clar penele de la pălăriile vînătorilor şi şnururile împletite cu care erau prinse penele. Se mai vedeau urechile iepurelui, lăsate pe spate, animalul fugea în salturi frînte, bulgări mici de pămînt ţîşneau de sub picioarele din spate. Am pus arma pe trunchiul prăbuşit, am pus-o cu grijă, rezemată de cioturile lustruite ca într-un rastel pe măsură ; am agăţat şi cartuşiera, cuţitul japonez,

am scos cămaşa, m-am întins cu mîinile la ceafă sub soarele aspru, ardea prin aerul limpede. A sunat stins, la ani-lumină, cornul lui Radu. Pădurea foşnea, se strecurau prin întunericul verde vulpi roşcate, lupi cenuşii, mistreţi cu păr aspru. Turme de purcei vărgaţi tropăiau mărunt pe urmele mistreţilor adulţi. Era cald, recunoşteam căldura aceea, nu doar de la soare, urca din mine, stringea pieptul, gîtlejul, încingea obrajii, fruntea şi ceea ce era sub frunte. Lucrurile lunecau tăcute, se desprindeau din înlănţuirea firească, totul se întîmpla departe, şi foarte stins, şi chinuitor de străin. Eram dintr-odată rupt de Salvani, de moara veche, de pădurea aceea bătrînă şi atît de întunecată. Urcam în maşină, plecam de la aerodrom, înghiţeam — fără să ştiu cînd — două ceasuri de şosea, parcam Dacia în spatele Universităţii, traversam, mă instalam în faţa agenţiei C.S.A. Priveam pliantele şi machetele din vitrină, vitrina avea o ramă lată de travertin, mă aşezam pe rama aceea. Odată a bătut cineva în geam, dinăuntru, o cehoaică blondă, înaltă, a zîmbit, mi-a făcut semn să mă ridic şi să plec aiurea, am zîmbit şi eu, m-am aşezat mai bine pe piatra lustruită. Cehoaica s-a încruntat, pe urmă a rîs, a dat din mînă a renunţare, s-a dus la biroul ei, a desfăcut un ziar, a dispărut în spatele acelui ziar. Stăteam aşezat pe rama vitrinei şi număram maşinile care treceau pe la stop. Sau admiram la nesfîrşit Mercedesul masiv, întotdeauna parcat pe trotuar. Avea geamuri fumurii, interiorul i se estompa într-un semiîntuneric din care distingeam, vag, lucirea multor cadrane nichelate. Mă ridicam, intram la Dalles, treceam pe lîngă tablouri şi sculpturi fără să văd prea bine ce priveam. Femeile din acele tablouri aveau păr blond-cenuşiu şi ochi galben-aurii bătînd în albastru, cu puncte scînteietoare pe retină şi riduri fine la colţul ochilor, riduri nescoase nici de sprayurile de la shop. Mă învîrteam prin săli, cumpăram un catalog, plecam urmărit de privirile blondelor din tablouri. Afară era un chioşc de îngheţată, scobeam cu lingurita în paharul de carton cerat, îngheţata avea gust fad de făină şi lapte vechi. Mă instalam iar în vitrina CSA, priveam lumea care se scurgea pe trotuar, începea promenada de seară, o singură dată s-a întîmplat minunea, scurt, negîndit, pe urmă nu m-am mai dus acolo, minunile repe-

tate nu sînt minuni, m-a strigat fără surpriză în glas, *mă constata*, a spus „hello !", m-am ridicat de pe pervazul din travertin, am spus tot „hello", pe urmă am rămas așa, unul în fața celuilalt, pînă cînd a rîs și m-a tras de mînă : „să mergem".

Am mers, am ocolit pînă să ajungem la parcaj, Dacia făcea nazuri, a pornit greu, „unde mergem ?", aș fi vrut foarte mult, măcar odată, să urce în mașină și să nu întrebe unde mergem. Am ieșit din oraș, mă uitam în dreapta, fața dragă în penumbra din mașină, începea să se întunece, totul se întîmpla așa firesc, parcă de ani ne întîlneam la CSA, și ea spunea „să mergem", și mergeam, urcam în mașină și plecam, și pe drum mă uitam tot timpul în dreapta. Treceau mașini, orbeau cu farurile, ce aveau să facă la noapte dacă acum, pe lumină încă, mergeau cu faza mare, am ocolit un autobuz afumat, alt autobuz afumat, priveam fața aceea cunoscută pînă la durere și mă întrebam ce o să se întîmple. Pentru că se întîmpla ceva, lucrurile începeau să fiarbă nedeslușit sub crusta atît de fragilă, asta se simte, plutea în torsul motorului, în fișiitul roților pe asfalt. La Otopeni balizajul era stins, am depășit punctul de control, pe pod trecea huruind greu un tren cu vagoanele violent luminate ; grinzile de metal au bubuit în geamurile mașinii, a rămas în urmă podul. Dincolo de parbriz, șoseaua cenușie se confunda cu cîmpia sură. Am aprins farurile, atunci a întors capul spre mine, treceam prin Snagov, mergeam pe autostrada aceea lată și lăsam la fiecare kilometru o bună bucată din mine, mă înșiram pe marginea șoselei în ghemotoace calde și întunecate care aveau să se rostogolească îndelung peste cîmp și să dispară, dracu știe unde. Eram din ce în ce mai mic, și mai gol, mă agățam cu mîinile de volan, atunci a întors capul și m-a privit în față, gravă, asta se întîmpla foarte rar. M-am uitat în ochii ei, era acolo atîta tristețe, ajungea fără grijă pentru un orfelinat cu toate locurile ocupate și încă rămînea mai mult de jumătate ; prin parbriz se vedeau lumini depărtate, mă interesau grozav luminile acelea. După cîțiva kilometri am scos mașina din șosea, am oprit, nu se întîmpla nimic. Așteptam raza aceea izvorîtă de nu știu unde, a venit, a scos licărul de cuviință din piatra montată pe inelul subțire. Am întins

mîna, am mîngîiat degetele fine, dar asta era foarte puțin pe lîngă ceea ce se întîmpla prin palma uscată, de-a lungul brațului, traversa umărul, se înfigea ascuțit și moleșitor sub țeasta gata să explodeze.

— N-are rost, a spus, nu și-a retras mîna, am îmbrățișat-o cît îmi permitea mașina, m-am lipit de trupul subțire, cald, ascundeam fața, părul blond-cenușiu mîngîia liniștitor. Se duceau, plecau rostogolite contorsiuni, cuvinte, întrebări, zăgazuri de orice fel, mă regăseam, eram întreg și atît de *eu* dincolo de îmbrățișarea incompletă, stingherită de tot felul de speteze îmbrăcate în silon roșu. „Iubita mea" — am spus, Dumnezeule, îmi scăpau cuvintele, n-ar fi trebuit. N-ar fi trebuit să spun o grămadă de lucruri pe care le spuneam ținînd strîns în brațe universul fierbinte și drag pînă dincolo de mine, șopteam cu gustul părului blond pe buze exact lucruri care sperie și îndepărtează pentru că aruncă pe umerii înguști toate greutățile știute și neștiute din spatele meu. Mă agățam cu nerușinare de umerii aceia înguști.

— N-are rost, a repetat, dar asta se întîmpla mult mai tîrziu, era întuneric, era frig, se scurgea în aerul gros căldura strînsă peste zi în tabla mașinii, am rîs, eram din nou puternic, nu se putea întîmpla nimic rău. Toate se învăluiau moale într-o lumină aurie și se petreceau la un metru deasupra pămîntului.

— Și, am spus, eram foarte sigur pe mine așa, ținînd-o în brațe, ce propui ?

— Să terminăm. Te rog.

*

M-a trezit frigul, soarele trecuse după brazi, rămînea o dungă de lumină în dreapta, îngustă, mai dura cel mult douăzeci-treizeci de minute. M-am îmbrăcat, am înghițit un pachet de ciocolată cu lapte, am mîncat una din perele culese din grădina Salvanilor. Ceasul, dormisem mai bine de trei ore, ce mai somn. Am pus pe mine cuțitul, cartușiera, arma, pe plăselele de argint vînătorii nu izbuteau să împuște nenorocitul acela de iepure. Am refăcut drumul de la venire, brazii crescuți dintr-o tulpină, poteca

de vînătoare, în solul umed se ştanţau urme de copite, de gheare, de labe cu gheare. M-am uitat în urmă, tălpile basculeţilor mei, amorfe, mirosind a cauciuc sintetic, cine pe cine vina mergînd pe poteca aceea ? Am traversat pîriul, treceam prin tufişuri, auzeam apa curgînd în scocul morii. Bîrnele negre miroseau a ciuperci şi a otrăvuri îndelung distilate. Am băgat capul în întunericul umed, „ahoi", nu răspundea nimeni, s-au obişnuit ochii cu întunericul, treptat, din negru devenea cenuşiu. Patul nupţial al Salvanilor, raniţe îngrămădite în colţ. Cutiile de carton cu roşii, cu ouă, cu conserve. Am făcut focul în sobă. pe sobă, vatra deschisă, şemineu în miniatură, flăcările luminau auriu încăperea, învăluiau în pîclă aurie ce se întîmpla înăuntru, îndulcind, înmuind. Fumul se ridica în fişii, unduia, se strîngea într-un clopot de lut rotunjit deasupra vetrei, era lins şi înnegrit de funingine lutul crăpat mărunt de timp. de foc, se cunoşteau urmele degetelor care-l modelaseră. Urmele flăcărilor care îl întăreau, iar şi iar. Bărbia pe genunchi, ochii în foc, poziţia clasică, bradul uscat troznea, săreau scîntei lăsînd dîre incandescente. Atunci a bubuit împuşcătura, foarte aproape, se frîngeau crengi, ceva a bufnit în apă, Irene rîdea ; m-am întins pe spate, bîrnele tavanului se ondulau în ritmul flăcărilor, la colţurile grinzilor se cuibăreau umbre roşii. Am stat destul aşa, nu venea nimeni, am vrut să ies, am rămas cu genunchii rezemaţi în pragul înalt, uşa morii avea prag înalt, ca uşile de vapor, clipeam mărunt, orbea lumina albă de afară, îmbrăţişaţi, cufundaţi pînă la jumătatea gambei în apa rece şi iute a rîului, uzi, Salvanii se sărutau. Am vrut să mă retrag, m-au văzut, Radu a făcut semn cu mîna, s-au desprins, stăteau în apă cu puştile pe spate, cu cartuşierele pe umeri, pe burtă, rideau, se ţineau de mînă, era o plăcere că-i privesc.

*

După masă am dormit, adică am încercat să dorm, m-am legănat în hamac, am închis ochii în soare, nu puteam dormi. M-am răsucit, plasa de sfoară s-a balansat primejdios, gata să mă răstoarne. Ceea ce era apăsător, şi m-a urmărit multă vreme, de fapt mă urmărea tot tim-

pul, era sentimentul de neîmplinire, de incomplet, de lucru niciodată terminat, era ca atunci cînd ai nevoie de ultima piatră să-ţi termini zidul, şi piatra nu e. Nu se închega, ceea ce era de închegat. Zborurile nu se mai terminau cu picioarele pe pămînt, rămîneam suspendat într-un abur lucios, uitam gustul dimineţilor în care mă trezeam puternic, toate lăsate într-un trecut incert, nu credeam că sînt poveşti în care rămîn, rămîneam. Nu eram obişnuit să rămîn undeva. Simţeam umerii subţiri în palme, corpul îngust lipit dureros de al meu, părul blond-cenuşiu învăluia într-o plasă fină, lumina se curba, se arcuia pe firele subţiri, se ţesea ocrotitor, dincolo era linişte, mă înconjura cald, şi calm, şi pentru totdeauna. Întindeam mîna mîngîind părul blond-cenuşiu, simţeam atingerea caldă, luneca uşor, mîngîiam în gol. Aer, trunchiuri de brazi, sfoara hamacului, ce se nimerea prin preajmă — iarbă. Am întins mîna, atîrnam pe jumătate afară din hamac, simţeam în vîrful degetelor iarba de sub brazi. Era iarbă de pădure cu firul neînchipuit de fin şi de lung, unduia în brize numai de ea ştiute, văzduhul neclintit, lumina curgea prin straturi leneşe de sticlă topită, iarba unduia atinsă de soare, mirosea mereu proaspăt a dimineaţă moale sub palmă, sub tălpile baschetilor, sub pielea obrazului. Lucrurile se scurgeau în ele însile, nu se mai rotunjeau-depline. Pentru că în tot ce se întîmpla se isca tăcut, şi întunecat, şi nechemat, se căsca un gol sterp, una din sferele oscilante de neîmplinire, niciodată umplute. Gustul străzilor pe care mergi singur, şi restul. Gustul străzilor pe care mergi singur, după ce te-ai obişnuit să nu mai mergi singur.. Vax. Suprapuneam pe umeri şi chipuri de fete, umerii şi chipul ştiut. Nu ştiut — săpat — şi nici măcar, născut cu mine, aşa-l simţeam, mă însoţea zîmbind cumva batjocoritor în ce făceam, în ce gîndeam, ajungea o parte din mine — zîmbetul acela batjocoritor. Era nedrept, ieşeam de la început învins din povestea asta, făcut groggy în două minute de privit un cap lăsat pe umăr. Era cu atît mai nedrept cu cît ştiam că e *şansa* — asta nu se ştie, se simte, simţeam cu fiecare fibră, gest, cuvînt. Cu fiecare zi pusă între noi, adăugată zilelor în care nu ne vedeam, scăzută zilelor peste care aveam să ne vedem din nou, nescăzută nici unor zile pentru că nu ne mai

vedeam, juram în mine pe cele mai cumplite și mai de neclintit lucruri care mă alcătuiau — juram strîmb. Țineam la spate, degetele încîrligate. Era singura șansă, zbura vijiind, „n-are nici un rost", n-avea, mă întîlneam cu lucruri mai puternice, prima oară. Era ca atunci cînd coboram din avion după unul din zborurile pînă la os — rămîneam golit, și vulnerabil, și puțin năuc pe betonul bretelei, inutil, așa simțeam, nu știam bine ce caut acolo, treceau camioane, cisterne grele, mă împiedicam în fierăraia vodilelor, totul se întîmpla dincolo de un zid opac peste care n-avea rost să privesc. Încercam să lupt, rîdeam, nu mă puteam lua de piept, de gît, pe mine însumi. Zborul — da, era o soluție, atît doar că nu putem rămîne tot timpul în aer. Știam de la primul zbor din școală că pînă la urmă povestea se încheie tot pe pămînt, pe pămînt se leagă și se sfîrșesc toate, chiar zborurile care nu se mai termină niciodată. Totul se întîmpla limpede și tăios, vorbeam cu pistoalele pe masă, cuvîntul hotărîtor, ultimul, rămînea suspendat. Nerostit. Era simplu să fim tăioși — în doi — ne rezemam unul de celălalt desființîndu-ne în cuvinte, erau ochii care adăugau sau scădeau ce era de adăugat sau scăzut, erăm tîmplele lipite, mîinile strînse repezit, umerii atingîndu-se, după cuvinte venea tăcerea și atunci rămîneau doar ochii, mîinile, umerii. Era atît de simplu să fiu tăios în clasicul decor cu lumină caldă și canapea, o dată am avut chiar un cămin de cărămidă aparentă cu foc adevărat din butuci rășinoși ; pe urmă se termina, rămîneam singur, adică ar fi fost bine — nici măcar singur — incomplet, și populat cu o mulțime de lucruri blond-cenușii care începeau să fie incredibil de ale mele și să mă alcătuiască.

.Las-o moartă, mi-am zis ; închide ochii și dormi.

...M-a trezit ploaia, foarte rece, foarte deasă, căzută deodată, ca un bloc de apă cenușie. Am sărit jos, am aruncat în hamac pușca, raniță, sacul de dormit, vase de aluminiu, am tăiat frînghiile subțiri, am alergat cu hamacul strîns în spate, m-am oprit în ușa morii, am bătut, am intrat. Salvanii dormeau îmbrățișați, ca în pozele care caută să convingă de avantajele vieții în familie. Eram ud, am dat drumul hamacului din spate, vasele și capacele de metal au zăngănit îngrozitor.

— Dumnezeule, a făcut Irene ridicîndu-se, ce-i cu tine ?

Avea fața caldă de somn, linia pometilor, aspră, se pierdea sub părul foarte fin, părul curgea în două valuri liniștite acoperind fruntea, obrajii, umerii. Am arătat prelata groasă.

— Afară toamnă cu găleata. Îmi pare rău.

— Iar a început ?

Am tras rucksacul lîngă foc, era bine, era cald, l-am desfăcut, m-am șters, am pus cămașa din pînză la uscat.

— Ce dracu s-a întîmplat ? Radu se freca la ochi, am rîs, ce familie, unul se trezea cu diavolul, celălalt cu dumnezeu în gură. Am tras un pulover gros de lînă peste tricoul cu Ford Lotus pe piept și cu Daytona-Indianopolis — Le Mans — Nürburgring — pe spate.

— Plouă.

Se auzea zgomotul picăturilor, turtite, uscate și supte de mușchiul crescut pe șindrila înnegrită. Am curățat armele, asta se întîmpla inutil de des, am cîntat cîntece de vitejie, am băut vodcă, Irene vroia să asculte radioul, aparatul meu, mic, negru, am protestat violent, eram aici exact ca să nu ascultăm radioul. Am dat prelata la o parte, am privit afară, totul era cenușiu, și stins, și îndepărtat, și se întîmpla prin trîmbe alburii de ceață joasă ; n-am știut cum să tragem mai repede prelata la loc. Începea să-mi pară rău că nu luasem nimic de citit. Pe urmă am băut ceai, ne-am așezat cu cești în mînă pe bordura vetrei.

— Povestește ceva, a făcut Irene. Una din isprăvile tale eroice.

— Petrecută sus, numai între tine și avion.

Am rîs. Nu eram în dispoziția necesară.

— Nu merită.

— De ce ? S-a răsucit spre Radu, hai, roagă-l și tu.

Am sorbit ceai de brad, mi-am fript gura pe cana de metal, am scuipat ceaiul în foc.

— Toate poveștile eroice se încheie pe pămînt. Și încă, nespus de prozaic.

— Concret, a vrut Irene, care nu uita niciodată că s-a născut la Cluj.

— Pe scaunul ginecologic din sala de naşteri a spitalului Nr. 5, Bacău.

— Nu pot să cred...

— Pilotul a lepădat de spaimă — a explicat Salvan.

— Băiat sau fată ?

— Aproape nu mai contează. Un bebi dulce, cu aripi delta pe umerii fragezi.

— Ştiam că se acordă premiul Nobel pe chestia asta.

— O să muriţi împreună, ţinîndu-vă de mînă, de atîta inteligenţă, i-am încredinţat. Irene, cel puţin, nu cred să fi trecut printr-o sală de naşteri.

— Nu se ştie niciodată, a zîmbit Irene.

— Mai e timp, a ridicat din umeri Radu.

S-au privit, mă întrebam ce caut acolo.

— Nu te du încă. Irene ştia să citească gîndurile.

— Mai fericeşte-ne cu prezenţa ta.

— Ai tot timpul să atîrni în hamac.

Nici eu nu vroiam să atîrn în hamac. Era prea devreme şi ploua, foşnetul apei pe acoperiş învăluia din toate părţile, ca o cupolă. Am lăsat ceaşca, m-am întins pe spate, culcuşul Salvanilor era moale, elastic, mirosea stins a răşină, deasupra lucea roşu în lumina focului oţelul puştilor de vînătoare. M-am gîndit la cutiile de conserve aruncate în beciul săpat sub moară. Dincolo de arme se decupau în întuneric, tăiate negru din negru, grinzile strîmte ale tavanului ; le urmăream cu gîndul sinuozităţile, nodurile, înainte ca ochii să deslueşască, nu se deslueşa nimic. Crăpăturile adînci se netezeau moale cu umbre desprinse anume din beznă.

Familia îşi lua ceaiul, auzeam clinchetul linguriţei în ceaşca de aluminiu, Radu, Irene nu punea zahăr în ceaiul de brad, lua din aroma şi din virtuţile bănuite al fierturii, urmărea cu ochi mari una, două, cele trei linguriţe cu vîrf mestecate în cana mea, îngrozită de asemenea impietate. Vorbeau în şoaptă, cuvintele traversau încăperea, lunecau uscat, se loveau de tencuiala groasă, coşcovită, pleznită, rămîneau îngropate în dosul crustelor de var ; la mine ajungea un murmur împletit şerpeşte cu vîrful flăcărilor ţîşnite din vatră. Toate astea se întîmplau sub foşnetul ploii pe şindrila acoperită verde de muşchi, verde şi acum, noaptea, cădeam în somn, m-a trezit mirosul de grăsime arsă. Irene

prăjea în tigaie ouă cu slănină. Îi vedeam umbra cu umeri uriași, dansa pe perete, totuși era Radu, pentru că Irene s-a lăsat alături, pe foaia de cort, crengile m-au legănat sus-jos, jos-sus, s-au oprit.

— La ce te gîndești ?

. . . . . .

— *La ce te gîndești ?*

— *O să mori de rîs : la tine. Cum o să vii, o să întrebi la ce mă gîndesc, și eu o să spun că mă gîndesc la tine.*

. . . . . .

— Doarme, a răspuns Radu peste umăr. La ce se gîndește supersonicul cînd doarme ?

— La mîncare, am spus, mi-era foame, am sărit din culcuș, Irene s-a întins și ea, ridicîndu-se, i-am văzut o clipă sînii sub pulover. Radu a turnat sare, cu degetele, sare cenușie, grunjoasă, scoasă din cana de pămînt găsită pe sobă, a mestecat cu furculița, a luat tigaia de pe foc. Am mîncat omletă, reușită de minune, era o crustă aurie care troznea ușor sub dinți, pezmeții cazoni scoși din cutii înalte de carton lăsau în cerul gurii o dîră proaspătă de vanilie ; și iar veșnicul ceai de brad care devenea permanență, dar nu amenințător, exista și gata, făcea parte. nu putea fi desprins de ceea ce se întîmpla acolo. De Salvani, de mine, de moara-veche, de ce se lega între Salvani și mine în moara-veche. Era gustul știut al locurilor în care nu călcasem vreodată, le cunoșteam dintotdeauna, locurile cu care mă născusem și odată ajuns *acolo* le recunoșteam. Am sorbit ultima înghițitură opărindu-mi gîtul, Salvanii discutau dormitul meu peste noapte, în moară, evident, „e ca și cum m-aș culca în haremul sultanului", — am spus, „nu fii bou", a mîrîit Radu, Irene s-a strîmbat cu dispreț, ploaia nu se oprea, nu avea să se oprească în noaptea aceea, nici în ziua care a urmat, nici în cealaltă noapte, dar atunci nu știam. Am dat din cap, O.K.

— Facem un pat din bagaje...

Am preferat hamacul, Irene vroia să știe unde îl agăț, de piroane, „sînt două piroane în pereți", e necesar, morile vechi au întotdeauna cîrlige în pereți, trebuia numai să găsesc. N-am căutat mult, morile vechi n-au ascunzișuri complicate chiar dacă știu să tăinuiască. Atîrnam în diagonală deasupra Salvanilor așternuți pe crengi de brad,

„pax vobiscum" i-am binecuvîntat, „creşteţi şi vă înmulţiţi", au rîs, nu era nevoie de binecuvîntare. Se descurcau foarte bine şi fără: Nu puteam dormi, tavanul se legăna la cîteva degete de nasul, ochii, fruntea mea, pale de căldură treceau între mine şi bîrnele vechi, de aici se vedea şerpuirea fibrei rotunjită aspru în noduri mate, crăpăturile se căscau adînci, neastupate. Auzeam cetina muindu-se sub mişcările Salvanilor şi m-am gîndit la Robert Jordan, la sacul de dormit şi la Maria lui tunsă de falangişti. Jordan era un tip căruia îi reuşea de minune să fie *el*. Poate pentru că era război şi la război întotdeauna eşti singur. Contează cum gîndeşti, mi-am spus, sînt lucruri care ţi se cuvin fie şi numai pentru că eşti. O grămadă de lucruri, care ţi se datorează şi eşti dator cu ele pentru că exişti. Cum spunea Irene despre oamenii aceia din piaţă, „sînt mîndrii pentru că sînt". Nu eram obişnuit, învăţam acum, a cîta oară...

— Nu dormi, a întrebat Irene, n-a întrebat, a spart liniştea în fişii de penumbră roşcată, m-am aplecat, marginea hamacului îmi rodea bărbia. Le-am văzut feţele culcate alături, două pete albe cu miros de răşină. S-a înălţat ceva, braţul lui Radu, a încercat să împingă hamacul, n-a reuşit. Nu ajungea pînă la hamac.

— E atît de greu să fiu eu însumi, am declarat, pentru că nu depinde numai de mine.

— Ia-ţi pe cineva, m-a sfătuit Irene. Uită-te la noi, mereu împreună.

Asta făceam, mă uitam la ei.

— Şi la bine, şi la rău.

— Bucuriile la pătrat, răul pe jumătate.

— Nu depinde numai de mine, am spus. Exact asta deranjează. Lucrurile care mă privesc direct şi nu depind numai de mine. De asta n-o să zbor niciodată avioane de transport, oricît de tentant ar fi — Copenhaga, Moscova, New York, cum se numeşte oraşul ăla cu nume de poveste ? Rotterdam. Boeing 707, sau IL-62, numai un sfert din avion e în mîna mea. Mai e un pilot care poate interveni oricînd, navigatorul mă duce unde vrea el, mecanicul de bord bagă trenul şi umblă la motoare.

— Şi stewardessele, a rînjit Salvan.

Nu l-am băgat în seamă.

— Ca... mă rog, ca bărbat îmi asum riscul de a fi refuzat. Deși diger foarte greu refuzul.

— Se întîmplă și altora, a spus Irene.

— În treaba asta sînt doar două soluții...

— O infinitate, a contrazis, blînd, fata.

— Căpitanul descoperă adevăruri fundamentale, a făcut Salvan.

Nu pierdea niciodată ocazia să arate ce deștept e.

— Păcat că acum, la plecare...

— Ne mai deșteptam și noi puțin.

— Ultima seară, întotdeauna, seara amintirilor.

Nu era ultima seară dar n-avea rost să-i contrazic. Îmi plăcea grozav cînd vorbeau așa.

— Ultima seară, seara destăinuirilor.

— Și cîte mai rămîn de spus.

— Cuvinte nerostite, cohorte, în spatele fiecărui cuvînt smuls cu greu. Mai spune ceva, căpitane.

M-am uitat unde îmi închipuiam că trebuie să fie Irene.

— Doar două posibilități.

Au rîs în întuneric :

— Ține la părerile lui.

— Puține, dar fixe.

— Ai fost expediat, sau ai expediat-o tu ? a vrut Irene să știe.

— Asta nu se întreabă, a făcut Radu, sfătos.

— E mai ușor pentru cine pleacă.

— Pentru cine rămîne, am spus.

— Te-am întrebat ceva, a insistat Irene.

— Ne-am expediat unul pe altul. M-am gîndit puțin : de fapt, ea m-a expediat pe mine.

— Așa simplu ?

Am ridicat din umeri în întuneric. Ce-i interesează pe ăștia, mi-am spus, și ce vor să scoată din povestea asta care oricum mă strînge de gît. M-am întors cu fața în jos, vorbeam prin plasa hamacului :

— N-a fost simplu de loc. A durat o grămadă de vreme. Și la sfîrșit s-a făcut chiar o propunere superbă. hai să rămînem prieteni.

— Cine a propus asta ? s-a interesat Radu.

— Cum cine ? s-a indignat Irene. Misterioasa blondă.

— Spunea că așa am fi mai aproape, am zis. Că nu spui nici iubitului ce spui unui prieten devotat.

— Și ?

— Era să mor de rîs. Pe mine mă interesa fix partitura pentru iubit. Redusa, incompleta partitură pentru iubit.

— Atunci, tu...

— Am întrebat dacă n-ar vrea să-i aranjez și camera nupțială.

— N-a vrut.

— Bravo !

— În schimb, a plîns.

— De unde știi ?

— Toate femeile plîng cînd e vorba de așa ceva, a declarat Irene și atunci m-am gîndit prima oară că, uite, ce păcat, locul e ocupat.

— E la fel de sigur ca testul cu apa, a continuat fata.

— Ce test ?

— Nu v-au omorît cu istoria evului mediu în școala de aviație. Aruncau în apă tipele acuzate de vrăjitorie, dacă se duceau la fund erau nevinovate, cele rămase la suprafață se chema că sînt ajutate de diavol, în consecință le prăjeau pe rug.

Am încercat să rid, nu mi-a prea ieșit.

— Nu depinde numai de mine, am zis.

— Te contrazici, a făcut blînd Salvan.

Îl simțeam zîmbind în întuneric.

— Nu e așa. Am tăcut, știam ce o să urmeze, mă întrebam dacă merită. Nu e așa, am reluat. Atît doar, că sînt unele lucruri pe care nu le înțelegi, și e foarte bine că nu le înțelegi.

— Nu zău !

— Exact.

S-a înălțat din nou brațul lui Salvan, a luat de țeavă una din puștile atîrnate pe perete, a împins în hamac legănîndu-l ; simțeam sub coastă talpa patului de armă.

— Căpitanul aiurează, a înștiințat-o pe Irene.

— Nici o clipă, am spus. Dar am un cap pe umeri, creier ca să gîndesc, gură ca să spun exact ce gîndește creierul.

Radu a împins iar în hamac cu patul armei, legănatul s-a întețit.

— Nu întotdeauna e recomandabil...

— Exact asta e — totdeauna. Să nu cîntărești, în funcție de ceea ce o să fie. De cum o să-ți fie. Să spui mereu ce ai de spus.

— Ești necopt. De fapt, asta e veșnica noastră discuție. Esențiala.

— Are dreptate, a spus încet Irene. Atît doar, că e foarte greu.

— De ce ?

— Nu toți sînt limpezi. Există o groază de tipi care gîndesc întortocheat, spre înapoi. Și, în general, drumul între ceea ce gîndim și ceea ce spunem seamănă mai degrabă cu o pistă de obstacole-garduri, șanțuri adînci cu apă stătută.

— Cel mai important e să fii cu tine la fel de... cinstit, cum ești cu cei din jur. Pentru că altfel n-are nici un rost.

— Amin, a blagoslovit Irene.

— Pe dinafară măr înflorit, pe dinăuntru lac împuțit. Asta-i din folclor, a precizat Salvan.

— Totuși, nu mi-ai spus ce ai căutat pe scaunul ăla, și-a amintit Irene.

— Care scaun ?

— Din sala de nașteri a spitalului Nr. 5...

— Chiar vrei să știi ?

— Supersonicul a avut un accident, a explicat Radu. Unul din iubitele lui avioane i-a rupt mîna...

— N-a fost chiar așa.

— Mă rog, și sălile de operație erau ocupate, și atunci l-au făcut la loc în sala de nașteri.

— Groaznic ! a rîs Irene.

— Noapte bună, am spus.

— Noapte bună.

M-am instalat mai bine în hamac, ochiurile plasei lunecau sub mine, s-au alungit în romburi ascuțite, apoi au revenit la patratele cu colțuri înnodate. Am tras gluga sacului de dormit peste cap, am închis fermoarul pînă sus de tot. Mă gîndeam la tine. Cum o să vii, o să întrebi la ce mă gîndesc, și eu o să spun că mă gîndesc la tine. În somn. Mințeam, nu te visam niciodată, sau te-am visat foarte rar, foarte puțin, mă trezeam imediat protestînd împotriva acelor vise nechemate și ieșite foarte din adînc,

nu-mi plăcea să întîlnesc în somn lucruri gîndite peste zi. De fapt nu gîndite, asta înseamnă ceva venit dinafară, nu venea nimic dinafară, lucrurile se încrustau în mine, povestea din iarna trecută, și din primăvara care a urmat, și din toată vremea aceea multă scursă cumplit de inutil, se prelungea mult peste firesc, mă însoțea în tot, întrase, fără s-o mai pot deosebi, în lucrurile puține și — sperăm — reduse la esență, care mă alcătuiau.

*

— Poveștile tale, s-a strîmbat Salvan, le încurc. Le spui la fel : povestea cu avionul, povestea cu tipa din iarna trecută. Parcă totul ar fi o poveste.

Totul *era* poveste, dar nu-i puteam spune asta. N-ar fi înțeles.

— Se amestecă — am învîrtit aerul cu mîna. Toate vin din aceeași parte și se duc în partea opusă. Adică nu curg lin, așa — căutam cuvintele, veneau greu, ca totdeauna cînd am nevoie de cuvinte. Povestea nu curge lin ; se despletește în brațe, face vîrtejuri, anafoare, uneori se întoarce împotriva curentului, dar există un sens general.

— Dumnezeule, a făcut Salvan. Altă poveste !

— Asta e *povestea*, am anunțat. Subliniam cuvîntul cu o linie groasă, roșie. Cea care adună poveștile mai mici. Cea care ne alcătuiește — fiecare cu povestea lui.

— Nu zău !

Așa vedeam eu lucrurile, dar pentru Salvan nu era destul.

— Uneori am impresiá că toate s-au mai întîmplat, adică știu precis că s-au mai întîmplat, lucrurile noi au izul de „am mai fost odată", și invers, chestii de fiecare zi care apar fresh, strălucitoare, noi-nouțe și, în general, povestea cea mare lasă uneori impresia că n-ar fi decît un fir subțire dintr-o parîmă foarte groasă. Împletită exact dintr-o sumedenie de asemenea fire subțiri.

— Nu zău ! a repetat Radu. Stătea în capul oaselor pe culcușul din cetină, ceafa rezemată de peretele morii, dacă nu mă înșelam îi luceau în ochi vagi sclipiri de interes. Irene a deschis gura să vorbească, Radu a dus degetul la buze, a tăcut. Nu mă înșelam. Irene s-a așezat

lîngă soţul ei drag, s-a lipit de el căutîndu-şi locul, nu era nevoie, s-a lipit pentru că aşa voia, am simţit în stînga ceva neplăcut strîngîndu-se, dînd drumul din nou, rămînea urma strînsorii. Degetul lui Salvan mă ţintea în mijlocul frunţii :

— Pilotul îşi descoperă apartenenţa la umanitate, numai că o face în felul lui bizar.

— Mentalitate de supersonic, a zis Irene.

— Totul de la înălţime şi în cea mai mare viteză.

— Cu un spaţiu orb care-l împiedică să vadă ce se petrece sub nasul personal.

— Şi nu-i dă voie să desluşească limpede personajele de pe celălalt mal.

— Lasă-l să se desfăşoare, a rugat Irene.

Am înfipt palmele în buzunarele blugilor umezi, am rînjit ; Salvan a făcut un gest concesiv cu mîna.

— Ascultăm.

Înţelegeau, dacă aveau cu ce ; dacă nu, cu atît mai bine pentru ei.

— Totul e poveste, am spus. Fără „a fost odată", fără oraţia de sfîrşit. Continuare.

— Cum vine asta : fără „a fost odată" ?

— Nu începe, am spus. Nu se termină. Continuă, dintotdeauna.

— Veşnicie, a făcut Salvan. Nu se moare niciodată. Nici nu se naşte, careva, vreodată. Apariţie spontanee, continuare perpetuă...

— O verigă dintr-un lanţ solid, a întregit Irene.

— Care leagă ce ?

Aştia doi se completau de minune. Se întregeau unul pe celălalt într-o sferă netedă, fără fisuri. Una din sferele pe suprafaţa cărora ricoşează orice, Radu Salvan şi femeia lui cea blondă. Am ridicat din umeri, dacă asta înseamnă familie, mai bine lipsă. Am scos limba la Radu.

— Tu ai spus-o !

— N-o să mori niciodată ! a ţipat entuziasmat Salvan. S-a răsucit pe o coastă să comunice noutatea jumătăţii lui, era să cadă :

— Irene, ăsta spune că e nemuritor.

Nu vedeam legătura, dar am mormăit că *sînt* nemuritor, şi în clipa aceea chiar eram. Pentru că nu mă spri-

jineam pe ziduri vechi de trei sute de ani, certitudine. Pentru că nu era nici o jumătate care să mă întregească. Pentru că aveam spatele descoperit, și în față cîmp gol, și la stînga un avion prăbușit și la dreapta și o femeie cu păr blond-cenușiu care plecase, ducînd o bucată bună din mine. Pentru că reușeam să nu devin o sferă de netedă siguranță și aveam fisuri prin care puteau să intre oricînd întrebări, pentru că îmi permiteam să am îndoieli, să pun la încercare imuabilități și să mă pun la încercare. Pentru că nu mă credeam terminat, împlinit, pentru că mă continuam perpetuu, cum rîdea Salvan, pe mine însumi.

*

— Nu plouă, a spus Radu, cum să plouă, Irene a rîs, ultima seară nu plouă niciodată. Ultima seară e limpede și senină, chiar dacă nu e grozav de caldă, ultima seară caută cu tot dinadinsul să amintească, virgulă, că e ultima.

Mă simțeam vinovat, eu rămîneam. Am întins hamacul între brazi. scoarța roșcată se adîncise, începea să se roadă de la funia subțire, aspră, a hamacului, se contura un cerc nedeslușit cu miros de rășină pe trunchiurile solzoase.

— Dormi și mîine afară ? s-a interesat Irene. Și poimîine. și restul ?

— Și poimîine, și restul.

— Pilotul suferă de claustrofobie, a spus Radu, cuvîntul s-a amestecat cu fumul, cu ceața subțire prelinsă printre brazi, rămîneau agățate ace fine, roșcate, în ceața aceea, a plutit peste foc, s-a dus spre moara veche, l-a supt mușchiul gros al acoperișului împreună cu ceața, cu fumul.

— Singur, în cochilia de metal blindat, acolo sus...

— Legat de metal, de foc...

Mă legănam în hamac, se lipea de obraji, de gît, ceața mirosind a brad ars.

— Să vă ia dracul pe amîndoi, am spus.

— Ce urît vorbește, s-a strîmbat Irene, Radu a rîs scurt, „ce poți să te aștepți de la un tip cazon". Chiar așa, te puteai aștepta la o groază de lucruri.

Au cărat din moară sacii de dormit, păturile, le-au așezat lîngă foc. Intrau în oase, prin haine, nodurile de la încheietura romburilor mititele care alcătuiau hamacul.

Am lăsat picioarele jos, pădurea se legăna nedesluşit în jur, foşnea, trosneau scurt, alarmă, crengi uscate. Întunericul se închidea în jurul unor puncte fosforescente, punctele acelea se agitau cu un aer preocupat, două cîte două, porneau de sub ele mormăieli nedesluşite, pufăieli umede.

— Ei ?

Radu a ridicat din umeri, în regulă. Noi sîntem intruşii.

Am mîncat întinşi pe pături deja jilave, carne friptă, ciuperci fierte, cartofi cojiţi, am băut ceaiul vrăjit de Irene din cetina uscată, toate miroseau stins a fum şi strecurau subtil gustul de răşină, nu răşina albă, groasă, care acoperă răni adînci în trunchiuri de brazi — picăturile străvezii adunate ca o boare fină, etc.

Şi care adună în ele lumina, galbene de lumina adunată.

Am închis ochii de căldură, flacăra juca pe faţă, pe ochii închişi, Salvanii vorbeau cu glas scăzut, „pilotul doarme" — a spus Irene.

— Doarme tot timpul, a completat Radu, ăsta mănîncă şi doarme, şi cînd se scoală mănîncă iar.

Au rîs încet, aşa cum ştiau ei să rîdă, împreună.

— Ce ai cu el ?

— Îmi pare rău că plec, a spus Radu. Mîine o luăm de la început : biroul, şi restul.

— Casa, a făcut Irene. Aproape mi-e dor de ea.

— Pînă la iarnă trebuie să facem o grămadă de lucruri, vocea lui Salvan promitea multe, m-am cutremurat în mine.

— O să facem, a răspuns potolit Irene.

Ce discutau tipii ăştia, căsătoriţii, s-au topit vorbele într-un murmur confuz, nu voiam să-i aud, şi de fapt ei ştiau că nu dorm, Radu cel puţin, numai că mie îmi era bine ascultîndu-i fără să aud ce vorbesc. Chestiile astea, murături, ţigle pe acoperiş, faianţă albastră pentru baie, de unde facem rost de var. De lemne pentru la iarnă, casa Salvanilor se încălzea cu gaze, ţevi subţiri şerpuiau nepotrivit peste pereţii groşi, treceau dintr-o cameră în alta lucind ochi pătraţi din alamă galbenă, doar plita imensă din bucătărie şi căminul din camera mare, marele cămin din camera mare, încălzit prin tradiţie cu buşteni albi de mes-

teacăn, era o adevărată problemă să găsești bușteni albi de mesteacăn.

Au pocnit lemnele din foc împroșcînd scîntei, și fum, și cenușă albă, fierbinte. Deasupra s-a rotit, difuz și foarte departe, sunetul stins, știut : trecea un avion. Nu de vînătoare, asta se cunoaște, trecea unul din avioanele mari, albe chiar și noaptea, gătit ca de bal cu lumini roșii, verzi, fiecare din luminile astea însemna ceva foarte precis, dincolo de munte un radiofar chema avioanele cu semnale piuite ascuțit și poruncitor : taa-ti, ti-taa, ti-ti, ta-ta. Face parte din profesie, mi-am spus, să aud peste tot avioane și semnale de radiofar. Și să le disting, avioanele și semnalele care dirijează avioane, să le deslușesc, asta se întîmplă automat, ca atunci cînd bagi fisa în telefon și vine tonul. Ca o cartelă perforată vîrită în calculator, și calculatorul începe să clămpăne, și se oprește numai după ce a citit și a răspuns la tot ce era de răspuns pe cartela aceea. Habar n-aveam, și nici nu încercam să lămuresc, dacă e un cîștig sau o pierdere obișnuința de a răspunde, și de a stoarce dintr-un zgomot de motor în noapte tot ce era de stors. E reciproc, mi-am spus. S-a întîmplat și gata, nu pot să dau înapoi. Nici nu vreau să dau înapoi. Și mi-am amintit un zbor de noapte deasupra norilor, noapte cu lună, adică un fel de vis în vis, trăit în căldura molcomă și roșie a cabinei, peste cupole incerte de un argintiu foarte palid, mat, irizat slab și sorbind lumina neașteptat de dură căzută în drugi lungi, grei, rotunzi. Totul se întîmpla tăcut, lin, goana nesfîrșită, umbrele erau negre, alunecau în ele însele felii de întuneric masiv, lucrurile se alegeau foarte limpede, alb sau negru, fără nuanțe, clar, nu se amestecau în nici un fel.

Eu zburam, adică eram dintotdeauna în noaptea aceea clară și categorică, îmi duceam avionul din orizont în orizont întunecat, cîmpia de abur se termina brutal în bezna totală dincolo de care nu aveam ce căuta, numai că orizontul întunecat se retrăgea de neatins, născînd mereu noi valuri albe, coamele acelea linse de lumină.

. . . . . .

— ...e foarte greu să vii iar după ce ai plecat, spunea Irene pe un ton grav, am deschis ochii, Salvan și Irene,

față în față, privindu-se atent, nu neprietenos — serios, și cumva bănuitor, ca oamenii care reușesc să rămînă ei înșiși chiar cînd se dau complet ; adică au ei impresia că se dau complet. Dar asta a fost mult mai tirziu, focul scăzuse, rămînea un vulcan mic de jar roșu pe care dansau flăcări scurte, albastre, subțiri.

— Nu mai e cum a fost, încerca să explice Irene, de ce ? — întreba flegmatic Salvan, a fost și s-a terminat, nu, înțelegeam cumplit de bine ce voia să spună fata, nimic nu se termină definitiv, totul continuă în noi, prin noi, chiar dacă obosești să continui de unul singur. Fiecare continuă ceva de unul singur, mi-am spus, am rîs încet, fiecare e neterminat într-un fel, se termină în celălalt ; totul e să-l găsești, căutam, am dormit mai departe obosit de atîta căutare.

*

Salvanii au plecat dimineața, foarte devreme, n-am coborît din hamac, i-am văzut dispărînd în pădurea încă nedezmeticită de somn, s-au pierdut în ceața încertă, roz și albastră de la noaptea încă nu de tot trecută, galbenă de la soarele care avea să răsară. Am strîns pleoapele, ceața se răsfira în șuvițe blond-cenușii, se lipea de obraz, încălzind. De frunte, mirosea stins a spray scump, era bine. M-am trezit în soare, din cioatele arse la focul de aseară ieșea un fir de fum albastru. Am coborît din hamac, am adus apă de la rîu, am aruncat-o peste crengile negre, strîmbe, carbonizate.

Am colindat pădurea cu pușca pe umăr și cu pumnalul japonez băgat în blugi, tăișul vechi de secole juca în teaca sculptată pe vremea dinastiei Ming, suna sec lovindu-se de fildeșul îngălbenit. Spre prînz am ajuns la concluzia că sînt caraghios plimbînd pușca aceea în spinare, orice se putea rezolva cu fuga, cu cățăratul în copaci, cu strecuratul între tufe. Sau atacînd întîiul, era exact ca în viață. Am ascuns pușca în moară, deasupra ușii, rama lată forma sub tavanul lăsat un fel de poliță, acolo am înghesuit arma, cartușele, lanterna, hamacul, paza bună trece primejdia rea. Am cărat în moară tot ce era de cărat, am ieșit, poiana pustie, goală, tăcută, pădurea se retrăgea, am

ridicat din umeri, mi se pare. M-am dus la rîu, m-am dezbrăcat, am făcut baie. N-aveam prosop, am tras hainele pe corpul ud, mergea greu, pielea, hainele, acum îmi dădeam seama, miroseau a fum, a flacără de lemn de răşină. A cealul Irenei.

Am traversat poiana, mă însoţeau păsări de pădure zburînd nedumerite în jurul meu, gata să se aşeze pe umeri, parcă eram Cenuşăreasa. Intram sub brazi, am mers pe cărarea abia ghicită pînă în locul unde Radu mă punea să stau la pîndă. Creşteau tufe cu zmeură sus, între pietre, m-am cătărat, pietrele erau calde de soare, zmeura era moale şi puţin veştejită, ca pielea femeilor trecute de patruzeci de ani. Pielea trădătoare de pe braţe, gît, de sub bărbie. Mi-am umplut burta cu zmeura aceea trecută, era neaşteptat de dulce şi răcoroasă, tot ca femeile trecute de patruzeci de ani. Ce mai virstă, barieră, test, virstă abruptă şi definitivă ca un cuţit de ghilotină. Aiurea, mi-am spus, pe măsură ce înaintăm în ani trimitem înainte vîrstele definitive. Am dormit la soare, pe urmă soarele a apus, s-a dus dincolo de munte, aici toate se întîmplau între munţi, început şi sfîrşit, soarele s-a dus dincolo de munţi, dincolo de continent, de ocean, s-a dus în America.

Seara a fost greu, m-am învîrtit prin poiană, nu-mi găseam locul. Nu voiam foc, moara se ghemuia sumbră spre rîu, am strins lemne, am aşezat cu grijă, întîi iarbă pălită de soarele de peste zi, crengi mici, uscate, apoi scoarţă răşinoasă, crengi mai groase, crengi şi mai groase, buturugi. Am aprins focul dintr-un singur chibrit, flacăra galbenă, s-a legănat, a cuprins iarba, şovăia între firele încîlcite, s-a ghemuit, pregăteam al doilea chibrit, s-a întins în limbi roşii, mici, trosneau uşor limbile acelea îmbrăţişînd lemnul, scoarţa. Am pus chibritul la loc în cutie, am întins hamacul între braziî ştiuţi, uite-mă singur. Mult dorita singurătate deplină, eu cu mine, atît doar că nu *eram* singur. Nu fiarele pădurii, puncte fosforescente care condensau întunericul pînă la lumină verde ; stăteam lîngă focul acela, *al meu*, şi nu reuşeam să fiu singur în mine. Nu mai mergea. Era ceva care nu se potrivea. Era ca atunci cînd te bucuri şi cei din jur nu-ţi pricep bucuria, şi nu rămîne altceva de făcut decît să ridici din umeri şi să pleci. Şi să refaci crusta, evident, cu multă, multă

grijă și cît mai groasă, crusta care a plesnit imprudent și fierbinte într-o crăpătură purpurie. Am răscolit focul cu piciorul, m-am fript, a pîrîit scurt ceva, ca o pînză ruptă, mirosea a păr ars. Am injurat în surdină. Era cu atît mai neplăcut cu cît cel care trebuia să înțeleagă bucuria nedeslușită, fără un ce anume — pentru ce mă bucur azi, pentru că exist, cum spunea Irene ? — „sînt mîndri pentru că sînt" — cel care trebuia să-mi priceapă bucuria nedeslușită, eram eu. Am adormit tîrziu, dimineața eram plin de cenușă, sufla vîntul, spulbera cenușa focului stins. Am aruncat apă peste cărbunii negri, au ieșit aburi albi care sfîrîiau cumplit.

Alergam prin pădure, antrenament, cercuri din ce în ce mai largi în jurul poienei, săream peste pietre, tufe, am nimerit într-un desiș, mă zbăteam pînă la gît în crengi aspre, „ies pe dincolo" — am spus, m-am aruncat, am văzut brazii de lîngă mine culcîndu-se ciudat și plecînd în sus așa, la orizontală. Am mai văzut un brîu de piatră fulgerînd în cădere, cădeam, m-am răsucit în aer, n-am avut timp, am bufnit greu, ca un sac, s-a auzit trosnetul scurt, mai mult l-am simțit decît l-am auzit și l-am recunoscut înainte de durere, s-a dus dracului piciorul. Aveam *noroc*, căzusem pe nisip, am auzit apă curgînd, m-am răsucit, zăceam în fundul unei rîpi adînci, înguste, izbitură seacă de topor în scoarța planetei. Din peretele de lut se ivea, între tufe, un pîrîu mic, limpede și adînc. Traversa toată valea aceea între maluri de nisip fin, dispărea sub o împletitură cumplită de trunchiuri prăbușite, jupuite, împletite ca niște nuiele. Am ridicat manșeta blugilor, exact la timp ca să văd glezna dreaptă crescînd, înroșindu-se, învinețindu-se, oscilînd nehotărîtă spre o culoare de compromis, umflîndu-se îngrozitor, am acoperit glezna la loc. Singura soluție era pîrîul, am băgat piciorul drept în apă pînă la genunchi, parcă i-am dat foc. M-au tocat mărunt lame de gheață fierbinte, pe urmă n-a mai fost nimic. Trebuia să stau așa o grămadă de vreme dacă vroiam să mă pot mișca în următoarele trei zile. Două, mi-am spus, cel mult două zile. Și să fricționez tot timpul glezna aceea umflată. Și să nu scot bascheții nici o clipă, nu puteam să-i mai pun la loc. Dumnezeule, mi-am spus, ce tîmpenie. Nu-i adevărat. Nu poate să fie, am mișcat piciorul,

am gemut, era. Să fac ceva cît se poate face, *pînă nu mă obișnuiesc cu ideea* ; m-am tîrît prin apă, era cumplit de rece, am încercat să trec pe sub brazii prăbușiți, jupuiți, împletiți de-a curmezișul văii. Cioturile ascuțite se îngropau în nisipul albiei, se frîngeau de pietre plate, vedeam tulbure prin apă, albe, galbene, roșii, cenușii. Am încercat să mă strecor, mi-am lăsat cămașa, pielea de pe spate în lemnul despicat fin în lame cumplit de ascuțite ; era să rămîn acolo, înfipt în fundul apei ca o lăcustă în insectar. Am ieșit greu, vînăt, sufocat, cu ochii, gura, nasul, pline de nisip, scrîșnea piatra măcinată între dinți. Am scuipat, zăceam ud pe malul mititel, nisipul sugea apa ca un burete. Vedeam pereții înalți ridicîndu-se abrupt spre lumină, sus era o streașină mărginită cochet de iarbă cu firul subțire, rădăcini roșcate se tîrau, se amestecau cu pereții de argilă, ieșeau, se retrăgeau speriate de aer înapoi în rocă, alcătuiau toarte păroase cu fire de pămînt lipite de perii lungi. Numai că asta se întîmpla foarte sus, acolo unde nu puteam să ajung. Ce aveam de făcut, m-am săltat în capul oaselor și am rîs mult timp de unul singur, altceva nu aveam de făcut.

* *

Prima noapte în groapă a venit foarte repede și foarte brusc, ca la tropice, știam de la Chioru, nopțile la tropice cad ca pietrele aruncate într-o fîntînă adîncă. Ca perele coapte din pom. Ca oamenii, mi-am spus, așa deodată, nici nu știi cînd cel de lîngă tine devine o căzătură.

Piciorul durea îngrozitor, m-am întins pe nisip, nisipul era cald în întunericul umed, am lăsat piciorul drept să atîrne în apă. Ca o ancoră. Am căscat, pereții de lut s-au înălțat dincolo de cer, s-au închis peste mine. Noaptea mirosea discret a spray scump, foarte îndepărtat, a țipat scurt o pasăre somnambulă, a risipit mirosul. Cheri, ești morbid ; asta se cheamă schizofrenie obsesivă, și nu e boală de pilot de vînătoare. M-am răsucit, adormeam, noaptea se împletea moale în șuvițe blond-cenușii, eram în Dacia albastră, mașina oprită lîngă trotuar, sub tei, acolo unde se întîmpla asta erau și tei. O alee întreagă, tei pe amîndouă părțile.

— Am mai stat aici într-o mașină, a spus fata.

Mi-am mușcat buzele, nu cu mine. Am făcut un gest întrerupt la jumătate, nu mai avea importanță :

— Nu e nimic de făcut ?

— Nu vreau să te mint, ce cuvinte, „ești sigură ?", nu trebuia să întreb lucrurile astea odată spuse nu se mai iau înapoi. Era aproape ca atunci cînd știam că a căzut un avion, minutele opace de după, nu spuneam, nu precizam, încercam să nu gîndesc, nu riscam încă să strîng în cuvinte ce se întîmpla, amînare.

Mi-am spus că noaptea e totdeauna mai întunecată înaintea zorilor etc. Că nu-ți dai seama ce e aia dulce dacă nu cunoști amarul. Că primăvara vine după iarnă, cu cît e mai lungă iarna cu atît e mai verde primăvara. Că lucrurile trebuie privite cu mult curaj și drept în față, închisul ochilor și trecutul prin foc, apucatul de nas și săritul în apă. Atît doar, că nu puteam sări. Era una din situațiile cu mal foarte înalt, cu apă foarte agitată și colți de stîncă netociți ieșiți din apa aceea foarte agitată. Am deschis gura, aerul uscat se strecura greu în gîtlej.

— Să-ți spun ceva, dacă tu, dacă eu... cuvintele nu se legau, nu găseam, nu reușeam să înod : noi. Asta vine dinafară, dacă are de unde. Sînt lucruri care se leagă numai în doi, eu aveam certitudinile mele, certitudinile mele nu făceau — descopeream — mulți bani. Bani calpi, mărunțiș ștanțat stîngaci cu chipuri de regi aboliți în dural furat noaptea de pe aripile avioanelor căzute.

— Ascultă, m-a privit, am tăcut. N-avea rost. Nimic din ce se întîmpla n-avea rost, numai că nu puteam să mă opresc. Nu reușeam să mă conving. Refuzam capacul acela imens de fontă neagră. Refuzam ce avea să se întîmple *după*. Cînd rămîneam singur, dar adevărat singur, cumplit de gol și de nesprijinit în singurătatea dură, descopeream că ce credeam pînă acum, izolare demnă, vax, era o cumplită retragere în doi. O fierbinte, bună, năucitoare retragere în doi, și care se petrecea numai în mine. Se întîmplau în mașina albastră, simplu, lucruri care nu se puteau întîmpla.

— Cum se iese din poveste ? — am întrebat, fata de lîngă mine a spus : eu plec, m-am întins peste ea, i-am

zburat mîna de pe clanța portierei : nu pleci. Stai cu mine pînă aflu, pînă cînd pot să înțeleg. Îmi datorezi asta.

— Cum îți datorez ? a vrut să știe, ridicase sprîncenele, cu ce s-a legat între noi, și atunci a spus : nu s-a legat nimic între noi.

— Timp, încercam să mă opresc, spuneam exact lucrurile care dacă ajung să fie spuse degeaba se mai spun. timp scurs, asta rămîne, trece dincolo de mine, dincolo de tine, strînge ceva între noi, timpul scurs împreună. Și tot ce am gîndit. am făcut, am vorbit în timpul ăsta. Am ridicat vocea, dracu să te ia, *a fost ceva !*

Vorbeam și îmi spuneam că mîine o să fie soare. amurgul palid. fîșia cenușie de fum. ceață, praf — ondulată lin din orizont în orizont, văzusem pe șosea cînd veneam de la aerodrom, asta nu înseamnă decît un singur lucru : mîine timp frumos ; mîine timp ciuntit, înjumătățit, adunat în unghiuri frînte.

— A *fost*, confirma moale, nu vorbea ea. Îmi mîngîia brațul cu vîrful degetelor, aiurea, privea dusă, avea *alt* mîine. A fluturat o rază de lumină, prin parbrizul Daciei, o fereastră închisă, un meteorit în trecere pe acolo, a închis ochii. mă uitam la ochii dincolo de pleoapele strînse și mă întrebam ce se vede în ei. Am tras mîna de sub palma îngustă. nu puteam asta — să mîngîi numai că să simt ceva sub palmă.

— Helo, am spus, ce mai facem ?

— Du-mă acasă. Te rog foarte mult.

Era atît de politicoasă, numai că nu puteam s-o duc acasă. Nu-mi veneau gesturile devenite reflexe, cheia răsucită în contact, accelerația, ambreiaj, maneta în viteză, stîngul se ridică, dreptul apasă încet, Dacia albastră pornea lin, fără smucituri. Dacia albastră înțepenită, prinsă în asfalt, în noapte, cu rădăcini negre de cauciuc. Ce se întîmpla era grozav de clar, dar eu vroiam să știu ce o să fie *după*. Vroiam să fiu sigur că nu las să treacă unul din momentele recunoscute doar tîrziu, drumul din dreapta. drumul din față. drumul din stînga, după ce am pornit fără întoarcere pe unul din drumurile numite, simplu, viața mea cea pe care vreau s-o trăiesc cît mai cinstit și mai frumos. Ce cuvinte, Dumnezeule, ce mai cuvinte. Se

citeau pe față, am simțit degetele ușoare atingînd dureros de cunoscut obrajii, fruntea, m-am tras de sub mîngîierea aceea.

— Tu întotdeauna ești așa serios, mă constata, eram îngrozitor de serios, eram de-a dreptul solemn, nu puteam să mă negociez zîmbind, deși e atît de necesar. Nu puteam să zîmbesc, numai cu gura.

A venit raza aceea de nu știu unde, a scos din piatra prinsă în platină scînteile de rigoare, mititele, albastre, foarte limpezi și reci. Priveam profilul *încă* drag, lucrurile evoluau satisfăcător, în ritmul ăsta pînă mîine lucrurile aveau să se așeze, am privit părul blond-cenușiu lins pe tîmple, strîns la spate, îl simțeam în palme, se ducea singură mîna într-acolo.

— N-are rost, am spus tare, cuvintele au făcut un viraj prin mașină, m-au lovit în urechi, dinafară. Sunau altfel venite dinafară. Convingător.

Am ridicat brațul, am simțit între degete nichelul cheii de contact, rece, liniștitor ; becurile roșii au luminat bordul, presiunea uleiului, temperatura motorului.

— Asta-i tot ?

A zîmbit frumos, era tare dacă putea să zîmbească frumos, sau totul se întîmpla numai în mine și atunci nu era tare de loc, era o gîscă oarecare.

— Tot.

Am ajuns în fața blocului, ușa aceea cu sticle opace prinse în rame groase de lemn, hai, am spus, ce mai aștepți. Coboară.

M-a sărutat scurt, și iar nu înțelegeam de ce face asta. Abia pe urmă a coborît, a înconjurat mașina și a venit lîngă portiera cu geamul lăsat :

— Ce faci ? a întrebat, și am spus : nu știu, și chiar nu știam. Cred că o să merg la Sinaia.

— Acum, noaptea ?

— Acum, noaptea.

— Fii atent cum conduci.

Nu trebuia să spună asta. Am țîșnit, am întors Dacia scurt, derapat, cu două roți spînzurate în aer, am fost gata să fărîm mașina de stîlpii arcadei care dădea în stradă. Era grozav cum spunea : fii atent cum conduci. Cum reușea să spună cuvintele astea. Pot afla o grămadă

de lucruri despre oameni, din felul în care îmi spun să fiu atent cum conduc. Pot afla o grămadă de lucruri despre mine, raportat la oamenii aceia. Se aduna ceva înăuntru, se înghesuia brutal și neliniștit, și mai era o gheară cu degete lungi și foarte calde, venită de nu știu unde să strîngă lucrul acela brutal și neliniștit.

*

Gîndurile, ca o pată pe creier.

Frunzișul des astupa cerul de aer între marginile rîpei, cerul local se alcătuia din straturi arse de lut boltite concav, stelele de zi ale acelui cer erau bolovani vineți, încrustați în roca portocalie. Lumea se reducea la cîțiva metri de pietriș umezit într-un fir de apă, orizontul începea imediat sub ochi, era un orizont fix, nu se retrăgea, intram în el. Pereții iluzorii de care mă loveam afară deveneau concreți, erau uscați și plesniți de uscăciune, se desfăceau în bulgări mărunți, fărîmicioși. Sub streșini casante atîrnau bărbi înțelepte murdărite de pămînt, rădăcinile ierburilor cu fir lung și subțire crescute în marginea acelor streșini. Mă feream de ele, între rădăcini se ascundeau insecte lungi, gălbui, dezgustătoare, cu mandibule puternice și abdomen articulat în șapte segmente scîrbos de moi. Punctul de suprem mister al acestei lumi noi era gaura săpată rotund în malul drept, neagră, sclipeau în întuneric doi ochi verzi, înguști, uneori auzeam șoapte furioase repede înăbușite ca într-un guler de blană, din gaură venea în unde molcome miros liniștitor de animal cu sînge cald. Apa pîriului era foarte rece și foarte limpede, ieșea buluc dintre doi bolovani, se lățea într-o băltoacă chenăruită verde cu un brîu îngust de mușchi lipicios, curgea peste pietrele rotunjite, traversa doi metri pătrați de plajă cu nisip galben, incredibil de fin, se pierdea sub bariera încîlcită de brazi prăbușiți, crengi frînte al căror gust de pumnale bine ascuțite îl cunoșteam pieptănau fața limpede a apei. Mă gîndeam la o sticlă cu dop smolit trecînd spre lumea oamenilor, mesajul meu de „scoateți-mă de aici". Glezna dreaptă rămînea la fel de umflată, roșie, lucioasă, am băgat-o în apă, amorțea, am ținut-o acolo pînă am uitat de ea. Cred că am aținit, pe

urmă am încercat să mă ridic, am pus piciorul jos, străbătea un fulger roșu-violet glezna amorțită, trecea prin genunchi, traversa articulația șoldului, urca în lungul șirei spinării, s-a înfipt zgomotos în creier. M-am lăsat pe spate lunecînd de-a lungul peretelui lutos, stîrneam mici avalanșe protestatare, cocoloașe de argilă curgeau amestecate cu fire de nisip. Dacă nu ies în trei zile, mi-am spus, dacă în trei-patru zile nu reușesc să scot capul la lumină, nu mai ies de loc.

Prin frunziș, printre marginile rîpei, a răzbit soarele : se oglindea în plaja minusculă de nisip auriu, m-am tîrît pînă acolo. Am zăcut cu ochii în cerul cald, unul, două, trei, patru minute, mai aveam șaizeci de secunde pînă soarele dispărea sub o creangă foarte groasă, apoi în spatele trunchiului din care ieșea acea creangă, pe urmă mai departe, în lume, ziua din fundul rîpei dura fix cinci minute, cît număram pînă la trei sute. Am simțit un șir de dinți mărunți ,fierăstruind adînc pielea degetelor, am scuturat mîna violent, una din insectele gălbui s-a izbit cu zgomot sec de pietre, a pornit confuz, cu mișcări oribile, nedezmeticite, ca un tanc din carne flasă într-o crustă de chitină, spre culcușul ei împletit sub rădăcini. Am frecat tăietura cu nisip, am stors sîngele, am băgat degetele în apă, rămînea o urmă fină și foarte adîncă, și care avea să se închidă abia după multe zile. M-am răsucit cu fața în nisipul cald, mirosea stins, și proaspăt, și avea moliciunea părului blond-cenușiu. M-a trezit frigul, ploua, la douăzeci de metri deasupra crengile copacilor se proiectau pe nori goniți în lungul crestelor de vînt puternic. La mine era liniște, jos nu bătea vîntul, învăluia un frig umed punctat cu plesnituri seci de picături cenușii. M-am ghemuit în mine, pentru ce mă bucur azi ? Și mi-am amintit neașteptat de tata, dar nu așa cum aș fi vrut, nu cum mi-ar fi plăcut, tatăl-wiking puternic și vesel întinzînd o mînă de pe marginea gropii : „hai, ieși". L-am văzut bătrîn, încrîncenat de gînduri nespuse care îl otrăveau tăcute înainte de a muri în el, privind pe sub sprîncene, cu bărbia în piept, prin parbrizul mașinii. „Oprește", a spus, eu fluieram în surdină un marș cu piloți îndrăzneți, Dacia își rostogolea roțile pe asfalt, era noapte, farurile deschideau un tunel precis de lumină între ziduri înalte de în-

tuneric. „Oprește", a spus tatăl meu cu glas care se vroia poruncitor, depășise cu o notă limita de sus, ultima silabă a ieșit pițigăiată, sluțea caraghios porunca în voce de bătrîn slăbit. Am oprit, i-am văzut degetele subțiri, deformate de ani, încleștate pe marginea bordului. „Întoarce", a cerut tata, ieșeam la plimbare afară din oraș, mergeam la Otopeni să vedem cum aterizează Chioru venind cu TU-154 tocmai din Kuweit, îmi promitea un pumnal arab cu lama din oțel albastru, abia trecusem de Institutul Meteorologic, cupola vărgată a radarului reflecta în noapte lumina balizelor roșii, am intors nedumerit peste linia continuă din mijlocul autostrăzii, drumul pînă acasă a fost într-o liniște rece pe care n-am încercat s-o sparg.

...M-am răsucit, am săpat o groapă în nisipul care se răcea, m-am înghesuit acolo cu genunchii la gură. Abia acum înțelegeam încrîncenarea bătrînului, din fundul acelei gropi nenorocite, vocea luînd-o razna caraghios, degetele albe de strînsoare pe bordul mașinii — tatii îi era frică. Bezna opacă în care alergam și ne însoțea cu peste o sută de kilometri pe oră, tata avea gîndurile lui nerostite, avea nevoie să fie ocrotit împotriva acelor gînduri.

A fost singura clipă de echilibru între noi, de completă egalitate. îmi transmitea răspunderea, scutura de pe umerii lui, după o grămadă de ani, înfrîngerile și victoriile mele. Se elibera de mine, simțind că nu-mi mai este necesar așa cum înțelegea el să fie. A fost exact clipa dincolo de care bătrînul începea să aibă nevoie *el* de mine — ca un bătrîn. Transmiterea fanionului, și restul. Și a mai fost ceva, tata s-a temut de moartea lui bătrînă. Bezna de afară, goana mașinii, pricepeam abia acum, din fundul gropii, nu spaima sfîrșitului, asta vine oricum, spaima unui sfîrșit stupid. Tata refuza finalul care se apropia, lipsit de utilitate, epilog nesfîrșit încărcat de sticluțe cu medicamente, doctori grijulii și baloane cu oxigen. Cu perfuzii prelungind fără nici un Dumnezeu agonia, în numele și de dragul unui umanitarism lipsit exact de omenie, sfîrșit senin de patriarh în mijlocul familiei încremenite într-o pioasă așteptare. Tatăl meu, niciodată împăcat cu el, nu se putea împăca cu acest sfîrșit convențional. Tata, nicio dată senin...

Am zvîcnit strivind în pumn una din insectele acelea lungi, galbene, risipeau o fosforescență bolnavă, cînd naiba se întunecase, am simțit scrîșnetul crustei de chitină, s-a fărîmat. Am șters mîna pe pietre, am clătit-o în pîriu, avantajul locului era că aveam confortul necesar la dispoziție fără să mișc prea mult. Palma mirosea înțepător a viață străină. M-am ridicat rezemat în lutul pereților, acceptam orice înafara acelor creaturi scîrboase, cu fosforescența lor bolnavă ; le vedeam foșgăind printre rădăcini care le serveau de culcuș. Mă unea cu tatăl meu. prima oară, frica sfîrșitului stupid. Am rîs, nu groapa asta. Nu fi timpit, mi-am spus, la cîteva sute de metri e moara, rucsacul burdușit cu conserve, la cincizeci de kilometri — orașul, cu ziduri groase și turnuri ascuțite, deasupra trec avioane, stewardese cu zîmbete standard servesc băuturi fine pasagerilor tolăniți în fotolii moi. Pipăiam peretele cu degete larg rășchirate, cu palme avide ca niște ventuze, am dat de o crăpătură, știam din timpul zilei, crăpătura aceea urca în diagonală pînă sus, se termina sub un bolovan de cremene vînătă, urma un strat nud, cam un metru de argilă seacă, fără reazem, despărțind felii de pămînt cu pietre și rădăcini de care mă puteam sprijini. Chiar acolo ieșea din pămînt și intra la loc, avidă de întuneric, o rădăcină groasă, scămoșată ca o parîmă de corabie. De la rădăcină puteam ajunge pînă la smocul de ierburi crescut în buza rîpei, pe urmă nu mai aveam probleme, problema era să ajung la parîma aceea scămoșată. Am adormit ca un soldat, în picioare, cățărîndu-mă și alunecînd în somn, și strivind cohorte de insecte scîrboase.

*

Mă întrebam dacă povestea din iarna trecută, încheiată și răsîncheiată, continuată în mine cu o îndărătnicie căreia nu i se putea opune nimic, nu consuma porția oricum modestă din ceea ce numim convențional : fericire. Groapa din fundul pădurii, îngustă și adîncă, oferea perspectiva lucrurilor — ca un binoclu întors ; totul se petrecea foarte limpede, și foarte amănunțit, și foarte departe. Mă strîmbam fără convingere la ideea că trebute

să car după mine, pe durata veșniciei personale, clipe de uitare mirosind a benzină și păr blond-cenușiu. Nu uitare, protestam aruncînd pietre rotunde în cuiburile ascunse sub ierburi ale gîngăniilor gălbui cu mandibule ascuțite, era o luciditate fierbinte și copleșitoare, simțeam sub palme umerii fragili, pieptul de aramă păstra greutatea capului răsucit cu nasul, cu obrajii uzi de lacrimi în lîna groasă a puloverului, buzele păstrau gustul umed al acelor lacrimi. Am corectat, nu îndărătnic, totul în mine împingea spre nopțile de goană bezmetică pe șosea, chestie legată de structură, mi-am zis, așa sînt făcut, mă îndreptam cu toată firească mea alcătuire spre silueta subțire estompată într-o continuă plecare. Într-o continuă și inutilă fugă de noi înșine, era de luptat, luptam, cît se poate rezista de unul singur ? în poveștile astea oricum făcute pentru doi ? Am luat o piatră, am aruncat-o în deschizătura rotundă a vizuinii, mi-a răspuns un pufăit furios și îngrijorat. M-am răsucit pe burtă. Liniște, am spus îngropînd fața în nisip, fire de stîncă măcinată intrau în ochi chiar prin pleoapele strînse, în nas, scrîșneau între dinți — multă liniște. Du-te dracului, iubita mea. Sîciială seacă de rană veche și de mult închisă, și păstrînd sub carnea reînnodată schija incandescentă. Du-te fix la dracu, cu părul blond-cenușiu fluturînd în urmă ca o coadă de cometă. Dumnezeule, m-am întors cu fața în sus, cerul de dincolo punea pete albastre pe frunzișul verde, să iubesc o perucă așternută peste un tub de spray umplut cu vodcă !

Am auzit un foșnet stins, bulgări de argilă și pietre mici se rostogoleau la vale pe povîrniș, o labă păroasă cu gheare fine și ascuțite dispărea în gura vizuinii. Piciorul drept atîrna de la genunchi în jos ca o țeavă de fontă. Am urmărit cu ochii un traseu ipotetic, m-am oprit la doi-trei metri sub buza rîpei, atît. Mai departe nu puteam urca. Rămîneam agățat în mîini, cu piciorul stîng proptit într-un ieșind alb-cenușiu, ca un os secătuit. Exista, în dreapta, un ciot de rădăcină frîntă, mă săltam pe el, ajungeam cu mîinile, mă trăgeam pe o terasă îngustă cu margini mîncate de apă, imediat sub mal. De acolo era simplu, ieșeam, atît doar că de rădăcina aceea mă puteam rezema numai cu piciorul drept.

Am început să tușesc, statul cu glezna în apa rece, ploaia de aseară, am acoperit cuviincios gura cu palma, atît lipsea, să răcesc. O dungă lungă și îngustă de lumină albă cobora peretele abrupt, se aduna pe plaja de doi metri pătrați, încălzind. M-am rostogolit în pata de lumină caldă, număram în gînd, la o sută optzeci m-am săltat în capul oaselor, două jivine-insecte galbene se furișau pe numeroase picioare, frecînd de nisip inelele burților lipicioase. Mă priveau cu ochi ficși, negri, bulbucați, agitau neliniștite lungi antene articulate, mi-am făcut un punct de onoare din a le strivi cu muchia palmei, două dintr-o singură lovitură. N-a fost așa scîrbos cum credeam, începeam să mă obișnuiesc. Am șters palma, am băut apă rece din pîrîu ; vroiam să mișc degetele amorțite în încălțămintea umedă, durerea pleca în raze roșii, virau scurt, se înfigeau înapoi în glezna umflată, razele acelea. M-am tîrît, m-am ridicat de-a lungul peretelui din argilă. Am dat capul pe spate, mîinile pipăiau lutul, se urcau deodată foarte suple, ca șerpii ; au ajuns, s-au agățat de un bolovan ieșit din roca moale. M-am tras în sus, am rezemat talpa sănătoasă într-o crăpătură îngustă, nu încăpea ca lumea, n-am apăsat, puteam surpa malul fragil. S-a dus oricum, am rămas atîrnat în mîini, bîjbîind cu piciorul după un sprijin. Glezna dreaptă s-a lovit de un ieșind, zburau prin aer scîntei verzi, se amestecau cu praful, cu nisipul mărunt curgînd de sus, intrau în ochi. Simțeam bolovanul sub mîini, jucînd mărunt în zidul argilos. Dacă iese, mi-am spus, dacă pietroiul ăsta iese din gaura lui și cad înapoi, cu el în cap, asta încă nu era nimic, pînă jos aveam o jumătate de metru, adică foarte sus, prea de ajuns pentru oasele, tendoanele ieșite din locul lor firesc, înnodate aiurea într-un ghem dureros. Am lipit talpa stîngă apăsînd, dacă alunecă, de cînd gîndesc cu „dacă", am zvîcnit, n-a alunecat, m-am prins cu vîrful degetelor de o muche sfărîmicioasă, cetatea asta se surpa în ea însăși. Am rîs agățat în mîini, am băgat palma într-o crăpătură, am strîns mîna pumn, așa ceva se cheamă parcă priză interioară, n-avea importanță cum se chema, mă sălta încă douăzeci-treizeci de centimetri. Și alți treizeci, am lipit pieptul, burta suptă de argila uscată, casantă, simțeam pămîntul

desfăcîndu-se pînă în străfunduri, se dezlipea în foi sterpe cu margini mîncate, am răsuflat adînc pe o astfel de margine tremurătoare. Piciorul drept zvîcnea fierbinte. m-am uitat în jos ; urcasem trei metri. un sfert din distanță. Cinci sute de km înseamnă un sfert din distanța de zbor a MIG-ului, ei și ? Mi se uscase gura, ca înaintea saltului cu parașuta. M-am tîrît în sus încă cîțiva centimetri, fără să știu precis cum — peretele de argilă era drept, mă ținea asprimea rocii alcătuită din granule mari, roșcate. cu margini tăioase. Am alunecat, nu găseam sprijin, intrau bucăți fărîmicioase de pămînt sub unghii, scrîșnind, m-am oprit cu vîrful tălpii de cauciuc agățat într-o piatră ieșită naiba știe cum din peretele drept.

*

A trecut un sfert de oră. și încă un sfert de oră agățat în peretele acela, ca o muscă pe tavan. Am avut nevoie de treizeci de minute ca să recunosc că nu e nimic de făcut, trebuie să mă întorc în groapă, traseul se înfundă. Mi-am spus că e nedrept, cumplit de nedrept, cred că am lovit cu pumnul în argila roșie și argila roșie a răsunat înfundat, s-a desfăcut sub pumnul umed în coji uscate. cojile miroseau a cioburi de ulcior nedus de multe ori la apă. Era o mare porcărie ce se întîmpla pe suișul acela drept, n-avea nici un rost să mă supăr pentru asta. Mă întrebam dacă merită să cobor ca o gînganie greoaie, pas cu pas, din crăpătură în crăpătură, ori să-mi dau drumul și să poposesc pe fundul văii într-o apoteoză de bulgări uscați și praf roșu. M-am instalat mai bine, puteam sta toată noaptea acolo, cu condiția să nu respir grozav de adînc. Și să nu iasă piatra de care mă rezemam din peretele argilos. Și să nu se rupă talpa de la basketi. Și, în general, să nu vină vreun cutremur de pămînt care să despice malul și să mă arunce într-un fund de gheenă cu flăcări roșii ieșite din lavă încinsă. M-am gîndit la cursul de supraviețuire făcut în școală și am rîs. Știam să mă apăr de urși, puteam să omor un lup cu mîinile goale, mă năpădeau furnici și gîngănii cu burtă moale, articulată în șapte segmente. Învățam să storc apa din frunze, să beau

roua strînsă la încheietura ierburilor, să transform apa amară de mare într-un fel de zeamă potabilă trecînd-o printr-o folie schimbătoare de ioni, pe fundul văii curgea pîrîul rece și gustos. L-am privit de sus, de la cinci-șase metri înălțime. De fapt, nenorocitul acela de curs s-a învîrtit mereu în jurul trusei de salvare pe care se presupunea că aș avea-o la mine atunci cînd voi fi pus în situația să supraviețuiesc. Coji de argilă se prefăceau în pulbere, în nimic sub mîinile, sub pieptul meu, începeam să curg la vale încet și sigur. A urcat, scurt, din piciorul lovit un val fierbinte, a trecut prin mine lăsînd picături de sudoare rece pe frunte, pe spate. Cunoșteam valul acela fierbinte, spart în cerul gurii, și pămîntul prăvălit bezmetic peste cabină, soarele descria cercuri ample, MIG-ul urca nedeslușit spre planeta pustie, imensă, gălbuie, desena curbe frînte de frunză moartă, se răsucea în jurul aripilor boante și aripile luceau scurt de lumina răsfrîntă, dar atunci aveam avionul sub mine, în mine, în jurul meu, atunci a fost altceva, nu rocă obtuză, strivire înceată sub mii de tone de materie moartă, opacă, apăsînd încet de jos în sus, atunci aveam o șansă. Eram cu avionul, mi-am spus, m-am lăsat să lunec la vale, m-am răsucit, un colț de piatră s-a izbit dureros de genunchi, glezna umflată s-a rotit în aer, m-am întors în jurul meu, am aterizat în vîrful unui con de pietre, plăci din pămînt uscat, bulgări roșii din care ieșea domol, cernut în aerul serii, praful portocaliu al amurgului. Începea să se întunece, stăteam culcat cu capul în jos, vedeam lumea din vale răsturnată, cerul de frunziș începea la vîrful ghetelor din pînză, se pierdea undeva spre ceafă. Îmi era sete, m-am rostogolit, lumea din fundul gropii s-a clătinat, s-a așezat pe temeliile ei firești ; apa sfîrîia pe buzele crăpate, în gîtlejul încins, am pompat prin mine lungi pachete de lichid străveziu, explodau în stomac, se desfăceau în jerbe reci, s-au adunat la loc într-un ghem înghețat. Se făcuse frig ; am scormonit nisipul, m-am ghemuit în mine. Mă gîndeam la sacul de dormit, la hainele din rucsacul portocaliu. Stai blînd, mi-am spus. Mîine o să răsară soarele peste pădure, o să ajungă și aici, pentru cîteva minute. Mîine o să fie grozav, piciorul lovit n-o să mai zvîcnească dureros, mîine

o să urci. Am întins mîna, am pipăit glezna fierbinte, umflată, atingerea durea. Am strîns dinții, am masat îndelung glezna fierbinte, mă încălzea, simțeam durerea muindu-se treptat, desfăcindu-se în fascicule subțiri, pierzîndu-se incert undeva, sub piele. Am întins piciorul, l-am muiat în apă, am stat așa pînă mi-a amorțit bine de tot ; pe urmă am frecat iar, nu mai puteam mișca mîna de atîta frecat. Am închis ochii, sub crusta rece nisipul se păstra moale și cald, ca în viață. Îmi intrase nisip în gură, a scîrțîit între dinți, am ridicat capul, am scuipat. Sub malul înalt, în gaura rotundă de vizuină, au lucit scurt ochii verzi, fosforescenți. Am netezit cu palma, am scris un „V" mare, pînă unde am ajuns, pe nisipul netezit, „V" de unde, „V" de la „victorie".

*

Cînd dracu s-a întîmplat, iarna trecută, acum două ierni, aproape nu conta, coboram cu Bari din munte, am lăsat schiurile la telecabină, străzile orașului erau albe, curgeau leneș fulgi nemaipomenit de mari. Sus viscolea, platoul era acoperit cu o placă uniformă de gheață lustruită necontenit de vîntul din nord-est, stătusem trei zile la refugiul Salvamont, izolare necesară pentru purificare deplină, îndepărtarea ultimelor fire blond-cenușii de pe creier. Mihai l-a lăsat pe Bari să vină cu mine, asta însemna foarte mult pentru toți trei, fiecare în felul lui. Au fost nopți limpezi cu stele uriașe pe cerul negru, zilele se terminau în camera caldă ghemuită sub creasta muntelui, spînzura chiar deasupra rîpei cantonul din piatră. Lucrurile se petreceau ca într-o poveste blîndă de iarnă, schiurile din antreu, focul arzînd în cămin, Saint-Bernardul uriaș lățit în fața focului. Lățit și lungit în toate părțile cu făptura lui aparent greoaie, urmărind cu leneșă maliție ce se întîmpla în întunericul roșu al odăii ; se întîmplau o groază de lucruri în povestea blîndă de iarnă, cel mai incredibil dintre ele era liniștea, cea dinafară, cea dinăuntru.

Pe urmă vîntul s-a schimbat din nord-est, bătea în coasta goală a muntelui, strecura ace tăioase de zăpadă

spulberată prin crăpăturile ferestrelor, pe la închcietura zidurilor cu acoperișul. „Bariloiu, am spus, cred că mergem", ridicase capul imens, m-a privit în lumina ochilor, vîrful cozii groase s-a ridicat fără convingere, a descris un arc de cerc întrerupt la jumătate, a căzut cu sunet înfundat pe covor. Focul duduia în cămin, ce folos, pe jos se întindeau, de la ferestre spre mijlocul încăperii, dire albe, înghețate, fulgi opaci iscau vîrtejuri la colțuri, se adunau în grămezi aspre cu foșnet uscat. Am făcut ordine, am spălat vasele, clăparii pe dulap, strîngeam hainele în rucsac, Bari privea cu ochi adormiți fără să ridice botul de pe labe.

Am stins focul, cîinele s-a ridicat imens, s-a întins pe labele dinainte, coada filfîia ca un steag de catifea cu franjuri lungi. Drumul pînă la stația terminus a telecabinei a fost o aventură consumată de fiecare în felul lui, eu mai mult pe fund, frînînd cu pioletul, Bari înfigea în crusta înghețată gheare lungi, puternice, ascuțite, a ajuns înainte, aștepta urmărindu-mi concesiv manevrele. Două ore am bîrfit cu băieții de la telecabină tipii veniți pe munte în palton, melon și pantofi cu talpa subțire, „porcus turisticus", spunea Dan Sîrbu, specie a cărei propășire ridica mari probleme Salvamontului. Am mîncat compot de ananas, pe urmă a sunat telefonul, se dădea drumul la cabină, o singură cursă ; ne-am legănat în cutia galben-roșie, suspendată sub cabluri negre de unsoare înghețată, cablurile trozneau în ger. La cota 1 400 am cumpărat acadele Kojak, am coborît în oraș pe drumul vechi, în pădure era liniște, nimic din balamucul de pe platou.

— Așa e și la mare, l-am încredințat pe Bari, deasupra hulă, valuri, trombe, la cincizeci de metri sub apă e multă liniște, meduze plutesc domol spînzurînd filamente gelatinoase sub clopotele lor fragile. Bari s-a oprit brusc, a ridicat capul, se chinuia să ciulească urechile blegi, a lătrat de două ori, lătratul se rostogolea la vale în sfere albe, scuturînd zăpada de pe crengi.

Am traversat pîrtia de sub pădure, coboram o stradă în pantă abruptă, doi cîini în lanț lătrau gîtuiți de furie, cu ochii roșii ieșiți din orbite. Era o furie tristă și inutilă. Bari a privit scurt, mergea liniștit mai departe dar eu ve-

deam pielea capului între urechile blegi tremurînd mărunt, ca pielea de pe picioarele cailor atunci cînd e vară. şi mai sînt muştele acelea oribile cu platoşe verzi, albastre, chitinoase. „Ia-o încet", am spus. Bari nici măcar nu s-a uitat la mine, adîncea în zăpadă urme mari cît o farfurie. „Uite ursul", a strigat cineva, intram în civilizaţie, se opreau tot felul de indivizi, întrebau cîţi ani are cîinele, cît cîntăreşte, cît mănîncă, cum îl cheamă, ne depărtam, ţipau după noi cu voci nesigure pe care nu le înţelegeam. Am ajuns, în curte era o cişmea care nu îngheţa niciodată, am dat drumul la apă, Bari muşca jetul gros, stropeau picături ca alice de gheaţă, aşa beau bernardinii, muşcînd apa. Înghit. le lunecă pe beregată, în corpul fierbinte, sub blana deasă. lungi pachete străvezii de apă. „Vii sus ?", am întrebat. Bari al patrulea s-a îndreptat spre padocul împrejmuit cu sîrmă împletită, m-a lins grăbit, s-a strecurat în coteţul lui aşternut cu cetină. Coteţul era cît o cabană de dimensiuni mijlocii cu grijă încheiată din trunchiuri de brazi care mai purtau lacrimi de răşină. cu acoperiş bătut în solzi de şindrilă. Bari lingea răşina, cînd nu urca două zile pe munte îl găseam cu barba încîlcită de plînsul lipicios al lemnului. Am spus „bună seara", m-am întors, bernardinul a mîrîit scurt, înfundat, avertizînd ; abia atunci am văzut cealaltă maşină ghemuită în întunericul de sub malul înalt, învelit în piatră sură. care domina strada. Era trasă imediat în spatele Daciei albastre, bară în bară. M-am aşezat pe pridvorul cabanei lui Bari, lemnul s-a încălzit sub mine, mă întrebam dacă merită să urc scara pînă sus, în casă. Dacă merită să mă scutur de zăpadă, şi să intru, şi să spun : „salut", şi să mă feresc de privirea deschisă a ochilor ştiuţi sub pletele blond-cenuşiu. Parcă am terminat o dată, mi-am spus, şi încă o dată, terminasem de multe ori, mă rog, acum a fost definitiv. M-am sondat pînă în străfunduri, n-am găsit nici un fir de păr blond-cenuşiu. „În regulă, i-am comunicat lui Bari, uite cum se despart oamenii de oameni. Cum ne rupem din noi înşine." Am urcat fluierînd, scara de lemn scîrţîia îngrozitor, am intrat, m-am scuturat de zăpadă, am spus „salut" şi m-am ferit de ochii îngustaţi a rîs sub părul blond-cenuşiu. Eram foarte pu-

ternic; și sigur de mine, și singur cu mine între oamenii aceia, prietenii mei. Am băut un pahar mare cu vodcă, s-au spus bancuri, Mihai povestea ultima acțiune a echipei Salvamont. Am surprins privirea lungă a Florentinei, am zîmbit, m-am dus la bucătărie. Era să mă împiedic de un piolet lăsat pe jos, am rezemat fruntea de frigiderul POLAR uriaș, plin cu bunătăți, am apăsat pe metalul rece, era o emblemă ștanțată tăios în metal, ustura pielea, am apăsat mai tare. „Ea e, spuneam, începutul meu, și sfîrșitul meu, și ceea ce se clădește între sfîrșit și început. Ajută-mă să scap de tine", am rugat-o.

— Ajută-mă să scap de tine, am repetat cu glas tare în fundul gropii din pădure. M-am răsucit cu nasul în jos, pe nisip se vedeau conturate foarte clar urme fine de labe înarmate cu gheare lungi, subțiri, traversau firul de apă, veneau spre mine, nisipul se adîncea rotund ca sub un corp de animal ; mă ocoleau, se îndreptau spre vizuina săpată în malul drept. Am fluturat mîna într-acolo, în semn de recunoaștere și salut. Atunci iarna, la Sîrbi — băusem, m-am scuzat. Nu este de acceptat — asta, cu începutul și sfîrșitul. Am fost pilit, încercam să mă conving, n-am supt atît ca să nu știu ce e cu mine, dar oricum, alcool... O.K., acum sînt treaz, atunci de ce ?.. Mă amețește foamea, asta-i.

M-am ridicat, am șontîcîit, am rupt cîteva rădăcini albicioase, fibroase, subțiri, le-am spălat în apă, le mestecam, aveau gust neutru, nici un gust, umpleau gura cu ceva străcurat ca o zeamă printre fire de celuloză, se strîngeau în cocoloașe lemnoase. Dacă ăsta e rostul meu, ăsta să fie rostul meu pe lume, de asta am venit, aviația și restul — am fost aruțat șaisprezece ani de zbor, încă șaisprezece de acum înainte, ca să plimb amintirea blond-cenușie ca o ghiulea legată de picior ? de gînduri, să-mi port schija încinsă sub o piele aparent întreagă ? Nu se poate, am șoptit, nu mă accept așa. Îmi repugnă, dacă înțelegi. Nu se poate, am scuipat cocoloașele lemnoase, le-a luat pîrîul, sferele de fibră s-au desfăcut sub apă în ciudate flori cu petale filiforme, nu se poate. Mă refuz.

Am auzit un pufăit înăbușit venind de sub malul rîpos, din întunericul cald al vizuinii priveau doi ochi verzi,

înguști. fosforescenți. Am scos limba, m-am strîmbat la ochii aceia. Mestecam altă rădăcină fibroasă, m-am întors cu ochii în cer, mă despart de tine ; mult așteptata despărțire pe care ai vrut-o atîta, de aici, din fundul gropii — au revoire. Am obosit să te iubesc, nu sînt făcut să plimb fantome blond-cenușii după mine. Am lăsat piciorul drept în apă, nu m-am descălțat, apa rece frigea, mai puțin ca ieri, mai puțin ca azi-dimineață, s-a potolit. Mișcam degetele în bascheți, mergea. ieri n-a mers. Mîine o să fie O.K., mîine... — am spus. mîine urc. Am rîs, era vorba despre zece-doisprezece metri de perete argilos.

*

Peste 20 000 de metri cerul era ostil prin el însuși, aerul înghețat. sărac, contopit în albastrul foarte închis al unei bolți aproape negre la zenit, albastrul se smulgea dintr-o culoare grea, curgea în falduri, se termina brusc pe orizontul de lumină aurie, alb de atîta strălucire fierbinte ; dureau ochii în razele ieșite din lumina crudă. MiG-ul se clătina moale, se legăna pe aripile boante, cădea înfundat. trepida scurt cînd încercam să-l reții, pierdea viteză. compresorul se rotea la turaj maxim înghesuind în camerele de ardere aer sărac, cristale din gheață care se converteau în flacără violetă. Marginile erau foarte nete, cabina avionului, oxigenul, căldura, inteligența metalică transmițind sec, concret, elemente necesare supraviețuirii în mediul străin : viteză, înălțime, regimurile motorului ; dincolo de plexiglasul cupolei se întîmplau lucruri atît de diferite, nici nu încercam să le înțeleg. Nu era de înțeles culoarea aceea păstrată în mine, o digeram abia jos, după aterizare, sus nu era timp, mă inunda prin ochi. Sus nu era timp pentru o groază de lucruri care începeau numai fără să se termine niciodată, întrebări rămase pentru totdeauna fără răspuns, albastrul străin, incredibil, lăsa ghimpi care încolțeau în lăstare ce n-aveau să dea rod. Învățam laolaltă cu avionul că există limite peste care nu pot trece, cuvintele fundamentale căpătau conținut, învelișul gol, sunetele, se încărcau cu înțelesuri definitive, categorice (a plexiglasul cupolei despărțind lumi atît de

străine încît nu se puteau presupune. Cuvinte cu rezonanța înghețată a acelui albastru dincolo de care nu exista decît negrul obtuz, opac, omogen : niciodată. Serile la aerodrom urmînd zborurilor care nu-și aflau răspuns, ridicam din umeri, ducă-se. Apoi mașina albastră, străzile orașului erau largi, luminate, pline de blonde concrete ieșite să-și plimbe pletele sub lumină, valuri de păr cădeau moale pe umerii strînși în tricouri de bumbac, Dumnezeule, nopți cu fruntea, obrajii, gura pe sînii însfîrșit eliberați de sub acele tricouri. Înțelepciune adîncă de femeie rodind ca pămîntul, asta le ajuta să se desprindă și dădea exact răspunsul necesar, ce n-avea răspuns dispărea vîjîind. Urmau dimineți foarte limpezi, betonul pistei umezit de rouă se usca în pete ovale, prelungi, sub jetul motoarelor pornite ; cîmpia era arsă și sticloasă, se desfăcea în solzi sterpi dincolo de pragurile betonate ale bretelelor.

*

Adormeam pe lumină, asta de foame, mă ghemuiam pe nisipul cald și închideam ochii mestecînd — cetină, rădăcini fade, iarba verde crescută pe malul pîrîului, chiar acolo unde începea apa — de trei zile digeram lent cina spartană mestecată aiurea cu patru seri înainte. Cerul de deasupra se împodobea cu benzi roșii, portocalii, în groapă se făcea întuneric mult mai devreme, înainte ca soarele să coboare după munte, vedeam stele mari, rotunde, apărînd de sub crengile brazilor. Stelele se amestecau nedeslușit în somn, nu dormeam complet, filtram nedeslușit noaptea și noaptea era foarte ușoară și se lăsa liniștită de tot, fără să apese, și așa, tîmpit de somn și nemîncare, ajungeam la concluzii fundamentale pe care aș fi vrut să le păstrez și pentru afară. Adică afară din groapă, cînd aveam să ies, făceam o mișcare bruscă, piciorul lovit fulgera scurt scîntei lungi, albastre, dormeam iar, pe urmă scutura ușor ceața de veghe — hai, scoală, și rămîneam numai pe jumătate, restul o lua razna în viraje scurte, dimineața, pe lumină, scuipam cocoloșul

de fibre uitat în spatele dinților la culcare și încercam să adun, să reținimagini din hoinăreala de peste noapte.

Concluziile erau — paradoxal — optimiste, se refereau în general la faptul că pămîntul e frumos și pe el se petrec foarte multe lucruri absolut minunate, circulă Salvanii, tot acolo umblă pe drumurile ei neștiute povestea mea însufletită sub o căpiță de păr blond-cenușiu, și se întîlnesc, neașteptat, oameni care nu pot fi uitați după ce au spus la revedere. Oamenii rari care nu lasă numai urme de pași, vedeam un ghem de blană castanie coborînd precaut peretele abrupt, ajungea pe fundul rîpei, măsurau bănuitor ochii galbeni, verzi, fosforescenți, păliți de ziuă — drumul spre gaura rotundă din peretele de lut trecea exact pe lîngă mine. Se apropia blana pufoasă, păstra în vîrful firelor, mai mult ghicit, lumina de sus, pufneau nările umezi în dreptul meu, contrariate, grăunțe de nisip se lăsau sub greutatea părelnică ; rămîneau urme înguste împodobite cu gheare lungi, ascuțite.

Mi-am amintit neașteptat de mare, din cauza stelelor, cred, numai că în seara pe care o țineam minte stelele veneau din apă, se ridicau din adîncimi negre, străvezii, se arcuiau spre suprafață, se risipeau în zeci de constelații mărunte, verzui, slab unduite de valuri lungi abia simțite. Eram cu Costel, coleg de Academie Militară, Costi-Costel, fiul mării și numai atît, dimineața mă plimbase cu starul, la debarcader erau yole lăcuite, staruri din mahon greu și finnuri puntate, cu cabină, cu rama hublourilor răspîndind lumină ca un soare mititel de aramă ; Costel m-a urcat pe o scîndură albită de apă sărată, cu parîme scămoșate, vela uriașă era moale și nu plesnea în vînt, n-avea scorțoșenia pînzelor de corabie, se mula pe aer, pe valuri, ieșeam în larg. Seara am băut la Dobrogean vin de Murfatlar, negru, mi-am pătat tricoul alb cu vin, pete care nu mai ieșeau niciodată. Știi ceva, a spus Costi, dar asta a fost tîrziu, după trei-patru-cinci sticle trecute blînd în noi, era exact atunci cînd vinul scoate afară — dacă e ceva de scos — scoate încet și la început nedeslușit, pe urmă tot mai limpede și mai curat, pînă la sinceritatea brutală care apare foarte rar pentru că e necesar să apară doar foarte rar și să țină foarte puțin, atît cît să mă întreb după

aia dacă chiar a fost, și să pot răspunde da, a fost — știi ceva, a spus Costi, aș vrea să scriu o carte. De mult vreau să scriu o carte, am ridicat din umeri, chestia cu scrisul se întîmpla exact tipilor care nu se gîndeau la asta și nu îi dădeau prea mare importanță, dar fiul mării vroia o carte despre el și mare. Era prea plin, așa a spus, de vin — l-am întrerupt, de mare — a spus, și de ce se întîmpla cu el și cu marea. Și cu nava aceea gri-cenușie cu care colinda marea. E ca la tine, aviatorule, nu-i ca la mine, ba e exact ca la tine, și atunci am rîs, dragule, nu poate fi ca la mine. Înseamnă că nu înțelegi nimic, a spus, și nici în tine nu e nimic, și atunci n-am mai rîs, avea dreptate. Am băut amîndoi din același pahar, ultimul, și Costi a spus : mergem, și eu n-aveam chef să merg nicăieri, dar m-am dus, pentru că altfel ar fi spus iar că nu înțeleg nimic, și ar fi avut din nou dreptate. Subțire, neliniștit, m-a dus pe dig, era foarte întunecric, a ridicat o piatră, mi-a băgat-o în mînă, arunc-o în apă. Am aruncat-o, am văzut stelele acelea fosforescente urcînd din adînc. Nu eram beat, amețit doar, nici măcar amețit, atît doar că tot soarele strîns în vinul ăla bogat dădea buzna la suprafață, încălzea, ieșea prin ochi, se încurcau picioarele în raze groase, fierbinți, care aveau să lumineze abia mîine.

— Nu poate să fie, am spus, nu poate, a confirmat Costi, dar vezi, este.

Miroseau cumplit cuvintele a vin, a mare, înțelegea tot ce se întîmpla altfel decît mine. Era mult mai aproape de toate, pietre, valurile lungi, negre, sferele verzi sparte în constelații legănate. Am aruncat o grămadă de pietre în mare, noaptea aceea, și marea trimitea de fiecare dată la suprafață universuri pe care nu le înțelegeam decît dinafară. Am dormit pe plajă, evident, înfășurați într-o manta de cart cu nasturi din lemn petrecuți prin butoniere împletite cu sfoară groasă, marinărească ; noapte bună, noapte bună. Pe urmă am mai spus — pentru că nu puteam trece pur și simplu pe lîngă seara aceea, am mai spus :

— Mulțumesc.

— Pentru ce, m-am răsucit în manta, l-am privit unde îmi închipuiam că sînt ochii, nu-i vedeam, din tonul întrebării parcă într-adevăr nu pricepea de ce îi mulțumesc.

— Așa, am spus, în general. M-am aranjat la locul meu, am adăugat, dar asta numai pentru că eram băut, și exploda necontenit vinul negru în mine, și cred că nici n-am spus-o tare, am mîrîit doar, și Costi, care băuse mai mult, dormea deja, am adăugat greu : la dracu, pentru că ești.

*

Am urcat atunci cînd credeam că n-o să mai urc niciodată, asta se întîmpla evident pe ploaie, am simțit picături căzînd pe haine, pe față, am deschis ochii, pîrîul curgea tulbure, umflat, cenușiu, lăsa o spumă murdară printre pietre. Eram ud, și înghețat, și groaznic de îndrăgostit. Pentru că în somn tot ce e voință lucidă și frînă dispare, și lucrurile apar exact așa cum ar trebui să fie, și mă sculam cu certitudinea că lucrurile chiar sînt așa cum ar fi trebuit să fie. Nu erau. Totul dura o secundă foarte adîncă, și foarte caldă, și ce se întîmpla în secunda aceea ajungea pentru o grămadă de vreme. Mă surpa blînd pe dinăuntru, secunda aceea, pentru o grămadă de vreme. M-am întins fără să-mi fac iluzii. Ploua demult, din noapte, crengile brazilor apăsau groapa, se încărcau de apă, picăturile se adunau, curgeau în șuvițe scurte și suboțiri : dimineața mohorîtă tremura ciudat trunchiurile de deasupra, estompa contururi, transforma pereții roșii în patinoare verticale brăzdate de torente mititele.

Pentru ce mă bucur azi, am rîs.

Pe nisip, picături grele ștergeau urme de pași cu gheare fine. M-am ghemuit, încercam să mă ascund sub nisip, era galben-strălucitor, singurul care păstra culoarea în umezeala sură. M-am tîrît la pîrîu, mi-am umplut burta cu apă tulbure. Azi urc, mi-am spus. Nu chiar acum, mai tîrziu. Cînd încetează pulsația dureroasă și fierbinte din piciorul lovit. Netezeam cu palma urme lăsate de ghearele fine pe nisip, stropii răpăiau pe blugi, se turteau înăbușit de tricou, se lățeau în pete umede, rotunde, închise la culoare, petele se uneau între ele în pînze opace, deveneau

lucioase mustind de apă, eram ud leoarcă. Ploaia se insinua călduță, dizolva, am lins picături amărui, toată cenușa din ziua aceea stinsă înainte de a începe s-a răsucit între pereții verticali, s-a strîns în mine ; m-am ghemuit mai tare, atingeam cu fruntea, cu obrajii, blugii uzi. Eram năclăit, și ud, și neîmpăcat cu ce se întîmpla. M-am uitat la pereții roșii, abrupți, șiroind de apă. Întotdeauna am încercat să trec direct, mi-am spus, chiar atunci cînd se putea ocoli. Și deodată ghemul acela de cenușă udă a explodat înăbușit, nu era numai cenușa acelei dimineți, se aduna de mult, s-a risipit în mine și mi-am dat seama că habar n-am să trăiesc.

Existența personală se alcătuia cumînte din lucruri de fiecare zi, lucrurile mari erau fix rezultanta acestor mărunțișuri pe lîngă care nu știam cum să trec. Zilele se adunau în luni, ani, nu mai puteam să rîd deplin ; întotdeauna există ceva care trage înapoi. Eram unul dintre tipii pentru care paharul e pe jumătate gol. Mă gîndeam, asta e condiția mea. Pădurea și ploaia, glezna vînătă și umflată. Poate așa trebuie. M-am ridicat, am făcut cîțiva pași penibili spre peretele de argilă ; era atît de ud de apă, lucios, mă vedeam în el ca într-o oglindă strîmbă. Poate așa sînt în realitate, mi-am spus. Strîmb pe dinăuntru. Nici pe departe tare cum m-aș fi dorit, un dur cu spinarea din bucățele nelegate, nepotrivite între ele. Dacă am nevoie de sprijin dinafară ca să pot fi drept în mine, ce-i asta, nu pot fi tare. Sprijinul dinafară vine, și pe urmă pleacă exact cînd e mai multă nevoie. Mă sprijineam pe avion, pe zboruri, pe avioanele aduse la aterizare exact atunci cînd nu mai rămînea nimic de aterizat. Mă rezemam pe secundele acelea scurse între mine și avion, timp aparte, timp frînt, adunat și întocmit pentru totdeauna în spațiul strîmt al cabinei, timp care marca adînc și care-mi rămînea mereu și peste tot ca un blazon copleșitor. Ca un titlu de onoare care strivește. Ca un zid perpetuu spre ceilalți. O singură dată zidul a fost străpuns, mi-am spus, din ambele părți, asemenea ziduri nu pot fi pătrunse dintr-o singură parte, pentru treaba asta e nevoie de doi. O singură dată, foarte scurt, și foarte complet, și pe urmă gata, s-a dus dracului. Sînt

lucruri care rămîn tocmai pentru că au fost o singură dată. Mai aveam avionul, numai că nu puteam fi tot timpul în cabină. Mi-am amintit avioanele acelea care se adunau la verticala radiofarului de dincolo de munte. Uite că se poate, mi-am spus. Am întins mîna, am atins imaginea strîmbă, deformată de peretele de argilă ; simțeam în vîrful degetelor cruste lipicioase, pietre mărunte, fibre scurte, subțiri, de vegetație anemică. Uite că se poate, mi-am spus. Condiția de pilot, care dă dreptul și obligă. Condiția celui care urcă în avion, și zborul e mereu realizare, și negare, fugă de el și goană în întîmpinare. Dar nu *cuvinte*, asta era chinuitor și durea, totul se filtra și se termina în cuvinte, cuvintele erau puține și șterse, albicioase, fade ca vegetația aceea anemică. Am rupt cîteva fire palide, fibroase, le-am rumegat. Ca să știi, ca să crezi, ca să te convingi, trebuie să fii *acolo*. Eu sînt acolo, mi-am spus. Mereu în cabină. Chiar și acum, din fundul gropii. Mereu cu capul în nori și cu picioarele înfundate în pămînt pînă dincolo de genunchi. Am văzut o lighioană gălbuie traversînd fire de apă murdară, se agăța cu antenele, cu mandibulele ascuțite, cu cleștii din capătul labelor oribil articulate, scrîșneau sub țeastă mișcările sacadate de mecanism neuns. Am lăsat-o să traverseze apa, am ridicat piciorul bolnav, am strivit-o sub talpă. Ce dacă doare, trece. M-am lipit de peretele șiroind tulbure, m-am lipit tare, apăsînd cu fața, pieptul, genunchii, în malul moale și pe care îl simțeam surpîndu-se, m-am desprins ud, îmbîcsit de clisă roșie.

Dacă ăsta e rostul meu, să fiu mereu în cabină.

Dacă ăsta e rostul meu, niciodată întreg înafara cabinei de avion.

Mă întrebam dacă merită.

Stăteam în ploaie, și ploaia curăța de pe față măchiajul de lut gras, curăța hainele, părul, mîinile, de pămîntul roșu — atît. Erau în mine lucruri pe care nu le puteau spăla toate apele pămîntului. În fiecare există, mi-am spus. Lucrurile astea de necurățat, și care ne definesc, și le cărăm peste tot, blazoane copleșitoare. Așa sîntem alcătuiți, din fîșii de senin și furtuni necontrolate, cu trăsnete și fulgere violete. Cunoșteam fulgerele violete împletite dincolo de cupola cabinei. Eram dintre cei care

cunosc fulgerele violete, și se întorc dintre ele. Merită, mi-am spus. Chiar dacă prețul, plata, contragreutățile, întotdeauna există ceva care trage înapoi, legătura inversă, echilibrul necesar, altfel unde am ajunge, chiar cu prețul acestei neîmpliniri care devine fel de a fi, condiție, punct de plecare și necontenita încercare de întoarcere, nu poți fi mereu în cabina avionului — eram, chiar așa, merită. Chiar dacă ceea ce reține nu e decît garanția plecărilor viitoare.

Ajungeam din nou la cuvinte, m-am strîmbat, imaginea din peretele argilos s-a schimonosit fidelă. Acolo mă adun întreg și foarte definitiv, mi-am spus, în cabină, jos sînt doar suportul celui care o să plece. Incomplet, distorsionat, incapabil. Dar nu vorbe, pentru Dumnezeu, așa sînt făcut. De unde, nu contează de unde.

Am tușit, au sărit stropi străvezii, e timp de plecare, mi-am spus.

*

N-am plecat.

Stăteam ca un yoghin uitat în ploaie și-mi spuneam că uite, apa curăță pe dinafară și gîndurile spală pe dinăuntru. M-am apropiat de perete, ieșea în întîmpinare o siluetă tulbure unduită de apa murdară, am rîs din nou : piciorul lovit atîrna ca o țeavă ruginită de fontă, umărul drept durea surd, îmi era îngrozitor de foame. Pelicanii își sfîșie pieptul ca să-și hrănească progeniturile. Pe urmă, povestea cu fiul împăratului care fuge de pe celălalt tărîm călare pe pasărea Grif, și pasărea Grif întoarce capul după mîncare, și de fiecare dată fiul împăratului bagă în gura păsării o pîine și o halcă de carne și carnea nu ajunge, și flăcăul împăratului își taie piciorul ; atît de mult vrea să scape. Povestea se termina brusc, niciodată n-am știut ce a făcut mai departe prințul acela cu un singur picior.

Am dat capul pe spate, intra ploaia în ochi, în nas, brazii de sus erau foarte sus. De neatins, mi-am spus. Nu există nimic de neatins. Urmăream cu ochi tulburi de apă, aici, și aici, și aici. Dincolo pot trece, drumul se înfunda sub o cornișă îngustă din argilă, surplombă de rahat, lipsea punctul de sprijin necesar ca să pot depăși surplomba

aceea ; exact ca în viață. Deasupra surplombei era rădăcina ca un mîner de valiză pe care o visam de cînd am căzut, dincolo de rădăcină — tărîmul celălalt. De fapt ăsta e tărîmul celălalt, mi-am spus, depinde de unde privești. Depinde ce poziție îți alegi, ca să privești ce e de privit. Ca să ajung sus nu trebuia să-mi tai un picior, trebuia doar o coardă trecută prin carabiniera unui piton bătut în marginea surplombei, și nici măcar, ajungea pitonul fixat cu dichis în crăpătura îngustă, peretele argilos era brăzdat de crăpături înguste. M-am întors, am pornit șchiopătînd pe malul apei, lăsam în nisip urme adînci, rotunde, asimetrice, era ceva în neregulă cu urmele acelea. Pîriul tulbure dispărea sub zăgazul de brazi prăbușiți, căzuți de o grămadă de vreme, coaja brazilor se jupuia în felii contorsionate patetic, lemnul gol era argintiu, mătăsos de ploaie și lumină. Din lemnul osificat se desfăceau cioturile acelea, ascuțite ca lame de pumnal. Am apucat un ciot, cu amîndouă mîinile, am tras puternic, credeam că o să meargă greu, zăceam pe nisip, căzut pe piciorul lovit. evident, ciotul ascuțit era lîngă mine, așchii frînte se uneau în lemnul rotund, sănătos, lemnul se termina cu un gogoloi de putregai albicios, repede înnegrit de ploaie. M-am ridicat, am strîns pumnul în jurul altui ciot. am clătinat, am tras, ieșea necrezut de ușor lăsînd o gaură adîncă, rotundă, alveolă căscată în trunchiul putred. Am încercat alt trunchi, am trecut cu degetul prin crusta argintie, strălucitoare, am suflat în ploaie rumegușul scîrbos, călduț, incredibil de uscat ; tot barajul acela formidabil era putred. Numai că nu puteam trece prin putreziciunea aceea. Scuturam rumegușul de pe ciotul rotund, l-am băgat sub centură, la spate, cam așa poartă catalanii șișuri lungi, tăioase, răzbunătoare. Am privit în sus peretele obtuz, era ca atunci cînd te bați cu un idiot puternic.

Urcam, mergea greu, bascheții alunecau îngrozitor, argila udă se lăsa și se lipea sub mine, am mai fost aici, data trecută, mă lăsasem să cad, nu mai puteam urca, acum da, am trecut, eram pe o terasă îngustă, am scos ciotul de sub centură, am săpat în jurul unui bolovan încastrat în argilă, craniu cimentat, am scos bolovanul

rotund, uniform, bătea în albastru după ce l-a spălat ploaia, deasupra atîrna malul de lut ca un cozoroc, am bătut lemnul în crăpătura îngustă cu bolovanul albastru, rotund. Am băgat mîna într-o fisură cu margini moi, vîrful piciorului rezemat de o piatră, simțeam cum se lasă și se desface în fire de nisip piatra aceea. Tot decorul se clătina, a alunecat flasc în jos, zece centimetri, și încă zece centimetri cîștigați. Aveam nevoie de o priză pentru mîna dreaptă, alt punct de sprijin necesar, am mîngîiat argila udă, lucioasă, catifelată. Nu. Am zgîriat cu unghiile, adînc, scoteam cocoloașe mici de noroi lipicios, cădeau pe față, pe frunte, în păr. M-am săltat rezemat în scobitura săpată, se umplea cu apă, se mîncau marginile topite, vîrfurile picioarelor zgrepțănau inutil lutul. Am apucat ciotul-piton, am simțit în pumn forma rotundă de lemn împlinit ; mi-am alunecat corpul, ca o rîmă, peste marginea surplombei. Ce simplu, mi-am spus. Vedeam deasupra iarba cu fir lung și subțire care tivea malurile ripei. Am întins mîna, am apucat rădăcina aceea ca un mîner de valiză învelit în sfoară scămoșată. Pe urmă am întins cealaltă mînă, m-am ridicat în brațe, am tras picioarele sus, zăceam culcat pe o muche de pămînt, marginea ripei, cu obrajii cufundați în iarba, în cetina udă ; la stînga — pădurea, moara, Salvanii, în dreapta — rîpa cu insectele ei articulate în șapte segmente. Cu gaura-vizuină săpată în malul lutos, cu ochii fosforescenți pierduți în întunericul acelei găuri, cu cele cinci minute de soare în fiecare zi pe plaja de nisip cald, cu mîne zăcînd rășchirat pe plaja aceea. Cu liniștea din mine, așa cum zăceam rășchirat pe plaja aceea.

Conform obiceiului, mă întrebam dacă merită.

Nu mă aștepta fierbinte nimeni dincoace, înspre pădure.

Stăteam culcat în echilibru precar pe marginea rîpei și încercam să cîntăresc lucruri pline de înțelesuri grele și care nu erau de cîntărit. Respiram cu nasul în iarbă, ieșeau aburi din pămîntul ud și din firele aplecate sub picături sferice, turtite, se adunau, alunecau în lungul firelor, dispăreau spre rădăcini picăturile turtite, apă pierdută, înghițită în apăraia aceea ; am întors capul spre fundul rîpei, ajungea să mă rostogolesc puțin la dreapta. Să trec umărul

dincolo de muchea de pămînt, să împing ușor de tot cu piciorul.

Nu fi dobitoc, am spus. Încetează. Te așteaptă o groază de lume.

Am șters ochii, fruntea, de apă.

Așteaptă pentru că au nevoie de tine, adică tu ai nevoie de ei, și ei simt asta, și atunci așteaptă ca să poată fi cînd ai nevoie de ei. Mă gîndeam că sînt o parte din toți tipii ăștia care așteaptă pentru că am nevoie de ei. Exact asta se cheamă că am prieteni. Să știu că e nevoie de mine pentru că în felul ăsta cîțiva oameni, prietenii mei, află măcar unul din nenumăratele rosturi ale existenței personale. Alunecam, am mușcat malul, un smoc de iarbă, s-a umplut gura cu argilă roșie, untoasă. Tipii ăștia, mi-am spus, prietenii mei. Ce naiba cred despre mine. Am agățat cu vîrful degetelor o piatră lucioasă de apă, important e că mă acceptă. Și că am nevoie de ei. Mă feresc să arăt asta, uneori fug, dar mă sprijin de ei cu nerușinare. Zborul — nu, zborul mi-l fac singur. Am privit valea de sub mine, firul de apă, brazii uscați cu trunchiuri argintii și cioturi tăioase, știam putreziciunea acelor trunchiuri. Plaja minusculă de nisip auriu, auriu și acuma, prin ploaia cenușie, cenușiu cu auriul stins, blond-cenușiu ; refuzam să merg mai departe.

Zborul. Aiurea mi-am spus. Pînă și sus te ridici pe umerii prietenilor tăi. Pe încrederea prietenilor tăi, Dumnezeule, de unde scot cuvintele astea, pe încrederea lor, deși n-ai chef s-o recunoști. Salvanii, în dosul obloane or din casa lor fortificată. Mihai Sîrbu, și Florentina, și Bari al patrulea, aparent flegmatic și indiferent. Și foarte greu de atins. Alex Rudeanu cu nebunul de Bonzo, cel brusc pătruns de înțelepciune în acel Crăciun cînd a împlinit doi ani și jumătate. Viorel cel mare și Viorel cel mic, la Predeal, și Magdalena lor. E și a mea, mi-am spus. În măsura în care mă așteaptă, și deschide ușa, și spune : intră. În măsura în care am nevoie de acel „intră", de camera albă cu rafturi albe, cu fotolii albe și cu săbii ruginite pe pereți. În măsura în care îi sînt necesare poveștile mele cu avioane, cu cer, și cu ce se întîmplă dincolo de avioanele pierdute în cerul acela. Pe urmă Mihai, Mariana, Dan cu Irina și

Raluca. Colonelul înalt cu ochi albaștri și triști și căruia niciodată nu reușesc să-i spun ce ar fi de spus. Se adunau o grămadă de tipi de care aveam nevoie, mă renegam, nu mă renegam. Asta era. Asta e, mi-am spus, chestiile încărcate de sensuri grele se desfăceau și se duceau vijiind pe apa sîmbetei, lucrurile se petreceau deodată foarte limpede și foarte simplu, erau sau nu erau. Eram sau nu, am lovit cu pumnul coama aceea de argilă moale, au zburat stropi în toate părțile, s-au desfăcut într-o rozâ a vînturilor din norol roșu, au dispărut la loc în argila din care ieșeau. Prietenii care mă duc în ei, și îi duc în mine, și încrederea lor. Sînt bogat, mi-am spus. Foarte bogat. Nu-mi ajung degetele de la o mînă să-i număr pe cei în care cred. A strîns o gheară lucidă, m-a întors pe dos sub ploaia măruntă, iubita mea cu păr blond-cenușiu, cea mai timpită, încercată de viață dintre noi toți, și care ar trebui să mă aștepte fierbite, și nu mă așteaptă deloc.

La dracu cu iubita blond-cenușie.

Am întins mîinile, am smuls greu și sonor cămașa, pantalonii, din norol, m-am rostogolit în stînga, era acolo iarbă udă, un brad uriaș, flori veștejite de atîta ploaie.

*

Noaptea aceea am dormit în moara veche, făcusem focul, minunea s-a întîmplat foarte simplu, intrasem, mirosea a rășină, în vatră erau vreascuri subțiri, am văzut în lumina cenușie venită prin prelata ridicată, lîngă vatră erau aranjate crengi tăiate, despicate cu toporul, am ridicat mîna, plimbam degetele în lungul grinzii îndoite, afumate, plesnite, am găsit cutia de chibrituri, cu un singur băț înăuntru. Nu-mi venea să cred dîra albastră de fosfor, s-a înălțat o flăcăruie rotundă, portocalie, a șovăit, s-a prelins în lungul bățului anemic, curgea o zeamă portocalie cu reflexe slabe, tot portocalii, din lemnul albicios. A șovăit flăcăruia rotundă, s-a desprins, a fîlfîit în aer, a cuprins dintr-odată tot bățul, mă frigea în vîrful degetelor, am pus chibritul sub vreascurile așezate pe vatră. Asta a fost totul, adică Radu aranjase, sau Irene aranjase, mai curînd Irene, se amestéca mirosul fetei, stins, cu mirosul de rășină, Irene

aranjase cetină uscată și iască ținută la soare sub lemnele subțiri care s-au aprins imediat, a bufnit o flacără pîrîitoare galben-albastră, a troznit cetina uscată, pe coș zburau scîntei roșii care sfîrîiau și se stingeau scurt în ploaia de afară. Am pus lemne groase peste foc, s-au aprins, ardeau, cădeau pe marginea vetrei în bulgări mari de jar auriu, pîlpîiau flăcări albastre, scurte, subțiri, deasupra acelor bulgări, se acopereau cu pojghițe străvezii de cenușă gri-albuie. Atunci am adormit, cînd tot mormanul de jar s-a prăvălit tăcut în visul de cenușă, și m-am sculat foarte tîrziu, era soare, o pată alungită de lumină se prelingea caldă peste dușumea, peste marginea vetrei stinse, peste gleznele mele — descopeream neplăcut surprins — albe și păroase. Am mișcat leneș labele picioarelor, am răschirat degete încă zbîrcite de umezeală, prin glezna dreaptă urca spre genunchi fiorul acela de fier roșu ; am scuipat savant cărbunii arși în vatră, am rîs. Aveam o grămadă de motive să mă bucur, în ziua aceea. Foșnea cetina sub foaia de cort, m-am întins, am frecat fața de țesătura aspră care mirosea a părul Irenei. Am sărit într-un picior pînă la ușă, m-am împiedicat de una, două, trei cutii din tablă unsuroasă, conserve de șuncă, cînd dracu mîncasem, simțeam burta plină săltînd elastic în ritmul săriturilor.

Șunca din conservele acelea era foarte gustoasă, și avea o groază de calorii.

Am luat pușca ascunsă deasupra ușii, am frînt țeava, luceau stins capsele roșcate ale cartușelor. Am dat prelata la o parte, am închis repede ochii, jucau cercuri roșii, și brazi roșii, pe retina arsă de lumină, deschideam pleoapele încet, filtrînd soarele prin gene, era foarte mult soare, se prăvăleau blocuri moi de căldură cînd am ieșit în poiană. Am făcut cîțiva pași rezemat în armă, deasupra zbura un avion spre radiofarul de dincolo de munte.

Am dus pușca înapoi în moară, ziua aceea nu era una din zilele în care am nevoie de armă. Se întîmpla ceva, nu știam precis ce, am ridicat din umeri, bluza cu epoleți s-a ridicat foșnind pe piele, gîdilînd, asta-i, eram uscat. Bluza nu se mai lipea de umeri, brațe, spate, blugii nu se strîngeau pe picior, labele nu mai plescăiau în basculeții mustind de apă. De fapt eram desculț, iarba fragedă mîn-

gîia moale, se arcuiau după bolta tălpilor fire moi, proaspete de soare, etc. Mă uitam la flori, albe, albastre, portocalii, fiecare cu tulpina ei verde și cu frunzulițe pe tulpina aceea verde, erau insecte, bondari grași cu burți galbene, negre, galben pe negru, treceau preocupați de la o floare la alta. M-am dus la rîu, am aruncat pietre în apă, m-am întors la moară mergînd de-a lungul malului, priveam mecanisme putrezite, surpate, stăvilar, scoc, roata morii, negre de vreme prin apa limpede, roata avea cupe aparte, scobite adînc, ciudat contorsionate, dispuse lateral de planul roții, în consolă, încercam să înțeleg de ce. Randament, și restul. Peste scocul prăbușit a sărit, fulgerînd în lumină cu pistrui albaștri, cafenii, roșii, păstrăvul-curcubeu. Șchiopătam dureros ocolind poiana, pe aici a trecut Irene rîul, de tufa asta s-a împiedicat Salvan, înjura urît cînd s-a ridicat, cărarea ducea la stînca verticală sub care am dormit la ultima „vînătoare"; m-am oprit între brazii de care îmi legam hamacul, scoarța roasă se umfla acoperită cu un colac de rășină albă peste care creștea în solzi scoarța nouă, subțire, roșcată; între cărbunii risipiți încolțea iarbă. Am pornit iar, un pas, încă un pas, m-am oprit adulmecînd: era ceva care nu mergea.

— M-am întors, am spus.

Am privit cercul acela de cărbuni între care începea să crească iarbă.

M-am întors, asta era. Se întîmpla a doua oară, prima dată a fost cînd terminasem Academia Militară, septembrie cald, frunzele plopilor tremurau, se roteau, cădeau galbene, sub plopi mirosea amar. Nu zburasem de un an, am urcat în avion, am pornit motorul, nu zburasem de ieri. Am decolat în forțaj, bineînțeles, și ce a fost pe urmă, pînă la aterizare, tot ce a fost pînă am avut din nou betonul pistei sub roți, asta se cheamă „bine ai venit" și nu se povestește.

Jos se culegeau struguri, între valțurile zdrobitorului curgeau boabe strivite, frunze crestate de viță, curgea primul must tulbure între maluri de spumă murdară; pe urmă doagele teascului, învîrteam mînerele pînă nu mai puteam, zeama țîșnea printre doage în valuri roșii, roz, galbene, dulce, caldă de lumină. Puneam prelungitoare albe la mînerele teascului, învîrteam iar pînă nu mai pu-

team. Giffiam, scoteam cu cana, cu pumnii must din butoi, beam în neştire. Cu capul pe spate, cu soarele în ochi, căpătau semnificaţie tot felul de cuvinte care altfel rămîneau vorbe sterpe, „rodul pămîntului", lucruri care trebuie trăite ca să poată fi înţelese.

— M-am întors, am încercat să mă conving.

Lipsea ceva.

Am mers în moară, cutiile triunghiulare cu şuncă în aspic, am deschis o cutie, am mîncat afară, în soare; tăiam din şuncă felii groase, prindeam felia în vîrful cuţitului japonez, atingeam lama ascuţită cu buzele, cu limba, gust de metal vechi, adus de departe. Am trimis cu un şut cutia goală în beciul morii, m-am întins la soare, ieşea din mine şi se ridica în cerul străveziu toată apa de ploaie. M-am răsucit cu faţa în jos, iarba mirosea îndepărtat a fîn uscat, a ploi de pădure, a vara care se ducea, nu lipsea nimic.

*

Făceam baie în monumentala cadă a Salvanilor, a treia baie în două zile, „bei ceva ?" — a întrebat Irene, a turnat într-un pahar înalt două degete de „Hellas" portocaliu, apă din frigider, sticla s-a aburit, opacă, „cît zahăr ?", am ridicat trei degete deasupra apei, fata a zîmbit, mesteca zahărul cu o linguriţă din argint. Am băut sucul rece, eram pînă la gît în apă fierbinte, parfumată, nu ştiam precis unde începe apa şi se termină spuma, rafinamente orientale. A doua zi plecam. Dacia albastră se lăţea în curte sub o grămadă de pachete, Salvanii cumpărau din piaţă hălci de slănină afumată, butoiaşe cu palincă gălbuie, o cergă groasă — groasă, ţesută din lînă albă şi roşie, şi neagră, au îngrămădit totul pe banchete, în portbagajul maşinii.

— Ce facem diseară ?, „Diseară, a spus Irene, îmi pare rău că vine seara, pe urmă dimineaţa, pe urmă se face de prînz şi pleci, mă rog — diseară stăm la poveşti, O.K. ?" „O.K.", s-a mişcat cianţa grea, s-a deschis uşa, a intrat Radu, zburau poveştile din seara aceea, se mergea la nu ştiu ce petrecere.

— Trebuie neapărat să mergem ? am întrebat, „nu e musai", a răspuns Salvan, „numai că noi, dragule, o să ne ducem".

„Noi", adică el cu Irene a lui.

— De ce ? De ce dracu să mergi, dacă nu e musai ?

N-aveam dispoziția necesară unui party ardelenesc.

— Pentru că, torcea Salvan apropiindu-se de baie, s-a așezat pe marginea din piatră neagră, mi-a căutat privirea în fundul ochilor înroșiți care usturau de șampon, s-a uitat acolo fără să știu bine ce găsea și a continuat articulînd foarte clar, și apăsînt pe cuvinte, pentru că tu pleci iar noi rămînem.

Am văzut-o pe Irene mușcîndu-și buzele, mi-am prins nasul cu două degete, m-am lăsat la fund. Seara am mers cu ei, altă casă cu ziduri groase pînă la obsesie, am urcat o scară strînsă în spirale care apăsau pe tîmple, șchiopătam, „recepția are loc în turn ?", m-am interesat, Irene venea în urmă, m-a ciupit de picior. Camera de sus era largă, înaltă, lambrisată cu lemn întunecat, semăna cu sala din Casa Argintarului.

— Ce faci mîine ? am întrebát-o pe Irene.

— Te pregătesc de drum...

Asta era o treabă foarte serioasă, care cerea o grămadă de vreme.

— Dă-o dracului, am spus.

N-aveam nevoie să fiu pregătit pentru drum. Nu de Irene, dacă înțelegi.

— Ai ceva mai bun ?

— Mergem la expoziție, am spus.

— Vrei să-ți vezi tablourile ? Alea două ?

— Vreau să văd tablourile. Alea două.

— Nu știu cum să spun, a făcut Irene ; preferam să nu afli de la mine. Le-au luat.

Am ridicat din umeri, sigur că le-au luat. Era normal să le ia. Mă miram numai că nu le luaseră pînă atunci. Numai un dobitoc trece pe lîngă pînzele acelea fără să le vrea, și în oraș nu sînt mulți dobitoci, și oricum, începînd de mîine, or să fie cu unul mai puțin. Asta-i cu vacanțele lungite prea mult, mi-am spus. Totul e să știi cînd să pleci,

altfel ai tot felul de surprize. Tablouri cumpărate de alții, și restul. Parcă se muiau zidurile acelea foarte groase.

Habar n-am să plec la timp, m-am gîndit. Plec totdeauna prea devreme, cînd lucrurile nu s-au legat încă, sau o lungesc la nesfîrșit încercînd să leg ce nu mai poate fi legat. N-am simțul măsurii, nu l-am avut niciodată, asta trebuie să fie. Dacă îl aveam, nu ajungeam aici.

Juni ardeleni se bîțîiau grav lîngă june ardelence ; pe urmă s-a mîncat pită cu slană și s-a discutat politică externă. Era foarte frumos. A venit Iulia în veșnicii ei blugi, s-a așezat lîngă mine, „mîine pleci", a spus, plecam, cineva a dat drumul la muzică, mi-a pus mîna pe umăr, „hai să dansăm".

— Nu pot, am spus, nu pot să dansez, nu pot să fac o grămadă de lucruri, am ridicat blugii, glezna strînsă sub ciorap în fîșii albe de tifon. „Doare ?" — s-a întîresat fata, durea, a rămas așa, cu mîna pe umărul meu. Priveam amîndoi perechile alea care dansau, și simțeam apăsarea ușoară a brațului, umărul încălzit sub mîna fetei, și-mi părea rău că nu înseamnă nimic pentru mine, căldura aceea.

— Cum o să fie ? a întrebat Iulia, n-am înțeles, „nu eu", a zîmbit, „cum o să-ți fie la aerodrom, sînteți mereu aceiași, de dimineață pînă seara, aceiași oameni, și a doua zi o ici de la început, nu e prea monoton ?"

Monoton. Dumnezeule, aerodromul era *exact* locul unde se întîmplau tot felul de lucruri neprevăzute, nu avioanele, asta ține de profesie, se întîmplau și gata. Celula de alarmă îngropată în zăpadă pînă la pervazul ferestrelor joase, era cald, citeam, am auzit un ceas bătînd, o dată, și încă o dată, a bătut de nouă ori în camera de alături, am lăsat cartea. Ceasul cu afișaj de pe noptiera mea arăta ora zece. M-am întins cu ochii în tavan, cineva fixase pe pereți, deasupra divanelor largi, crengi de brad cu globuri colorate, cu lumînări, cu maimuțe de carton spînzurate între globuri multicolore. Am auzit ceasul de alături bătînd solemn de zece ori, la mulți ani, am spus, era Anul nou, mi se făcuse foame, am ridicat fermoarul salopetei, am ieșit. Pe coridor fuma Chioru.

— La mulți ani.

— Mai sînt două ore pînă la „la mulți ani".

— Vii să mîncăm ? Am făcut un pas, încă un pas, „nu te du", a spus Chioru.

N-am înțeles.

— Mi-e foame.

— Ție ți-e foame întotdeauna.

Am ridicat din umeri, am mai făcut un pas.

— Nu cred că e bine să intri.

M-am răsucit spre el, „ce sînt tainele astea ?"

— Tehnicii au adus o pendulă, a spus. O pendulă mare, grea, montată într-o vitrină de lemn sculptat cu coloniță. Se chinuiesc să o convingă să bată de douăsprezece ori, la miezul nopții.

— Surpriză pentru noi ?

I-au alunecat colțurile gurii în jos, asta se întîmpla înainte de întoarcerea Mariei.

— Ia-o cum vrei.

M-am întors în cameră, m-am întins iar pe divan. Tehnicii, cu pendula lor. Să o pună să bată de fix douăsprezece ori, la miezul nopții. Pentru mine nu însemna mare lucru, pentru Chioru se pare că da. Asta se vede, din cum m-a oprit, din ochi, după tonul vocii. În regulă, m-am gîndit. Stau cuminte, și merg la masă cînd mă cheamă ei, și o să fac pe tîmpitul, o să mă bucur nespus și o să aplaud fericit cînd pendula aceea montată într-o casetă cu coloniță va bate de douăsprezece ori.

Mi se agățau ochii în crengi de brad cu globuri colorate, globurile pendulau lent la capătul ațelor prea lungi, dreapta-stînga, stînga-dreapta, exact așa se hipnotizează găinile, cu globuri pendulînd lent la o anumită distanță de ochii lor negri, rotunzi, stupizi. La miezul nopții, am spus, ce o să mă bucur.

Mai tîrziu, dar asta a fost mult mai tîrziu, după ce s-a întors Maria, și după ce Chioru a trecut la TAROM, murise Maître, anii treceau, s-au oprit brusc încurcați în altă creangă cu globuri și lumînări din ceară adevărată, atîrna stingheră deasupra unui divan, numai că asta nu se întîmpla la celula de alarmă, eram în orașul București, Academia Militară, creanga aceea era foarte tristă și începea să se veștejească așa cum se usucă brazii, rămînînd încă verzi, pînă la Anul Nou mai erau trei zile lungi, sure, cu zăpadă moale împroșcată murdar de sub roțile trolei-

buzelor. Mîngîiam părul blond cenușiu, întinși pe divan sub creanga aceea, la asta mă pricepeam de minune, să mîngîi părul blond-cenușiu. Îmi veneau tot felul de idei, mîngîind părul blond-cenușiu.

— Să-mi lași mîine cheia, am spus, mîine, și poimîine, și încă trei zile după mîine și poimîine aveam liber, tradiționala permisie de Anul nou.

— Ce vrei să faci ? am rîs, un brad, o să aduc un brad înalt, verde, cu miros de ger, înțelegi, o să-l împodobim cu globuri, nu creanga asta nenorocită. Nu e pentru tine, amărîta asta de creangă. S-a răsucit și a spus, îi simțeam răsuflarea pe obraz, treceam mîna pe sub ceafa fierbinte sprijinind, mîngîiam mai departe vestitul păr blond-cenușiu, uite ce a spus răsucindu-se :

— Nu cred că vreau. Nu cred că îmi face bine, un brad de la tine.

Erau momentele în care pricepeam anevoie, nu știam precis dacă mai exist și, de fapt, nici nu existam în momentele alea. Exact de asta am pierdut, dar unele lucruri se înțeleg abia după ce se întîmplă, capătă valoare și greutate cînd nu mai sînt. Știu că am întrebat :

— De ce ?

— Pentru că o să stau în fața bradului, o să pun rochia bună și o să stau în fața bradului îmbrăcată cu rochia mea bună, și o să plîng. De aia.

...Dar asta a fost mult mai tîrziu, acolo unde nu se măsoară cu „îți aduci aminte", mă însoțea, permanență. Mă rog, în seara aceea din celula de alarmă, uitîndu-mă la globurile atîrnate în crengile de brad, am hotărît să mă bucur pentru pendula tehnicilor și pentru cele douăsprezece bătăi ale ei. Pe urmă am intrat în ghetele îmblănite de zbor, am tras peste salopetă puloverul gros din lînă, am ieșit afară. Zăpada trosnea adîncită sub tălpile „oil resistant", stele cît nucile de cocos răsăreau, traversau lent cerul și se culcau pe orizontul de apus. Am mers pînă la avioane, metal înghețat sub huse, m-am întors, aerul din celula de alarmă era cald, năvăleau în plămîni sfere moi mirosind a brad care începe să se usuce.

Casetofonul lui Chioru scotea din el chestii răsuflate, tangouri argentiniene. M-am învîrtit în jurul divanului,

dincolo pendula a bătut de unsprezece ori. Bătea profund, ca un clopot de catedrală, și cu nu știu ce vesel la sfîrșit, adică bătaia gravă nu se prelungea fix cît ar fi trebuit, se frîngea într-un sunet ca un rîs ușor, nepotrivit cu tonul acela adînc. Am ațipit cu rîsul ușor în mine.

— Dacă ți-e foame, m-a zgîlțîit Chioru și am sărit în ghetele de zbor și am intrat dincolo, sigur că mi-e foame.

Am văzut o masă lungă-lungă, asta se explica, au înșirat cele 4—5 mese STAS, dar de unde olanda fină, strălucitor de albă, scrobită, coborînd în valuri scorțoase pînă pe parchetul lustruit ? De unde paharele scînteietoare, și tacîmurile lucind domol a metal înnobilat de vreme, și farfuriile scumpe, asta se simte imediat în vîrful degetelor, nu veselă MApN, erau acolo una în alta farfurii din ce în ce mai mici, porțelan subțire, străveziu, cu Dumnezeu știe ce emblemă vestită încîrligată în monograma strîns înconjurată de rama unui blazon complicat. Și frapierele umplute cu zăpadă, zăpada era de afară, evident, din zăpadă, sub șervetul așezat cu dichis pe marginea frapierei, ieșeau gîturi lungi, înguste, brune, imposibil de confundat : Pepsi. Și tipii înalți, drepți, subțiri, unul la un cap, celălalt la alt cap al mesei, în vestoane albe cu nasturi aurii încheiați înalt pînă sub bărbiile vinete de ras, cu pantaloni negri, înguști, pantalonii aveau vipuști de satin și se terminau exact acolo unde trebuie, deasupra pantofilor subțiri din lac cu talpa moale, mută.

— Nu se poate, am spus, și Chioru a rîs, și băieții în salopete de tehnici de aviație au rîs și ei, numai tipii aceia înalți n-au rîs, nici n-au mișcat. Atunci a început pendula să bată, era prinsă în peretele dintre ferestre, așa cum povestea Chioru, o cutie imensă, incredibil de înaltă, lată, cu coloane groase strunjite anevoie în lemn dens, a bătut, unu, doi, trei, patru, „cinci" — a spus cineva cu glas tare, „șase" — au numărat mai mulți, „șapte", „opt", „nouă" — am spus și eu, îl simțeam pe Chioru lîngă mine numărînd, „zece", „unsprezece", la „douăsprezece" mi s-a părut că mișcă și buzele chelnerilor în vestoane cu nasturi poleiți, n-o să știu niciodată sigur, n-am avut timp să văd, s-a stins lumina și prin ferestrele joase a năvălit zăpada reflectînd lumina izvorîtă pe cîmp de nicăieri, din stele cît nucile de

cocos, brazda lată de lumină albastră întinzîndu-se cu marginile ridicate pe orizont și unind simplu tot ce era acolo — oameni, avioane, stele — într-o sferă molcomă, aurită de flăcările neclintite ale lumînărilor din ceară adevărată.

*

— Salut ! am spus.

— Ahoi ! a rîs Irene.

— Să nu depășești nouăzeci pe oră, a făcut Salvan, spunea asta de fiecare dată cînd plecam ; l-am asigurat că nu o să depășesc nouăzeci de kilometri pe oră.

— La anul... Irene a tăcut, strîngea între degete lungi marginea portierei, la anul, cînd vii... nu găsea cuvinte, a rîs iar, dă-o dracului, a spus, cînd vii din nou, sper să vă culc în camera cu pat dublu.

Am vrut să-i spun că, oricum, într-un pat obișnuit de-al lor încap liniștiți trei-patru inși de dimensiuni normale. Am mai vrut să spun că, în mine, camera cu pat dublu era o chestie care căzuse. Mai aveam să le spun o groază de lucruri, se înghesuiau să iasă, lucruri care se spun numai la plecare și pe urmă îmi pare rău că le-am spus, mai bine nu le spun deloc. Am băgat în viteză, am pornit, „ahoi" — a strigat Irene, Radu a înălțat mîna, gata. Strada cobora la vale, am frînat, treceam podul, ulițele înguste, piața strîns înconjurată de acoperișuri înalte, cenușii, ascuțite, giruete împrăștiate anapoda în șaisprezece vînturi au scîrțîit îngrozitor, s-au rotit lent cu fața spre munte. Am ieșit lîngă hotel, am frînat, trecea o căruță lungă, înaltă, trasă de cai albi cu picioare groase. A coborît briza de munte, a legănat în lanțurile ruginite firma hotelului „La coroana de aur". Castani bătrîni mărgineau bulevardul, cădeau buzdugane verzi, țepoase, se spărgeau scrîșnind sub roți, săreau bile lucioase, cafenii, lustruite, pe care cauciucurile alunecau. Am oprit, am lăsat să traverseze o nemțoaică înaltă, subțire, blondă, ducea doi vikingi mititei în lesă. Alte tipe înalte, blonde, subțiri, mergeau pe stradă, aveau un ce aparte, culoare locală, se potriveau de minune cu zidurile vechi, cu ardezia care acoperea turnurile ascuțite, blondul lor bătea în cenușiu, întoc-

mai ca ardezia. Nu vreau să spun că în oraș erau numai blonde subțiri, am văzut și femei grase, sau prea slabe, sau femei normale, ce numește fiecare normal, mă rog, eu priveam doar după blondele acelea subțiri.

Ocoleam pe străzi, am oprit la Casa Argintarului, am deschis portiera, am stat așa, cu portiera deschisă, pînă cînd ardeleni placizi au început să se intereseze de mine. Atunci am răsucit cheia în contact, am demarat accelerînd inutil pentru strada largă, liniștită, cu pomi bătrîni din care curgeau frunze, undeva se pregătea toamna, totul se întîmpla cumva confuz, departe, ajungea la mine prin straturi subțiri de lumină portocalie.

Orașul rămînea în urmă, șoseaua se adîncea lin în văi domoale, trecea peste dealuri rotunjite domestic, dealurile aveau pe vîrful rotund castele cu contraforturi din piatră vînătă, sau ziduri prăbușite de cetăți îndelung asediate. Ocoleam habar n-am ce lac, asfaltul se arcuia după malul sinuos, într-un golf mititel se legănau bărci aurii cu vele de toate culorile ; pe mal, amatori de yachting în pantaloni albi și tricouri marinărești luau dejunul la mese împletite din răchită. Stăteau adăpostiți sub umbrele uriașe, roșii, albastre, scria deasupra CINZANO cu litere albe. În locul lor eram de mult pe lac, bărcile acelea erau fine, alungite, se vedea din mersul mașinii, vîntul pocnea în vele ridicate de-a lungul catargelor înalte, subțiri.

Dincolo de curbă s-a năpustit un camion uriaș, din acelea cu o grămadă de roți, depășea aiurea autobuzul pașnic, hodorogit, *care circula regulamentar*, am tras volanul pe dreapta, instinct de pilot, m-am aplecat pe volan și am smucit și am strîns de el, ieșeam din șosea, mașina derapa pe pietriș, pe iarba cu pietriș, am alunecat pe iarba aceea încă udă de noapte, asta se întîmpla în vale, soarele topea bruma din noapte, din dimineața care începea să fie toamnă, nu apucase să usuce bruma topită. Dacia a derapat pe iarba udă, s-a răsucit cu botul spre șosea, trecea triumfător miriapodul acela tîmp, măcina drumul sub două duzini de roți cu anvelope zimțate adînc. Bine că a scăpat pilotul, goneam din nou cu nouăzeci pe ceas, cotul rezemat eroic-nonșalant de rama portierei, am intrat în pădure, copaci crescuți pînă la marginea șoselei, se săltau

spinări de șerpi încremenite sub asfalt, rădăcinile acelor copaci. Dureau ochii de soare cînd am ieșit iar în cîmp, adică printre dealurile acelea line. Am pornit radioul, l-am oprit imediat, nu se potrivea nici un cîntec.

Mi s-a făcut foame, Irene cu sanviciurile ei, pregătise o cutie din carton cerat cu sanviciuri dichisite, aranjate, șuncă, piept de pui, felii de roșii combinate savant între felii de pîine cu coaja crocantă și presărate din belșug cu brînză rasă. Am refuzat cutia, senviciurile erau ostentativ pregătite *pentru drum*, se întîmplau lucruri neclare dar pe care le simțeam, Irene pregătea sanviciurile *știind* că o să mănînc fără ea, fără Radu, asta se simte, lasă un gust coclit, n-am luat cutia cu mine. De aceea, mi-am spus, n-am vrut ca Irene să-mi pregătească drumul. Pentru că sanviciurile făcute de ea aveau exact izul lucrurilor pregătite pentru cel care pleacă. Asta echivalează cu o excludere, fără ostentație dar eliminare, incontestabil, din ea, din Radu, din universul lor, casa aceea cu ziduri groase care apără pe cei dinăuntru de cei dinafară. N-aveam chef să fiu eliminat, de nicăieri. Irene, mi-am spus, genul de persoană care mătură urmele lăsate de roți, și plec din ea cu urmele acelea măturate, pînă apar iarăși — dacă mai apar, adică exista sub părul blond un loc unde nu puteam ajunge, și era necesar să nu pot ajunge, numai că exact asta durea. Că nu pot ajunge în locul acela de neajuns.

N-am mîncat la Sighișoara, restaurantul „Steaua" mirosea cumplit a bere, am ieșit în soarele bleg, urcam spre cetate, străzile-trepte, școala română, contraforturile, catedrala, urcam mai departe în turnul cetății, roată de scări după roată de scări, halebarde, spade, ghete spaniole. Archebuze, tunulețe cu ghiulele mici de piatră. Turnul cetății se termina în grinzi solide puse cruciș, prinse cu scoabe groase de zidurile negre. Dincolo de grinzile acelea erau cuiburi de bufnițe înțelepte, atîrnau cu capul în jos lilieci dezgustători, sub grinzile încrucișate se zbăteau arcuri, coborau greutăți legate cu funii răsucite în șapte, în opt, se mișcau măcinînd timp roți dințate, axele concentrice ale orologiului ieșeau printr-o fereastră cu ramă de plumb. Se învîrtea lîngă obrazul meu, simțeam curentul de aer stîrnit, o lamă elastică de oțel albastru. A grohăit

ceva în străfundurile incredibilei construcții, a hîrîit, funiile răsucite în opt mișcau cabestane masive de lemn, cînd dracu se făcuse șase seara, m-am prăvălit pe trepte în jos. Sub turn, cu capete date mult pe spate, cu ochii ieșiți din orbite, cîțiva gură-cască așteptau să vadă Noaptea luînd locul Zilei.

Dacia 1300 era o fortăreață albastră cu fotolii roșii, am spart liniștea străduțelor înguste cu motorul fără tobă de eșapament. După treizeci de kilometri mi-am adus aminte că nu mîncasem, am oprit la primul motel, căsuțe risipite printre stejari bătrîni înconjurau o cosmelie din bîrne groase, deasupra ușii scria cu litere negre din fier forjat : Recepție. Dincolo de ușă o tejghea din stejar împărțea în două camera mare cu cărămidă roșie pe jos, în spatele tejghelei cineva se legăna în cel mai prăpădit fotoliu-balansoar văzut vreodată.

— Salut, am spus.

Tipul din balansoar continua să se legene ; purta o șapcă cu cozoroc lung, nu-i vedeam ochii sub cozorocul acela.

— Aveți o cameră liberă ?

A ridicat palma cu degetele desfăcute.

— Nu, am spus.

Îndoia pe rînd cîte un deget, și la fiecare deget îndoit clătinam din cap și spuneam „nu". A rămas un singur deget ridicat, am confirmat, sînt singur. Atunci a vorbit, a zis, că și el e tot singur. Cădeam din picioare de foame, i-am mărturisit că de fapt toți sîntem singuri, cumplit de singuri, și nu se poate face nimic, asta — singurătatea — e în noi, ne naștem și murim cu noi înșine, etc. S-a ridicat, a venit lîngă tejghea, a spus „nu zău". Proptise zdravăn coatele în lemnul de stejar, ca unul care are o groază de timp la dispoziție și vrea să-l cheltuiască cu folos în conversații pline de semnificații adînci.

Am luat un aer suferind, am întins mîna după cheie.

— Cabana numărul șapte.

Așa a spus, „cabana".

Am ieșit, soarele cobora sub pădure. Mă aștepta o seară lungă cu care nu știam bine ce să fac. În spatele cosmeliei din bîrne era restaurantul motelului, mic, cochet,

cu o singură masă liberă, și masa aceea era fix în mijlocul celorlalte mese, și toată lumea s-a simțit obligată să lase tacîmurile în farfurie și să se uite la mine, cum am traversat ringul de dans, și am trecut prin fața bufetului, și cum am apucat-o printre rîndurile de mese, scaune, și m-am așezat singur la masa aceea foarte goală, foarte mare așa cum ședeam singur la ea cu cinci scaune libere în jur, două pe stînga, două pe dreapta și unul departe, în față, exact scaunul care ar fi trebuit să fie ocupat și nu era. Am comandat o grămadă de mîncare, ca și cum toate scaunele alea ar fi fost ocupate. S-a făcut frig așteptînd, m-am dus la mașină, pe capota motorului un pisoi gri se juca cu frunze căzute de sus. Se ghemuia fremătînd, sărea, apuca frunza, îi dădea drumul, o prindea iar cu laba făcută căuș : se încolăcea în jurul ei și se rostogoleau așa, amîndoi. Am deschis Dacia albastră, am tras șuba de aviator din grămada de boarfe azvîrlite în dezordine pe bancheta din spate, am scuturat-o, șuba s-a desfăcut, a căzut la picioarele mele și s-a deschis în praf o cutie de carton cerat. Priveam feliile de șuncă, pieptul de pui, roșii tăiate subțire înnegreau praful drumului, se risipea brînza rasă, pîinea prăjită s-a rostogolit, s-a clătinat pe coaja crocantă spartă în solzi, pe capacul cutiei scria apăsat cu litere albastre, subțiri, aplecate, am întors cartonul în lumină ca să citesc, scria : „Nu fii tîmpit. Poftă bună".

•

Ocoloeam Brașovul, am traversat o cale ferată, drumul trecea între porți înalte din lemn gros, zidurile caselor ocrotite de porțile acelea erau roz, galbene, verzi, culori șterse, nu spălate de soare, de ploaie, așa erau ele de la început, așa *trebuiau* să fie, spălăcite. Se potriveau de minune cu toamna, începea să plouă, șoseaua, cerul, dealurile, au devenit brusc cenușii, joase, difuze. Globul aurit de pe turnul bisericii din Rîșnov părea un soare mititel și curajos în universul cenușiu ; șoseaua mergea de-a lungul unui rîu mohorît, am trecut peste podul stricat, pe urmă numai serpentine, drumul era sinuos ca drumul vieții, urca și cobora din nou în spinări abrupte, dincolo de Pîrîul Rece

totul se termina brusc, norii topiți într-o coloană masivă de lumină încă fierbinte, soare. Drumul pînă în Sinaia puteam să-l fac cu ochii închiși, o groază de cimitire militare, cruci în rînduri drepte, morminte de soldați aliniați pînă dincolo de moarte. Locurile unde cădeau soldații rămîneau însemnate de lucruri care nu se mai petreceau niciodată ; aveam și eu un glonte, tubul anacronic de lung, gros, plumbul cu vîrf rotunjit, pe talpa cartușului se înghesuiau în cerc patru cifre mici, 1914. Și mai erau litere pe care numai cei de la 1914 puteau să le lămurească, V.D.M.D. Am dat drumul la radio, o tipă blondă cînta „hai pune-ți brațul prietene pe umărul meu cu încredere în viață ", nici măcar nu cînta prost, îmi venea să mor de rîs. Nu vroiam să opresc la Sinaia, nu vroiam să opresc nicăieri, am promis la ducere, mi-am amintit de Florentina, trebuie. Am lăsat mașina în parcajul de la „Montana", sau de la „Sinaia", întotdeauna le încurc între ele, mă rog, în parcajul hotelului de sub stația telefericului.

Urcam scările cu balustradă din țeavă albastră și-mi spuneam că după-masă, în cel mai rău caz, plec la regiment. De sus coborau turiști cu rucsacuri portocalii, m-au luat cu ei, am așteptat lipit de balustradă să se termine, nu se terminau. Mi-a șters obrazul, bărbia, un val moale de păr negru, nu credeam că părul negru poate fi atît de moale. Mirosea frumos, fața sub părul acela era subțire, urîtă, a zîmbit în treacăt cu toți dinții, gura mare, veselă, fără riduri la colțuri, de om care știe ce vrea. Fata a zîmbit în treacăt cu toți dinții, nu mai era urîtă. Era o fată, și gata. Am mers pe strada pietruită, ducea sub un zid din lespezi potrivite una peste alta, una în alta, acolo am fost foarte atent și m-am uitat de cîteva ori în lungul străzii, n-am văzut nici o mașină parcată sub zidul din lespezi. Am urcăt scările știrbe, aici toate începeau și se terminau cu trepte sub tălpi, aproape ca pe vapor, curtea mică, pustie, năpădită de iarbă, în dreapta erau bolovani uriași între care creșteau flori rare de munte. Sîngele voinicului, și restul. Floarea de colț. Creșteau acolo și nu le rupea nimeni, florile acelea pentru care sus, pe munte, o groază de tipi își frîngeau cu multă convingere gîtul. Dan spunea că zeii munților răzbună florile rupte, nu l-am ascultat, am rupt una, eram sus, pe Gălbinele, pere-

tele uriaș, vînăt, abrupt, se prăvălea necontenit astupînd soarele, atîrnam în coardă și carabinierele legate la șold se loveau între ele cu clinchet subțire ; „ce faci ?" s-a răstit Dan Sîrbu, am pus în buzunarul cămășii, cu multă grijă, steluța pufoasă, albă, galbenă, moale și caldă ca un soare personal. Singurele flori de colț *valabile* erau cele găsite aici. „O să-ți meargă prost toată săptămîna, asta dacă mai ieșim de aici", — a spus Dan, am ieșit, mi-a mers îngrozitor de prost toată săptămîna. Atît de idiot, a fost o săptămînă răsucită în fel și chip, în care alternanța firească de alb și negru s-a înlocuit cu o scurgere fără culoare măcar. așa. timp trecut și atît.

...Bari al patrulea nu era pe prispa cotețului cît o cabană mijlocie, soarele cădea în pete de lumină, trecea prin brazii de lîngă gard, desena cercuri calde pe covorul gros, cu desen tocit, plin de păr portocaliu. L-am strigat fără convingere, la ora asta Bari culegea din prăpăstii adînci resturi de turiști imprudenți.

Aștia nu-s acasă, mi-am spus, Florentina este la shopul ei, Dan cu Mihai sînt pe platou, îmi părea rău că am oprit.

A coborît vîntul din munte, s-a răsfirat în lungul străzilor foșnind copacii, răvășind părul trecătorilor, urcau și coborau preocupați tot felul de tipi cu echipament alpin, piolete, scărițe din aluminiu, corzi și cordeline de un roșu aprins. Am dat din mînă, am intrat într-o frizerie scundă, lungă, îngustă ca un fuselaj de AN-2. Ca un coridor înfundat. Ca un capăt de drum, acolo unde se spune : îmi pare rău, a fost frumos dar s-a terminat. Am fost instalat pe scaunul îmbrăcat în mușama, un scaun complicat, pîrghii, arcuri, pedale, rotițe nichelate, „scurt" — am rugat, cădeau pe șervetul alb smocuri negre, cum era părul meu, moale ? aspru ? smocurile acelea de pe șervet aveau în ele o grămadă de fire albe. Cărunte, argintii, cum se spune ? — *înspicate*, am ridicat din umeri așa cum stăteam pe scaunul complicat, „v-am tăiat ?" s-a interesat frizerul, mînuia dezinvolt un brici ascuțit, își făcea de lucru pe gîtul meu, „nu, am spus. Nu dumneavoastră".

Am mîncat o prăjitură la cofetăria săpată în coasta muntelui, m-am întors la casa Sîrbilor. Terasa cotețului

era tot pustie, soarele se mutase cîteva grade spre vest, am băut apă rece la cişmeaua din curte, am urcat scările de lemn în spirală. Restul a fost ca de obicei, adică uşa Sîrbilor nu se închidea niciodată, era una din uşile care nu se închid niciodată, în bucătărie găseam întotdeauna ceva de mîncare, am găsit şi acum. Ciulama de ciuperci, friptură, budincă de mere cu orez. M-am culcat în Camera cu Insigne, am dormit sub coarnele de cerb pînă m-a sculat Mihai. „Ce dracu faci căpitane ?", m-am frecat la ochi, am zîmbit. Mihai Sîrbu, prietenul meu, bărbos, ars de soare şi uscat de vînt, cu jambiere roşii sub pantalonii pînă la genunchi, cu bocanci grei de munte a căror greutate n-o simţea. „Hello — a spus — căpitane. Unde ai hoinărit pînă acum ? !" Pe urmă a venit Bari al patrulea, a fost o furtună scurtă pe scări, tornade portocalii, albe, au traversat greoaie coridorul, Saint-Bernard-ul s-a prăvălit peste mine greu, masiv, lătrînd rar şi adînc ca un mortier de asediu. A pus labele pe umeri, m-a trîntit în pat, gîfîia ca o locomotivă triumfătoare ; Mihai rîdea, asta însemna mult, Mihai rîde foarte rar.

— Ia animalul, am rugat, am împins blana alb-roşcată, animalul nu vroia să plece. Sufoca cu cele nouăzeci de kilograme ale lui şi mă privea *tandru*. M-am dat bătut, „pune căpuţul" — am spus, mi-a învineţit umărul căpăţîna grea, masivă, cu urechi blegi ; scărpinam în dosul urechilor blegi, Bari al patrulea a mîrîit, s-a întins arcuindu-se, a grohăit satisfăcut. Am ieşit, am luat-o pe Florentina de la shop, seara am mîncat la restaurantul de pe Furnica, fostul corp de gardă, ziduri groase, ochiuri de geam prinse în rame din plumb, se intra trecînd pe sub o boltă de piatră. Parcă mai văzusem undeva ziduri groase şi bolţi de piatră. Pe urmă Florentina s-a culcat, murea de oboseală, Mihai cu mine l-am scos pe Bari la plimbare, rondul de noapte, întunericul era umed, ceţos, rece, nu rămînea nimic din ziua caldă care trecuse. Sîrbu s-a răsucit spre mine, „ţi-e somn ?", „nici o clipă", auzeam tocănitul labelor lui Bari în întuneric, ne-am aşezat pe pietrele străzii abrupte.

— Hello ! a spus Mihai. A scos din buzunarul scurtei matlasate o pungă, mi-am umplut gura cu bomboane roz, verzi, portocalii.

— Hello, am răspuns cu gura plină. Ce-i cu Dan ?

— A rămas sus.

Sus, adică pe munte. A traversat cerul, clipind roșu după ritmuri numai de el cunoscute, un avion de noapte. Era foarte departe, și zbura Dumnezeu știe la ce înălțime, nu s-a auzit zgomotul motorului.

— Cum a fost ? a întrebat leneș Mihai.

N-am înțeles.

— Cum a fost unde-ai fost ?

— Prietene, am spus, o groază de blonde. Îți lăsau gura apă.

— Și ?

Am ridicat din umeri, blondele acelea cu părul bătînd în cenușiu. Ca ardezia de pe acoperișul turnurilor ascuțite într-o după-amiază cu mult soare.

— Vreau să mă văd odată la aerodrom.

Mihai a rîs scurt, înăbușit.

— Ce-i ? m-am interesat.

— Nimic.

S-a apropiat Bari al patrulea navigînd greoi prin aerul nopții, ne-a adulmecat preocupat și fierbinte cefele ; a mea mirosea încă a șamponul Salvanilor.

— Totuși, blondele alea... a spus Mihai.

Am zimbit pentru mine ; stătea cu fața întoarsă, și era așa întuneric, și oricum, nu putea să vadă că rînjesc.

— A fost o tipă, de fapt nu se poate spune că a fost, a trecut numai, și nici nu era blondă, să mori de rîs, stingheră stîncă brunetă în marea aceea de blonde...

Am povestit de Iulia, nu puteam să o desfac de apartamentul ei mirosind a vopsea proaspătă. Bari s-a învîrtit în jurul nostru, s-a apropiat, am văzut aproape fața bleagă, buzele atîrnînd pleoștite de o parte, de cealaltă parte a botului negru, scurt, puternic. Specialiștii numesc asta trufă bine dezvoltată și stop pronunțat etc. Greabăn, auzi, Jaret. I-am simțit răsuflarea caldă, lăsa rotocoale de abur cenușiu în întuneric. A trecut grijuliu peste noi, labele masive între blugii mei, între blugii lui Mihai, s-a revărsat pe picioarele noastre, blănos, destins, nouăzeci de kilograme de oase și mușchi înveliți în blană moale. Și o inteligență vie, încrezătoare, puțin ciudată, sclipind în

fundul ochilor abia mijiți sub pleoapele grele, roșii : Bari al patrulea suferea de conjunctivită rebelă. Mihai s-a lăsat pe spate, s-a culcat pe pietre cu mîinile sub cap, m-am întins și eu, Bari s-a lățit mai mult, acoperindu-ne. A încrucișat labele peste urechi, peste botul cu stop pronunțat, peste ochii roșii. Simțeam caldarîmul prin pulover, fire de iarbă răsărite între pietrele pavajului abrupt ; cerul se clătina lin deasupra, se legăna în smucituri scurte de la est la vest.

— Serios, a făcut Mihai. Ce-i cu tine ?

Întreba, și din tonul vocii puteai crede că într-adevăr îl interesează ce-i cu mine. Habar n-aveam dacă merită să risc, nu riscam. Strada aceea, întrebarea reținută îndelung și plecată brusc, scăpată mai mult, și regretul care începea deja să fie pentru că scăpase întrebarea ; nu riscam nimic.

M-am simțit deodată foarte cald și foarte bine pe strada aceea în pantă.

— Serios, am spus, aerodromul. Vreau să mă văd acasă.

— Mai e ceva, a început Mihai, „nu mai e nimic", l-am întrerupt repede. A fost și s-a terminat, știi cum se întîmplă, acum este, crește, copleșește, devine foarte mult, vezi; simți, respiri, gîndești numai prin *asta*, și pe urmă nu mai e nimic.

— Ai pierdut, ai cîștigat ?

— Nu știu, am ridicat din umeri, chiar, nu știam. De fapt trișam puțin, aveam certitudinea avioanelor, spatele meu era mereu acoperit, dar asta nu se spune, nici măcar nu se gîndește prea adînc. Am întotdeauna unde să merg, mi-am spus. Pentru că tot ce sînt trece întîi prin mine — cel din avion. Raportam automat la pistă, la balize, la ce eram după desprinderea supersonicului de pistă, lucruri care nici în vis nu stăteau alături de avioane. Așa judecam, fără să știu dacă e bine, dacă e rău, nici nu puneam problema. Așa eram eu făcut, om-avion. Fiecare se naște cu ceva în el, mi-am spus. Și ajunge el însuși, mult-căutatul el însuși, numai prin acel ceva ; totul e să-l găsești, și să recunoști, și să ai curajul să te urmezi. Cred că în asta stă condiția noastră, mi-am spus, exact prin asta ne deosebim, buni de răi, realizați de nerealizați, și toți de-a valma de

maimuțe și elefanți. Poate nici nu există răutate. Ticăloșie — în esență. Atît doar, că uneori urmăm drumul personal fără să ținem seama de ceilalți. Pentru cine am reușit să ajung fix acolo unde am vrut să ajung, pentru toți. Amețeam de atîta altruism. Mamă dragă, mi-am zis, ce-i în capul meu. Ăsta-i vinul băut la cină, precis.

Am închis ochii, se făcea somn sub plapuma de Saint-Bernard.

— Uneori ești rău, căpitane, a spus Sîrbu rar și deslușit.

— Face parte din viață, am filozofat moale.

— Casa aceea, o să termine prin a apăsa cumplit. Asta, dacă n-o umple la timp cu un bărbat.

N-am înțeles de la început că vorbea de Iulia. M-am răsucit pe caldarîm, întrebam înăbușit, cu fața în blana bernardinului :

— Cum apasă o casă ?

— Există o mie de feluri — a lămurit binevoitor Sîrbu. Pereții prea goi, parchetul prea lustruit, liniștea, mai ales liniștea, auzi motorul frigiderului, bîzîitul siguranțelor de la tablou, zgomote înăbușite de la vecini, astea se aud grozav în case pustii și nu fac decît să sporească liniștea...

— N-are parchet, am mormăit, doar linoleum care încearcă să imite parchetul. Și nici nu e grozav de lustruit, mi-am amintit petele mici, rotunde, de var, chiar, apartamentul mirosea îngrozitor și rece a curățenie.

— N-ai fost niciodată singur, căpitane.

Am ridicat din umeri, sub Bari al patrulea era cald și bine ca într-o casă locuită.

— Tu ?

— Las-o moartă, a făcut Mihai.

Pe urmă m-a întrebat dacă urc mîine pe munte, a fost rîndul meu să rîd, „mîine, am spus, mîine plec".

*

M-am legitimat, Dacia albastră a trecut pe sub bariera vărgată, a rostogolit roțile pe aleea de beton, am virat, am oprit în fața intrării. Era noapte, am închis încet portiera, un tub de neon lumina scara, am băgat mîna în bu-

zunar, metalul încălzit al cheii, clicheții broaștei au țăcănit scurt, întunericul cunoscut din spatele ușii se chema acasă. Am închis ușa, am rămas așa, în întuneric. Auzeam apa picurînd în baie, pe urmă a pocnit scurt ceva, a icnit, a început să toarcă frigiderul. Mi-am amintit de Mihai și de casele lui pustii. Prin noapte trecea un tren ca o dungă de lumină, ajungea stins, strecurat prin foșnetul salcîmilor, huruitul roților. M-am dus în bucătărie, am deschis frigiderul, am scos o sticlă de Pepsi, era foarte rece, am băut cu înghițituri mici. Am găsit o farfurie cu roșii, brînză, o conservă cu șuncă presată, numai pîine nu cumpărase Ion, se aștepta să vin mîine, sau cealaltă mîine, mestecam șuncă, și brînză, am șters firimiturile, am făcut duș, la culcare. Nu puteam dormi, m-am răsucit cu ochii în tavan ; gîndurile, ca o pată pe creier.

Perdelele nu erau trase, jucau pe tavanul văruit umbrele salcîmilor. Am auzit pași spărgînd noaptea, am sărit din pat, m-am oprit la jumătatea drumului spre fereastră, n-avea nici un rost. Sînt acasă, mi-am spus. Iarba verde de acasă. Pereții care apără, și restul. Trebuie să mă simt bine, nu reușeam să mă simt bine. Nu reușeam să mă simt în nici un fel. Am întins mîna după telefon, am ridicat receptorul, în cască foșnetul vîntului prin fire. Mi-am amintit convorbirea cu Parisul, am rîs. M-am dus iar la bucătărie, am deschis încă o sticlă de Pepsi, parcă aveam o pungă cu gheață în stomac. Am lipit fruntea de sticla geamului, pe pietrișul alb mașina decupa o pată neagră cu contururi precise. Abia atunci am simțit mirosul slab de tutun, cine naiba fuma aici, am traversat coridorul, am intrat în living, lumina, toate erau la locul lor însă altfel decît le aranjasem. Am ridicat din umeri, ticuri de babalîc. Asta, cu scormonitul casei după ce mă întorc din concediu. Pe canapea așteptau trei cărți noi, o ilustrată cu lac albastru și salutări de nu știu unde, ultimul număr din Interavia. Am luat revista, răsfoiam foile groase de hîrtie lucioasă, un Mystere 50 zbura deasupra Atlanticului la 13 000 de metri înălțime. YF-16 cu sistem CCV încheiase o nouă serie de încercări în zbor, lîngă San-Diego oameni în salopete portocalii cercetau frînturi arse de avion prăbușit inexplicabil. Așa am adormit,

spărgîndu-mi capul alături de oamenii aceia care vroiau să afle de ce cad avioane. M-am trezit în lumina albă și verde a salcîmilor, am dat drumul la muzică, am băut ultima sticlă de Pepsi. Pe urmă am dus mașina la garaj, m-am învîrtit printre blocuri, am înotat în bazin și m-am prăjit la soare. Zăceam pe nisip cu ochii în cer, la pistă bubuiau motoare dar nu se zbura, încercau numai avioanele la sol. Am ridicat piciorul drept, am sucit în fel și chip, simțeam o durere surdă cînd forțam, durea pentru că trebuia să mă doară. Mai tîrziu au venit piloții de la escadrila a treia, aveau zbor a doua zi, au spus că ai mei zboară la noapte. După masă am citit, m-am culcat iar, seara am mers la pistă. A trecut deasupra, neagră pe cerul roșu-portocaliu, sonda meteo, sclipeau puternic luminile de poziție ; roșu, verde, lumina albă din vîrful derivei. Razele proiectoarelor au despicat brusc amurgul, atunci s-a făcut întuneric, a venit seara zilei, aerul roșu s-a închegat albastru-închis în jurul săbiilor de lumină ; deasupra zebrei a clipit prima stea. Dinspre fluviu urca șovăielnic o boare de ceață cenușie în lumina incertă, s-a risipit în dreptul radiofarului. Am văzut luminile avionului la cîțiva metri de capul pistei, s-au legănat, silueta argintie desprinsă brusc din întunericul albastru, roțile au atins betonul, chelălăitul cauciucurilor, fumul alb învîrtejit scurt în spatele aripilor. Au frînat fără să scoată parașuta, auzeam discurile de beriliu gemînd strident pe discuri de beriliu. Am așteptat pînă s-a decolat în prima ieșire, jeturile incandescente ieșeau din ajutaje dizlocau mase de aer cu viteza sunetului, împărțeau noaptea în felii de beznă, avioanele se înălțau, se stingeau sus de tot, de-a valma cu stelele proaspăt răsărite. M-am răsucit pe călcîie, am tăiat în diagonală cîmpia, neagră după atîta lumină, păstram pe retină, roșii, jeturile incandescente. Era să cad într-o groapă adîncă, mi-am răsucit glezna dreaptă pe un bolovan, durerea a trecut prin genunchi, dincolo de șold, a murit icnită undeva, sub piept. Am dormit ca un prunc ocrotit de-o mamă blondă, mai aveam patru zile de concediu, dimineața m-am prezentat la escadrilă. Erau planificate cîteva zboruri speciale, cîteva încercări de avion, am stat la zebră pînă au aterizat toți, mă învîrteam

fără să fac nimic precis, s-a blocat girueta, am urcat pe acoperiș, o pală ieșită din filet, se încurcase în celelalte, am înșurubat-o la loc. Pe urmă m-am dus la simulator, pista argintie pe ecran, întunericul roșu al cabinei, biziitul stins al blocurilor electronice, oricum nu era ca în avion. După prînz am înotat la bazin, am văzut un film, acasă am ales o carte la întîmplare, am măturat cu degetele clapele casetofonului, pornit, cîteva acorduri, oprit, am adormit cu Interavia în brațe, a doua zi zburam. Atunci m-am simțit foarte întreg, și așa, neted, cînd am pus pe mine costumul anti-g. Mi-am luat casca, am plecat la avion, n-a fost niciodată concediul ciudat, cumva contorsionat, se topeau blînd Salvan cu Irena lui, mașina albastră, orașul strîns în ziduri groase, moara veche cu șuvițe blond-cenușii încurcate în grinzile negre de vreme ale acoperișului. Rămîneau jos, nu se amestecau cu ce se întîmpla în cabină. A fost un zbor drept deasupra cîmpiei, eram recunoscut și recunoșteam avionul în vîrful degetelor, asta e ceva care rămîne, nu ca înotul sau ca mersul pe bicicletă, rămîne într-un fel cu totul special, răsturnare fierbinte și totală care scoate la iveală ceea ce era dintotdeauna înăuntru, Dumnezeu știe de unde, golurile și plinurile din care ne alcătuim sînt atît de întortocheate și se schimbă mereu între ele. Deasupra mării se îngrămădeau nori, urcau într-un amfiteatru abrupt pînă sus, în jurul unei nicovale de cumulonimbi, masa cenușie se netezea la unsprezece mii cinci sute de metri, cenușiul era închis, mohorît, întuneca ziua din jur, în penumbra grea colcăiau fulgere ghemuite șerpește, încolăcite pe vălătuci de abur vînăt. A țîșnit un trident de lumină violetă, s-a înălțat incredibil prin parbriz, a șovăit, s-a surpat într-un zgomot pe care nu l-am auzit niciodată pentru că zburam de două ori mai repede ca sunetul. Am redus viteza, am coborît în șuvoaie groase de ploaie care nu ajungeau pînă jos, am spălat avionul întorcîndu-l pe burtă, pe spate ; la patru mii de metri dedesubt un vapor negru portocaliu lăsa o dîră lungă, verde-deschis, pe fața albastră a mării. Prin găurile dintre nori coloane masive de lumină urcau din apă, se adunau în soare. Am mers în tonouri pînă la litoral, intram pe uscat la sud de Eforie, am coborît foarte

jos, printre dealuri, așa am zburat pînă acasă. Pe urmă am încercat în aer un avion, 8108, unul din avioanele care transformă zborul în certitudini. Ce se întîmpla sub corpul din dural. MIG-urile erau la fel pînă la obsesie, sute de mii de piese, repere, agregate identice pînă dincolo de amănunt, ce se petrecea cînd metalul se trezea la viață, ce legături, conexiuni se năsteau în alcătuirea savant calculată, ceea ce dădea personalitate avionului se întîmpla dincolo de calcule. Manșa, maneta de gaze, indicațiile bordului erau aceleași, reglajele se făceau între limite identice, era ceva care se aduna neștiut din diferențe pe care nici aparatele nu le puteau surprinde, se însuma în rezultanta zborurilor lucide, clare, om și mașină, în marginea netă dintre gîndirea mea omenească și rațiunea liniară de metal savant — sau în zborurile acelea pînă aproape de contopire, cînd supersonicul începea manevrele gîndite fără să mișc manșa. Cînd știam ceea ce era de știut despre mine, despre avion, fără să mă uit la aparate și exact atunci cînd trebuia să știu. Cînd durea că **nu pot**, aveam clipe de neștire, nu eu, creierii omenești se pulverizau simplu sub casca din metal alb, exact atunci se insinua avionul, blînd, și complet, și pentru totdeauna, și cumplit de lucid. Atunci cînd deveneam om-mașină, și avionul începea să-și cotească inteligența rectilinie în circomvoluțiuni roșii, cînd duralul care înconjura se răsucea fierbinte în mine, numai că asta se întîmpla foarte rar, și foarte puțin, avionul scutura lestul inutil, redeveneam noi, granițe nete se împleteau atît de strîns, fără să se depășească niciodată. Nu se întîmpla niciodată, pasul dincolo. Clipele acelea de amestec mi se păreau numai, clipe acordate de avion în schimbul secundelor hotărîtoare de mai tîrziu. În schimbul secundelor care veneau oricum, mai devreme sau mai tîrziu, pentru mine sau pentru cel de lîngă mine, pe avionul acesta sau pe altul. Exact asta strînge oameni și avioane, ar fi trebuit să-i strîngă într-un pumn care nu se desface decît definitiv. Așa era 8108, unul din avioanele care se insinuau, și din care coboram întotdeauna doar pe jumătate, și care știa să mă întregească așa cum n-am sperat vreodată să fiu întreg.

Nu vroiam să aterizez, 1 300 litri la debitmetru, intram în tur de pistă, „permiteți trecerea la verticală", am

cerut, „gazul tău ?“ s-a interesat turnul, am răspuns : 1 600 de litri. Mi-a permis. Eram la travers, vedeam pista conturîndu-se nedesluşit, alb-cenuşie pe griul stins al cîmpiei, în lungul fluviului iarba era verde, şi copacii erau verzi, ca pădurile — galerii însoţind rîuri africane. Orizontul tremura nedesluşit în pîclă, se amesteca cu valuri de căldură izvorîte din pămîntul încins. Pe betonul pistei a lucit crud în culorile şterse o pată de lumină, decola un avion.

— 531, trenul scos, permiteţi aterizarea, ăsta-i Mihai, l-am văzut în stînga şi sub mine, am pus motor, virajul trei dincolo de cotul fluviului, soarele intra în cabină, a tăiat o diagonală fierbinte peste tabloul de bord, s-a rotit, încingea obrazul drept prin cască. Mi-am auzit indicativul, radiolocatorul de aterizare mă prevenea că am mers departe la viraj, din dreapta cobora o dublă în zbor instrumental. Am coborît şi eu, şase sute, patru sute, trei sute de metri, printre dealuri pustii. Am făcut un viraj scurt, la cuţit, am auzit dubla cerînd trecerea radiofarului îndepărtat ; pe fluviul mîlos urcau în amonte şlepuri negre. Bordul — normal, tubul Pitot lăsa o urmă argintie pe dealuri. Am apăsat emisia :

— Permiteţi la verticală pentru radioaltimetru.

— La cît verifici ?

Era cald, la ora asta păsările dorm.

— Din cincizeci în cincizeci de metri, pînă la înălţimea de redresare, în capul pistei.

— Permit pînă la 20 în capul pistei.

Am confirmat. Coboram cu opt sute km pe oră, la cincizeci de metri am pus la orizontală. Departe, în faţă şi în stînga, o trombă de praf se înşuruba în cerul cenuşiu. Acul radiogoniometrului bătea lateral, am virat, am axat avionul pe direcţia pistei. Vedeam clădirea radiofarului, albă ca un cub de zahăr. Dubla din faţă aterizase, a raportat degajarea pistei. Coboram cu 2—3 metri pe secundă, am trecut îndepărtata la înălţimea antenelor. Continuam să cobor, opt sute kilometri la oră, capul pistei albea nedesluşit prin pîclă, s-a decupat deodată, foarte clar, balizele de intrare luminau slab, verde, roşu, dincolo de T-eu betonul se amesteca cu orizontul cenuşiu. Ieşisem exact în ax, am slăbit manşa, maneta în plin, am cuplat forţajul,

am trecut pragul de beton la 3—4 metri înălțime. Cu 900 kilometri pe oră, mi-am spus, asta înseamnă 250 metri pe secundă, cu viteza asta nici măcar a optzecea parte dintr-o secundă... Zebra, linia de avioane, camioane, oamenii de pe bretele întorceau prea lent capul după avion, am ris. Aveau să mă vadă, să mă audă, tîrziu. După două-trei secunde. Clădirea lungă, joasă, a celulei de alarmă, plopii din jur, mai sus decît avionul. Mult mai sus, se adunau deasupra, au fulgerat antenele radiolocatorului de aterizare lîngă aripă, cum uitasem ? cabina stației, în pătrățele albe și roșii. Am tras manșa, MIG-ul s-a cabrat brutal, pămîntul a basculat, s-a lăsat sub noi, orizontul albicios a coborît sub botul avionului, s-a legănat, urcam aproape la verticală, cu ochii în albastrul topit. Manșa lateral, avionul se înșuruba într-un tonou lent, am văzut legănarea pămîntului, s-a rotit, s-a înălțat imens în stînga astupînd cabina, s-a răsucit maiestuos devenind cer plat cu cîmpuri galbene tăiate de drumuri prăfuite. Bulgări uscați zgîriau scrîșnit obrazul, răzuiam cu ceafa planeta, dar totul era mai mult chestie de nervi decît de pilotaj, giroorizontul, am presat palonierul, tipsia uriașă a trecut în dreapta, a dispărut clătinat sub avion. Viteza nu scădea, șase sute de metri la altimetru, am lăsat supersonicul în al doilea tonou. I-am oprit pe spate, am coborît botul pe orizont, prea jos, am terminat tonoul. O mie două sute de metri, viteza cu puțin sub nouă sute kilometri pe oră, am decuplat forțajul, am cerut intrarea în turul de pistă.

— Aprob, a răspuns turnul.

N-avea cea mai blîndă voce. Am ridicat din umeri, cădeam pe aripă spre cinci sute de metri cu orizontul tăind piezîș marginea cabinei, am răsucit avionul, motor redus, cinci sute metri înălțime cu 500 kilometri pe oră, ce copil cuminte. La traversul pistei am scos trenul, încă 800 litri kerosen. În fața mea intrase o celulă, m-am dus departe la virajul trei, dincolo de fluviu. Am văzut pămîntul uscat apropiindu-se, ochii în stînga, 8108 a săltat fin la contactul cu betonul. Afară n-au observat, mai mult am simțit bontul acela prelung, parașuta de frînare, avionul îngenuncheat scrîșnit pe jambele groase. Pista liberă, am dezermetizat cabina, sub marginea cupolei intra aer cu

miros de iarbă încinsă. Îmi dezlegam chingile, încă din rulaj.

— 750, vii pînă la mine.

Conducătorul de zbor nu chema să mă mîngîie pe frunte.

Matei venea spre avion cu scara pe umăr, am coborît din cabină, „cum a mers ?", m-am uitat peste umăr, avionul, se prelingea dureros pe coama prelungă, de-a lungul fuzelajului, cobora peste aripile delta, se pierdea tremurat în aerul sticlos zborul care trecuse.

— A mers, am spus.

Am trecut prin fața turnului fără să ridic capul spre balconul de sticlă, ghetele de zbor călcau iarba aspră, uscată, am intrat pe alee, flori în stînga, flori în dreapta, florile erau neașteptat de proaspete sub soarele puternic. Verzi, cu petale colorate roșu, galben, roșu cu galben.

La ușa zebrei stătea colonelul în salopeta cu o groază de buzunare și fermoare, astupa intrarea, avea o armă de tir cu țeavă lungă, fină, și cu aparat de ochire complicat ; am rămas cu ochii pe arma aceea.

— Ce minune ai făcut la verticală ?

— Mai mult chestie de nervi decît tehnică de pilotaj — am spus. Pe cineva nu l-au ținut nervii.

— Nu despre asta e vorba.

Știam foarte bine despre ce este vorba, la zborurile de încercare nu se permitea acrobație la joasă înălțime. Prudența necesară, și restul.

— Ai venit prea jos, a făcut colonelul.

Am încuviințat din cap.

— Ai cuplat forțajul devreme.

Mă uitam la ghetele de zbor ale colonelului, înalte pînă sub genunchi. Mi-a ridicat ușor bărbia, cu țeava armei :

— Ei ?

— Eram cu 8108.

— Nu-i un argument.

Pentru mine era. Am dat țeava armei la o parte, am arătat cu degetul balconul circular de sticlă :

— Trebuie să merg sus.

— Du-te la avion, a spus colonelul. Am vorbit eu cu conducătorul de zbor. Fii atent, sînt ținte de control.

Am ridicat capul, m-am uitat în ochii lui, a rîs. Oamenii cei buni, care apar exact cînd e nevoie de ei. „Mulțumesc", m-am răsucit pe călcîie, am plecat.

— Vin și eu, colonelul mergea alături, a ridicat pușca pe umăr ținînd-o de țeavă, ascultă, a spus, tonoul al doilea, l-ai scăpat. Ai venit cu botul prea jos pe spate, trebuie susținut mai hotărît.

Am deschis gura să răspund, un MIG trecea fluierînd pragul pistei, ne-am răsucit după el, a pus roțile, a lăsat botul jos, n-am mai spus nimic. M-am dus la 8108, îl trăgeau în linie, au pus rachete de exercițiu sub planuri. M-am urcat în cabină, chingile, oxigenul, radioul, Matei s-a ghemuit pe scară, lîngă avion.

Așteptam ordinul de decolare. Am dat drumul la ventilator, era foarte cald, am sprijinit coatele de marginea cabinei. Lîngă noi a venit încă un avion cu rachete sub planuri. Maestrul a făcut semn din cabină, întîi spre cerul încins, apoi spre casca albă, da, o să ne bată soarele în cap. Am închis ochii, auzeam zborul în căști. Am stat așa un sfert de oră, apoi ne-au spus să coborîm, decolase o patrulă de la aerodromul vecin. Interceptase.

Mestrul s-a dezlegat, și-a aruncat picioarele nesfîrșite peste marginea cabinei, s-a lăsat să lunece pe lîngă fuselajul lustruit, era jos. A venit la avionul meu, a întins mîinile — sări, te prind. N-am sărit. Maestrul a ridicat din umeri, a plecat spre celula de alarmă. Dinspre bretelă venea un camion cu tehnician. M-am lăsat în scaun, am rezemat capul în alveola parașutei de stabilizare, m-am gîndit la tine. Dacă în seara aceea, în loc să dansăm, gata, n-am chef, nu știu dacă înțelegi, pentru dans e nevoie de o dispoziție specială, înțelegeam, te conduceam acasă, pe urmă aș fi dormit neîntors toată noaptea, și nopțile care urmau, dar tu ai scuturat țigara, ai spus : „O.K.", te-ai ridicat, te-ai lipit de mine, miroseai a vodcă, a tutun, a spray discret și scump, mi-am închis mîinile peste tine, asta a fost tot. Adică ce a fost mai important, esențialul — s-a consumat în momentul acela pe care atunci, evident, nu l-am recunoscut, dar acum — timp scurs — acum știu că toată povestea s-ar putea rezuma la clipa totală cînd te-am simțit lipindu-te de mine, și vestitul păr blond-cenușiu mi-a gîdilat moale bărbia.

Despicam firul în înțelepciuni talmudice, cum ar fi curs zilele dacă ceea ce a urmat nu s-ar fi petrecut cum s-a petrecut ? A fost singurul moment de completă apropiere, dansul — restul, sute de kilometri pe șosea, pădurea, zăpada, și iar kilometri de șosea, husa mașinii din pînză scorțoasă, toate duceau, inevitabil, spre despărțire.

Așteptam, trecuse o iarnă, o primăvară nebăgată în seamă, o vară chinuită, o toamnă despre care știu doar că s-a dus, altă iarnă, primăvară — la fel ca celelalte, a doua vară se termina și ea, a fost nevoie de un avion căzut, de zidurile vechi, de mult soare, de moara mucegăită și năpădită de mușchi verde, era necesar să învăț să pierd și chiar să pierd grozav de mult, trebuia să fiu înfrînt în toate cele patru norduri care mă alcătuiau, ca să pricep.

Sfîrșitul poveștii era atît de limpede, cum dracu nu-l văzusem pînă acum, pădure ascunsă de atîția copaci — povestea nu avea sfîrșit. Nu era una din poveștile care se termină. Înțelegeam, și habar n-aveam dacă trebuie să rîd sau să mă cutremur, că există despărțiri care nu se pot petrece. Nu te desparți de ceea ce face parte din tine de la început și pînă acolo unde toate devin indiferente.

Nu se dezleagă, ceea ce nu s-a legat.

Era o matematică atît de simplă și de categorică, nu rămînea nimic de făcut, „Is it never too late", scris nu grozav de corect și în culori stridente pe brățara lată din lemn lustruit, indica singurul drum valabil, posibil, era la fel de evident ca apa udînd picioarele cînd treci rîul prin vad. Exista, și gata. Fără întrebări la care să se răspundă, variante care să ocolească, nu era de ocolit, mă înconjura o certitudine fierbînte, ca o a doua piele ieșită la lumină. Numai că pielea nouă era aspră și avea gustul apei de mare, albastră, caldă, cerul de deasupra, nisipul plajei, toate topite în soare și păstrînd undeva, cît mai ascuns, gustul amar al apei din care ieșeau.

SFIRȘIT